

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

1625

K o n g
Olaf den Helliges Saga

udgiven

i

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Første Deel.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

1831.

1872

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

1872

Til Læseren.

Efter sin Bestemmelse har det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab fortsat Udgaven af det gamle Nordens historiske Sagaer, og i Aarene 1829 og 1830 udgivet det 4de og 5te Bind af Værket Fornmanna Sögur eller den islandske Grundskrift af Olaf den Helliges Saga, besørget fornemmeligen efter den Arnamagnæanske Membran Nr. 61 i Fol., samt af 8 kortere samme Tidsperiode omhandlende Fortællinger om Sveakæmpen Styrbjorn, om Roe, om Eymund, om Tofe Tofesøn, om Endride og Erling, om Thoraren Messulfsson, om Egil Hallson og Tofe Valgautson, om Knautsulf og hans Sønner og endeligen Einar Skulesøns Kvad om Kong Olaf den Hellige, benævnt Geisli eller Straalen. Det 6te Bind er bestemt til at indeholde Magnus den Godes, Harald Haardraades og hans Sønners Sagaer, og det 7de Magnus Barfods og følgende Regenters indtil Magnus Erlingsøn; og denne Samling vil derefter fremdeles blive fortsat med Sagaerne om Norges paafølgende Konger.

Angaaende Bearbejdelsen af nærværende Oversættelse tillas der Selskabet sig at meddele Følgende: Da Selskabets Secretair Prof. Nafn i Sommeren 1830 havde begyndt paa en Udgave af Grønlands historiske Mindesmærker, om hvis Bearbejdelse og Udgivelse han senere har forenet sig med Professor og Geheime-Archivar Finn Magnusen, og Hjelpekretsens Lærer syntes at kræve, at dette Værk, som vil blive af betydeligt Omfang, snarest mueligt maatte vorde udgivet, saa anmodede han, for at Udgivelsen af nærværende Skrift ikke derved skulde forsinkes, et andet af Selskabets Medlemmer om at paatage sig den prosaiske Deel af nærværende Olaf den Helliges Saga. Efterat Oversættelsen af den prosaiske Fortælling var fuldendt, er den derpaa, paa samme Maade som forhen, i Sammenhold med Grundtexten gennemgaaet af Prof. Nafn. Oversættelsen af de i Sagaen forekommende poetiske Stykker er forfattet af Prof. Nafn i Forening med Prof. Finn Magnusen.

Hvad Behandlingen af den prosaiske Deels Oversættelse angaaer er der ved denne fulgt de samme Grundsætninger som ved de forhen udgivne Oversættelser af de oldnordiske Sagaer. Den største Vanskelighed ligger her uden Tvivl i rettelig at træffe den gamle Fortællingsmaades Aand og Tone uden at blive utydelig for Nutids Læsere. Den gamle Maade at fortælle paa, der saa meget ligner den mundtlige Fortælling, synes ikke altid at stemme med Nutidens Smag; ikke desto mindre bør dog Oversættelsen af et Oldskrift være tro og saa

vidt mueligt bevare den gamle Tone, og i Sproget, saavel i enkelte Udtryk som i hele Bendinger, lade denne være forsørgende. Paa den anden Side skal Oversættelsen ogsaa for Nutidens Læsere være klar og tydelig. Begge disse Formaal kunne vanskeligt naaes i et Sprog som vort, der allerede er afvejet saa meget fra sin oprindelige Bestaendighed, og hvis Læsere for en stor Deel studse ved en Islandisme som en u hørt Ting, medens de daglig trives og forlystes aandelig vel ved de groveste Germanismer. Forældede Udtryk, om end nu ikke sædvanlige, troede Oversætteren ikke allene kunde, men burde beholdes, naar de kun ere forstaaelige nok, naar f. Ex. deres Sammensætning klart udtrykker Begrebet; Landsfolket og lignende Udtryk har han derfor anseet for gode og brugelige, om end ikke nu brugte Ord, thi hvo kan være i Tvivl om, at Landsfolket betyder Landets Folk, Folket i Landet, Indbyggerne. Nu aldeles gangbare danske Ord, men som ere hentede fra de sydlige Sprog og derfor paa en vis Maade bære disses Præg, troede han derimod burde ikke forekomme, og han vilde snarere altid at kunne have undgaaet dem. Med Hensyn til Tonen i det Hele være især de tvende Afveje at vogte sig for: enten at henfalde i en lav Tone, som kun lidet sammene sig for gamle Nordens hæderlige Konger og ædelbaarne Mænd, eller, i den Tanke at behage Nutiden, at antage en moderne, stadfæstet Stil, hvorved det Trostydige og Hjertelige i den gamle Fortælling næsten ganske vilde forsvinde. I nærværende Saga findes endelig flere Stykker, hvis Holdning er noget forskjellig

fra det Øvrige; Oversætteren vilde ønske, at dette ogsaa maatte kunne gjenkjendes i Oversættelsen. Endelig maa bemærkes, at der i Oversættelsen undertiden er afvejet fra Grundskriften paa saadanne Steder, hvor dette fandtes aldeles nødvendigt, og den fornødne Kritik fordrede det.

Kjøbenhavn den 28de Januar 1831.

Fortale.

Nre Præst Thorgilsson hin Frode var den første Mand her i Landet ¹⁾, som paa nordisk Maal skrev historiske Beretninger, saavel gamle som nye; i Begyndelsen af sin Bog skrev han først om Islands Bebyggelse og Lovgivning, dernæst om Lovsgemændene, hvor længe hver forestod Lovsagnet, og antog han to Tidsrum, det første indtil Kristendommens Indførelse paa Island, det andet lige til sine Dage. — Han tilføjede desuden mange andre Efterretninger, deels hørende til de norske, danske og engelske Kongers Historie, deels de vigtigste Tildragelser, som her i Landet vare forefaldne; og holde vi alle hans Beretninger for særdeles troværdige, da han baade var en meget kyndig Mand, og saa gammel, at han var født Aaret efter Harald Sigurdsens Fald. Han skrev, som han selv siger i de norske Kongers Historie, efter mundelig Fortælling af Odd Kollson, en Sonneson af Hall fra Eida; men Odd havde igjen sin Fortælling fra

¹⁾ Island.

Thorgeir Afradskoll, en kyndig Mand, der var saa gammel, at han boede paa Nidenæs¹, den Gaug Hakon Jarl hin Mægtige blev dræbt; paa selsamme Sted gjorde Olaf Tryggveson det første Anlæg til en Kjøbstad, men Olaf den Hellige lod Kjøbstaden selv opbygge. Aare kom i sit ottende Aar til Hall Thorenson i Høgedal, og var der i fjorten Aar. Hall var en højst kyndig og mindsfom Mand; han kunde huske, at Præsten Thaugbrand døbte ham, da han var tre Aar gammel, nemlig Aaret førend Kristendommen blev lovtagen paa Island. Aare var tolv Aar gammel, da Biskop Isleif døde. Hall gjorde hyppige Handelsrejser og stod i Forbindelse med Kong Olaf den Hellige, hvoraf han havde stor Forsømmelse, og blev nøje bekendt med Kongens hele Rige. Da Biskop Isleif døde, var forløbet fra Olaf Tryggveson firfjendstyve Aar; men Hall døde ni Aar efter Biskop Isleif, og havde da opnaaet en Alder af fire og halvfemsfjendstyve Aar; han havde i sit eet og tredifte Aar nedsat sig i Høgedal, og boede der i fire og trefjendstyve Aar; saa skriver Aare. Biskop Isleifs Søn Teit blev opfoeret hos Hall i Høgedal, og boede der siden; han oplærte Aare Præst, og fortalte ham mange Begivenheder, som Aare siden nedskrev. Desuden fik Aare ogsaa meget at vide af Enorre Godes² Datter Thuride, der var meget klogtig af sig, og kunde erindre sin Fader Enorre; denne var nær de fem og tredive Aar, da Kristendommen kom til Island, og døde eet Aar efter Kong Olafs Fald; det var derfor

¹) eller Nidaros.

²) d. e. Officerpræsten.

ikke saa underligt, at han var noje underrettet om mange gamle Tildragelser baade her og udenlands, da han havde hørt dem fortælle af gamle og kyndige Mænd, og besad selv en stærk Hukommelse og Videlyst. Jeg har her ladet skrive fra Begyndelsen af de Kongers Historie, som have regjeret i de nordiske Lande, og have talt den danske Tunge, og meddeelt Efterretninger om deres Familier, deels efter vel underrettede Mænds Fortællinger, deels efter gamle Kvad, og deels efter Slægtregistrene over Oldfædrene, til hvænt Kongerne have regnet deres Herkomst. Skalden Thiodolf hin Frode, som nogle kalde den Hvinberste, digtede et Kvad om Kong Rognvald, en Søn af Kong Olaf af Vestfold, hvilken Olaf var Brøder til Halfdan Svarte, Harald Haarfagers Fader; i dette Kvad opregnes tredive af Rognvalds Forfædre, deres Navne anføres, saavel som deres Død, og gaaer dette Slægtregister lige op til Ingve-Frei, der af Hedningerne blev dyrket som Gud. Et andet Kvad digtede Eyvind Skaldespilder om Hakon Jarl Sigurdson hin Mægtige, hvis Forfædre han opregnede til Saming, der holdes for at være en Søn af Ingve-Frei, Njords Søn; deri anføres ogsaa om enhver især deres Død og Gravsted. Den første Old var den, da alle Døde skulde brændes; men siden opkom Hjalderen, i hvilken alle mægtige Mænd, efter deres Død, lagdes i Høj, Almuen derimod begroves i Jord, og Høustastene sattes efter dem til Amindelse. Men efter Harald Haarfagers Regjering i Norge veed man meget nøjagtigere og paalideligere at fortælle de norske Kongers Historie.

I hans Dage blev Island bebygget, og da var der megen Fart fra Norge til Island; hver Sommer udbredtes mange Fortællinger imellem disse Lande, hvilke siden erindredes og bevaredes ved at-gaae fra Mund til Mund. Det tyktes mig dog det paalideligste og visseste, som med klare Ord er sagt i Kvadene eller andet Skaldskab, der digtedes om Konger eller andre Hovdinge, saa at de selv hørte det, eller og i de Arvekvad, som Skaldene sang for deres Sønner. Thi de Ord, der staae i Kvadene, ere de selvsamme som der stod fra først af, naar de kvædes ret, sjønt den ene har siden lært dem af den anden, og deri lader sig intet forandre; men ved de Sagaer, som ere opbevarede ved Fortælling, kan det vel hændes sig, at ikke alle forstaae dem paa samme Maade, thi somme kunne efter nogen Tids Forløb ikke altid huske, hvad der blev fortalt, men Hukommelsen staaer dem ofte fejl, og Frasagnene blive da usikre. Det var mere end to hundrede og fire og tyve Aar efter Islands Bebyggelse, at man her begyndte at skrive Sagaer, men i saa lang Tid vilde Frasagnene ej kunne være bevarede, hvis der ikke havde været Kvad til, baade nye og gamle, ved hvilke man kunde vedligeholde Sagnet uforvansket. Saa have Historieforskerne før gjort, naar de vilde undersøge Sandheden, at de autog for sandt de Mænds Ord, der selv saa Begivenheden og vare Øjenvidner dertil. Naar altsaa Skaldene vare med i Feldtslagene, da ere deres Vidnesbyrd aldeles paalidelige, og ligesaa hvad Skalden kvad for Hovdingerne selv, thi da torde han ikke fremføre saadanne Gjærninger, som Hovdingen selv og alle de, der hørte

derpaa, vidste, han ikke havde haft med at gjøre; det vilde have været Forhaanelse og ikke Roes. Nu vilde vi fortælle de betydeligste Begivenheder, som tildroge sig i Kong Olaf den Helliges Levetid, baade hans Rejser og Regjering, og derhos noget om Aarsagerne til den Krig, Landsholdingerne i Norge opvakte imod ham, og i hvilken han faldt paa Stiklestad. Vel veed jeg, at hvis denne Fortælling kommer udenlands, da vilde mange mene, at jeg taler vel meget om Islændere; men dertil er Grunden, at det netop var Islændere, som have seet eller hørt disse Begivenheder, og som bragde Fortællingerne derom hid til Landet, og af dem have andre siden lært dem. Men for det meste, skriver jeg dog efter hvad jeg finder i de Skaldes Kvad, som vare hos Kong Olaf.

Her begynder Kong Olaf den Helliges Saga.

Harald Haarfager var i lang Tid Konge over hele Norge; men før hans Tid vare der mange Smaakonger; nogle havde kun eet Fylke at raade over, andre noget mere. Alle disse berøvede Kong Harald deres Magt; somme faldt, somme flygtede fra Landet for ham, men somme gave Slip paa Kongedømmet, saa at ikke nogen kom til at bære Kongenavn, uden han allene; derimod satte han en Jarl over hvert Fylke til at styre Landet og domme i Retten. Kong Harald havde mange Koner og mange Børn; han havde tyve Sønner eller flere, som alle vare drabelige Mænd; gjævt Modrene havde de, og mange af dem opfostredes hos deres Modrenesfrænder. De ældste vare: Gutorm, Halsdan og Erik Blodøxe; dennes Moder var Ragnhild, en Datter af Kong Erik af Danmark, og han blev opfostret hos Thorer Herse i Fjordene. Følgende Haralds Sønner havde Moder saamen: Gutorm, Harek og Gudrød; deres Moder var Gyda, en Datter af Kong Erik i Hordeland, hos hvem de ogsaa bleve opfodte i deres Barndom. Halsdan Hvide og Halsdan Svarte vare Tvillinge, Sønner af Hesa, en Datter af Hakon Grjotgardson Lade, Jarl; de havde

endnu en tredje Broder Sigurd; de opfoftrades i Throndhjem. Af disse Brodre var Halsdan Svarte den anseeligste. Endnu et andet Kuld vare Olaf, Bjorn og Sigtryg, som nogle kalde Tryggve, samt Frode og Thorgils; deres Moder Hilde eller Svanhild var en Datter af Eisteen Jarl af Hedemarken; Kong Harald gjorde Eisteen til Jarl over Hedemarken og Vestfold, og gav ham disse sine Sonner til Opfostring. Sigurd Rife og Halsdan Hejbeen, Gudrod Ljome og Rognvald Kettilbeen vare Sonner af Snesfid hin Finske. Moder til Dag, Ring og Rognvald Koffel var Alfild, en Datter af Ring Dagson af Ringerige; de opfoftrades i Oplandene. Kong Haralds Dotre vare Ingegerd og Olufa Karbod, samt Ingeborg, som Halsdan Jarl ægtede; deres Born vare en Søn og en Datter, ved Navn Grimhild, som var gift med Finn hin Skjalge, og deres Born vare igjen Eyvind Skaldespilder, Rjal og Sigurd; Rjals Datter hed Thora, men hans Moder var Astrid, en Datter af den svenske Konge Steenkel. Kong Haralds Datter Olufa blev gift med Thorer den Tause; deres Datter Bergljot var Moder til Hakon Jarl den Mægtige. Kong Harald giftede sine Dotre indenlands med sine Jarler. Kong Harald var overmaade stor og stærk, og den skønneste Mand man kunde see, og i alting den dygtigste; disse Egenskaber vare saa gjængse i hans Æt, at de have vedligeholdt sig i hans Slægt, saavidt som end levende Mænds Minde kan gaae. Han holdt mange Feldtslage indenlands, og bemægtigede sig saa fuldkommen hele Norge, at han tilsidst besad al Odde, baade Bygder og Sæter, Her og Skovlande og alle

Ødemarker i det hele Rige, saa at alle Indbyggerne vare hans Fæstere og Laudboer. Han blev Konge, da han var ti Aar gammel, og regjerede i halvfjerdsindstyve Aar; men i hans trefindstyvende Aar vare hans Sønner deels vorne deels døde; de viste meget Overmod mod Undersaatterne, og levede indbyrdes i Ufred; de forjog Kongens Jarler fra Provinserne, eller dræbte dem. Kong Harald lod derfor stævne folkerigt Thing efter i Landet, og indbød alle Oplændinger did til Møde; han gav da Love, og tillagde alle sine Sønner Kongenavn, og forordnede, at af hans Ætmand skulde alle arve Rige og Kongenavn efter deres Fader, men kun Jarlsnavn den, som var af hans Æt paa Kvindefiden. Han stiftede tillige Landet imellem sine Sønner saaledes, at han gav Vingulmark, Rommerige og Vestfold til sine Sønner Olaf, Bjørn, Frode, Sigurd og Thorgils; men Hedemarken og Gudbrandsdale gav han Dag, Rognvald og Ragnar; Snefrids Sønner gav han Ringerige, Thottu, Hadeland og tilhørende Landstrækninger; sin Son Guttorm satte han til Landvæn ved Landets østlige Grændse, og gav ham Bestyrelsen af Landet fra Elven¹ til Svinesund og Ranrige. Erik blev hos sin Fader, thi denne Son elskede og agtede han mest af alle sine Sønner. Halogeland og hele Nordmore og Romsdal gav han Halsdan Svarte til Bestyrelse, og Halsdan Hvide satte han over Throudhjem. Disse sine Sønner gav han, hver i sit Fylke, det halve af alle Indkomster lige med sig, og forordnede tillige, at de skulde sidde i Høj-sædet et Trin højere end Jarlerne, men et Trin lavere

¹) D. e. Gøtcelven.

end han selv; men efter hans Død attraaede hver af Sonnerne hans Ede, men han selv tiltænkte Erik det; Thrønderne derimod vilde unde Halfdan Svarte det, og Wigverjerne undte paa deres Side dem bedst Riget, som allerede levede iblandt dem. Heraf kom stor Splid imellem Brødrene, som alle tyktes, de havde for lidet at regjere over. For det meste vare de paa Vikingstøge, hvorom man har flere Fortællinger, indtil Halfdan Hvide faldt i England, Halfdan Højbeen paa Orkenserne, Frode og Thorgils tilfattede Livet i Dublin i Irland, og Guttorm blev fældet i Elvekvislerne af Solve-Klove, hvorpaa Olaf efter hans Død overtog den Deel af Riget. Erik Blodøxe, som ansaae sig for sine Brødres Overmand, var ligeledes ofte paa Krigstøge; han var gift med Sunhild Kongemøder. Rognvald Rettiilbeen, som herstede over Hadeland, forfaldt til Trolddom og blev en Seidmand. Men da Kong-Harald var en Hader af alle Seidmænd, og der paa Hordeland var en saadan, ved Ravn Witgeir, saa sendte han ham Bud og Befaling at ophøre med al Seid, hvortil Witgeir svarede:

Det er ingen Under,
 At vi heve,
 Staaderes Børn
 Og Kærlingers,
 Naar Trolddom Rognvald
 Rettiilbeen øver,
 Haralds berømte Son
 Paa Hadeland.

Saa snart Harald erfarede dette, drog Erik Blodøxe efter hans Befaling til Opplandene; Erik kom til Ha-

besand, og indebrændte der sin Broder med firsinde-
tyve Seidmænd, en Gjerning som højligen blev rost.
Gudrod Ljome druknede udenfor Fæderen i Norge.

2. Bjorn, som raadte for Wigen og Westfold,
drog ikke synderlig paa Krigstoge, men opholdt sig
meget i Tonsberg, som den Gang var en stor Kjøb-
stad; hans Brodre kaldte ham Kjøbmanden. Han
var en forstandig, sagtmødig Mand, og vel stikket til
Hooding; han var godt gift, og fik en Søn, som hed
Gudrod. Erik Blodøxe kom en Sommer med mange
Skibsfolk fra eet af sine Sotoge til Bjorn, og for-
langte den Skat og Skyld, som tilkom Kong Harald
af Westfold; men Bjorn plejede forhen enten selv at
bringe sin Fader Skatterne eller at sende sine Mænd
dermed, og vilde nu ogsaa gjøre saaledes denne Gang,
og intet udrede til Erik. Denne yttrede at han behø-
vede baade Levnetsmidler, Tæste og Drikkevarer. Begge
Brodrene kom derover i heftig Trætte, men ikke des-
mindre erholdt Erik intet; han forlod derfor Byen,
men kom tilbage om Natten, overfaldt Bjorn og sal-
dede ham og mange af hans Mænd; derpaa plyndrede
han, og drog saa videre nordpaa. Denne Gjerning
mishagede højlige Wigverjerne, saa at Erik der tilbrog
sig megen Uvillie; ogsaa gif Ordet, at Olaf, naar
han saae sin Lejlighed dertil, vilde hævne Bjorn, sin
Broder.

3. Næste Vinter drog Erik til Throndhjem, og
var til Gjestebud paa Sølve. Halfdan Svarte, som
spurgte dette, drog strax derhen med en Hær, og satte
Ild paa Gaarden, hvor Erik og hans Folke vare; Erik,
samt sov ude i en Skemue eller Udhuus, undkom

med fem Mand til Skoven, men Halsdan brændte Gaarden med alt hvad deri var. Da Eri^k nu bragde Efterretningen herom til sin Fader, Kong Harald, blev denne meget forbittret, saulede strax Folk, og drog imod Thronderne. Da Halsdan Svarte spurgte det, udbod han ligeledes Skibe og Folk, fik en stor Hær samlet, og lagde ud til Stad indenfor Thorsbjerg. Kong Harald laae da med sine Folk ude ved Reinsura, og der begyndtes Underhandlinger imellem dem. Der var den Gang i Halsdan Svartes Hær en Mand, ved Navn Guttorm Sindre, en gjæv og ætstor Mand, som forhen havde været hos Kong Harald, og var begges fortrolige Ven; han var ogsaa en god Skald, og havde digtet en Sang om hver af dem; da de bade ham Løn derfor, havde han afflaaet den, men i dets Sted forlangt, at de skulde tilstaae ham en Bøn, naar han engang vilde gjøre en saadan, og dette havde de lovet ham. Denne Mand drog nu med Fredsforslag imellem dem, og bad dem nu om den Bøn, at de skulde slutte Fred; og saa megen Agtelse bare de begge fór ham, at de efter hans Bøn forligede sig. Da derhos mange andre gjæve og velsindede Mand talte denne Sag tilligemed ham, saa blev Freden sluttet paa de Vilkaar, at Halsdan skulde beholde sit hele Rige, men lade sin Broder Eri^k være i Fred, saavel som denne han. Efter denne Fortælling digtede Skaldmoen Torun nogle Strofer i Digtet Sendebid:

Harald Haarfagers raske
 Fremfærd Halsdan spurgte,
 Skummel syntes Helten
 Saadan Færd at være.

4. Harald Haarfager avlede i sin Alderdom en Søn, ved Navn Hakon; Moderen Thora Mosterslang, var fra Moster i Sydhordeland, en velvoxen og fager Kvinde, af anseelig Slægt, hun var nemlig af Horde-Kaares Familie, men ansaaes ikke desmindre for Kongens Trælkvinde; thi den Gang bleve mange Kongen undergivne, som vare af høj Væ, baade Mænd og Kvinder. Kong Haralds andre Sønner foragtede Hakon, og kaldte ham Mosterslangson. Denne sin Søn sendte Kong Harald til Opfostring hos Kong Adelssteen i England, hvor han ogsaa blev opdragen; han lignede blandt alle sine Brødre Faderen mest, og overgik dem i alle Slags Idrætter.

5. Efter Bjørn Kjobmands Fald tog hans Broder Olaf Bestyrelsen over Vestfold, og opfostrede hos sig Bjørns Søn Gudrød. Olafs egen Søn Tryggve og Gudrød vare Fosterbrødre, og begge haabefulde Unglinger og vel øvede i Legemsfærdigheder; Tryggve overgik alle i Storrelse og Styrke. Da Kong Harald var bleven firfjendstyve Aar gammel, syntes han ej mere at have den nødvendige Rørlighed til idelig at drage igjennem Landet og forestaae Regjeringsagerne; han ledte da sin Søn Erik til Højsædet, og gav ham Kongenavn og Herredømmet over det hele Rige. Neppe erfarede Halfdan Svarte dette, førend ogsaa han satte sig i Højsædet, og tog hele Throndhjem under sig, hvori alle Thrønderne vare enige med ham. Da valgte ogsaa Digverjerne Olaf til Konge over hele Vigen, saa at han herskede over denne Deel af Riget. Alt dette mishagede Erik saare. Efter to Aars Forløb døde Halfdan Svarte pludselig paa et Gjæstebud inde i

Throndhjem, og der gif da det Sagu, at Gunhild Kongemoder havde underkjøbt en Kvinde til at give ham Banedrik. Derefter toge Thronderne Sigurd til Konge; men næste Aar døde Harald Haarfager, og blev højlagt ved Højesund.

6. Om Vinteren efter tog Erik Landskysd af den midterste Deel af Landet; uen om Vaaren opbød han stor Leding, og vendte sig først mod Wigen, hvor hen han havde god Bør; baade Wigverjer og Thronder samlede ligeledes vidt og bredt Folk. Kong Sigurd drog Landvejen sin Broder Olaf imøde, og de samlede i Tonsberg. Erik fik saa fortræffelig Bør, at han kunde sejle baade Nat og Dag, og ingen fik Nys om hans Rejse, før han kom til Tonsberg. Sigurd og Olaf droge derpaa ud af Byen til en Bakke mod Østen, og fylkede der deres Folk. Da Erik havde en langt større Hær, vandt han Sejer, men Sigurd og Olaf faldt begge, og bleve højlagte der hvor de faldt. Tryggve og Gudrod flygtede til Oplandene. Erik underlagde sig nu Landet, og hese Wigen, og opholdt sig her en stor Deel af Sommeren.

7. Denne Sommer kom Hakon Adelssteensføstre fra England; først drog han til Sigurd Lade, Jarl i Throndhjem, som den Gang var een af Norges viseste Mænd; her blev han vel modtagen, indgif nøje Forening med Sigurd, og lovede denne betydelig Udvidelse af hans Magt, hvis det lykkedes ham at blive Konge over Norge. De stævnedes da talrigt Thing, paa hvilket Sigurd talte til Hakons Fordeel, og foreslog Bønderne at tage ham til Konge. Derefter stod Hakon selv op, og somme sagde da, at det var Harald Haar-

fager, som var kommen der, og anden Gang var bleven ung. Hakon begyndte sin Tale med, at han bad Bønderne give sig Kongenavn, og med Raad og Daad at staae ham bi i at have Kongedømmet; men deriud lovede han at gjøre dem odelsbaarne, og at give dem tilbage som Odelsjord de boede paa. Denne hans Tale vandt lydeligt Bifald, saa at Bøndealmuen raabte højt, og sagde, de vilde tage ham til Konge. Det skete da ogsaa, at Thrønderne toge ham til Konge over hele Landet, hvorefter Hakon drog igjennem Landet og antog Hirdmænd. Disse Tidender spurgtes nu i Oplandene, at Thrønderne havde taget sig en Konge, der i alle Dele var som Harald Haarfager, kun med den Forskjel, at Harald havde bragt alle Mænd der i Landet i Trældom, men denne Hakon vilde hver Mand vel, og lovede at give Bønderne al deres Odelsjord, som Harald havde frataget dem. Ved denne Tidende bleve alle glade, den ene fortalte den anden det, og det spjød som en Ild gjennem Senegræs til Landets yderste Grændse. Mange droge selv fra Oplandene, for at opsøge Kong Hakon, andre sendte Mænd til ham eller Bud, at de vilde være hans Mænd.

8. Kong Hakon drog i Begyndelsen af Vinteren til Oplandene, og stævnedes der Thing; der strømmede til alle, som komme kunde; han blev da paa alle Thingene tagen til Konge. Derfra drog han videre mod Østen til Vigen, hvor hans Brodersønner Tryggve og Gndrød og mange andre kom til ham, og opregnede al den Harm og Fortred, de tyktes at have lidt af hans Broder Erik. Kong Erik blev stedse mere og mere forhadet, jo fjærere alle fik Hakon, og jo meer

Mod de fik til at sige deres Hjertens Mening. Kong Hakon gav sine Frænder Tryggve og Gudrod Kongenavn og de Landskaber, som Harald Haarfager havde givet deres Fædre; Tryggve gav han Ranrige og Vingulmark, men Gudrod Vestfold; og saasom de vare unge, satte han forstandige Mænd til at forestaae Landet med dem; han gav dem ogsaa disse Landstrækninger med samme Vilkaar, som Harald Haarfager havde tilstaaet sine Sønner, nemlig at de skulde have Hålvdel af al Skat og Skyld. Om Vaaren drog Kong Hakon til Throndhjem, og opbød en stor Hær af Throndhjem; Bigverjerne kom ligeledes fra Østen med en stor Hær. Erik derimod samlede Krigsfolk i Midten af Landet, men fik kun en ringe Magt, da mange af Landets mægtige Mænd forlode ham og droge til Hakon; da han derfor fandt sig for svag til at gjøre denne Modstand, sejsede han med alle dem, som vilde følge ham, vester over Havet, først til Orknoerne, hvor meget Folk samlede sig til ham, og derpaa til England, hvor han foer frem med Hærskjold. Kong Adelsteen af England sendte Bud til Kong Erik, og tilbød ham en Landstrækning til Leen i sit Rige, hvorved han vilde tilvejebringe Fred imellem Brødrene Hakon og Erik. Denne var da, saalænge han levede, Konge over Northumberland, thi det var det Rige, som Kong Adelsteen overdrog ham; det holdes for at være en Femtedeel af England. Erik faldt i Vesterviking. Erik og Gunhild havde mange Børn: Sønnerne Gamle og Sigurd Slefa, Harald Graafeld, Erling og Suttorm, og en Datter Ragnhild, som var gift med Thorsinn.

9. Kong Hakon regjerede over Norge i syv og tyve Aar; og var hans Regjering saa lykkelig, at Landets Indbyggere aldrig have tabt den af Minde; da vare der gode Aaringer i Norge paa alle Slags, baade paa Søen og paa Landet, og en saa velsignet Fred, at den ene ikke skadede den andens Guds, og ingen gjorde den anden nogen Overlast. Kong Hakon overgik alle i Munterhed, Bestalenhed og Ligefremhed; han var derhos saare indsigtsfuld, og lagde megen Vind paa Lovgivning; han gav først Gulethingssloven, og lagde Grunden til Heidsjøjaloven, men før den Tid havde hver Konge sine Love, og det var ikke langt fra, at hvert Fylke havde sin. Kong Hakon gav sin Svoger Sigurd Jarl Bestyrelsen over hele Throndhjem, saaledes som han før havde haft, og hans Fader før ham i Harald Haarfagers Dage. En Gang da Kong Hakon var til Sjæstebud paa Lade hos sin Svoger Sigurd, fødte dennes Kone Bergsjot, som var Kong Hakons Søsterdatter, første Julenat en Søn, som Kongen øste Vand over og gav sit Navn; Drengen voxte der op, og blev gjæv og mægtig, og fik siden Tilnavn af Lade-Jarl, og blev den snildeste Mand, der har været her i de nordiske Lande. Paa Kong Hakons Tid kom Erik Blodøxes Sønnen til Norge, hvor de vilde tiltvinge sig Herredømmet, og holdt flere Slag mod Kong Hakon, der dog stedse vandt Sejer; i eet af disse Fjeldslag faldt Gamle Erikson. Det sidste Slag holdtes i Hordeland paa Fitja paa Den Stord; ogsaa her vandt Hakon Sejer, men blev saaret, og døde paa Hakonshella, hvor han ogsaa var kommen til Verden; han er højsagt paa Sæheim.

10. Eriks Søner underlagde sig derpaa det hele Land, og lovede at holde Indbyggerne ved de Love, som Kong Hakon havde givet; de tilstode ogsaa Høddingerne de samme Titler og andre Fortrin, som de havde haft under Kong Hakon; men da de havde faaet fast Fod i Riget, fandt de, at Sigurd Jarl i Throndhjem havde større Magt, end billigt. Sigurd Jarl havde en yngre Broder Grjotgard, som var mindre anseet end Broderen; ham ophidsede Eriksønnerne til at dræbe deres Broder Sigurd, gavede ham Understøttelse dertil, og det er de Flestes Sagn, at een af Brodrene selv var med paa denne Færd. De fore nemlig ind i Throndhjem til Gaarden Uglå, kom der om Natten, omringede Gaarden, og indebrændte Sigurd med mange Mænd, hvorpaa de atter vendte tilbage; dette skete, efter hvad Nre Præst Thorgilsson hin Frode har berettet, to Aar efter Kong Hakons Fald. Da var Hakon Sigurdson fem og tyve Aar gammel, og saavel ved Grænder som høj Fodsel i megen Anseelse, saameget mere som hans Fader Sigurd var vel lidt af Folket; Hakon fik derfor, da alle Thrønderne forenede sig med ham, en saadan Magt samlet, at han kunde værges Landet imod Eriksønnerne, saa at ingen af dem vovede at komme indenfor Throndhjemsfjordens Munding; begges Venner søgte da at mægle Fred imellem dem, hvilken ogsaa ved gode Mænds Forestillinger kom saaledes i Stand, at Hakon skulde have det samme Herredømme i Throndhjem, som hans Fader Sigurd Jarl havde haft, og være Jarl, men Grjotgard og de flere, som Jarlen vilde angive, skulde fare fredløse bort fra Norge. Imellem Hakon og Gunhild her-

ffede stundum meget Venstrib, men stundum brugte de allefflags Kunfter imod hinauden. Hakon Jarl drog i adffillige Sommer paa Krigstoge i Ofterveg; da dræbte han sin Frænde Grjotgard, to Jarlesønner og mange andre Mænd, som havde været med at dræbe hans Fader Sigurd Jarl. Han drog siden til Daneffongen Harald Gormfon, og sluttede Venstrib med ham, og derefter tilbage til sit Rige i Norge, hvor han snart viste sig som en mægtig og suibd Mand.

11. Kong Tryggve Olaffon, som var en mægtig og gjæv Mand, fandt Digverferne bedst flirket til som Konge at styre hele Landet; han var gift med Astrid, Erik Bjodestalles Datter. Hos sin Frænde Tryggve opholdt sig Bjørns Søn Gudrød, ligesledes en gjæv Mand, der gjorde et godt og anseeligt Giftermaal; hans Søn Harald blev til Opfostring sendt op til Grenmark til Koe hin Hvide; dennes Søn Kane hin Vidforle og Harald vare næsten af felfofaume Alder og Fofibrødre. En Sommer da Hakon Jarl kom fra Danmark, havde han en Sammenkomst med Kong Tryggve og Kong Gudrød, med hvilke han længe holdt hemmelige Raadffagninger, hvorpaa han drog hjem. Dette fik Gunhild og hendes Sønner at vide, og havde de Mistanke om, at der var opspundet et forræderff Anfflag imod dem. Næste Vaar gjorde Gunhilds Sønner Harald Graafeld og Gudrød sig færdige til at drage paa Krigstog, og fore hver for sig, thi det ffulde lade, som de vare meget vrede paa hinauden og uenige; da de nu kom til Vigen, da seffede Gudrød længer frem over Folden, men Harald drog til Tønsberg, hvor

Gudrød Bjørnson opholdt sig noget oppe i Landet; did foer Harald og omringede Huset og satte Ild paa, men Gudrød og hans Mænd gif ud, og han faldt der med mange af sine Folk. Samme Gang dræbte ogsaa Gudrød Kong Tryggve øster ved Beggene ved et svigefuldt Overfald; dette skete sex Aar efter Sigurd Karls Fald. Derpaa underlagde Gunhilds Søner sig det hele Land, og toge mange andre, endogsaa store Hovdinge, af Live, men nogle rømte Landet for dem. Kong Harald Gudrødson, kaldet hin Grønste, flyede først, tilligemed sin Fostbroder Rane, til Op-landene, og opholdt sig der længe hos sine Frænder. Imidlertid søgte Eriks Søner overalt efter de Mænd, som havde Sag med dem, og især dem, af hvem nogen Opstand var at befrygte; Haralds Frænder og Venner raadte ham derfor, at han skulde begive sig ud af Landet. Harald Grønste rejste da til Sverrig, og søgte her at komme an, og forbandt sig med andre Mænd, som drog paa Estogge for at samle Gods; han var en i alle Maader dygtig Mand. Der var en Mand i Sverrig, ved Navn Toste, blandt alle dem, som ej havde Værdighedsnavn, den mægtigste og gjæveste der i Landet; han var en stor Hærmand, og opholdt sig meget paa Krigstog; man kaldte ham Skoglar-Toste; med ham gav Kong Harald Grønste sig i Selskab. Om Sommeren fore de i Viking, og Harald blev da vel anseet af alle; Vinteren efter var han ligeledes hos Toste, hvis Datter Sigrid var ung, smuk og derhos en meget ferm Kvinde; i fem Vintre var han hos Toste.

12. Eriks Søner besade Mod og mange Færdigheder, men vare tillige grnsomme og uftaansomme ved alle Lejligheder; under deres Regjering herskede idelig Uaar i Norge baade paa Land og Sø, saa der var megen Hungersnød over hele Landet; tilsidst taalte de anseelige Mænd ikke længer denne trykkende Forsætning. Thord Hordakaars Son, Klypp Herse, dræbte Kong Sigurd Slesfa; Bønderne dræbte Kong Erling. Hakon Jarl sad imidlertid tryk ved Bøndernes Tillid, i Throndhjem; stundum var han ogsaa i Danmark hos Kong Harald Gormson, og stundum hærgede han i Østerviking; der traf han Guldharald, saa at de om Høsten droge sammen til Danmark, og tilbragde der Høsten og Vinteren hos Danekongen; samme Winter oplagde de Svig imod Kong Harald Graafeld. Kong Harald Gormson sendte nemlig Bud til sin Næve Kong Harald Eriksøn Graafeld, og bød ham til sig; men da denne kom til Hals ved Limfforden, da mødte Guldharald, som havde større Magt med sig, der sin Næve og slog med ham; der faldt Kong Harald Eriksøn Graafeld. Kort efter kom Hakon Jarl dertil, angreb Guldharald, tog ham til Fange og lod ham hænge i en Galge. Kong Harald Gormson drog samme Sommer til Norge med syv hundrede Skibe, og med ham fulgte Hakon Jarl, Harald Grænste og adskillige andre Mænd, som for Eriks Søner havde maattet flygte fra Norge fra Odels og Ejendomme. Da Kong Harald kom til Tønsberg i Norge, gif Landsfolket ham til Haande, og der strømede mange Krigere til ham. Alt hvad der herved tilfaldt ham af Norge, gav han Hakon Jarl at bestyre; det var Rogeland, Hær-

deland, Eogn, Firdafylke, Sundmøre, Romsdal, Nordmøre; disse syv Eylker overdrog han Hakon Jarl paa samme Vilkaar som Harald Haarfager havde givet sine Søner, men tillige skulde Hakon besidde alle Kongsgaardene i Thronhjem og Landstysden, og naar han værgede Landet for Ufred, skulde han ogsaa nyde Kongeindtægterne. Sin Navne Harald Grønste gav han Vingulmark og Vestfold og Agder lige til Lindesnæs, samt Kongenavn; alle disse Landstrækninger overdrog han ham aldeles, som hans Frænder før havde haft dem; Harald Grønste var den Gang atten Aar gammel, og blev siden en berømt Mand. Hakon Jarl drog med sin Hær langs med Landet nordpaa; da Sunhild og hendes Søner spurgte dette, havde de kun faa Krigsfolk, og grebe derfor til samme Raad, som Erik før havde valgt, at sejle vester over Havet til Orkøenerne. Hakon Jarl underlagde sig derpaa det hele Land og regjerede det længe, skjønt Sunhilds Søner bestandig værgede paa Norge, og holdt flere Slag med ham; Jarlen havde alle Skatter, som tilkom Danekongen, og sendte derfor denue stundum Høge eller Heste eller noget af Skatten, men stundum intet, indtil Danekongen besværede sig derover, og tilsidst blev saa vred, at han drog med sin Hær til Norge og øvede der meget Hærværk; derpaa viste Jarlen ham ingen Lydighed mere. Kong Harald Grønste holdt derimod sine Forpligtelser mod Danekongen, og med Jarlen vedligeholdte han ligeledes Venkabet, saa længe han levede; han blev gift med en gjæv Mand Gudbrand Kulas Datter Asta.

13. Ved den Tid da Kong Harald tilvendte sig

Herredomme i Norge, regjerede Eriks Søn i Upsal i Sverrig; han døde næsten hundrede Aar gammel. Derpaa bleve hans Sønner Konger i Sverrig, Olaf, Styrbjorns Fader, og Eriks Søn Seiersfælle, som regjerede længe; i sin Alderdom ægte de denne Skoglar, Toftes Datter Sigrid Storraade; deres Søn var Olaf Evenste, som var Konge i Sverrig efter sin Fader Eriks Søn Sveakonning døde i Begyndelsen af Hakons Jarls Regjering; da opholdt Dronning Sigrid sig paa sine Gaarde, hvoraf hun havde mange og store; hun besad megen Forstand og særdeles Klogt til at forudsee det Tilkommende.

14. Kong Harald drog en Sommer paa Krigstog i Østerveg at samle sig Gods; han kom til Sverrig; næppe erfarede hans Fæder Sigrid det, for hun bod ham til Gæstebud; han drog derhen med et stort Folge; der var god Beværtning; Kongen og Dronningen sad i Højsædet og drak sammen om Aftenen; og da Kongen gik til Seng, fandt han Sengen vel tildækket med Pels¹⁾ og opredt paa det prægtigste; der vare kun faa i dette Herberge. Da Kongen nu var aflædt og kommen i Seng, kom Dronningen selv derhen, og stændede for ham, og overtalte ham til at drikke, og viste sig særdeles venlig imod ham; Kongen var stikkelig drukken, og saa vare de begge; da faldt Kongen endelig i Søvn, og Dronningen gik bort, for ligeledes at gaae til Hvile. Næste Morgen var Gæstebudet igjen anrettet paa det kosteligste; men det gif da, som tit skeer, naar nogen har drukket stærkt, at han næste Dag vogter sig for at drikke mere, end han kan bære;

¹⁾ d. e. et Slags fint Løj.

Dronningen var endnu særdeles munter, og sagde til Kongen, at hun ansaae sine Ejendomme i Sverrig for ikke ringere, end hans Kongedomme i Norge. Ved disse Samtaler tabte Kongen sin Munterhed, talte kun lidet, lavede sig derpaa til at rejse bort, og var mlsmodig; men Dronningen var bestandig munter og gav ham store Foræringer ved Bortreisen. Kong Harald rejste nu om Hosten til Norge, og var hjemme om Vinteren og meget fortrædelig; men Sommeren efter drog han med sine Folk til Østervæg, sejlede til Sverrig og lod Dronning Sigrid vide, at han ønskede at tale med hende; hun red da ned til ham, og de taltes meget ved. Kongen kom snart frem med sit Andragende, om hun vilde gifte sig med ham, men hun meente, det var kun hans Spøg; du er jo, sagde hun, allerede saa vel gift, som du nogensinde kan ønske dig. Han svarede, at Asla var en god og gæv Kone, men hun var dog ikke af saa anseelig Slægt, som han. „Kan skee,” siger hun, „at hun ei er af saa anseelig Slægt; ikke desuindre tænker jeg at i hende ligger baade din og hendes Held og Lykke.” Kun lidet mere taltes de ved, for Dronningen red bort. Kong Harald blev meget ilde tilfreds over alt dette, og besluttede siden, hvormeget end mange af hans Mænd fraraadede det, at ride op i Landet til Dronningen, og kom med sit Følge til det Sted, hvor denne boede. Samme Aften kom der ogsaa en anden Konge, nemlig Wisvald fra Garderige. For begge Kongerne var der indrettet en stor og gammeldags Stue, hvis hele Boned passede dertil; om Aftenen blev dem givet saa stærk Drik, at alle bleve overstadig drukne, og alle Dagterne faldt i

Eovn, saavel indenfor som udenfor. Den samme Nat lod Dronning Sigrid dem anfælde, baade med Ild og Waaben, saa at Stuen og alle, som vare derinde, bleve opbrændte, og de, som kom ud, bleve dræbte. Hvorpaa Dronning Sigrid sagde, at saaledes skulde hun nok gjøre Smaafongerne kjede af, at drage fra andre Lande for at bejle til hende.

15. Foregaaende Winter havde Hakon Jarl holdt Slag med Jomsbifingerne i Hjarungevog. Da Kong Harald red op i Landet, var Kane bleven tilbage ved Skibene, og var sat til at befale de Folk, som vare blevne tilbage paa Flaaden. Da de nu hørte, at Kong Harald var tagen af Dage, skyndte de sig bort, og vendte tilbage til Norge, og fortalte denne Tildragelse. Kane drog strax til Afla, fortalte hende hvad der var forefaldet paa denne deres Rejse, samt i hvilken Hensigt Kong Harald var dragen til Dronning Sigrid. Afla begav sig strax til Oplandene, hvor hendes Fader modtog hende vel; men begge vare de meget vrede paa Kong Harald, fordi han havde haft i Sinde at forlade hende, og over den hele Systermaalsplan, han havde haft for i Sverrig.

16. En Nat drømte Kane, at der kom en Mand til ham i en Kfortel af Væld, en Skarlagenskappe og med Guldring paa Haanden; denne Mand sagde til ham: „Vaagn op, Kane, sagde han, jeg er Kong Olaf Geirfædeals; dig vil jeg have til at aabne min Høj, og intet skal være til Hinder, naar du lyder mit Raad: tag Ild og et Lov med dig, og drag saa ned i Højen, der vil du see mange Mænd, men gaa ind uden Frygt! du vil da see en Mand i samme Dragt,

som jeg nu har paa; tag af ham Hjælmen og Ringen, Guldspir og Sværd og Kappe, hug derpaa hans Hoved af, som ikke vil være dig vanskeligt; og hvis du usjagtig følger denne min Forstrift, da vil Lykke være med dig, hvis ej, da er Skysden din egen; spænd Bæltet af mig med Kniven i; derpaa er det Tid at du drager bort, og vel, haaber jeg, vil dette lykkes dig; og hvis onde Vætter tage fat i dine Klæder, da stjar de Flige af med Sværdet, som de faae fat i. Jeg vil ogsaa i Korthed fortælle dig mit Levnet, saavel om Højbygningen, som om Blotet og Spøgeriet; med alt dette er det gaaet som jeg tænkte. Men frygter du for at bryde Højen, da far hen til Svend Hakonson, som ligger ikke laugt herfra med sine Folk og høslig trænger til Guds; ham vil det allerede være kommet for Dre, at der er meget Guds at finde i Kong Olaf Digerbeens Høj." Nu underrettede han fremdeles Kane om, fra hvilken Side af han skulde bryde Højen, at det skulde skee om Natten, og hvorledes ingen vilde kunne holde ud at gaae ind i Højen formedelst den stygge Lugt, som stod ud af den; „men tag da du," sagde han, „Mod til dig, og far ind i Højen, og forlang derfor tre af de kostbareste Ting forlods udtagne, men af det øvrige Guds Halvdelen; bed derpaa Svend Jarl at holde fast i Lovet, thi kun han besidder Mod og Mand's Hjærte til at bie, indtil du kommer ud af Højen; bær derpaa ud til Deling alt det Løsbø, som er i Højen og som allerede ligger der i en Hob; men naar du drager bort, da vil du mærke en Tummel og Allarm i Højen, Lysene vilse gaae ud og alle Mænd flygte, undtagen Svend Jarl og nogle faa, som holde ud hos ham; han vil da

paastaae, at du skal have een Trediedeel af Godsæt, men han to; sig da, at dette er ikke efter eders Aftale; han vil da sige, at denne Forskjel maa gjøres efter eders Stands Forskjel; find dig da deri, spring paa din Hest, og kom ham ikke nærmere, end at han netop kan høre dine Ord, og viis ham saa Kostbarhederne; han vil da forlange at see dem nøjere; men dette maa du ingenlunde tilstaae ham, men rid bort til Skoven, og stands ikke før du kommer til Asta Gudbrandsdatter, og følg hende til hendes Fader; hun er med Varn; og hvis hun ej kan blive forlost, da spænd Beltet, som jeg har ejet, om hende, hvis man tager dig paa Raad med; og det vil hjælpe hende; forlang sou Belønning derfor, at du vil raade for Navnet, hvis det er en Dreng, og lad ham hedde Olaf, og forlad ham ikke, saalange nogen af eder lever; thi deene Dreng vil vorde Hjælp og Frelse for vor Slægt, og ved hans Fodsel og Død ville vi frydes næsten som om vi vare opstandne fra de Døde. De Kostbarheder, som du tager fra mig i Højen, skal du overgive Asta, og bede hende forvare dem vel, og overgive sin Søn dem, naar han voxer op." Kane forekom det da, som om han spurgte: „men vil det ikke være en altfor dristig Sjerning, at bryde dia Høi for Landshovdingerne, da du i levende Live var saa elsket af dem alle?" Hertil svarede Drommebilledet: „Stol du kun paa Jarlen, han har et seilfærdigt Langskib, som ligger ikke langt herfra i en afsides Vig; ingen er saa mægtig, at han vover at anfælde dig. Evend Jarl trænger til Gods, men du skal gjøre Kalleskab med ham efter mit Bud; bryd du selv først Højen og gik ind; lad ikke Evend Jarl faae de

Kostbarheder, som du tager fra mig, thi dem vil han foretrække for alt det andet Guds; en Trediedeel vil kun tilstaaes dig af Godsset isteden for Halvdelen, men dette skal du ikke lægge paa Hjærte; bed Svend Jarl om at lade Godsset bære frem til Deling, og kom om Morgenen efter til Delingen, men hav da alt paa rede Haand til din Rejse." Derpaa forsvandt Drømmebilledet. Kane vaagnede og overtænkte sit Syn; han vidste vel, hvilken stor og vennesæl Høvding Olaf Geirstades-alf havde været, og hvorledes han havde været een af de meest udmærkede Mænd i Hedenstæbets Lider; saa kvad om ham Thjodolf hin Hvinverske:

Over Upsø fordum
 Og Bestmøre
 Vidt berømt
 Olaf hersted,
 Indtil Fodbærf
 Folkets Ven
 Ude ved Kysten
 Overvandt.

Nu ligger højslagt
 Paa Geirstade
 Den i Striden
 Djarve Konge.

Denne Olaf var en Søn af Gudrod Veidekonning, og havde i Drømme forudseet sin Død. Kane vidste, at det var sandt, som Drømmebilledet havde sagt ham, forsaavidt som det allerede var skeet, og tvivlede derfor ikke paa, at ogsaa det tilkommende, han havde omtalt i Drømmen, vilde virkelig saa gaae for sig; han drog

derfor strax hen at opsøge Evend Jarl, fandt ham efter den givne Anviisning, og gav sig i Tale med ham; Jarlen tog vel imod ham, og spurgte om hans Ørende, thi han vidste vel, at Kane var en navnkundig Mand, der havde seet sig om i Verden. Kane spurgte Jarlen, om han ikke havde Lyst til at erhverve sig Guds. „Jo,” sagde Jarlen, „naar Lejlighed dertil gives. Kane fortalte ham derpaa, hvor Højen var, og at Godset deri kunde vindes, naar hans Raad fulgtes; dette samtykkede Jarlen, hvorpaa Kane forbeholdt sig Halvdelen af det Guds, som der erhvervedes. Derpaa drog de til Højen og brøde den, og alt gif til, som Manden i Drømmen havde forudsagt; Kane gif ind i Højen, og Jarlen holdt ved Lovet, saaledes som Kane havde betinget sig. Da nu Kane kommer ned i Højen, seer han en ærverdige Mand sidde paa en Stol, og løser Beltet af ham, i hvilket der var en Kniv; han tog derpaa Hjelmen, der var et saare kosteligt Klenodie, af hans Hoved; derpaa traf han Sværdet, og torde i Begyndelsen ikke hugge til ham, men endelig tog han Mod til sig og afhug hans Hoved; det var, som om han havde hugget i Vand, saa hvast bed Sværdet; endelig lavede han sig til at gaae bort, og bar alt Løssore, som laae i Højen, hen til Lovet; da var der ingen No mere i Højen, Løstet gif ud, og han mærkede da, at de fleste vare flygtede fra Højen, paa Evend Jarl og nogle faa andre nær. Kane klattrede nu op ad Lovet ud af Højen, og Godset blev til videre lagt i Forbaring. Da de Morgenens efter kom sammen, sagde Evend Jarl, at han vilde have to Dele deraf, men dermed sagde Kane, at han ikke kunde være tjent;

hvorpaa Jarlen svarede, at hiin uden hans Anseelse og Lykke ved egen Kraft aldrig vilde have været i Stand til at bryde Hojen. „Du faaer da at raade, Jarl!“ sagde Kane. Men da Kane nu kom til sin Hest, raabte han til Sveud Jarl: „Megen Ubillighed og Uret svede du nu imod mig, men dog har jeg endnu Ting, sou ere Penges Værd;“ og da var han ikke nærmere ved Jarlen, end at de kunde godt høre hinandens Tale. Jarlen vilde see disse Kostbarheder; men Kane red bort med to Heste; den ene Hest stød de under ham, da sprang han paa Ryggen af den anden, og skyndte sig bort til Skoven; nu fortælles intet om hans Rejse, før han kom til Asta Gudbrandsdatter, fortalte hende hvad der var hendet, og fulgte hende til hendes Fader, som tog kjærslig imod hende.

17. Noget efter fødte Asta Fødselsmerter, og led meget, og kunde ikke blive forløst; man sad meget bekymrede hos hende, og spurgte hverandre, om ingen vidste noget Raad; Kane blev ogsaa spurgt, og sagde han kunde maaskee nok hjælpe, og vilde gjerne, naar han maatte raade for Barnets Ravn, hvis det blev en Dreng; dette lovede man ham; da tog Kane Bæltet og lagde om hende, og kort efter blev hun forløst.

18. Asta Gudbrandsdatter fødte et Drengbarn, som fik Navnet Olaf; Kane gav ham Vanddaaben. Nogle fortælle, at Gudbrand ikke vilde lade Drengen opfoede for den Vredes Skyld, han bar til dennes Fader, tudtil Kane sagde ham, at han havde seet et Skin over det Hus, hvori Drengen var født; Gudbrand gif selv hen for at see det; Drengen blev da tagen op og opfodt med megen Omhyggelighed. Kane

gav ham Bæltet og Kniven til Tandsæ, og da han vorte til, Ringen og Sværdet. Olaf blev opfodt hos Gudbrand og sin Moder Afla.

19. Mogle Aar efter fik Olafs Moder Afla to Friere: Leensmanden Gissur Gudbrandson og Sigurd Syr, som da var Konge i Ringerige; begge havde mange Anbefalere. Kong Sigurd var en med Vid begavet Mand, gjæb og rig, men noget paaholden. Gissur var gavmild og mere efter Almuens Sind, saa at de fleste raadte hende til at tage ham til Mand. Da satte Afla sin Son Olaf, som den Gang var sex Aar gammel, paa sit Skjød, og spurgte ham, om han havde nogen Forstand paa, i hvilket Vrende disse Mand vare komne? Olaf svarede: „Jeg kan nok tænke det, men jeg holder nu mere af at lege med de andre Drengene end at overtænke vanskelige Sager.“ Afla svarede, at hun indsaae vel, at dette overgik hans Alder og Kræfter, ikke desmindre troede hun, at alting slog hende fejl, hvis det ikke skulde falde ham ind at yttre noget, hvoraf hun kunde slutte, hvad der var hende bestemt. Olaf sagde: „Er du noget synderlig ærgjerrig, Moder?“ Afla svarede: „Ikke troer jeg det fattes mig.“ Da sagde Olaf: „Hvad holder du for bedst, naar du engang er død, eller medens du lever, enten at have en Leensmand til Son, eller en som er Folketonge over Norge?“ Hun svarede, at hun vel kunde skjæne derimellem. „Min Fostersfader Kane,” sagde Olaf, „siger mig, at Skuddet er ikke bedre end Stammen, og at du ved Leensmanden kan føde en Søn, men ved den, som er kongebaaren i al sin Slægt, kunde du føde en Konge.“ Dette befordrede meget Sigurds Sag, saa

at det blev besluttet, at Kong Sigurd skulde have Kong Olafs Moder Asta; han var en god Landesyrer, men ingen Kriger, retsfindig og maadeholden i alt. Olaf Haraldson blev nu opdragen hos sin Stivfader Sigurd og sin Moder Asta.

20. Et Aar efter at Harald Grænske var falden i Sverrig, toge Thronderne Hakon Jarl af Dage, og valgte Olaf Tryggveson til Konge. Olaf var en udmærket Mand og i Naturgaver mest lig Hakon Adelssteensfostre. Kong Olaf var en god Kristen, og var den første af Norges Konger, som overholdt den sande Tro; han kristnede hele Norge og mange andre Lande, og blev en berømt Konge. Han drog omkring i hele Landet, for at forkynde Troen, kom derved ogsaa til Ringerige, og var til Gæst hos Kong Sigurd Syr; da bleve Kong Sigurd og alle hans Mænd døbte, samt Olaf Haraldson, til hvem Kongen selv stod Fadder. Man fortæller, at Kong Olaf skal have sagt til sin Navne, da han holdt ham til Daaben, at en saa dan Søn ønskede han sig, og at han vilde uden Tvivl blive en herlig Konge. Olaf Haraldson svarede ligeledes, at det var ogsaa Tilfældet med ham, at han vilde ønske sig en Fader, som Kong Olaf Tryggveson var, formedelsk hans udmærkede Egenheder og for den Magt, han havde fremfor de fleste Konger i de nordiske Lande. Tidlig gjorde ogsaa forstandige Mænd meget af Olaf Haraldson, og spaaede, hvilken berømt Mand han vilde blive i sit Liv og ved de udmærkede Gjerninger han øvede, hvilket siden aabenbarlig viste sig. Kane var, som sagt, hos Asta, og opfostrede Olaf Haraldson. Olaf blev snart en dygtig Mand og smuk af

Udseende, middelsmaadig af Væxt; forstandig og vel-talende viste han sig tidlig. Kong Sigurd var en god Landhuusholder, og holdt sine Mænd til Arbejde, og gif ofte selv hen at see til sine Agre, saavel som til sine Smedearbejder og andre sine Arbejdsmand. En Gang da Kong Sigurd vilde ride bort fra Gaarden, fandtes der ikke et Menneſte paa Gaarden, som var ørkesløst, men hver havde sit Arbejde at passe; han kaldte derfor paa sin Stivson Olaf, at han ſkulde sadle hans Hest. Olaf gif ogsaa hen og sadlede ham et Dyr, og sagde derpaa til, at nu var det færdigt, men da Kong Sigurd kom ud og saae, hvorledes Olaf havde baaret sig ad, sagde han: „Det er klart, at du ikke vil vide af Befalinger, som ere dig imod, men ligesaa viſt er det, at vi ikke ligne hinanden i Sind, du er viſt langt ſtolttere end jeg.“ Olaf ſvarede ikke meget dertil; han havde sadlet en Buk til Kongen.

21. En Gang ved Olaf paa Dyrejagt med en Mand fra Sogn, ved Ravn Haldor, ogsaa kaldet Rannveigſon; denne ſprængte om Dagen efter Dyrene, men faldt af Hesten; om Aftenen da de kom hjem, rakte Aſta ham et Bæger; da kvad Olaf:

Fyld Hornet, Kvinde?

Af Hesten faldt

Rannveigſ Søn,

Der hvor Svendene rede;

Paa de sadlede Dyr

Sognboer kunde

Faſt ej ſidde;

Skjenk for mig og dig!

Haldor svarede med en anden Vise til Olaf angaaende den Hændelse, vi nys have fortalt:

Fyld Hornet, Kvinde!
 Heel underlig
 Tæede sig
 Konning Olaf,
 Da sin Stivfader
 En Buk han sadled
 At ride paa;
 Skjenk for mig og dig!

22. Olaf Tryggveson regjerede i fem Aar over Norge; han faldt, som der fortælles i hans Saga, i et Slag ved Bindland mod Danekongen Svend Haraldson, som da var gift med Skoglar Tostes Datter Sigrid Storraade, og mod Olaf Sveakonning og Erik Jarl Hakonsen. Derefter regjerede over Norge Hakons Søner Erik Jarl og Svend Jarl, og betalte Skat til den danske og svenske Konge. Knud den Mægtige var en Søn af Kong Svend. Danekongen Svend drog med en Hær til England imod den engelske Konge Adelsraad Jatgeirson, og holdt flere Slag med ham, i hvilke de vepelvits havde Overhaand. Kong Svend indsatte ogsaa Befalingsmand i Bigen, thi han havde Landet østenfor Oslofjorden under sit Herredomme.

23. Da Olaf Haraldson var otte Aar gammel, stod han en Gang hos sin Moder Asta, som søgte efter noget i en Kiste. Olaf spurgte, hvad det var der glindsede i Kisten. Moderen svarede, det var Hjaltet af et Sværd. Olaf spurgte, hvem der ejede det. „Du, min Søn,” sagde hun, „det er Sværdet Bæsing, som din Fosterfader Kane gav dig, og som har tilhørt Olaf

Geirstadealsf." Olaf sagde: „Saa vil jeg nu tage og bruge det." Asta leverede ham det. Kong Sigurd syntes, han handlede ilde dermed, thi Olaf drog det efter sig ad Salsgulvet, men Sværdet var stærkt belagt med Guld. Kong Sigurd gav sig i Tale med Asta, og sagde, at det var Kvindesød, at syje Børn i mange Ting, som ikke ere til Nytte, og derimod at lade dem savne meget, som de have vel behov. Asta svarede: „Hvis du kan faae Sværdet listet fra ham, saa at han ikke græder, saa har jeg intet derimod, men græde skal han ikke." En Dag ved Drikkebordet sagde derfor Kong Sigurd til Olaf, at han vilde forvare Bæfing for ham, og give ham et andet Sværd, som var lettere at handle med; Olaf tav stille. Sigurd talte anden Gang til ham, og Olaf satte et mørkt Ansyn op; tredie Gang talte Sigurd ham haardt til. Men da Kongen saaledes tredie Gang talte til ham, traf Olaf Sværdet, lagde Skeden under sin Fosters fader Ranes Kappe, vendte Klingen mod Kongen, og holde selv om Hæftet; og sagde: „Vel er jeg ikke gammel nok til at hindre nogen imod min Villie at tage Bæfing fra mig, men ingen Mand afhænder jeg det paa anden Maade, end at jeg selv beholder Skeden og Hæftet." „Saa pas da selv paa dit Sværd," sagde Sigurd, „og troe ikke jeg skal forlange det oftere af dig."

24. Olaf var ti Aar gammel, den Gang Sigurd befalede ham at byde Folk til Gjaestebud og selv raade for alt hvad dertil behøvedes. Olaf lod alle Gaardens Kreature slagte og indbød over en halv

Gang saa mauge Mennesker til, som Sigurd havde sagt. Sigurd sagde derfor, at han ikke oftere vilde forlange sligt af ham, thi Gaard og Besætning vilde snart gaae med, naar han stod for Anordningen. Olaf svarede, at Konger skulde anderledes anrette Gilde end Huusmænd. Det viste sig snart, hvilke høje Tanker der stak i Drengen, og dette erfarede man siden i endnu højere Grad.

25. Olaf Haraldson voxte saaledes op, som vi have fortalt; han var kun af Middelsvært, snarere lav end høj, men stærk og kraftig bygget, blond af Haar, bred af Ansigt, lys og rødmoßset af Nafsn, med meget smukke funklende Øjne, saa at han indjog dem Skrak, der saa ham i Øjnene, naar han var vred. Olaf var en Idrætsmand i mange Dele, saa som i at bruge Bue og i Svømning, især stod han fortræffelig med Haandbue; han var behændig og havde skarpt Øjemaal ved al Haandgjerning; man kaldte ham Olaf Digre; han var djærv og snild i Tale, fremmelig i enhver Henseende, og tidlig moden baade paa Legeme og Sjæl; af sine Venner og Frænder var han meget yndet; i Leg var han hidsig, og vilde i ingen Ting staae tilbage for nogen, thi dette Fortrin krævede han som noget, hvortil han var født og baaren.

26. Olaf Haraldson var tolv Aar gammel, da han første Gang besteg et Krigsskib. Nsta lod Rane, som man kaldte Kongefostre, have Befaling over Følkenene tilligemed Olaf, thi han havde ofte været paa Krigstog. Da Olaf nu overtog Følk og Skibe, gæve hans Krigsfølk ham Kongenavn, som Skif var, naar

Hærfonger droge ud paa Viking, hvis de vare fødte og
 baarne af Kongeat, endstjont de intet fast Kongesæde
 havde i Landene, saasnart de virkelig vare Anførere.
 Kane sad ved Roerhaulen, men Olaf til Roers i Hø-
 sædet; de styrede nu øster langs med Landet, og forst
 til Danmark; som Ottar Svarte siger:

Ung stjod du Skibet ud, for
 Danmark at gjæste, kjække
 Konge! du har til krigerst
 Udholdenhed vant dig;
 Herligt var det Sejers
 Tog, da du fra Norden
 Drog, og vældig ved saadan
 Kæsthed du er vorden.

Henimod Høsten sejlede han til den svenske Kyst, og
 gav sig til at hæрге og brænde, thi han troede at
 burde tilføje de Svenske alt det Fjendskab, han kunde,
 fordi de havde taget hans Fader af Dage. Dette
 siger Ottar Svarte med klare Ord, at Kong Olaf
 drog fra Danmark østeraa:

Skjonne Skibe med Arer
 Du til Østersøen
 Forte, og drog fra Land til
 Land med væbnet Mandstabs;
 Snart brugtes Sejl, snart sattes
 Ankret til Grund, men stundum
 Arers kraftig forte
 Mængde Bolgen pløjed.
 Folk ved din Færd ej lidet
 Skrækkede du; o tapre

Kriger! Sverrigs Mæs du
Siden ødelagde.

Samme Høst holdt Olaf et Slag med nogle Vifinger, hvis Formand hed Sote. Olaf havde langt færre Folk, men større Skibe; han lagde derfor sine Skibe imellem nogle blinde Skjær, saa at Vifingerne ikke uden megen Besværlighed kunde lægge til dem; men dem, som kom dem nærmest, kastede Olafs Folk Jernhager paa og trak dem til sig, og gjorde saa ryddeligt paa de Skibe. Vifingerne maatte da lægge fra, efter at have uisiet baade Folk og meget Gods; saa siger Sigvat Skald:

Langskibet bar den unge
Eyrsteson hen ad Sundet,
Og for Kongens Brede
Gruede siden Folket;
Øpperst han var af alle,
Helten ved Sotestjær da
Første Gang i Østen
Ulvens Fod bestankte¹.

Olaf styrede da om østenfor Sverrig, og lagde ind i Løgen², og hærgede paa begge Sider; han gik op til Sigtun, og lagde til ved Gammel-Sigtun; der skal man, efter de Svenskes Sigende, endnu kunne see de Steenstabler, Kong Olaf lod lægge under Enderne paa sine Skibsbrygger. Men da Høsten kom, spurgte Kong Olaf, at Olaf Sveakonning drog en Hær sammen, samt at han havde ladet Jernlænker slaae over Sundet og sat Vagt derved, saa at ingen

¹) nemlig med de Slagnes Blod.

²) Mælaren.

der kunde komme ud af Logen; den svenske Konge tænkte nemlig, at de da maatte tove der til Frosten, og da vilde han let faae Bugt med ham, da hans Mandstyrke kun var liden. Kong Olaf drog da ud mod Stokfundsund, men der kunde han ikke komme ud, thi vestenfor Sundet var et Kastel og paa Østtiden var opstillet en Hær. Nu spurgte Olaf tillige, at den svenske Konge var gaaet ombord paa sine Skibe, og havde i Sinde at anfælde dem; da lod han Tangen Agnesit gennemgrave ud til Havet; det var just Regntid. Fra hele det egentlige Överrig strømme alle Floder ned i Logen, men den eneste Abning ud til Havet fra Logen af er saa smal, at mangen Na er bredere end den; kommer der nu stærk Regn eller pludseligt Tøbrud, saa styrte Vandene saa heftig i Logen, at der er ligesom et Vandfald ud ad Stokfundsund, og Logen overfylder Landet; saasnart derfor Frostenaade ud til Havet, saa styrtede Strøm og Vand ud igjennem den. Da lod Kong Olaf alle Korene tage af sine Skibe og Sejlene hisse i Masttoppene; der stod en god Hær fra Landet, de styrede med Klarerne, og saaledes gif Skibene ud over Grundten, og kom alle uskadede ud i Havet. Den svenske Konge gjorde dem mange Brejdeser, som skulde have passet paa Rundingen, at Kong Olaf ikke skulde komme ud. Dette Sted kaldes nu Kongesundet, og med Storstibe kan ingen sejle der, med mindre der er meget højt Vand. Somme ville unfortælle, at de Svenske bleve det vaer, da Kong Olaf havde gennemskaaet Landtungen, og Vandet faldt ud der, og at de derpaa droge derhen med en heel Hær, hvorved mange tilfattede

Livet; men de Svenske selv sigte derimod, at der er ikke det mindste om, at nogen der ere omkomne.

27. Kong Olaf sejlede derpaa om Høsten til Gotland, og lovede sig til at hærge der; men Söterne havde samlet sig, sendte Mænd til ham, og tilbode ham KrigsSkat af Landet; dette Tilbud lod Kongen sig behage, modtog Skat af Bønderne, og overvintrede der; saa siger Ottar Svarte:

Tapre Helt! du Gotlands
Folk til Skat at yde
Tvang, med Sværd de ej voved
Landet for dig at værge;
Ulvens Hunger i Østen
Stillet blev, da Flugten
Øselboerne grebe;
Kongen er taprest af alle.

Heri siges ogsaa, at Olaf næste Foraar drog øst for til Østfösel og hærgede; han gik, efter hvad man fortæller, i Land, men Indbyggerne droge ned og holdt Slag med ham; Kong Olaf sejrede, forfulgte de Flygtende og hærgede. Man fortæller det ogsaa saaledes, at det første Kong Olaf kom til Østfösel, da tilbode Bønderne at give ham Skat af Landet, for at han ikke skulde hærge der; men da Pengene skulde bringes ham, gik han Indbyggerne imøde med sine Folk i fuld Rustning; men da forholdt Tingen sig heel anderledes, end Bønderne havde lovet, de havde nemlig ingen Penge at bringe ham, men derimod Vaaben for at slaaes med ham, som nys er fortalt; saaledes siger Sigvat Skald:

End du gik, thi Falskhed
Eksult ej blev for Kongen,

Olaf! til den skarpe
 Kamp, og Hsel hærgeð;
 Atter maatte for Livet
 Bønderne, som flygted,
 Egne Fødder takke,

Saa holdt Stand paa Pladsen.

Siden sejlede Kong Olaf tilbage til Finland, og hærge-
 gede der, og gif op paa Landet; alt Folket undskyede
 til Skovene, saa Landet blev ganske øde, og de fik der
 intet Gods. Han soer da heelt op i Landet igjennem
 nogle Skove, hvorefter de kom til nogle Dalbygder,
 hvor der vare adskillige Gaarde; dette Sted kaldes
 Herdale; der fik de lidet Gods, men fandt ingen Men-
 nesker. Da det led imod Aften, begav Kongen sig
 tilbage til sine Skibe; da de nu kom i Skoven, saulede
 der sig Folk imod dem fra alle Sider, og trængte dem
 haardt; Kongen bad sine Mænd dække sig med Skjol-
 dene, men forend han kom ud af Skoven, mistede
 han mange Folk, og mange vare saarede; om Aftenen
 kom han til sine Skibe. Da vakte Finnerne et hef-
 tigt Tryllevejr og Søstorm imod dem; Kongen lod
 lette Anker og hisse Sejl paa sine Skibe, og lod styre
 vest forbi Landet; Kongens Lykke var da stærkere, end
 Finernes Trolddom, saa de krydsede lykkelig forbi
 Balagaardside, og saa ud i ruu Sø. Men alt som
 Kongen sejlede udenfor, droge Finnerne efter ham til
 Lands, og haabede hvert Øjeblik, at Stormen skulde
 drive ham op til dem; saa siger Sigvat Skald:

Kongesønnens tredje
 Skarpe Træfning holdtes,
 Da i Herdale han til

Kampen gif mod Finner;
 Men ved Balegaards Kyster
 Bølgen Vikingers Flaade
 Splitted, og paa Skibes
 Stavne længe dundred.

Derpaa sejsede Kong Olaf til Danmark, og holdt, da han kom til Sydervig, den fjerde Træfning; saa siger Sigvat:

End man sagde, at Kongen
 Fjerde Gang begyndte
 Kampfærd, og med Sejren
 Vandt fortsente Hæder;
 Da i Sydervigen
 Velbekjendt for Danste,
 Hefstigt Træfning holdtes
 Mellem Kongers Hære.

Derfra sejsede Kong Olaf til Krisland; her laae han udenfor Kinkimasfide i et haardt Wejr, og gif der i Land med sine Folk; men der drog ligeledes Krigsfolk ned fra Landet, og sloges med dem; saa siger Sigvat Skald:

Woldsmands Skrak! du holdt ved
 Kinkimas stejle Kyst den
 Femte skarpe Træfning,
 Skibene haardt modtoges;
 Den Gang Hærstærer ned mod
 Kongens Flaade droge,
 Men med Djarvhed dine
 Folk i Striden ginge.

28. Der fortælles, at Kong Olaf, imedens han hærgede i Østherleden, en Gang holdt Marked med

Hedningerne; da bragde de i Erfaring, at der i Landet var en Spaakvinde, som forudsagde Menneskers Skjæbne og Liv, og Kongens Ledsagere tænkte, det kunde være moersomt at høre hvad hun sagde; de spurgte derfor Kongen, om han ikke vilde gaae til hende og udsørge hende om sin Skjæbne, men da han afflog det, om han vilde tillade dem at gaae paa hans Vegne; dette var han just ikke meget for, men forbyde dem det vilde han ikke. De spurgte da Spaakvinden, om hun havde nogen Aabenbaring om deres Konge, hvorlænge han skulde leve, eller hvad der skulde blive ham til Bane? Hertil svarede hun, at der over hans Liv stod saa frygtelige Stjerner, at det var hende formeent at see did, men de skulde fortælle deres Konge, at han een Gang i sit Liv vilde fortale sig, og den Dag vilde han miste sit Liv. Man seer heraf, hvor nøje Kongen overholdt Guds Lov, da han ikke vilde udsørge nogen om sin Skjæbne, som ej var besjælet af Guds Kraft.

29. En anden Gang, imedens Olaf hærgede paa Hedningerne, da han havde nedlagt mange af disse og samlet meget Hærfang, drog hans Hær ned til Skibene med det Bytte, de havde gjort; men da de kom til Skibene, savnede de Olaf, og vidste ikke hvor han var bleven af; derover blev hele Hæren meget bekymret og raadsvild. Alt som de nu bejaurede denne Hændelse, og havde i Sinde at opsøge ham, da saae de, hvorledes han kom ridende oppe fra Landet, drivende en heel Skare Folk foran sig, som havde svære Byrder paa Ryggen. Da disse nu kom ned til Skibene, spurgte Olafs Folk dem, hvorfor de, saa

mange som de vare, lode sig med disse Byrder drive af en eneste Mand. De svarede, at han ikke var allene, tværtimod forekom det dem, som om han kom med en Mængde bevåbnede Mænd, der havde nødt dem til at bære disse Byrder. Men da Olafs Krigsfolk hørte dette, da undrede de sig saare og bære fra den Tid af større Vresfrygt for Olaf.

30. Da Olaf Haraldson var i England paa samme Tid som Kong Knud, kom han hver Morgen først til Kirke, naar der ringedes til Gudstjeneste, og blev der bestandig, indtil den var tilende. Der maatte nu opstaae Vaabengny eller anden Allarm, aldrig skulde Olaf see ned ad Kirken, saalange Gudstjenesten varede, men han var stedse saa ivrig i Bønnen, at han aldrig lagde Mærke til, om der var noget andet paa Gærde. Knud kom derimod sildt til Kirke, dog plejede man at bue efter ham med Gudstjenesten. Det hændte sig paa en Høstidsdag, at Præsterne biede efter Knud ved Ottesangen; da de nu havde ventet længe, saae Biskoppen, som forestod den hellige Handling, langs ned ad Kirken, og saae hvor Olaf stod, men saae ikke noget til Kong Knud; da sagde Biskoppen: „Silde kommer Kong Knud nu, længer ville vi ikke bue efter ham, thi her er nu kommen en Konge med et stedse reent og gudhengivent Sind.“ Da Knud kom til Kirke og erfarede Biskoppens Ord, fattede han Avind til Olaf, fordi han var bleven kaldt Konge, og saae bestandig skjævt til ham. Dette skal have været den første Gang Olaf blev kaldt Konge, da denue Biskop nævnedes ham med Kongenavn, og man troer han gjorde det af hellig Indskydelse.

31. Kong Olaf sejsede derpaa endnu en Gang til England; da havde Danekongen Svend Haraldson opholdt sig der i flere Aar og hærget paa Kong Adelsraads Land; de Danske havde næsten indtaget hele Landet, og Adelsraad maattet forlade det. Den samme Høst, som Kong Olaf kom til England, indtraf den vigtige Begivenhed, at Kong Svend døde pludselig om Natten i sin Seng; hos Englænderne gik det Sagn, at Edmund den Hellige havde dræbt ham, ligesom den hellige Mercurius dræbte Julian den Falskdue. Saa snart Efterretningen derom kom til Adelsraad i Flæmingeland, vendte han strax tilbage til England, sendte Bud om til sine Venner, og bød alle til sig, som vilde gaae i hans Sold, for at vinde Landet tilbage; der strømmede da Krigere til ham, og iblandt andre Kong Olaf med et stort Følge. De landede først ude ved Temsen; de Danske havde Borgen inde paa den ene Side af denne Flod; paa den anden Side var en stor Kjøbstad, som hedder Sydvirke¹, denne havde de Danske befæstet, omgivet den med en stor Grav, og indenfor sat en Muur af Træ og Steen; der havde de en stor Besætning. Kong Adelsraad lod gjøre et heftigt Anfald herpaa, men de Danske værgede sig saavel, at de intet kunde udrette. Der var slaaet en Bro over Floden Temsen, saa bred, at to Bogne kunde kjøre forbi hinanden; paa Broen vare ogsaa anlagte Forsvarsværker, baade Kasteller og mindre Skanser langs med Strømmen, en halv Mandes Højde fra Broerne at regne; fra disse værgede de sig. Den engelske Konge

¹) d. e. den sydlige Befæstning eller Skanse; en Deel af London kaldes endnu Southwark.

Udelraad var nu meget bekymret for, hvorledes han skulde faae Broen odelagt. Kong Olaf lovede, at han vilde lægge til med sin Hær, naar de andre Hovdinge vilde gjøre det samme. Ved Raadslagningen blev man enig om, at de skulde lægge Hæren op under Broen, og hver Hovding gjorde sig nu med Folk og Skibe færdig til Angreb. Kong Olaf lod gjøre store Flager af Bed, og lagde dem over sine Skibe, saa at de ragede ud over begge Bord; derunder lod han sætte Stolper saa høje og tætte, at der var Rum nok til at værges sig og stride, og tillige Stormtaget stærkt nok mod Steen, om disse end kastedes ned paa det. Da Hæren nu var færdig, roede de op ad Floden; men da de kom henimod Broen, regnede der Skudvaaben og Steene ned paa dem, saa at hverken Hjelme eller Skjolde kunde udholde det, og Skibene toge megen Skade; de fleste lagde da igjen fra. Olaf og hans Nordmænd derimod lagde lige op under Broen, sloge stærke Trosser om Stolperne, som bare Broen, saa langt nede som muligt, og gavede sig derpaa til at roe med alle Skibene paa een Gang og med Strømmen; da bleve Stolperne nedentil trukne ud, indtil de gik fra, og hele Broen styrte ned; men den hele samlede Hær, som stod i en tæt Hob paa Broen, samt de mange Steen og andre tunge Sager, som vare baarne derhen, faldt da alt tilhobe i Floden. Derpaa gjorde Kongen Anfald paa Sydvirke, og indtog det. Men da Borgmændene saae, at Fæstningen var vunden, saa de ikke kunde hindre Skibene fra at drage højere op i Landet, tabte de Mobet, opgave Borgen, og gik Udelraad til Haande; saa siger Ottar Svarte;

End, erfarne Kriger!
 Kjøbt du Fred, og Londons
 Brygger nedbrød, Lykken
 Bundet Guld dig skjenkte.

Og end videre Kvad han:

Laudbestytter! du atter
 Adelraad til sit Rige
 Fortæ, sligt dig Folkets
 Mægtige Fyrste skulder;
 Haardt var Slaget, da Edmunds
 Arving du indsatte
 I det fredede Rige,
 For behersket af Slægten.

Og saa siger Sigvat Skald:

Olaf den sjette Træfning
 Holdt, og bød til Kampen
 Engländerne, Londons
 Brygger han kraftig angreb;
 Valske Sværde bed, men
 Vikingerne Graven
 Værged, sig i det flade
 Sydvirke nogle lejred.

32. Kong Olaf blev den Vinter hos Kong
 Adelraad i England; de holdt et stort Slag paa King-
 marehede i Ulfkels Land, hvilket Landstabs Ulfkel Enil-
 ling besad; ogsaa der vandt Kongerne Sejer; saa
 siger Sigvat:

End lod Olaf, hvem jeg
 I mit Kvad berommer
 Syvende Gang paa Ulfkels
 Land en Træfning holdes;

Hele Kingmarhede
 Havde Ellas Affkom¹
 Inde, mange faldt, og
 Haralds Arving det voldte.

Ottar Svarte siger saa:

Fjernt fra Skibene, Konge!
 Slagnes Dyrer din Hær lod
 Højt opkaste, og rødned
 Kingmarhede med Blodet;
 Landets Folk til Jorden
 Segned for dig i Slaget,
 Og for det endtes toge
 Engländerne Flugten.

Da underkastede en stor Deel af Landet sig Kong Abels raad; men Thingmændene og de Danske havde dog endnu Borgene og adskillige Landstrækninger i deres Magt.

33. Kong Olaf var Høvding for Hæren paa Toget til Kanterborg, paa hvilket de efter et vundet Slag indtog Staden, nedslagde mange Fjender og brændte Borgen; saa siger Ottar Svarte:

Konge! du et hestigt
 Anfald gjorde paa Fyrsters
 Affom, og en Morgen
 Kanterborg du erobred;
 Trindt om Husene spilled
 Ild og Røg i Vejret
 Mange da faldt, og Sejer
 Vandt du, Heltes Frænde!

¹) Engländerne.

Og Sigvat Skald:

Ottende Gang den djarve
 Kriger drog til Kampen,
 Hoffindernes stærke
 Hovding gif mod Skandsen;
 Greverne fra deres
 By ej Olaf holde
 Kunde, Sorg erobret
 Kanterborg omspændte.

Kong Olaf havde Landværn for England, og sejsede med Krigsskibe omkring ved Kysten; han lagde op i Nyroda¹, hvor han traf Thingmændenes Hær, med hvilken han holdt en Træfning og vandt Sejer; saa siger Sigvat:

Englændernes Haar den
 Unge Konge rødned,
 Atter bestænketes Sværd med
 Blod i Nyamode;
 Nu har jeg den uorstle
 Helts ni Slag opregnet,
 Danste Krigere faldt, hvor
 Spyd trindt om Olaf regned.

Kong Olaf foer vidt omkring i Landet, og tog enten Krigsskat af Folket, eller hærgede i andet Fald; saa siger Sigvat Skald:

Modstand kunde dig ikke
 Englænderne gjøre,
 Vidtberømte Konge!
 Den Gang Skatten du kræved;

¹) Nyro.

Guld de frigerste Folk
 Til Fyrsten yde maatte,
 Stundum bragdes til Stranden
 Store Kostbarheder.

34. Kong Olaf var i tre Aar i England; den tredie Aar døde Kong Adelsraad, og hans Sønner Edvard og Edmund fulgte ham i Regjeringen. Da sejlede Olaf syd over Havet, og holdt en Eræfning i Ringsfjorden, og vandt Kastellet Holund, som nogle Vikinger havde inde; det hele Kastel nedbrød han; saa siger Sigvat:

I den sagre Ringsfjord
 Fyldtes Slagenes Lital,
 Efter Fyrstens Befaling
 Did drog Hæren til Striden;
 Vikingers høje Leje
 Sløjsede han paa Højen,
 Oftere de sig ikke
 Døsted lignende Skjæbne.

Derfra styrede Olaf med sin Flaade mod Westen til Gristlepølle, og holdt der en Eræfning med nogle Vikinger udenfor Vilhelmsby, i hvilken han ligeledes vandt Sejer; saa siger Sigvat Skald:

Du den ellefte Eræfning,
 Olaf! holdt, da Konger
 Kaldt i Gristlepølle,
 Ung du drog fra Mødet;
 Haard var Kampen i Bygden
 Foran Vilhelmsby, da
 Hjelme brødes, det Slag maa
 Blandt de øvrige regnes.

Dernæst holdt han en Træfning vester i Fettlefjord, som Sigvat siger:

Ulvens Fod for tolvte
 Gang den Trelystne
 Farved, manges Liv i
 Fettlefjord fik Ende.

Derfra drog Kong Olaf til Seljepolle, og holdt et Slag der ved Sunvaldsborg; Hovdingen Geirfinn, som befalede i denne Borg, tog han til Fange, og underhandlede med Borgens Besætning, at de i Krigsstat og til Løsepenge for Jarlen skulde betale tredive Mark i klingende Mynt, hvilke ogsaa, som han forlangte, bleve ham betalte fra Borgen; saa siger Sigvat Skald:

Trettende Gang en Træfning
 Thronders modige Herster
 Sydpaas i Seljepolle
 Vandt, for Flygtende farlig;
 Lige til den gamle
 Sunvaldsborg en Morgen
 Kongen gif, den fangne
 Jarl bar Navnet Geirfinn.

Nu vendte Olaf sig med sin Krigsflaade vester til Karlsaa, hvor han ligeledes hærgede, holdt en Træfning og sejrede.

35. Der fortælles, at Hedningerne, som boede ved Karlsaa, dyrkede toende Uhyrer som Skytsguder, og overbandt ved dem deres Modstandere; den ene var en Havfrue, som laae i Karlsaa, stundum ogsaa i Havet; hun sovndyskede alle, som søgte Havnen, med

liffig Sang, og trak dem derpaa ned i Vandet, men undertiden freg hun saa højt, at Folk bleve ligesom galne deraf, og vendte om igjen. Denne Sang laae Havfruen i Karlsaa; det Slags Skabninger er skabt saaledes, at det ned fra Væltstedet af er dannet som en Fisk med Fluer, men oventil er det en Kvinde; det er hendes Natur, naar hun er i Vandet, at hun leger med Fiskene, og hvis hun skyder sig imod Skibet, da holdes det for et Varsel paa, at nogen skal omkomme, men hvis hun skyder sig fra Skibet, da vil Reffen blive heldig; dette Skræmsel var saa forfærdeligt, at det var blevet mangen Mand til Ulykke der i Flodmundingent. Da Kong Olaf skulde lægge ud, da saae de ved Flodens Udlob i Søen dette Skræmsel, som man i Bøger finder kaldt Sirena eller Syrenus, ligge og spille i Mundingen, som var lang og bred; hun stod sig højt op af Søen lige fra Grunden af. Og da det forreste af Olafs Skibe løb frem imod dette Skræmsel, tog hun fat i Stavnen, og væltede det, og trak hele Besætningen i Dybet; de, som kom bag efter paa de andre Skibe, forkrækkedes, og sagde: „Lad os bide til Olaf kommer, og see hvad han vil gjøre.“ Derpaa drejede de noget af med Skibene, og raabte paa Olaf, saasnart de kom saa nær, at han kunde høre dem, sagde at der var Fare paa Færde ved Udlobet, og fortalte hele Tildragelsen. Olaf befalede strax at roe frem med hans Skib, og saa skete. Nu kom Havfruen op, og foer gabende mod Skibet; men Olaf trak, efter nogles Fortælling, sit korte Sværd, og hug Haanden af hende ved Stavnen; andre sige, at han greb et Spyd, og stod hende det i Brystet, hvoraf hun fik

Bane. Stor var den Lykke, Himlen havde bestjæret ham fremfor andre Mænd, saasnart nogen Fare var forhaanden, og aabenbarlig viste det sig, hvor meget Gud agtede ham allerede i denne Verden. Men da Olaf gav Havfruen sit Banesaar, da skreg hun saa højt, at man aldrig havde hørt Mage dertil.

36. Derpaa fore de videre efter deres Bestemmelse, og lagde til Land, ersteds ikke langt derfra; der løb de op, og tog en stor Deel Guds i en Offerhøj; det var da et haardt Vejr, saa at Jorden paa Højen var blæst bort, og Solvet laae bart, paa den Maade kunde de let finde Godset; hele Hæren drog derpaa til Skibene. Men Olaf, som var bleven ene tilbage, begav sig uden Følge højere op i Landet, og red ind paa et aabent Sted i Skoven, og betænkte sig just paa, om han skulde vende tilbage eller ej; men næppe holdt han stille, før han hørte en Bragen allevegne omkring sig i Skoven, hvorpaa der kom en Galt frem, et grueligt stort, frygteligt og grumt Dyr, der var saa gammelt, at det var flere Mennestealdere; dette dyrkede Indbyggerne der i Landet; med det fulgte en heel Skare, saa at de fyldte hele Pladsen, saa stor en Mængde var det; det syntes ham et skrækkeligt Djævelskab der var kommet sammen. Galten foer med gabende Tryne mod Kongen; men Olaf sprang med begge Fødder op i Sadelen, og bragde dem derved i Sikkerhed. Man fortæller om Galtens Væxt, at da den vilde bide Kongen, lagde den Tryne og Tænder op paa Sadelbækket. Kong Olaf var omgjordet med Sværdet Bæsing; dette traf han i en Fart, og hug Trynen af Galten noget nedenfor Djnene, saa den fløj op paa Sadelen; Galten skreg saa

høst derved, at Kong Olaf forskrede, aldrig for at have hørt et saa ynkeligt Skrig, undtagen det Havfruen gav af sig. Sværdet, som før hed Bæsing, kaldte Olaf nu Hneiter¹, thi han fandt at det overgik alle andre Sværd i Hvashed. Nu havde Kongen Trynen og Tønderne af Galten til Sejerstegn, nogle lægge til, at han ogsaa havde Haanden af Havfruen; og han vendte nu tilbage til sine Folk.

37. Kong Olaf blev liggende der med sine Skibe, for at bue efter Bør, og havde i Sinde at sejle til Njorvesund og derfra ud til Forsaleheim; da drømte han en mærkelig Drøm, at der nemlig kom en Mand til ham, af ærbørdigt og dog forfærdeligt Udseende, talte til ham og bød ham at lade det Forsæt fare, at drage til langtfraliggende Lande, men heller vende tilbage til sin Fostersjord, „thi du,” sagde Manden, „skal være Konge i Norge evindeligt.” Denne Drøm udsagde Olaf saaledes, at han skulde blive Konge i Norge, og hans Slægt efter ham; i Følge denne Åbenbaring begav han sig paa Tilbagevejen, og laae ved Peiteland, og hærgede der og brændte Landet; der afbrændte de Byen Varrande²; hvorom Ottar Svarte taler:

Glad i Kamp du unge

Fyrste odelagde

Peite³, malet Skjold du

Provede i Luffland⁴.

¹) Uoversætteligt Drøspil: Hneitir af at hneita, at hugge Skaar.

²) Naaste Partenay i Poitou.

³) Poitou i Frankrige.

⁴) Naaste Touraine, det Landskab hvort Staden Tours ligger.

Og Sigvat Skald siger:

Mørers Drot, som farver
 Sværdets Od, fra Sonden
 Drog, og op ad Lejra¹,
 Gamle Epyd nu brødes;
 Varrande blev paa Heltens
 Bud da brandt, saa hedder
 Een af Peites Byer,
 Fjernt fra Søen den ligger.

38. Kong Olaf havde været paa Krigstog i Val-
 land to Sommer og een Vinter; da vare forløbne fra
 Kong Olaf Tryggvesøns Fald tretten Aar; og i al
 denne Tid havde Jarler hersket over Norge, først Erik
 og Svend Hakons Sønner, derefter Svend og Hakon
 Eriks Sønner; Hakon var en Søstersøn til Knud
 Svendsøn den Mægtige. Paa den Tid var der i Val-
 land to Jarler Wilhelm og Robert, Sønner af Rif-
 kard Rude-Jarl²; deres Søster Dronning Emma var
 gift med Kong Adelfraad af England; disses Sønner
 vare Edmund og Edvard den Gode, Edbig og Edgeir.
 Rikard Jarl var en Søn af Robert Langspyd, og han
 igjen en Søn af Gange-Rolf, den Jarl, som bemægti-
 gede sig Nordmandiet, han var saa stor, at ingen Hest
 kunde bære ham, og derfor blev han kaldt Gange-Rolf;
 han var en Søn af Rognvald Møre-Jarl hin Mægtige
 og Rolf Ressaes Datter Hilde. Gange-Rolf var en stor,
 urolig Viking. En Gang da han kom tilbage fra eet
 af sine Toge, gjorde han et stort Strandhug øster i Vi-
 gen, hvorover Kong Harald blev ham saa vred, at

¹) Eoirr.

²) Jarl af Rouen.

han landsforviste ham fra Norge. Gange-Rolfs Moder Hilde drog da til Kong Harald, og indlagde Forbøn for sin Son, men Kongen var saa vred, at det intet nyttede; da kvad hun folgende:

Du forstyder Refjas
 Ravne; som en Ulv af
 Landet Edsingers gjæve
 Slægtning du forjager;
 Hvi saa stræng, o Konge!
 Krigsulven ej bør tirres,
 Ej eders Hjord den skaaner,
 Om den gaaer til Skoven.

Derefter drog Gange-Rolf bort fra Landet, hærgede længe i Vesterlandene, og skaffede sig endelig ved Vaabenmagt et Herredømme i Valland; derhen tyede snart mangfoldige Mænd, og nedsatte sig i Landet, som siden den Tid kaldes Nordmandiet. Fra Gange-Rolf nedstamme Rude-Farlerne, som vi nys have sagt; derfor regnede disse sig altid i Slægt med Norges Hovdinge, og satte stor Pris paa dem, ja vare fra den Stund af Venner af alle Nordmænd, saa at alle, der vilde, kunde der have Tilhold. Om Høsten kom Olaf til Nordmandiet, og blev der Vinteren over, og havde der fredeligt Tilhold.

39. Efter Olaf Tryggvesons Fald gav Eriq Einar Chambestjælver Fred; denne var en Son af Endride Styrkarson fra Gause, og var atten Aar gammel, da han med Eriq drog tilbage til Norge. Einar skal have været den stærkeste Mand og bedste Bueskytte, der nogensinde har været i Norge; hans Skud var ogsaa langt kraftigere end nogen andens; han

skød til sin egen Moro med en Kolv, som man ellers
 skyder til Maals med, igjennem en raa Dyrehud, som
 var ophængt paa en Stang; i Skilsøben overgik han
 alle, og var overhoved en sjælden Idrætsmand; der-
 hos var han fornem af Slægt og rig. Eriks Jarl og
 Svend Jarl gave ham deres Søster, Bergsjot Hakons-
 datter, en særdeles mandig Kvinde, til Ægte; deres
 Søn hed Endride. Jarlerne gave Einar store Forle-
 ninger i Orkedal, saa han blev den mægtigste og mest
 anseete Mand i Throndelagen; han var ogsaa en stor
 Stytte for Jarlerne og en kjær Ven af dem begge.

40. Da Eriks Jarl havde regjeret i Norge i tolv
 Aar, kom der Bud til ham fra hans Svoger Kong
 Knud den Mægtige, at han med en stor Hær skulde
 drage med ham paa et Tog til England. Eriks Jarl havde ind-
 lagt sig megen krigerisk Ravnkundighed og Berømmelse,
 da han havde vundet Sejer i de tvende skarpeste Træf-
 ninger, der have været holdte i de nordiske Lande; den
 ene, da hans Fader Hakon Jarl slog sig med Jomsvinger-
 ne, den anden da han selv slog sig med Olaf Tryggve-
 søn; herom taler Thord Kolbeensøn i Eriksdræpe:

End maa Kvadet lyde
 Om den sridbare Herre,
 Bud efter Jarlen sendte
 Ravnkundige Tyrster;
 Til den ønstede Træfning
 Eriks de bøde komme,
 Vel jeg seer, hvad deres
 Konges Mening har været.

Jarlen vilde ikke undslaae sig for at opfylde Kong
 Knuds Begjering, men drog ud af Landet, og satte sin

Søn Hakon til at varetage Regjeringen i sin Graværelse, og overdrog sin Svoger Einar Thambestjælver at have Tilsyn med ham og Landet; thi Hakon var den Gang kun atten Aar gammel; men Svend Jarl havde da den ene Halvdeel af Landet under sig, ligesom hans Frænde Hakon den anden. Erik kom til England, begav sig til Kong Knud, og var hos ham, da han indtog Lundeneborg. I et Slag i Vesterhavet fældede Erik Jarl Ulfkel Snilling; saa siger Thord Kolbeenson:

West for London den gjæve

Fyrste sin Flaade lagde,

Og den herlige Kriger

Stred for at vinde Landet;

Jarlige Hug tildeelte

Thingmændene Ulfkel,

Der hvor blaae i Kampen

Blinkede Heltens Svarde.

Erik blev en Vinter i England, og holdt der adskillige Træfninger; den anden Høst efter havde han foresat sig at gjøre en Kommerrejse, og bøde for sine Synder, men døde forinden i England af Forblodning. Kong Knud holdt mange Træfninger i England mod Adelsraads Sønner med afvejlende Lykke; han kom til England den samme Sommer, som Kong Adelsraad døde; efter hans Død giftede Kong Knud sig med hans Enke Emma; deres Børn vare Harald og Hørde Knud. Kong Knud sluttede Fred med Kong Edmund, saaledes at hver skulde have sin Halvdeel af England; men i samme Maaned, som denne Fred var sluttet, dræbte Hedrik Erjone Kong Edmund; og derpaa fordrev Kong

Rnud alle Kong Adelraads Sønner fra England; saa
figer Sigvat Skald:

Snart slog Knud da

Adelraads Sønner,

Eller dem dog alle

Udjog af Landet.

Den samme Sommer, som Olaf kom tilbage fra sit
Vikingstog, kom Kong Adelraads Sønner til deres Mor-
broder i Rude¹⁾ i Vassland, og de bleve der samlede i
Nordmandiet Vinteren over, og sluttede Forbund med
hinanden paa det Vilkaar, at Olaf skulde have Nort-
humberland, hvis det lykkedes dem at indtage Eng-
land. Om Høsten sendte derfor Olaf sin Fosterfader
Kane til England, for at hverve Krigsfolk, og ligele-
des sendte Adelraads Sønner Jarategn²⁾ til sine Ven-
ner og Frænder. Kong Olaf gav Kane en Deel Guld
og Sølv med, at han dermed kunde vinde Hovdingerne
og derved lokke Landet under dem. Kane var i Eng-
land om Vinteren, og fik adskillige af Landets Mægti-
ge paa sin Side, thi Indbyggerne vilde langt hellere
have indenlandske end fremmede Konger over sig; men
de Danstes Magt var endnu saa stor i England, at
alle Landets Mægtige og Almuen maatte finde sig i
deres Herredomme. Om Foraaret droge de alle, Kong
Olaf og Adelraads Sønner, over til England og lan-
dede ved Ingasurda, hvor de strax landsatte Hæren;
der var allerede samlet mange af de Mænd, som havde
lovet at staae dem bi; de vandt Borgen og nedlagde
adskillige Fjender. Men da Kong Knuds Mænd fik

¹⁾ Rouen.

²⁾ d. e. en Ring eller lignende Tegn,
der medgaves som Kreditiv.

Kundskab herom, droge de en Hær sammen, og bleve snart saa mandstærke, at Kong Udelraads Søner ikke kunde maale Styrke dermed; de saae derfor ingen anden Udvej, end at vende tilbage til Rude; da skiltes Kong Olaf fra dem, thi han vilde ikke drage med tilbage til Valland, men sejlede op til Northumberland, hvor han lagde ind i Havnen Fyrvald; holdt Slag med Borgerne, og vandt Sejer og meget Gods.

41. Det hændte sig en Gang, da Kong Olaf hærgede paa Irland, at hans Skibe ved Ebben kom paa Grund, saa at der var tort Land rundt omkring dem, og paa ingen af Siderne Søs i deres Nærhed. Kongen var med alle sine Folk gaaet op i Landet for at hærge; men Indbyggerne, som saae, at hans Skibe stode paa Grund, samlede en utallig Hær, og besluttede at anfalte Kong Olaf og hans Mænd, thi Irenne troede, at de nu havde dem alle i deres Magt, da de vare laugt talrigere, og da Olafs Skibe stode fast. Eftersom nu Olaf og hans Mænd saae, at de ikke kunde komme bort, men derimod en stor Mængde Krigsfolk satte efter dem, og han ikke saae nogen Udvej for sig til at komme bort, saa talte Kong Olaf til sine Folk; der vare den Gang hos ham Thorkel hin Hoje og Thorgils Sprakalegs Son Alf. Olaf sagde: „Det synes mig det bedste, at vi gjøre Lofte til den alsmægtige Gud, og bede ham forlene os sin Hjælp, men dette vort Lofte skal bestaae i, at vi for Fremtiden ville vise mindre Grusomhed og Krigervildhed end hidtil.“ Hovdingerne sagde, at de vilde gjøre det Lofte, som han ansaae for det bedste. Derpaa udtalte Kongen Iydelig deres Lofte, og faldt paa Knæ med sin Hær;

men Gud horte hans Bøn og ved hans Miskundhed steg Havet paa een Gang saa hurtig op paa Kysten, at alle Skibene bleve flod, endnu før Kongen havde endt sin Bøn; steg Kongen da paa sine Skibe og drog sin Vej, men Jærerne maatte uforrettet Sag vende tilbage.

42. Da Kong Olaf saaledes havde hærget og kuet de hedenske Folkelags Grumhed paa Ver og Ud- næs, over Danmark og Sverrig, Østervog og Balland, Irland og England, vendte han tilbage til sit Fædres- nerige; sine Langskibe lod han blive i Northumberland, men udrustede der to Knarrer², som han besatte med tre hundrede velbrynjede og i Mod og Djarvhed ud- valgte Mænd; han begav sig da om Hosten ud paa Nordsøen, men fik en saa rasende Storm paa Søen, at alle stode Fare for at forgaae; men saasom de havde et fortræffeligt Mandskab og Kongens Lykke var med dem, kom de vel derfra; saa siger Ottar Svarte:

Kampelskende Helt! du
 Tvende Knarrer fra Vesten
 Kuffed, Kongers Bøn sig
 Bovede tit i Farer;
 Skibene havde den stride
 Strøm i Havet skadet,
 Hvis om Bord ej raske
 Kæmper været havde.

Og fremdeles siger han:

Dine Folk ej frygted,
 Da over vilden Sø du

²) Et Slags Fartøjer, forskjellige fra de ellers mest i Krigen brugelige Langskibe.

Foer, en Folketsyrste
 Bedre Mand ej kan have;
 Ofte prøvedes Skibet,
 Vælted af sig den høje
 Sø, før Haralds Etmand
 Midt paa Norge landed.

Skalden siger heri, at Kongen kom til den midterste Deel af Norge; det var ved Den Sala udenfor Stad at han først kom til Land. Den Gang sagde Kong Olaf: „Dette maa være en Lykkesdag, siden vi have landet ved Sala¹⁾, og det er et godt Varsel, at saa er skeet.” Da de nu gik op paa Den, og Kongen steg paa Land med den ene Fod paa et leret Sted, faldt han forover paa Knæet; „der faldt jeg”, sagde da Kongen. Kane svarede: „der fæste du Fod i Landet.” Kongen lo, og sagde: „kan skee, hvis Gud vil.” De gik nu atter ned til Skibene, og sejlede til Ulvesund; der spurgte de, at Hakon Jarl Erikson var dragen til Sogn, og at man kunde vente ham der sydfra, naar det blev god Vind, og at han havde kun eet Skib.

43. Da Kong Olaf Tryggveson regjerede i Norge, paabød han den sande Tro og Kristendommen der i Landet, hvilket paa mange Steder var et besværligt Foretagende. For at styrke sig selv, og fremme sin Hensigt med Troesforandringen, maatte han finde sig i at gifte sin Søster med Erling Skjalgson paa Jæderen; men saasom hun ansaae det for et slet Parti for sig, at blive gift med en Mand, der ingen høj Værdighed beklædte, saa gav Kongen Erling den halve

¹⁾ Sala betyder Ulyksalighed.

Landfkyld, og Haldelen af de kongelige Indtægter lige med sig selv af Landet imellem Lindesnæs og Sogn. Erling Skjalgson vilde ikke hedde Jarl, endstjont han havde et større Herredomme, end de fleste Skattekon-ger. Olaf Tryggveson giftede en anden af sine Søstre med Roguvald Ulfson, som længe efter regjerede i Vester-Gotland; Roguvald Jarls Fader Ulf var Broder til Sigrid hin Storraade, Olaf Sveakonnings Mo-der. Efter Olaf Tryggvesons Fald, da Brødrene Erik og Svend regjerede Landet, havde Erling een Trediedeel deraf, og en anden Trediedeel tilfaldt Dane-kongen Svend, nemlig største Delen af Vigen, den tredie erholdt Olaf Sveakonning, nemlig syv Fylker, i Throndhjem: Sparbyggjefylke, Ekan, Stordale-fylke, begge Mører, Romsdale, og Østervigen ved Landsgrændsen. Svend Jarl var gift med Erik Svea-konnings Datter Holmfrid, en Søster til Olaf Svea-konning, i hvis Navn han forestod Landet. Erik Jarl fortrød paa, at Erling Skjalgson skulde have saa meget at regjere over, og da han tvivlede om hans Trofæb, tilegnede han sig hans Besiddelser og Land-fkylden af hele Rogeland, saa at Beboerne ofte maatte betale Landfkyld to Gange, da han ellers ødelagde Bygden; af Sagore fik Jarlen ogsaa kun lidet, da Sysselmændene ikke kunde holde sig der, saasom Jar-len aldrig tog paa Gjæsteri der i Sysslerne uden at have en ausfeelig Mægt med sig; herom taler Sigvat Skald:

Erling, den tapre Olaf

Tryggvesons Svoger, strækket

Jarlers Ulfom, det ingen

Konge mægted at gjøre;

Benders bolde Herre
 Siden Roguvald sin anden
 Søster gav, Ulf's Arving
 Lykken da var gunstig.

Derimod prøvede Erik Jarl ikke paa, at begynde aabenbar Fjende med Erling, da denne havde saa store og mange Frænder, var magtig og vennesæl, og var omgivet af mange Folk, som en Konge; om Sommeren drog han ofte i Viking og erhvervede sig Gods, thi han vedblev, som han havde begyndt, at vise Gæmildhed og Pragt, endskjont han nu ikke havde saa store og indbringende Forleninger, som i sin Svoger Kong Olaf's Dage; han var høj og stærk, veldannet og vaabensøvet, og i alle Idrætter mest lig Olaf Tryggveson, forstandig, ibrig i alt hvad han foretog, og en dygtig Krieger; herom siger Sigvat Skald:

Sikkert ingen anden
 Leenshøvding der gaves,
 Som med Raskhed flere
 Træfninger holdt end Erling;
 Tapperhed i Striden
 Viste gæmild Krieger,
 Først han gif i mange
 Slag, stod sidst paa Pladsen.

Man har altid holdt for, at Erling var den gæveste blandt Leensmændene i Norge paa sin Tid. Følgende vare Erlings og Astrid Tryggvedatters Børn: Askaf, Skjalg, Sigurd, Lodin, Thorer, og Ragnhild, som var gift med Thorberg Arneson. Erling havde altid, baade Vinter og Sommer, hundrede eller flere Frigivne hos sig; ved Davre fik hver sin Drik tilmaalt, men

ved Nadder blev druffet uden Maal; naar Farsen var i Nærheden, da havde han to hundrede Mand eller flere hos sig; han drog aldrig ud med ringere Mandskab, end paa et tyverummet Skib med fuld Besætning. Erling ejede en Hurtigsejler paa to og tredive Rum, og endda stor i Forhold, som han brugte i større Ledingsfærd og i Viking, derpaa vare to hundrede eller flere Mand. Han holdt tredive Trælle, som han foresatte et bestemt Dagværk, men gav dem Lov og Lejlighed til om Natten og i Mørkningen at kunne arbejde for sig selv; han gav dem ogsaa Agerland, som de selv maatte besaae og høste til egen Fordeel; og bestemte en vis Pris for hver af dem, for hvilken de kunde løskjæbe sig, hvilket derfor ogsaa mange af dem gjorde; for disse Penge kjøbte Erling sig andre Trælle, men sine Frigivne gav han Anvisning til at fortjene deres Ophold ved Sildefiske eller anden Haandtering; nogle satte han ogsaa til at oprykke Skovene, hvor de da byggede sig Gaarde; og alle, som havde været i hans Tjeneste, hjalp han saaledes paa een eller anden Maade i Vej.

44. Kong Olaf drejede nu af fra den sædvanlige Søvej og styrede ind i Sødungsfund, hvor han blev liggende i nogen Tid med sine Skibe, saaledes at der laae eet paa hver Side af Sundet. Man fortæller, at der var en finst Mand paa Kong Olafs Skib, som paa een Gang tog saa til Orde: „Store og forunderlige Ting bæres mig nu for.“ „Hvad bæres dig da for?“ spurgte en Mand. „I en lykkelig Stund,“ svarede hin, „er Olaf kommen her til Landet, thi i Dag

vil Hakon Jarl komme hid paa et Skib, og vi vilse fange ham levende." Krigsfolket truede med at dræbe ham for hans Logu, og førte ham til Kongen, og fortalte hans Spaadom; men da Kongen horte denne Fortælling, lod han Spaamanden gribe, og satte i Forvaring. Den fjerde Mand sagde til Kongen, at han maatte lade ham lide hvilken Død han vilde, dersom der var noget usandt Ord i det han havde sagt. De havde slaaet et tykt Lov over imellem begge Skibene. I samme Stund kom Hakon Jarl Erikson med et letsejlende velbemandet Skib til Sundet; de saae vel Skibene, som laae for dem der i Sundet, men antog dem for to Kjøbmandskibe, og roede frem imellem dem. Da droge Kong Olafs Mand Lovet op under Kjølen paa Jarlens Skib, og vandt det op med Spil; saasnart det havde taget nogenlunde fat, rejste Skibet sig med Bagstavnen, men sank ned fortil, saa at Søen styrtede ind paa begge Sider af Forstavnen, og fyldte Skibet, som derpaa kantroede. Kong Olaf tog Jarlen til Fange i Vandet og alle de Mand, som man kunde naae at gribe; men nogle vare allerede dræbte af Steenkast og Skud, andre sank; saa siger Ottar Svarte:

Du, som Rovfugle mætter,
 Kriger, med Skat beriget,
 Hakons prægtige Skib du
 Bandt, og Skibets Mandskab;
 Ung du søgte til dine
 Arvelande, du tapre
 Helt, det hindre ej kunde
 Jarlen, som dem havde.

Hakon Jarl blev derpaa fort op paa Kongestibet; han var en meget smuk, haarfager Mand, og havde et Guldsmykke bundet om Hovedet; han satte sig ned i Forrummet. Da sagde Kong Olaf: „Det er ikke lojet om eder Frænder, at I ere smukke Mænd, men med eders Lykke er det nu forbi.“ Hertil svarede Hakon Jarl: „Ikke endnu er det ude med Lykken, thi saa gaaer det gjerne i Verden, at Sejren stifter; saa er det ogsaa gaaet til imellem os og eders Frænder, at stundum den ene, stundum den anden har haft Overhaand; jeg er heller ikke endnu kommen over Barnealderen, og vi vare ikke synderlig beredte paa at værge os imod den mindste Ufred; en anden Gang have vi maaskee bedre Lykke, end nu.“ Kongen sagde: „Aner det dig ikke, Jarl, at saaledes som Sagerne nu staae, vil herefter hverken Sejer eller Usejer falde i din Lod?“ „Det staaer nu i din Magt,“ svarede Jarlen. Derpaa sagde Kongen: „Hvad vil du nu gjøre, Jarl, for at jeg skal lade dig fare i Fred, uden Skade paa Liv og Lemmer, hvorhen du vil.“ Jarlen spurgte, hvad han fordrede. Kongen svarede: „Intet andet, end at du drager ud af Landet, og saaledes opgiver os Riget, og sværger aldrig at bære Vaaben imod mig.“ Jarlen lovede at opfylde Kongens Fordring. Derpaa aflagde Hakon Jarl Kong Olaf den Ed, at han aldrig mere skulde bære Vaaben imod ham, og hverken hindre ham i at vinde Norge eller gjøre nogen Slags Fordring paa dette Rige. Da gav Kong Olaf Jarlen og alle hans Mænd Fred, hvorpaa Jarlen fik sit Skib tilbage, og roede bort; herom siger Sigvat Skald:

Det sagde hæderslysten
 Vældig Konge, at Hakon
 I det gamle Sødungs
 Sund han maatte træffe;
 Der den strænge Første
 Jarlett fandt, som af alle
 Danst talende næst ham
 Ypperst var og fornemst.

Derefter gjorde Jarlett sig som snarest færdig til at forlade Landet, og sejlede til England til sin Morbroder Kong Knud, og fortalte denne alt hvad der var foregaaet imellem ham og Kong Olaf. Kong Knud modtog ham kjærlig, optog ham i sin Hird, og gav ham en anseelig Magt; Hakon Jarl opholdt sig der længe hos Kong Knud.

45. Imedens Svend og Hakon Jarl forestode Landet, sluttede de Forlig med Erling Skjalgson, saaledes at Erlings Søn Aklaf skulde have Svend Jarls Datter Sunhild, og at Aklaf og Erling skulde beholde alle de Forleninger, Kong Olaf Tryggveson havde forundt Erling; denne indgik fra nu af et bestandigt Venstabs med Svend Jarl, hvilket de bekræftede med Eder paa begge Sider.

46. Kong Olaf drog nu øster ud langsmed Landet, og holdt Thing med Bonderne, af hvilke mange gik ham til Haande, men nogle, som vare Svend Jarls Venner eller Frænder, talte imod; han begav sig derfor hurtig til Vigen, sejlede derind, satte sine Skibe op, og rejste siden op i Landet; i Vestfold toge mange Mænd, som havde været hans Faders Venner, med Glæde imod ham; der var ogsaa en stor Deel af

hans Slægt; om Høsten rejste han til Opplandene til sin Stivfader Sigurd Eyr, og kom der tidlig paa Dagen. Da han var kommen i Nærheden af Kongsgaarden, løb Tjenestekarlene foran ham til Gaarden og ind i Stuen; Kong Olafs Moder Asta sad der med mange Kvinder; da Evendene fortalte hende om Olafs Færd, og at han allerede var nær ved Gaarden, stod Asta strax op, og befalede Karle og Piger at gjøre alt rede til hans Modtagelse; fire Kvinder maatte tage Bonedet frem, og sætte Stuen i Stand med Tapeter og Bænke; to Karle bare Halsen paa Gulvet, to satte Skjenkebordet og Ølkarret frem; to satte Bordene, to bare Maden frem; to sendte hun ud af Gaarden at opsoge Kong Sigurd; to bare Øllet ind; men alle Karle og Kvinder pyntede sig, for at tage imod Kong Olaf. De, som Asta havde sendt bort, bragde Kong Sigurd hans Stadsdragt, og hans Hest med forgyldt Sadel og Mundbiddet besat med kostbare Stene. Fire Mænd sendte Asta til alle fire Kanter af Bygden, for at indbyde alle Stormænd til Gæstebudet, hun vilde anrette for sin Søn; alle Mænd, som vare paa Gaarden, lod hun iføre sig deres bedste Klæder, og dem, som ingen selv havde, gav hun saadanne.

47. Kong Sigurd Eyr var ude paa een af sine Marker, da Budene kom til ham, og fortalte ham denne Nyhed og alle de Anstalter, Asta havde gjort hjemme paa Gaarden; han havde mange Folk hos sig, nogle hestede, andre satte Kornet i Hjalme eller Lader; men han selv gik med to andre Mænd, snart paa Ageren, snart der hvor Kornet blev sat op. Om Kong Sigurds Dragt fortælles, at han var iført en blaa Kjør

tel og blaae Hoser, høje Sko, som vare bundne ovenfor Anklerne, en graa Kappe, en graa vid Tilhat, og havde i Haanden en Stok med en forgyldt Sølvknap og med en Sølvbring i. Om Kong Sigurds Sindelag fortælles, at han var en god Landhuusholder, der selv anordnede alle Forretninger ved Kvægets Røgt, og bestyrede selv sin Huusholdning; han sorte ingen Pragt, og var temmelig tilbageholden; han gjaldt for den kloge Mand i Norge paa den Tid, og for den rigeste paa rede Penge; han var fredsommelig og ikke begjerlig efter andres Gods. Hans Kone Asta var gavmild og højsindet. Deres Børn vare: Gunhild, som var det ældste, Guttorm, Halfdan, Ingerid og endelig Harald. Da Sendebudene nu kom til Kong Sigurd, røgtede de deres Verende saaledes: „Disse Ord bod Asta os at bringe dig, at det nu var hende meget om at gjore, at du opførte dig som en fornem Mand, og hun bad, at du mere vilde ligne Harald Haarfagers Æt og hans Tænkemaade, end enten Rø Reid Jarl hin Gamle eller din Morfader Kane Mjonef¹⁾, hvor klog en Mand han end ellers var.” Kongen svarede: „Det er en vigtig Tidende, I bringe, og I fremføre den da ogsaa med Fryd og Klem. Vist og sandt er det, at Asta før har gjort meget Væsen af Mænd, som hun havde mindre Grund til at tage vel imod, end sin Søn, og det en saadan Mand; men hun griber ogsaa dette an med stor Iver, og hvis Afstedet skal svare til Velkomsten, og stee med ligesaa megen Pragt, da er det en stor Lykke, om Enden vil

1) Smalnæs.

svare dertil. Men saa synes mig, efterdi jeg er rostgere, at hvis det skal have et saadant Udfald, da ville de, der indvikle sig i denne Sag, kun slet sørge for Liv og Gods; thi denne Mand, Olaf, har en stor Overmagt at staae imod, hvis han vil satte sin Plan igjennem, da baade den danske og den svenske Konge vil udgyde deres Brede over ham og hans Foretagender." Derpaa satte Sigurd sig ned, og lod sit Fodtoej drage af, iforte sig Karduans Stovler, og bandt sine Guldsporer paa; dernaest lagde han sin Kappe, omgjordede sig med sit guldbeslagne Sjaerd, satte sin forgyldte Hjelm paa Hovedet, og steg til Hest; sine Arbejdsfolk fikkede han til den naermeste Bygd, og udvalgte sig tredive raske velklædte Mænd, som rede hjem med ham til Gaarden. Da han kom udenfor Stuen, saae han Banneret tage frem paa den ene Side i Gaarden, og derhos Herren selv, Konning Olaf, og hundrede velklædte Mænd; der var ogsaa fuldt besat af Mænd imellem Husene. Hilsede da Kong Sigurd endnu fra Hesten Kong Olaf sin Stivson og hele hans Følge, bød ham at blive hos sig, og lovede, at alt skulde være til hans Tjeneste, hvad han kunde yde ham, baade Land og Folk. Kong Olaf takkede ham høflig for hans Tilbud; de steg af Hestene, og gik ind. Da gik Asta sin Son imøde, kyskede ham, og bød ham velkommen, forsikrede, at alt hvad hun formaade, var til hans Tjeneste, og førte ham ind i Stuen til Højsædet. Kong Sigurd satte Mænd til at passe paa deres Rejsetoj og at give deres Heste Foder; selv gik han til sit Højsæde, og Gæstebudet gik nu for sig med Overflodighed paa Mad og Drikke.

48. Efterat nu Kong Olaf havde opholdt sig en Tid lang hos sin Frænde Kong Sigurd, forlangte han en Dag at tale med ham, sin Moder Asta og Fostersfader Rane. Da de nu vare samlede, tog Kong Olaf saaledes til Orde: „Saa er det, min Frænde Sigurd, som eder bekjendt er, at jeg er kommen hid til dette Land efter i lang Tid at have været udenlands; intet andet have jeg og mine Mand haft til vor Underhold, end hvad vi kunde erhverve i Viking, og paa mange Steder have vi sat Liv og Sjæl i Vove, og mangen Ustyldig har for vore Vaaben maattet lade Liv og Gods; men over de Ejendomme, som min Fader besad og hans Fader for ham og saaledes Mand efter Mand af vore Forfædre, raade nu udenlandske Mand, skjønt jeg er odelbaaren dertil; men selv dermed have de endnu ikke ladet sig nøje, men endog alle de Besiddelser, som tilhøre vore Frænder, der regne deres Slægt fra Kong Harald Haarfager, have de bemægtiget sig, somme have de ladet beholde lidet deraf, somme slet intet. Nu vil jeg aabenbare eder, hvad jeg længe har overvejet i mit Sind, at det er mit Forsæt, at kræve min Fædrears, men hverken vil jeg drage hen til den svenske eller til den danske Konge, og bede dem om saa meget som et Sandskorn af det, som de vel nu en Stund have kaldet sit, skjønt Harald Haarfager besad det, men jeg vil oprigtig sige eder, at jeg med Od og Eg vil søge min Frændearv og kræve Hjælp dertil hos mine Frænder og Venner og alle dem, som i denne Sag ville staae mig bi; skal jeg og saalunde begynde dette mit Krav, at enten skal jeg vinde det Rige, hvorfra de

faldede Kong Olaf Tryggveson, min Frænde, eller jeg skal falde her paa min Fædrearsbedeel. Nu har jeg en saadan Tillid til eder, min Frænde Sigurd! og de andre Mænd i Landet, som efter Kong Harald Haarfagers Love ere odelsbaarne til Kongedomme, at I ikke ville fattes af Drift til at hæve eder selv, og at udlette denne Frændeskam, og at I jo paa alle Maader ville understøtte den, som vil være Formand for at ophøje vor Ret. Men hvad enten I, min Frænde Sigurd! ville heri vise os nogen Mænddom eller ingen, saa kjender jeg i det mindste Almuens Sindelag, at det stedse har været dens Attraa at unddrage sig fremmede Hovdingers Trældomskaag, saasnart der er nogen Udsigt dertil, og nogen vil stille sig i Spidsen for den. Denne Sag har jeg ikke aabenbaret for nogen anden, forend for dig, da jeg veed, du er en forstandig Mand, som kan bedømme, paa hvilken Maade man bedst skal udføre disse Planer fra Begyndelsen til Enden, om vi først skulle fare hemmelig frem dermed og med dele enkelte forstandige Mænd dem, eller om vi skulle foredrage det for Mængden og i hele Almuens Paahør; noget Afbræk har jeg allerede gjort dem ved at fange Hakon Jarl, som nu er flygtet fra Landet, og han har edelig aftraadt mig sin Deel af Landet; det maa nu falde os lettere, at have med Evend allene at gjøre, end om de begge vare forenede til Modværn." Kong Sigurd svarede hertil: "Det er ingen ringe Ting, hvorpaa du pønser, og denne din Plan kommer mere af Overmod end Forsigtighed, efter mit Skjøn; men det er rimeligt nok, at der er stor Afstand imellem min Sagtmødighed og de høje Tanker, du nærer i dit

Bryst, thi du var neppe kommen ud af Bornealderen, førend du strax viste dit Overmod og din Ergferrighed ved alle Lejligheder, og nu har du forsøgt dig i Orlog og danret dig efter freummede Hovdingers Sæder. Nu veed jeg, at du saa fuldt og fast har begyudt dette, at det kun lidet vilde nytte at søge at bringe dig derfra; heller ikke kan man fortænke nogen i, naar han besidder noget Mod, at det gaaer ham til Hjerte, at al Harald Haarfagers Ret og Kongedom er traadt under Godder. Men hvad mig angaaer, da vil jeg ikke forpligte mig til noget, førend jeg horer de andre oplaudste Kongers Mening og Heusigter i denne Sag; men du gjorde vel i, at meddele mig din Beslutning, førend du aabenbarer den for menig Mand, og jeg lover dig min Anbefaling saavel til disse Konger, som til andre Hovdinger eller Landsfolket; tillige skal du frit kunne tage af mit Gods og Penge hvad du behøver. Men med saa Skjel vil jeg, at vi forelægge Almuen denne Sag, som jeg seer, at der kan tilvejebringes nogen betydelig Eyrke til dette store Foretagende; thi det maa du betænke, at det er en svær Strid, at vilse gaae i Kamp med den svenske Konge Olaf og Kong Knud den Mægtige, som nu er Konge over Danmark og England; ikke ringe Rygstød skal der til, hvis det skal lykkes; usandsynligt finder jeg det dog ikke, at du jo vil faae Krigsmagt nok, thi Almuen er altid tilbøjelig til Forandring; for gif det ogsaa saaledes, da Olaf Tryggveson kom til Riget, at alle frydede sig derover, dog nod han ikke Kongedømmet længe." Da tog Asta til Orde: "Saaledes er jeg til Sinds, min Son, at jeg er inderlig glad ved at see dig, og saa meget des gladere, jo

mere du siger i Verre, men heller saae jeg, at du blev Overkonge over Norge, om end det skulde blive Folgen, at du ikke beklædte Kongeværdigheden længer end Olaf Tryggvesson, end at du ej blev større Konge end Sigurd Syr er, og derhos døde i en høj Alder paa Gotteseng." Dermed endtes Sammenkomsten, og Olaf opholdt sig der endnu en Tid lang med alle sine Folk. Kong Sigurd beværtede dem hveranden Dag med Fisk og Mælk, og hveranden med Kjødmat og Øl.

49. Kong Olaf hørte sine Mænd tale ilde om hans Frænde Sigurd, fordi de hveranden Dag maatte drikke Mælk istedenfor Øl, og irettesatte dem haardt derfor, og sagde, at Sigurd havde vel betænkt dette, thi saarede Mænd tjente Mælk bedre end Øl. Nu led det uød Juul; da lod Kong Sigurd berede til Gjæstebud med al Pragt og Overflødighed, det bedste som var at saae i Landet, baade af Drik og Spise og talrige Gjæster. Asta lod ogsaa Kong Sigurds store Sal sætte i Stand med kostelige Prydelser, og lod anbringe et hæderligt Højsæde, som det sig burde, i hvilket Olaf skulde sidde om Julen. Første Juleaften førte Asta Olaf til Højsædet samt alle hans Folk, og anviste ham et anseeligt Højsæde, som det sig burde. Da han nu havde taget Plads med sine Ledfagere, kom Kong Sigurd i Hallen med sit hele Følge og iført al sin kongelige Prydelse; han gik henimod Kong Olaf, og hilste ham hjærtlig, bad ham og alle hans Mænd tage til Takke, bad ham at forblive hos sig, saalænge han vilde, og fremførte alt dette med mange sagre Ord; derpaa tog han Sæde ved Siden af Olaf, og da begyndte Kongerne at tale mangt et forstandigt Ord med

hinanden, og drukke under megen Glæde og Sammen. Kong Sigurd havde om Efteraaret været noget stille af sig, men nu var han opromt, og spurgte Olaf om hans Rejser i Aluindelighed og om hans Vikingsfærd udenlands; men Olaf og hans Mænd fortalte, hvad mærkeligt der var hendet paa hans Toge, saaledes som det virkelig var tilgaaet. Da Sigurd saaledes havde hørt om de Træfninger, Olaf havde holdt i Østerlandene og i Sydberrige, i Germanien og i Spanien, da beundrede han det højligen, og der blev over alt dette megen Glæde formedelst Kong Sigurds indsigtsfulde Bemærkninger derover. Saaledes led nu Julen fra Haanden, og Sigurds Anseelse voxte formedelst dette Gildet og hans prægtige Anretning. Sigurds og Aftas Son Harald var den Gang endnu saa ung, at han laae i Buggen og kunde ikke tale. Afta bar Drengen hen til Kong Olaf, og sagde: „Her er min Dreng ved Kong Sigurd, jeg vilde ønske, min Son, at du maatte fatte Kjærlighed for denne din Broder,” og hun lagde Drengen paa Olafs Knæ; han saae paa ham og tav. Afta vedblev: „Jeg saae gjerne, du vilde sige mig, om du troer der vil blive en klogtig Mand af ham.” Olaf svarede: „Hvem indestaaer dig for, Moder, at det bliver et fromt Barn, jeg vil indestaae for, at han ej bliver dum, hvis han lever.” Afta tog derpaa Drengen bort.

50. Den Gang vare mange Fylkekonger i Opplandene, af hvilke de fleste nedstammede fra Harald Haarfagers Æt; over Hedemarken regjerede to Brødre, Rorik og King; over Gudbrandsdalene Kong Gudrød; der var ogsaa en Konge i Rommerige, som tillige besad Thotn og Hadeland; ligeledes var der en

Konge paa Balders. Kong Sigurd holdt et Møde med alle disse Konger oppe paa Hadeland, ved hvilket Kong Olaf Haraldson ogsaa var tilstede. Der fremsatte Kong Sigurd for disse Konger sin Frænde Kong Olafs Forehavende, og bad dem at give deres Samtykke til denne Sag og at staae ham bi med Raad og Daad. Først forestillede han dem, hvor nødvendigt det var, at afkaste det Nag, baade Danske og Svenske havde paalagt dem; „nu,” sagde han, „er den Mand kommen, som kan staae i Spidsen for dette Foretagende;” hvor paa han opregnede Kong Olaf Haraldsons mange Storværker og Bedrifter baade i Norden og i Sydlandene og Vesterlandene og overalt hvor han havde hærget; thi Kong Olaf havde, hvorsomhelst han hærgede, fra sin Ungdom af indtil denne Dag overalt vundet Sejer og Ere. Hertil svarede Kong Rorik: „Biskselig har Kong Harald Haarfagers Rige lidt megen Overlast, da ingen af hans Vætmænd er Overkonge i Norge; og Indbyggerne i Landet have forsøgt paa allehaande: Hakon Adelssteensføstre var Konge over dette Land i nogen Tid, og alle vare tilfredse med ham, men da Gunhilds Søner kom til Regjeringen, bleve Indbyggerne saa lede af deres Vold og Uretfærdighed, at de heller vilde have udenlandste Hovdinge over sig og vare deres egne Herrer, thi de fremmede Hovdinge vare altid for langt borte til at bekhyre sig om Folkets Færd, toge Kun af Landet, hvad dem tilkom, og lagde derfor ingen svære Tynger paa Indbyggerne; men da Danekongen Harald og Hakon Jarl bleve uenige, hærgede Jomsvikingerne paa Norge, da rejste Almue og menig Mand sig imod dem, og gjorde Ende paa denne,

Ufred, og man opmuntrede nu Hakon Jarl til at forholde Danekongen Skatterne og at værge Landet imod ham med Od og Eg; men neppe saae Jarlen sit Herredomme befæstet ved Folkets Bistand, før han blev saa haard og stræng imod Uundersaatterne, at man ikke længer kunde taale hans Voldsomhed, men Thronderne selv dræbte ham, og satte Kong Olaf Tryggveson paa Thronen; han var odelbaaren til Kongedømmet her i Landet, og var i alle Maader vel flippet dertil, derfor higede Almuen efter at saae ham til Konge og paa ny at indsætte ham i det Rige, Kong Harald Haarfager havde haft; men da han var befæstet i Riget, fik ingen Mand mere Lov til at raade sig selv for ham; imod os Smaaonger gif han frem med Estrænghed, og krævede alle de Besiddelser tilbage, som Kong Harald Haarfager havde haft; stundum gif han endnu videre; ja det var saa langt fra, at der var at tænke paa nogen Frihed, da man ikke en Gang maatte selv raade for, hvilken Gud man vilde troe paa. Siden han mistede Regeringen, have vi nu holdt Venstreb med Danekongen, vi have af ham i alle Henseender erholdt al den Bistand, vi kunde vente, i øvrigt nydt vor Frihed og et magerligt Liv, og ingen Overlast er flettet os; hvad derfor min Mening angaaer, da finder jeg os vel farne, saaledes som vi have det nu. Blev end min Frænde Konge over dette Land, saa veed jeg dog ikke, om mine Rettigheder derved kunde forfremmes eller ikke; og det er vist, at jeg ikke vil tage nogen Deel i dette Anslag, dersom min Værdighed ikke derved kan forøges; men at jeg snarere vil være ganske udenfor det." Derpaa sagde hans Broder King: „Ogsaa jeg vil reent ud sige min

Mening: Bedre holder jeg det for at være, om jeg end ikke faaer større Magt og Besiddelser, end jeg nu har, at min Frænde er Konge over Norge, end fremmede Konger, som ingen Ret have til Riget; i det mindste vilde derved vor Æt ophøjes her i Landet; det er ogsaa mine Tanker om denne Mand, Olaf, at det mest vil beroe paa hans Skjæbne og Lykke, om han skal blive Konge over dette Rige eller ej; men hvis saa skeer, mon da ikke den er bedst faren, som ved sine Tjenester har det største Krav paa hans Venstabs? da vil vist nok ingen Mand have Ord for at have viist sig uvillig til at staae ham bi? Nu har han paa ingen Maade mere Magt og Anseelse end nogen af os, men snarere mindre, saasom vi have her Land og Rige at raade over, men han aldeles intet, vi ere ogsaa lige saa odelbaarne til dette Rige og Kongedomme, som han; vise vi ham nu en saadan Hjælp og Bistand, at vi tilstaae ham den højeste Værdighed her i Landet, og med al vor Styrke forhjælpe ham til Regjeringen, og sætte os selv, med alt hvad vi eje og have, i Fare for hans Skyld, skulde han da ikke lønne os det vel, og længe mindes det til det Gode, hvis han ellers er saa ypperlig en Mand, som andre sige, og som jeg virkelig troer han er. Vi ville derfor, hvis jeg maa raade, gjøre et Forsøg derpaa, og slutte Venstabs med ham, og gjøre saaledes, som jeg nu har sagt." Derefter stode de op, den ene Konge efter den anden og talte, og gif det dog for det meste ud paa det samme, at de fleste gave deres Samtykke til Kong Rings Tale, og Fleertallet var begjerligt efter at forbinde sig med Kong Olaf. Skjont Korik nu ikke viste nogen Tilbøjelighed

dertil, men snarere var derimod, saa kunde han dog allene intet udrette, saasom han saae, at ingen vilde træde over paa hans Side, og talte han da saaledes: „Det staaer eder nu frit for, at tage Olaf til Enevoldskonge over dette Land, og at sætte eder selv og alt hvad I eje og have i Bøve mod den danske og svenske Konge; Epaadomsgave besidder jeg ikke, men dog er det min Tro, at de som nu mest anbefale denne Sag og ikke vilde høre om andet, end at man skal give Kong Olaf en saadan Magt, at han bliver Overmand over os og dermed over hele Norge, vilde, før mange Vintre ere omme, fortryde det, saavel som alle vi, der nu give vort Samtykke dertil; men ikke vil jeg allene modsætte mig det, som alle andre vilde have. Men hvad dig angaaer, min Frænde Olaf! da tykkes jeg vel ikke i denne Raadslagning at have viist dig syndeligt Venskab, dog skal ingen af de Konger, som her ere forsamlede, yde dig større Bistand, end jeg, naar vi dog nu en Gang skulle underkaste os dit Herredomme.” Derpaa gik alle sex Konger Kong Olaf til Haande, lobede ham al deres Bistand, og af al deres Formue at forhjælpe ham til Riget; han derimod lobede dem sit oprigtige Venskab og Kettebøderne, hvis han blev Enevoldskonge over Norge, naar de ikke selv forspildte det. Dette stadfæstede de med Eder paa begge Sider.

51. Derpaa stævnedes Kongerne Thing, paa hvilket Kong Olaf fremførte denne Sag for Almenen, sin Beslutning og det Krav han havde paa Riget; han bad derfor Bønderne at tage ham til Konge over hele Landet, og lobede dem derimod, at holde dem ved de gamle Love, og at værge Landet mod fremmede Hov-

dinge, hvis de anfaldt det; derom talte han længe og med megen Bestalenhed, og vandt meget Bifald ved denne sin Tale. Derpaa stode Kongerne op, talte den ene efter den anden, og anbefalede denne Sag til Almuen; det blev da Slutningen, at der blev givet Kong Olaf Kongenavn over hele Landet, og Riget blev tildømt ham efter Oplandenes Lov. Derpaa begav Olaf sig paa sin Rejse, og lod bestille Gjæstere for sig paa Kongsgaardene; først drog han igjennem Hadeland, derpaa nord igjennem Gudbrandsdalene; det gif da, som Kong Sigurd Syr havde formodet, at der strømmede saa meget Folk til ham, at han syntes ikke at behøve Halvdelen deraf, og havde han da saa omtrent halvs tredie hundrede Mand samlede; derfor slog heller ikke det til, som var bestilt til hans Beværtning; thi Kongerne plejede at drage igjennem Oplandene med tredstyve til halvsjerdstydstyve Mand, men aldrig med mere end hundrede; han skyndte sig derfor paa sin Rejse, og blev kun een Nat paa hvert Sted; men da han kom op til Dovre, fortsatte han sin Rejse nord over Fjeldet.

52. Thord Sigvalde, Skald havde forhen været hos Kong Olaf, da han var i Viking. Thord havde en Søn Sigvat, som var til Opfostring hos Thorkel paa Gaarden ved Apavatn paa Island, og syntes kun at gaae langsomt frem i sin Opvært. I Apavatn er godt Fiskeri; der opholdt sig hos Thorkel en Østmand¹⁾, en ret klægtig og forstandig Mand. De sadde paa Isen, saae megen og god Fisk komme frem, men kunde ikke

¹⁾ d. e. Nordmand.

fange den; Østmanden bad derfor Sigvat at gaae ud paa Søen, og gjorde hans Fiskeredskaber i Stand, thi han kunde godt lide Drengen; da Sigvat nu havde siddet en kort Stund, trak han en herlig Fisk; og da de kom hjem, blev Fisken søden. Da sagde Østmanden, at Sigvat skulde først spise Hovedet af Fisken, og sagde, at i Hovedet indbefattedes hver Skabnings Forstand. Sigvat spiste Hovedet og hele Fisken, og da kvad han denne Vise:

Edderfisken os efter
 Ønske gaaer, da ud af
 Vandet vi have søgt at
 Lokke Søens Beboer;
 Sjerne Ørten en anden
 Med sin Angel maa fange,
 Mig det er gaaet heldig
 Medekrogen at styre.

Siden blev Sigvat en forstandig Mand, og rejste udenlands; og da han kom til Norge, begav han sig til Kong Olaf, og bad om Tilladelse at maatte foredrage ham et Kvad; Kongen svarede, at han vilde ikke høre hans Kvad, og vilde ikke lade digte om sig. Sigvat sang da følgende:

Lyt til min Sang, berømte
 Helt! som har mangen Skude
 Bundet, thi jeg kan digte,
 Een Skald maa du dog have.
 Om du end ej, o Tyrste!
 Vil besynges af anden
 Skald, jeg dog til din Hæder
 Stedse Digte vil kvæde.

Sigvat fik i Digterløn af Kong Olaf en Guldring af to Marks Vægt, og blev derpaa hans Hirdmand; han kvad fremdeles:

Helt! siden dit Sværd jeg
 Billig modtog, en hædret,
 Kjær Bestilling jeg haver,
 Aldrig jeg det fortryder;
 Guldubdeler! en trofast
 Hoffinde du fik da,
 Jeg en ypperlig Herre,
 Godt det var for os begge.

Da Sigvat kom fra Island til Kong Olaf, kvad han følgende:

Før fik jeg Guld, nu Folk vil
 Bestalende mig prise,
 Hvis nu min Bon udbirker
 Afgiftsfrihed mig givet;
 Gædmilde Drot! tillad at
 Kjobmandsstibet fra Toldens
 Hælfte befries, dig jeg
 Selv derom nu har bedet.

53. Kong Olaf kom med sine Folk til Opdalen, og drog derfra ned i Orkedal; der holdt han Thing med Bønderne, og forlangte, at de skulde tage ham til Konge; han lod da fremsøre de Vidner, som havde været nærværende, da Hakon Jarl edelig havde overdraget ham sin hidtil hafte Andeel af Landet, som Erik Jarl før havde haft, nemlig disse fire Fylker: Orkdølesfylke, Gaudølesfylke, Strindølesfylke og Eynesfylke; mange Mænd der toge vel imod ham, men

nogle toge Flugten, andre talte imod. Svend Jarl var inde i Throndhjem paa Steinker, og lod tilberede Inlegilde, thi paa dette Sted var den Gang en anseelig Kjobstad. Einar Thambestjalver fik at høre om Kong Olafs Rejse, og drog da med sine Huuskarle op i Gaulardal; uogle Mænd sendte han til Nideros, og lod dem tage en Koersfude, han havde liggende der; disse Mænd sejlede op ad Fjorden, og kom en Dag silde ind til Steinker, og bragde Svend Jarl Efterretning om Kong Olafs Rejse. Jarlen havde et Langskib, som laae tjeldet udenfor Gaarden; strax om Aftenen lod han flytte ud paa Skibet alt sit Løssore og sine Mænds Klæder, samt saa megen Drik og Spise, som Skibet kunde rumme, hvorpaa de strax roede ud om Natten, og kom ved Dagbrækningen i Skarnsund. Kong Olaf havde skaffet sig Skibe i Orkedalen, benyttede sig af Bøndernes, og styrede strax med fem Skibe ind ad Fjorden. Jarlen drejede mod Land udenfor Marsarvig, hvor der var en tyk Skov; de laae saa nær under Bjerget, at Løb og Grene rakte ned paa Søen, saa man ikke kunde see Skibet for Grene; det var heller ikke endnu blevet ret lyst, da Kongen roede derind forbi, og det var ganske stille Vejr; Kongen roede da ind forbi Øen, uden at see Skibet; men saasnart de vare komne hinanden ud af Syne, roede Jarlen ud paa Fjorden til Froste, og lagde der til Land, thi der vare hans Besiddelser. Svend Jarl sendte Bud ud i Gaulardal efter sin Svoger, Einar Thambestjalver. Men da Einar kom til Jarlen, fortalte denne ham sin hele Færd, og at han vilde samle Folk, drage mod Kong Olaf og holde Træfning med ham. Einar saa

rede: „Lad os vel overlægge dette, Herre, og ikke fatte nogen overilet Beslutning; for det første er det bedst, at faae udspejdet, hvad Olaf har i Sinde, og lade ham blive i den Tro, at vi sidde stille; maastee han om Julen slaaer sig til Rolighed i Steinker, naar han spørger, at vi ingen Krigsmagt have samlet, thi der vil han finde at den Anretning han kan forlange; men spørger han, at vi have samlet en Krigsmagt, da vil han strax stævne ud af Fjorden, og slippe os aldeles af Hænderne.“ Dette Einars Raad blev fulgt, og Jarlen drog paa Gjæsteri hos Bønderne omkring i Stjoredalen. Kong Olaf kom ind til Steinker, lod optage al Julekosten, og lod den bære paa sine Skibe, fik sig desuden nogle Transportskibe, lod bære Spise og Drikke ombord, gjorde sig som snarest færdig til at drage bort, og styrede ligend til Nideros. Her havde Kong Olaf Tryggvesøn ladet gjøre det første Anlæg til en Kjøbstad og ladet en Kongsgaard opføre; for den Tid var der ikke mere end en enkelt Gaard ved Mundingen af Nid; Svend Jarl havde derimod begyndt et Kjøbstedanlæg paa Lade, hvor hans Fader havde haft sit Eæde, og lod de Huse forfalde, som Kong Olaf havde ladet bygge ved Nid, saa nogle af dem vare nu nedbrudte, andre stode, men i en meget skrøbelig Tilstand. Kong Olaf styrede nu med sine Skibe ud i Nid, og lod strax gjøre Anstalter paa det Sted og i de Huse der endnu stode, samt oprejse dem, der vare nedfaldne, og brugte hertil en stor Mængde Folk; desuden lod han Spise og Drikke bringe op i Husene, da han agtede at forblive der Julen over. Men saa snart Svend Jarl og Einar Thambestjælver spurgte

dette, samlede de Folk, fore Landvejen ud til Gaulardal, og stævnedes saa ud til Ríderos, og havde næsten to tusende Mand. Olafs Mænd vare paa Udfig ude paa Gaulsaraas, og holdt der Hestvagt; de bleve nu vaer, at Hæren drog ned igjennem Gaulardal, og bragde Kongen denne Efterretning om Midnat; Kongen stod strax op, og lod Folket vække; strax gif hans Mænd ombord, bare Klæder og Baaben ud paa Skibene, saa meget som de kunde faae med sig, og roede ud af Floden; strax efter kom Jarlen til Gaarden; tog den Julekost de forefandt, og afbrændte alle Husene. Kong Olaf roede ud ad Fjorden til Orkedalen, forlod der Skibene, og drog igjennem Dalene ligetil Fjeldet og ofter over dette til Gudbrandsdalene. Hvorledes Svend Jarl brændte Byen i Ríderos, siges i den *Glof*²⁾, som er digtet af Klæng Bruseson, der den Gang opholdt sig hos Svend Jarl:

Kongens halvopførte
 Bolig brændte, og Kulstøv
 Funkerne over Folk paa
 Rídelven selv udstrøde.

Kong Olaf drog nu igjennem Gudbrandsdalene ud paa Hedemarken, og var paa Sjæstern.

54. Den paa Vinteren samlede Kong Olaf en Hær; han fik meget Krigsfolk af Kongerne i Hedemarken, thi mange Leensmænd og mægtige Bønder herfra forenede sig med ham, blandt andre Ketil af Ringes uas; han fik ogsaa Folk fra Rommerige; ogsaa hans Etivfader Sigurd Eyr kom ham til Hjælp med en

²⁾ et Digt.

stor Hob Folk; nu søgte de ud til Søen, saae sig om efter Skibe, rustede sig inde i Vigen, og havde meget Krigsfolk. Evend Jarl samlede Folk over hele Throndhjem strax efter Julen, og opbsd Leding baade af Skibe og Mand. Paa denne Tid var der i Norge mangfoldige Leensmænd, mange mægtige og saa atskore, at de regnede deres Slægt, og det ikke i fjerne Led, fra Kongeslægter; de vare ogsaa meget rige; derfor var ogsaa de regjerende Kongers og Jarlers største Styrke der, hvor disse Leensmænd vare, thi det var saa godt som dem, der i hvert Fylke styrede Almuen. Evend Jarl stod sig godt hos Bondealmuen, og fik derfor snart Folk samlet; hans Svoger Einar Thambestjælver og mange andre Leensmænd vare hos ham. Saa snart de vare færdige, styrede de mod Syd langs med Landet, roede ud af Fjordene, og der strømmede Folk til dem fra alle Fylker; da de kom ned til Rogeland, modte Erling Skjalgson dem med meget og herligt Krigsfolk, samt mange andre Leensmænd, hvor paa de med hele Flaaden styrede oster til Vigen. Det var mod Enden af Fasten, da Evend Jarl styrede ind til Vigen, og lagde sig ved Grenjar med sin Hær; paa samme Tid kom Kong Olaf inde fra Vigen af, og de vare ikke langt fra hinanden, uden at den ene Hær vidste noget af den anden at sig. Kong Olaf havde det Skib, som hed Karlhofde, paa hvis Forstavn var udskaaet et Kongehoved, som han selv havde skaaet; dette Hoved blev i lang Tid siden opbevaret i Norge. Det var Løverdagen for Palmesøndag, de laae saa nær ved hinanden, som vi nys have fortalt.

55. Om Sondag Morgen, da det blev lyst, stod Kong Olaf op og klædte sig paa, gif siden i Land, og lod alt Folket blæse til Landgang. Derpaa havde han en Samtale med Hovdingerne, og sagde Almuen, at der var kun et kort Stykke Vej imellem dem og Svend Jarl; „vi skulle derfor,” sagde han, „berede os som vi kunne bedst; hver Mand gribe til Waaben og holde sig færdig og sin Plads ryddelig, hvor han er anvist, saa at alle ere færdige, naar jeg lader blæse til at lægge ud; siden skulle vi roe samlede, saa at intet Skib kommer forud for den øvrige Flaade, og at ingen bliver tilbage, naar jeg roer ud af Havnen, thi vi kunne ikke vide, naar vi træffe sammen med Fjenden og skulle begynde Slaget; naar saa er, da maa vore Mænd holde Skibene samlede, og være færdige til at fæste dem sammen; lad os da først dække os med Skjoldene, og spare paa vore Waaben, at vi ikke kaste dem i Esen til Unytte; men naar Slaget er vel begyndt og Skibene sammensæstede, saa lader os falde an paa det heftigste, og hver vise sin Manddom!” Kong Olaf havde paa sit Skib hundrede Mand, der alle havde Ringebrunjer og vælske Hjelme, de fleste af hans Mænd havde ogsaa hvide Skjolde, betegnede med det hellige Kors af Guld, eller malede med røde eller blaae Farver; et blegghvidt Kors lod han ogsaa tegne foran paa alle Hjelme; han havde ogsaa en Fane, hvori var en Orm. Han lod siden holde Gudstjeneste for sig og synge Messen, gif derefter ud paa Skibet, og bad sine Mænd spise noget; derpaa lod han blæse Hærblæst og lægge ud af Havnen. De roede nu strax hen at opsøge Svend Jarl, og da de kom udenfor

Havnen, hvor Jarlens Flaade havde ligget, da var Jarlens Folk allerede væbnede og vilde roe ud af Havnen; men da de saae Kongens Folk, gavede de sig til at fæste deres Skibe sammen, satte deres Fänniker op, og gjorde sig rede til Kamp; saasnart Kong Olaf saae dette, skyndte hans Mænd sig at roe imod dem. Kong Olaf lagde sit Skib mod Jarlens Skib, hvorpaa Striden strax tog sin Begyndelse, og var meget haard; saa siger Sigvat:

Fyrsten holdt et heftigt
 Slag, da han Svend i Havnen
 Anfaldt, og det røde
 Blod paa Skibet drypped;
 Sine Folk den snilde
 Drot mod Fjendens Kæmper
 Uden Ophold førte,
 Skibene sammenbandtes.

Her berettes, at Kong Olaf begav sig til Træfningen, da Svend Jarl endnu laae i Havnen. Sigvat Skald var med i Slaget, og digtede kort efter, i Anledning af det, de saakaldte Resje, Viser, hvori han omstændelig beretter disse Tildragelser; deri siger han ogsaa:

Den erfarne Kriger
 Lagde østenfor Agde,
 Det man veed med Visshed,
 Karthofde tæt mod Jarlen.

Træfningen var meget skarp, og det varede længe, førend man kunde see, til hvilken Side Sejeren vilde vende sig; der faldt mange paa begge Sider, men endnu flere bleve saarede; saa siger Sigvat Skald:

Man ej havde nodig
 Svend til Kamp at adffe,
 Eller den tapre Olaf
 Til det heftige Angreb;
 Folk paa begge Sider
 Frejdig mod hinanden
 Gik, i større Fare
 Ingen Stridsmand kommer.

Jarlen havde ogsaa mere Mandstabs, men Kong Olaf havde paa sit Skib en udvalgt Besætning, som længe havde fulgt ham paa hans Krigstog, og de vare, som nu er fortalt, særdeles vel udrustede, saa at hver Mand havde sin Ringebrynse, og derfor bleve næsten ingen af dem saarede; saa siger Sigvat Skald:

Glad saae jeg i Tyrstens
 Stolte Hær de kolde
 Brynjer lægges over
 Skuldrene, haard var Striden;
 Men min sorte Haarlof
 Skjultes under den vælste
 Hjelm, saa til Kamp beredte,
 Etalbroder! vi vare.

Da Folket begyndte at falde paa Jarlens Skib, og adskillige vare saarede, og det saaledes begyndte at minskes blandt Besætningen paa Skibsbordene, da savede Kong Olafs Mænd sig til at entre; Kong Olafs Banner blev da bragt over paa det Skib, som var nærmest Jarlens, og Kongen selv fulgte sit Banner; saa siger Sigvat Skald:

Under Banret man bar den
 Gyldne Stang, da til Kampen

Med den herlige Konge
 Krigerne brede ginge;
 Det var ej paa Skibet,
 Den Gang Elaget begyndte,
 Som naar Moen for Kongens
 Sjæve Mænd bar Njoden.

Da blev der en starp Strid, og mange af Svends
 Mænd faldt, nogle sprang over Bord; saa siger Sig-
 vat Skald:

Skuderne vi med Brede
 Rastt bestege, Skjoldet
 Kloved blodige Svarde,
 Baabenbrag der hortest;
 Saarede Bønder ginge
 Pludselig over Borde,
 Prydede Skibe toges,
 Eigene stod ved Stranden.

Og fremdeles kvad han dette:

Vore Skjolde, som hvide
 Vare, den Gang did vi
 Kom, dem rødned Sjenden,
 Let det var for Helste;
 Skibet der den unge
 Drot besteg til Kampen,
 Blodstrømme Bolger mødte,
 Sværdene bleve sløve.

Nu tiltog Nederlaget paa Svend Jarls Folk; da
 gjorde Kongens Mænd et Anfald paa Jarlens Skib,
 og det var nærved, de havde besteg det. Men
 da Jarlen saae, i hvilken Nød de vare stødte, raabte

han til Frembyggerne ¹⁾, at de skulde hugge Vaandene over, og faae Skibene løse; da dette lykkedes dem, fastede Kongens Mænd Stavnseer over paa Skibskolvene, og holdt dem saaledes fast; da befalede Jarlen Stavnboerne, at hugge Kolvene af, hvilket de ogsaa gjorde; saa siger Sigvat Skald:

Selv bod Svend de sorte
 Forstavn's Bjalfer at hugges
 Af, thi for ham Lykken
 Havde gaaſte svigtet;
 Den Gang vi beværtet
 Ravnen, og trindt om Stavn
 Hæren fældte Folk for
 Odins sorte Fugle.

Einar Chambeſkjælver, som havde lagt sit Skib paa den ene Side af Jarlens, kastede nu et Anker over i Forstavnens paa dette, og saaledes kom de lykkelig begge to ud i Fjorden; derpaa flygtede hele Jarlens Flaade, og roede ud ad Fjorden. Berse Skald, Torveson var i Forrummet paa Jarlens Skib; men da dette nu drev forbi Kongens, raabte Olaf højt, da han kjendte Berse (thi denne Mand var kjendeligere fremfor andre, da det var en smuk Mand med pyntelige Klæder og Vaaben). „Farvel,” raabte Kongen smilende til ham; „Levvel, Konge,” svarede Berse. Saa fortæller Berse selv i den Flok han digtede, da han længer hen kom i Kong Olafs Vold, og sad i Fjædder:

Den til Kampfærd raske
 Helt den Skjonsomme Skald en

¹⁾ d. e. Besætningen i Forstavnens.

Lykkelig Rejse ønsked,
 Jeg ham igjen det samme;
 Ugjerne dog de samme
 Ord jeg den glæve Fyrste
 Svared, som i Slaget
 Drotten mig tiltalte.

Dg endnu dette:
 Svends Besværligheder
 Seet jeg har; vi fulgtes
 Ud, der hvor Sværdes Kolde
 Blanke Tunger sunge;
 Siden aldrig jeg følger,
 Skjont jeg det gjerne ønsked,
 Drabeligere Mand til
 Kamp end denne Søhelt.

Dg end videre:
 Kriger! i Kar jeg dvæler
 Paa den store Skude¹,
 Gævmilde Drot! jeg ikke
 Under dig saa mig højer,
 At jeg skulde forlade
 Mine trofaste Venner,
 Eller dem slye, jeg kjendte
 Fra min Ungdom din Tjende.

Nogle af Jarlens Mænd flygtede op paa Landet, andre
 bade om Fred; Jarlen selv roede derimod ud paa Fjors-
 den med de fleste af sin Hær, og samlede atter Skibene;
 da holdt Hovdingerne Raadslagninger indbyrdes, thi
 Jarlen raadspurgte alle Leensmændene, hvad der nu

¹) nemlig paa Kongens Skib.

var at gjøre; Erling Skjalgson foreslog dem at sejle til den nordlige Deel af Landet, og samle sig flere Folk, for atter at slaæes med Olaf, naar Lejlighed gaves; men de fleste af Hovdingerne fraraadede dette; de havde, sagde de, lidt et stort Tab, saa herligt og meget Folk som de havde, og hvoraf de nu havde mistet saa mange, og fandt det usandsynligt, at de anden Gang der i Landet skulde faae en større Magt paa Benene, maastee neppe saa god; de fleste opmuntrede derfor Jarlen til, at han under disse Omstændigheder skulde for det første drage bort fra Landet til sin Svoger, den soenske Konge, og der forsyne sig med friske Tropper, hvis denne vilde yde ham nogen Bistand; ogsaa Einar Chambestjælver bifaldt dette Raad, fordi han ikke troede de havde Magt nok til anden Gang at indlade sig i Træfning med Kong Olaf. Jarlen sejsede da, tilligemed sin Svoger Einar og mange andre Leensmænd over Fjorden; men de som ikke vilde flygte fra deres Odel, droge nordpaa til deres Hjem; Erling havde om Sommeren mange Folk omkring sig paa Sole.

56. Da Kong Olaf og hans Mænd saae, at Jarlen anden Gang havde samlet sine Folk og Skibe, drev Sigurd Syr paa, at de skulde angribe Jarlen paa ny, og lade Sværdet afgjøre imellem dem. Kong Olaf svarede, at han vilde først see, hvilken Beslutning Jarlen tog, om han beholdt sine Folk samlede, eller om de skiltes fra ham. Hertil bemærkede igjen Sigurd, at det stod til ham, at gjøre hvad han vilde; „men det er min Mening,” sagde han, „at med dit Ein- delag og din Selvraadighed vil det vare længe, forend

du vinder Storhanserne." Der blev denne Gang ikke noget af Angrebet, da de snart saae, at Jarlens Folk stilte sig fra ham. Kong Olaf lod da Valen ransage; de laae der nogle Rætter og deelte Byttet; da kvad Sigvat disse Viser:

Man kan vente, at mangen
 Kriger, som fra Norden
 Kom, vil fra dette haarde
 Slag ej vende tilbage;
 Udfra Skibet saldt ej
 Gaa, til Bunds de sunke,
 Bist med forenet Flaade
 Svend vi paa Volgen modte.

Ei den indthronde smukke
 No os i Nar bebrejder,
 Om end Kongens Folk var
 Færre, saa gif Kampen;
 Snarere hun vil spotte
 Dem som Angrebet gjorde,
 Om nogen sligt forskybde,
 Eoen med Blod vi farved.

Kongens Styrke voxer,
 Opländerne vilse
 Denne Søhelt hjælpe,
 Svend! du kan det mærke;
 Mere kunne (sees nu)
 Hedemarkens Mænd end
 Kongens Ol at drikke,
 Strømme Blod de udgyde.

Ved Skilsmiøsen gav Kong Olaf sin Frænde Kong
 Sigurd gade Foraringer, og ligeledes de andre Hov-
 dinger, som havde været med ham; Ketil af Ringenæs
 gav han en Jagt med femten Koerbænke, hvilken Ketil
 lod flytte op ad Elven og derfra op i Mjøsen. Kong
 Olaf indhentede Efterretning om Jarlens Færd; men
 da han erfarede, at denne havde forladt Landet, søgte
 han øster ned igjennem Vigen, hvor mange strømmede
 til ham, og hvor han blev taget til Konge paa Thun-
 gene, hvor han drog frem; saaledes vedblev han ind-
 til Lindesnæs. Her spurgte han, at Erling Skjalg-
 sen paa Sole havde samlet en betydelig Hær, og der-
 for tovede han ikke længer paa Rorder Agde, da han
 fik en god staaende Bør, men begav sig som snarest til
 Throndhjem, hvor han vidste Landets Styrke var, og
 vilde see at underlægge sig det, imedens Jarlen var
 borte. Da Kong Olaf nu kom til Throndhjem, fandt
 han ingen Modstand, men blev taget til Konge der,
 som andre Steder, og tog om Høsten sit Sæde i Ri-
 deros, og lod alting indrette til Vinterophold. Her
 lod han Kongsgaarden bygge og Clemenskirken opføre
 paa samme Sted, hvor den nu staaer; han lod tillige
 Grundene affikke til Gaarde, hvilke han gav Bøn-
 derne eller Kjobmændene eller hvem ham ellers syntes,
 og som vilde bygge der. Medens han sad her, havde
 han mange Krigsfolk hos sig, thi han stode ikke paa
 Throndernes Trostøb, hvis Jarlen skulde komme til-
 bage; især viste Indthrønderne aabenbare, at de vilde
 holde med Jarlen, thi af Bønderne der fik Kongen
 ingen Landstyld.

57. Svend Jarl drog til sin Frænde, Kong Olaf i Sverrig, og berettede ham den hele Handel imellem ham og Kong Olaf Digre, og raadsforte sig nu med den svenske Konge, hvad han skulde gjøre. Kongen tilbød ham at blive hos sig, hvis han vilde, og han vilde da give ham en anstændig Forlening; eller, hvis han heller vilde det, da skulde han forsyne ham med en god Hær, at han kunde erobre Landet tilbage fra Olaf Digre; dette foretrak Jarlen, thi alle de Mænd, som vare hos ham, opmuntrede ham dertil, da de havde store Besiddelser i Norge. Efterat de nu en Tid lang havde raadslaaet herom, bleve de enige i, at de skulde gjøre sig færdige til om Vinteren at fare landvejs igjennem Helsingeland og Jämteland og saa ned i Throndhjem, thi Jarlen forlod sig mest paa Jndthrondernes Trostaa og Hengivenhed, hvis han begav sig til dem; men om Sommeren forud besluttede de at begibe sig paa et Krigstog til Østervog, for at samle sig Gods. Svend Jarl drog altsaa med sin Hær til Garderige, og hærgede der, vendte henimod Høsten tilbage til Sverrig, og faldt da i en Sygdom, af hvilken han døde. Efter Svend Jarls Død drog de Folk, som havde fulgt ham, tilbage til Sverrig; nogle af dem begave sig til Helsingeland, derfra til Jämteland og saa videre frem over Kjølen til Throndhjem, og fortalte hvad der havde tildraget sig paa deres Rejse. Da udbredtes den visse Tidende, at Svend Jarl var død, over hele Norge. Einar Thambestjælver og den Skare, som havde fulgt ham, begav sig i Begyndelsen af Vinteren efter Svend Jarls Død

til den svenske Konge, og bleve der vel modtagne og bevartede; sammesteds opholdt sig ogsaa mange andre af de Mænd, som havde holdt med Svend Jarl. Den svenske Konge var meget forbittret paa Olaf Digre, fordi han havde taget hans Skatland i Besiddelse, og fordrevet hans Svoger, Svend Jarl; han truede derfor med paa det haardeste at hævne sig paa Olaf Digre, naar han saae sig i Stand dertil; han plejede at sige, naar Talen var derom, at Olaf skulde ikke driste sig til at underkaste sig det Rige, som Jarler forhen havde besiddet, men som de svenske Konger nu ansaae for deres Ejendom, den Deel af Landet nemlig, som Svend Jarl havde ejet; dette sandede mange af de svenske Mænd med deres Konge. Men da Thronderne spurgte for vist, at Jarlen var død, og man ikke kunde vente at see ham mere, da vendte hele Almuen sig til Lydighed imod Kong Olaf; mange Mænd fore da fra de inderste Dele af Throndhjem til Kong Olaf og bleve hans Mænd, nogle sendte ham Bud og Jar-tegn paa, at de vilde være hans Mænd og tjene ham; om Høsten begav han sig derfor ind i Throndhjem, holdt Thing med Bønderne, og blev paa alle Thing taget til Konge; derpaa rejste han til Nideros, lod føre didhen al Kongens Skat og Skyld, og lod der berede sit Vintersæde.

58. Kong Olaf lod Kongsgaarden i Nideros opføre; der blev da ogsaa bygget en stor Hirdstue med Dorre ved hver Ende; Højsædet var midt i Stuen; strax paa højre Side af dette var Biskop Grimfels Højsæde; og paa højre Side af ham sad hans Præster; paa venstre Side af Kongen sad hans Raadgivere; i

det andet ringere Højsæde ligeoverfor Kongen sad hans Staller, Bjorn Digre, dernæst hans Gjæster eller hvilke fornemme Mænd der besøgte ham; Di skulde man da drikke ved Jlden; Kongen ansatte ogsaa andre Mænd i forstjelligz Bestillinger, efter som da var Skik hos Kongerue; han havde trefindstytte Hirdmand og tredive Gjæster, som han gav en vis Besoldning og bestemte Love; han havde ogsaa tredive Huuskarle, som skulde forrette Arbejdet i Gaarden, og føre did hvad der behøvedes; desuden Trælle. I Gaarden var en stor Sal, i hvilken Hirdmændene sov, samt en stor Stue, i hvilken Kongen holdt sine Hirdstævner, samt Maalstævner og Fredstævner. Hans daglige Viis var, at staae op aarle om Morgenen, klæde sig paa og tage Haandbad; derpaa gik han i Kirke og hørte Ottesang og Morgengudstjeneste; derefter holdt han Stævner, for at stifte Forlig imellem sine Mænd, hvis det behøvedes, eller udstæde andre magtpaaliggende Befalinger; han stævnedes til sig baade Fattige og Rige og de forstandigste Mænd i Landet; den Lov, Hakon Adelssteensfostre havde indsat i Throndhjem, lod han oplæse for sig, og bekræftede derpaa Loven efter de viseste Mænds Raad; især lagde han Vind paa, at afskaffe Hedenstab og alle gamle Ustikke, som syntes ham at stride mod Kristendommen. Endelig gavede Bønderne deres Samtykke til den Lov, som Kongen indsatte; saa siger Sigvat Skald:

Du, som de høje Skibe
 Styrer, du den Landsret
 Give kan, der blandt alle
 Dine Folk skal gjelde.

59. Kong Olaf var en ærbar og alvorlig Mand, gabmild og vengebegjerlig; saa han holdt af baade at give og at tage. Der opholdt sig den Gang, som vi for have sagt, hos Kong Olaf Sigvat Eskald og adskillige andre Islændere. Kongen spurgte noje ud, hvorledes Kristendommen blev overholdt paa Island, og da han havde hørt, hvad de fortalte derom, tyktes ham at den trængte haardt til Forbedring, naar alt skulde være som det burde; thi de fortalte ham om Kristendommens Holdelse, at det paa Island var tilsladt, at spise Hestekjød og at udsætte Børn paa hedenff Wiis og mere saadant, som stred imod sand Kristendom; de fortalte ogsaa Kongen om mange ypperlige Mænd, som da levede i Island; Skapte Thorodsen var den Gang Løbsgemand. Fra mange forskjellige Lande indhentede Kongen Efterretninger om Sæder og Skikke hos saadanne Mænd, som kjendte dem noje, men især gif hans Efterforskninger ud paa, hvorledes Kristendommen blev holdt, baade paa Orkenjerne og paa Hjaltland og Færøerne, og han kunde da i Almindelighed af Beretningerne see, at det var langt fra ikke som det burde; herpaa gif hans sædvanlige Samtaler ud, eller ogsaa paa Landsretten og Lovgivningen.

60. Blandt Kong Olafs Hirdmænd var en Mand ved Navn Bjorn, kaldet Hiddæsekappe, en tapper og drabelig Mand. Det hændte sig en Gang, i den Tid Bjorn var hos Kong Olaf, at han gif i Bad med Kongen; det var nu den Gang almindelig Brug at have Silkebaand udenpaa Hoserne, og dermed at omvikle Benene; Bjorn forlod Badet førend Kongen, men deres Klæder laae sammen paa eet Sted, baade

Kongens og Bjørns; da saae Bjørn sig ikke fot, men tog eet af Kongens Silkebaand, isteden for sit eget, og bandt det om sit Been; og da Kongen nu kom ud af Badet, mærkede han, at Bjørn havde byttet med ham; Bjørn tilbød sig at bytte tilbage; saasnart han fik det at vide, men Kongen sagde, hver skulde beholde hvad han havde faaet. Kong Olaf gav Bjørn et godt Sværd, som han kaldte Mæring. Bjørn rejste til Island, og man har mange Fortællinger om hans Handel med Thord Kolbeenson, indtil han endelig blev fældet af Thord ved et Sted, som hedder Hvitingshjalle i Hitardalen. Bjørn blev begravet paa Valle, hvor der den Gang var Kirke, og hvilede her længe efter, indtil Kirken ved Husefell blev bygget; da blev Kirken paa Valle nedbrudt, Kirkegaarden opgravet og Benene af alle de Lig, som der havde været jordede, førte til Hitardalen. Bjørn var bleven nedsat i sine Klæder, og da hans Been nu blede optagne, da var alt Kjød og Klæderne forraadnede, saa at man ikke saae noget Spor dertil, undtagen allene det Silkebaand, som havde tilhørt Kong Olaf, det var heelt og uskadt, som om det aldrig havde været i Jorden; her viste sig da i denne Tildragelse Kong Olafs store Hellighed, i det den eneste Deel var bleven usforraadnet i Jorden paa Bjørns Been, som var bleven helliget af Kong Olafs Legeme; dette Silkebaand blev siden brugt til Baand ved Mesfeklæderne, og findes nu paa den Gaard Garde paa Akrenæs. Thvor mange Hovdinge og tapre Hirdmænd der end fulgte Kongen, saa overgik han dog dem alle i alting. Kong Olaf var den forstandigste Mand; og hans Mening slog aldrig

fejl, naar han havde Stunder at betænke sig; en anden Sag var det, naar han skulde fatte sig i en Hast, da var det mindre sikkert. Kong Olaf arede højlig Kirker og Kirkens Lærere, og Kristendommen overhoved; han begavede de Retstafne, klædte de Forsvorne, gav de Faderløse Gods, Enfer og fattige Fremmede Udkomme, trøstede de Forrigfulde, understøttede de Retfndige baade med gavnlige Raad og hvad anden Understøttelse de behøvede; han var haard imod Voldsmand, streng imod Tyve, uforsonlig mod alle Onde; han revsede Ran og straffede haardt alle Overtrædelser af Guds Ret, men tilgav mildelig alt hvad der var forbrudt imod ham selv. Saare forskjelligt var Omdømmet om ham, medens han levede i denne Verden; mange sagde om ham, at han var stolt og herstefyg, haard og hævnjerrig, knap og gjerrig, rasende og galen, argjerrig og storagtig, og en Mand hvis Rige i Hovedsagen var af denne Verden; men de, som kjendte ham nøjere, sagde, han var mild og sagtmodig, eftergivende og god, venlig og blødhjærtet, forstandig og velvillig, oprigtig og paalidelig, forsigtig og ordholden, gavmild og godgjørende, majestætisk og alvorlig, god og agtsom paa sin Wandel, aarbaagen og sindig i sin Regjering, og at han strengt iagttog de guddommelige og menneskelige Love, og de, som saa sagde, havde Ret; ofte lagde han Vaand paa sin Villie for at opfylde Guds, og søgte mere at fremme Guds Villie end sin egen Værdighed efter Almuens og retfndige Mænds Dom.

61. Den samme Vinter kom den svenske Konge Olafs Sendebud fra Sverrig, for hvem tvende Brø-

dre vare Formænd, Thorgaut Skarde og Aegaut Narmmand¹⁾; i alt vare de fire og tyve; da de vare komne ned over Kjolen i Veradal, stævnedes de Thing med Bønderne, talte med dem, og krævede dernæst Skat paa den svenske Konges Vegne. Men Bønderne raadsløge og overlagde med hinanden, og bleve enige om, at de vilde betale den svenske Konge, hvad han forlangte, saafremt Kong Olaf ikke krævede nogen Landskyld af dem til sin Hird, thi til dem begge to vilde de ikke udrede Landskyld; hvilket da Sendebudene ogsaa fandt billigt. Disse drog nu videre ned ad Dalen, og overalt hvor de tingede, fik de det samme Svar af Bønderne, men ingen Penge; de drog derpaa ud til Skon, tingede der og krævede ligeledes der Skat, og det gik dem her ligesom tilforn; da fore de til Stjoredal og krævede der Thing, men Bønderne der vare saa meget stoltere end paa de andre Steder, at de vilde ikke komme til Thinget eller høre paa deres Snak; da mærkede Sendebudene, at de ingen Ting kunde udrette. Thorgaut vilde da i sin Fortrydelse vende tilbage, fordi intet vilde lykkes, men Aegaut meente, at de endnu ikke tilfulde havde udrettet Kongens Vrende, han vilde derfor begive sig til Kong Olaf Digre, eftersom Bønderne dog skode sig ind under ham. Denne Gang fik han at raade, og de drog da ud til Byen, og tog sig Herberge; Dagen efter gik de for Kongen, da han sad til Bords, hilsende ham og sagde, at de kom i den svenske Konges Vrende. Kongen bad dem komme for sig næste Morgen. Følgende Dag, da Kongen havde

¹⁾ Gaardsfoged.

bivaanet Gudstjenesten, gif han til Thinghuset, lod den svenske Konges Sendebud kalde, og bad dem fremføre hans Ærende. Da forte Thorgaut Ordet, og berettede først, i hvilke Ærender de rejste, dernæst hvorledes Indthrønderne havde taget derimod, og bad endelig Kongen at afgjøre, hvad Udfald deres Ærende skulde faae. Kongen svarede efter nogen Betænkning: „Medens Jarler raadte her for Landet, da var det ikke underligt, at Indbyggerne vare dem horige og lydige, eftersom de vare arbebaarne her til Riget; dog havde det været rettere, at Jarlerne havde viist de Konger Lydighed, som ved Fødselen havde Ret til Riget, end at forpligte sig udenlandske Konger og at rejse sig med Ufred imod de retmæssige Konger, og falde dem fra Regjeringen, som de gjorde med min Grænde, Kong Olaf. Men hvis Kong Olaf Svenske gjør nogen Fordring paa Norge, da veed jeg ikke, hvad Grund han har dertil, som kan være ret og billig; men vel kunne vi mindes, hvilket Tab paa brave Mænd han og hans Grænder have voldt os.” Da svarede Usgaut: „Det er intet Under, at du kaldes Olaf Digre, da du svarer saa stolt paa en saadan Høddings Ærende, men næppe veed du, hvor svar hans Brede vil blive dig; saa er det i det mindste gaaet dem, som havde større Magt at byde over, end du forekommer mig at have; men vil du endelig med Trods beholde dette Rige, da vil jeg heller give dig et andet Raad, end at du kappes med Olaf Sveakonning: drag heller til ham med Ydmyghed, bliv hans Mand og Undersaat, og vi ville da forene vore Bonner med dine, at han vil give dig Landet til

Bestyrelse og som Leen²⁾.” Da svarede Kong Olaf med meget Naadehold, som han sædvanlig plejede, naar noget var ham ret imod: „Jeg vil give dig et andet Raad, Aegaut,” sagde han, „farer nu tilbage til eders Konge, og forkynder ham saa, at tidlig i Vaar vil jeg gjøre mig rejsefærdig og drage ned til Landsgrændsen, som fra gammel Tid har skilt Sverrigs og Norges Kongers Rige, der maa han da komme, hvis han vil, at vi kunne slutte Forlig med hinanden, saa at hver beholder det Rige, som han er odelbaaren til.” Derpaa skyndte Sendebudene sig tilbage til Herberget, og lovede sig til Afreisen; men Kongen gik til Bords; Sendebudene gik dernæst atter til Kongsgaarden, for at træffe Kongen, førend de rejste bort, men da Dørbogterne anmeldte deres Ankomst til Kongen, befalede han ikke at indlade dem, da han ikke nu vilde tale med dem. Sendebudene rejste da bort; Thorgaut vilde vende tilbage med sit Følge, men Aegaut svarede ham, at han vilde endnu videre ubrette sin Konges Vrende, saavidt han formaaede; Brødrene stilledes da ad, Thorgaut drog ind paa Strønd, men Aegaut og de elleve andre Mænd, som fulgte ham, begave sig op til Gaulardal og derfra ud til Dyfedal; hans Hensigt var at drage heelt ned til Møre, for der at fremme den svenske Konges Sag. Men saasnart Kong Olaf spurgte denne Tidende, sendte han sine Gjæster ud efter dem, hvilke da drog ud, toge dem til Fange, bandt dem, og førte dem ind paa Gaularaas, rejste Galger der og hængte dem alle, saa

²⁾ Eller Raan.

man kunde see dem fra Fjorden af paa den alfare Svej. Thorgaut fik denne Tidende at vide endnu paa Tilbagevejen fra Throndhjem, han skyndte sig da at fortsætte sin Rejse til den svenske Konge, hvem han fortalte alt, hvad der var foresaldet paa denne Færd; Kongen blev ganske forbittret, da han hørte denne Fortælling, og det skortede ikke ved den Lejlighed paa store Ord.

62. Næste Aar opbød Kong Olaf Leding af Throndhjem, og gjorde sig færdig til at drage øster i Landet. Samme Tid gjorde nogle Islændere sig færdige til Hjemreisen fra Throndhjem; med dem sendte Kong Olaf Bud og Jærtegn til Hjalte Sleggeson, og stævne ham til sig; tillige sendte han Bud og Jærtegn til Lavmanden Skapte og de andre Mænd, som havde mest at sige ved Lovgivningen paa Island, at de skulde afstæffe det i Lovene, som syntes ham mest ukristeligt; derhos sendte han sin venlige Hilsen til Landets samtlige Indvaanere. Kongen begav sig derpaa sønderpaa langs med Landet, opholdt sig paa hvert Thingsted, og tingede med Bønderne; ligeledes lod han paa hvert Thing oplæse Kristenretten med dertil hørende Forordninger, og afstæffede hos Almuen mange hedenste Ustikke; thi Jarlerne havde vel overholdt de gamle Love og Landsretten, men Kristendommens Jagttagelse brøde de sig ikke saa meget om, men lode i den Henseende enhver gjøre, som han selv vilde og hans Hu stod til; deraf var Følgen bleven, at de fleste vare døbte rundt omkring i Søbgydterne, men Kristenretten kjendte de ikke noget til, og oppe i Dalene og Fjeldbygderne var saagodtsom alt Folket hedenst, thi hvor

Almuen kunde raade sig selv, der holdt de helst fast ved den Tro, de havde lært i deres Barndom og som deres Fædre og Modre havde underviist dem i; men alle de Mænd, som ikke ved hans Formaninger lode sig bevæge til at iagttage Kristendommens Forstrifter, dem truede han med haard Straf, hvad enten de vare høje eller lave. Olaf blev uden Modsigelse taget til Konge paa hvert Thing. Da han laae i Karusund, fore Sendebud imellem ham og Erling Skjalgson; man raadede dem til at forlige sig, og der bestemtes desangaaende et Stævnemøde paa Hvitingsø. Da de nu kom sammen og talte om Forligelse, fandt Erling Kongen langt mere paaftaaende, end man havde sagt ham. Erling gjorde Paastrand paa at beholde alle de Forleninger, som først Kong Olaf Tryggveson og siden Jarlerne Svend og Hakon havde givet ham, og vilde da blive Kongens Mand og trofaste Ven. Kong Olaf svarede: „Mig tykkes, det vilde ikke være ringere for dig, Erling, at modtage ligesaa stor Magt af mig, som af Erik Jarl, der dog havde tilføjet dig saa stor Skade, som han virkelig havde; jeg vil gøre dig til den fornemste Mand i Landet, men selv bestemme Forleningerne efter mit Tykke, og ikke vide af at sige, at J Leensmænd her i Landet ere odelbaarne til noget Landskab eller nogen Deel af min Fædrearv, eller at jeg for mangedobbelt Løn skal tilkjøbe mig eders Tjeneste.“ Erling havde ikke Sind til at udbede sig den mindste Begunstigelse i denne Henseende, thi han saae, at Kongen ikke var saa søjelig, som han havde ventet, men tværtimod ikke vilde høre noget andet, end det han havde først besluttet; han saae ogsaa, at der vare

to Kaar forhaanden, enten intet Forlig at slutte med Kongen, og da lade det komme an paa, hvorledes det vilde gaae, eller ogsaa at lade Kongen ene raade for Betingelserne: Erling sagde da til Kongen: „Den min Tjeneste, Herre, vil være eder gavnlighst, som jeg yder af egen Hu og fri Villie, og al anden vil jeg fravige mig.“ Erling stod derpaa op og gik bort. Derefter gik hans Brønder og Venner til hant, og bade hant, at give efter for Kongen, og at fare frem med Forstand og ej med Stridighed: „Du vil dog,” sagde de, „altid blive den fornemste Leensmand i Norge, baade for din egen Duelligheds og for dine Brønders og din Rigdoms Skyld.“ Da Erling fandt, at dette Raad var givet til hans Bedste, og oprigtig meent af dem, som gavede det, saa besluttede han at følge det, og gik Kongen til Haande under de Betingelser, denne selv vilde fastsætte. Derefter adskiltes de, og vare nu at ansee som forligte; Kong Olaf drog sin Vej længer østeraf.

63. Saasnart Kong Olaf kom til Wigen, og Efterretningen derom udbredte sig, stødte de Danske, som der havde haft Syssler af Danekongen, sig bort til Danmark til Kongen, da de ikke vilde oppebie Kong Olafs Komme. Men Kong Olaf drog hurtig frem i Wigen, og holdt Thing med Bønderne, og det gik der, som andensteds, at alt Folket gav sig under ham, og tog ham til Konge; han hævede da alle Skatter og Kongeindtægter, og forblev i Wigen om Sommeren. Han kørte over Fjorden og videre mod Østen over Svinesund; der begyndte den svenske Konges Rige; herover havde denue sat Sysselmænd; Giltif den Gotiske over

den nordre Deel; og Røe den Skjalge over den østre Deel til Elven; denne havde sin Slægt paa begge Sider af Elven, ejede en stor Gaard paa Hisingen, og var en mægtig og rig Mand; Gilif var ogsaa en meget rig Mand. Olaf kom med sin Flaade til Kommerige, og bad Bønderne der antage ham, ligesom de havde gjort andre Steder i Norge. En anseet Bonde, Brynjolf Ulfalde, stod frem paa Bøndernes Begne, og talte saa: „Det vide vi Bønder, hvor den rette Landsgrændse fra gammel Tid er imellem Norges og Sverrigs Kongers Riger; at nemlig Gøstelven skiller Landene fra Väner og ned til Gæen, og Nordmarker til Eideskov, og derfra Kjølen lige nord til Finmarken; saa og at de have stiftetis anfaldet hinandens Rige, og den ene villet tilvende sig større Magt og Herredomme, end den anden; saaledes have de Svenske i lang Tid herstet over det hele Landstak til Svinesund; dog veed jeg, sandt at sige, Herre, at her ere mange, som hesser ville tjene Norges Konge end de Svenske, men man troster sig neppe dertil, som J ogsaa selv ville tilgive, eftersom Sverrigs Kongerige omgiver os baade mod Østen og Syden og heelt nordentil, men J, maa man formode, drager snart nord i Landet, hvor Landsens Styrke er større, og vi have da ikke Magt nok til at stride med Gøsterne; nu ville J derfor, Herre, give os et Raad til vort Bedste, thi vi ere vilige til at tjene eder og blive eders Mand.“ Efter Thinget var Brynjolf Kongens Gæst, om Aftenen og næste Dag, efter, og da overlagde Kongen og han mange Ting med hinanden; hvorpaa Kongen drog videre frem i Vigen østerpaa. Da nu Gilif spurgte hans Ankomst

der, lod han udspejde hans Færd. Eilif havde tredive Mand fra sin Egn i sit Følge; han havde just meget Arbejde for, oppe ved Skovlandene, og havde samlet en stor Mængde Folk. Mange Mænd begave sig til Kong Olaf, mange andre sendte ham Bud og Venstabsforsikringer. Der fore da Underhandlere imellem Kong Olaf og Eilif, og Bønderne bade, at de vilde holde et Stævnemøde og indgaae Fred paa een eller anden Maade; til Eilif sagde de, at dersom man ikke agtede Kongens Bud, da maatte man berygte haarde Raar af ham, og lovede desuden, at der ikke skulde fattes Eilif paa Folk til denne Sammenkomst med Kongen. Kong Olaf sendte da sin Sjæstehovding, Thorer Lange, og sex andre til Brynjolf Ulfalde; de havde Brynjer under deres Kapper og Hjelme under Hattene. Længere hen paa Dagen kom Bønderne mandstærke ned med Eilif; da var Brynjolf og hans Mænd komne, saavel som Thorer og hans Følge. Kongen lagde sine Skibe til Land et Sted, hvor nogle Klinter gik ud i Søen; der steg han i Land og satte sig med sine Folk paa Klinteren; ovenfor var en slet Mark, hvor Bondehæren stod, og Eilifs Mænd stode længere oppe i en Skjoldborg omkring ham. Bjørn Staller rejste sig, og talte længe og vel paa Kongens Vegne; da han satte sig ned, stod Eilif op og tog til Orde. I det samme rejste Thorer Lange sig, drog sit Sværd, og hug Eilif paa Halsen, saa at Hovedet gik af; da sprang Bondehæren op, men Gæsterne havde taget Flugten, paa hvilken dog Thorer og hans Mænd dræbte nogle af dem; men saasnart hine standsede, stod Kong Olaf op, og sagde, at Bønderne skulde sætte sig ned; de adløde, og der

blev da underhandlet en Deel; endelig bestemtes, at Bønderne gif Kongen til Haande, og lovede ham Lydighed, han derimod forbandt sig til at blive hos dem, indtil Stridighederne imellem ham og den svenske Konge Olaf bleve bragte til en Endelighed. Derpaa underlagde Olaf sig hele det nordre Eysfel, og drog heelt ud til Elven og hævede Landstyld langs Eden og paa Nerne; men hen paa Sommeren vendte han tilbage til Wigen og lagde heelt op i Romelven til Vandfaldet Sarpen; der gaaer et Ræs ud nordenfor Fossen; paa dette Sted lod Kong Olaf gjøre en Vold tværs over Ræsset af Steen, Græstørv og Ved, og et Dige grave udenom, og anlagde saaledes en stor Jordeborg; her i Borgen gjorde han Anlæg til en Kjøbstad, lod opføre en Kongsgaard og Mariekirke, samt lod affatte Pladser til flere Gaarde, og sit Folk til at bygge der; om Høsten lod han føre derhen alle de Levnetsmidler, som behøvedes til Winterophold, og forblev der om Winteren med mange Folk, men havde sine Mænd omkring i Eyslerne; han forbød tillige al Udførsel fra Wigen til Gotland, baade af Eild og Salt, som Gøterne ikke godt kunde være foruden; han holdt et stort Julegilde, og indbød Storbønderne til sig fra mange Herreder. Man fortæller, at Kong Olaf under sit Ophold i Wigen kom til Geirstad, til den Høj, som allerede er omtalt her foran i Sagaen; da spurgte een af hans Venner, som var med paa Rejsen, Olaf: „Siig mig,” sagde han, „om du har været begravet her?” Olaf svarede: „Aldrig har min Sjæl haft to Legemer, ikke heller vil den faae, men det Legeme, som den nu har, vil den have paa Døddag, naar Gud

kommer at domme Levende og Døde." Den samme Mand sagde end videre til Kongen: „Man siger, Kouge, at du skal saaledes have yttret dette tilforn, da du kom til dette Sted, den Vaar nemlig da vi vare her, og kom herfra¹." Derpaa forsikrede Kongen: „Ikke har jeg sagt sligt, og aldrig vil jeg sige det, og bekræfter jeg nogensinde andet, end det jeg nys sagde, da har jeg ikke den rette Tro;" derpaa gav han sin Hest af Sporerne og red bort. Kong Olaf var saa prud, at han gjorde de bedste Mænd i Landet til sine Hirdmænd og Fortrolige; han havde tillige to ypperlige Klærke hos sig, Biskopperne Grimkel og Sigurd, begge vise og lærde Mænd, trofaste og paalidelige, usørfærdede og tapre i alle Farer, veltalende og ydmyge, og retfærdige i alle Domme, som vedfom deres gejstlige Embede.

64. En Mand hed Eivind Urarhorn, han var født i Øster-Ågde af stor Slægt, en brav Mand og stor Krieger; han drog hver Sommer i Viking til forskjellige Lande, undertiden til Østervæg eller til Grisland; han havde en velbesat Snekke paa tyve Roerbænke. Denne Mand havde været med Kong Olaf i Slaget ved Resje, og Kongen lodede ham ved Skilsmisken sit Vensteb, og Eivind igjens Kongen sin Tjeneste, naar som helst han forlangte den. Eivind var til Gæst hos Kongen i Julen; og fik gode Gaver af Kongen; samme Tid var ogsaa Brynjolf Ulfalde der, hvæm Kongen gav i Julegave et med Guld belagt Sværd og Gaarden Bætteland, som er en betydelig Hovedgaard.

¹) Teksten er her uheldig.

Brynjolf digtede en Vise om disse Gaver, hvilken sluttede saaledes:

Kongen gav mig baade
Sværdet og Bættelandet.

Da gav Kongen ham ogsaa Leensmands Met, og Brynjolf blev bestandig siden Kongens trofaste Ven. Samme Vinter drog Thrand hin Hvide fra Thronhjelm til Jæmteland for at kræve Skat paa Kongens Vegne; men da han havde indkrævet Skatten, bleve de overfaldne af den svenske Konges Mænd, som dræbte Thrand og hans elleve ledsagere, toge Skatten, og bragte den til den svenske Konge. Derom indløb Efterretning til Kong Olaf i Norge, som blev meget fortrydelig derover. Kong Olaf lod forkynde Kristendommen og de til samme hørende Love i Bigen, paa samme Maade, som allerede var steet nord i Landet; dette havde god Fremgang, thi Biggerjerne vare bedre bekendte med kristne Skik, end de som boede nord paa; derhen droge nemlig baade Vinter og Sommer en stor Mængde Kjøbmænd, saavel Danske som Saxer; Biggerjerne havde desuden megen Sejlsads paa kristne Lande; England og Saxland, Flæmingeland og Danmark; nogle af dem, som droge i Biking, havde ogsaa Vinterophold i kristne Lande. Næste Foraar sendte Kong Olaf Bud til Eivind Urarhorn, at han skulde komme til ham; han begav sig ogsaa strax paa Vejen; de talte da længe i Eenrum sammen. Dervaa rustede Eivind sig til, som sædvanlig, at fare i Biking; han sejlede nu sydpaa langs med Kysten af Bigen, og lagde sig udenfor Hisingen ved Egerserne; der spurgte han, at Roe

Skjalge var rejst nord op til Orbst, hvor han havde samlet den svenske Konges Leding og Landskylde, samt at han snart kunde ventes tilbage; Eivind roede da ind til Haugasund, men Roe kom roendes nordensfra; de mødtes der i Sundet, og holdt en Træfning, i hvilken Roe Skjalge faldt med henimod tredive andre Mænd; Eivind bemægtigede sig alt Godsset, som Roe havde haft, foer derpaa til Østerveg, og var der i Viking om Sommeren.

65. En Mand hed Gudleif hin Gerdste; han var fra Agde i Norge, en rig Mand og stor Kjøbmand; han drev Handel paa adskillige Lande, og drog især ofte til Garderige, hvoraf han havde faaet Tilnavnet den Gerdste. Dette Foraar satte Gudleif sit Skib i Stand, for om Sommeren at sejle til Garderige. Kongen lod ham komme til sig, sagde han vilde gjøre Kælleskab med ham, og bad ham kjøbe sig saadanne Kostbarheder, som vare vanskelige at faae i Norge. Gudleif svarede, at han vilde opfylde Kongens Begjering; Kongen leverede ham Penge, at kjøbe Kostbarheder for, og Gudleif drog om Sommeren til Østerveg. De laae nogen Tid ved Gotland, og det gif da, som ofte kan hændes, at ikke alle have noksom Land for Tunge, saa Indbyggerne fik at vide, at han var i Kælleskab med Kong Olaf Digre. Gudleif drog sin Vej, som han havde foresat sig, og kjøbte mange gode Sager til Kongen og sig selv, deels Peld, som han bestemte Kongen til en Stadsdragt, og deels andet endnu kosteligere Klæde, samt kostbart Pelsværk og herlige Bordtepper. Da han om Høsten vendte tilbage fra Garderige, fik han Modvind, og maatte i lang

Tid blive liggende ved Dland. Thorgaut Skarde havde sat Spejdere ud paa Gudleifs Færd, hvis han kom tilbage; da de nu laae ved Dland, kom han derfor uforvarendes over ham og holdt et Slag med ham; Gudleif og hans Ffolk forsvarede sig længe og vel, men da der var saa stor Forstjæl paa deres Stridskræfter, og Gudleifs ikke havde faaet Tid til at berede sig paa Striden, saa faldt han og alle hans Skibsfolk; Thorgaut bemægtigede sig alt hans Gods og deriblandt Kong Olafs Kostbarheder. Thorgaut og hans Ffolk deelte alt Byttet lige imellem sig, men Klenodierne sagde han Sverrigs Konge skulde have, det kunde være en Deel af den Skat, der tilkom ham af Norge; han begav sig da til Sverrig. Tidenden om denne Tildragelse udbredte sig snart. Eivind Urarhorn kom noget sildigere til Dland, og da han spurgte, hvad der havde tildraget sig, fællede han strax efter Thorgaut; de mødtes i de svenske Skjær og sloges; Thorgaut Skarde og de fleste af hans Ffolk faldt, nogle sprang over Bord; Eivind bemægtigede sig alt det Gods; Thorgaut havde taget fra Gudleif Gerdffe, og endnu andet Gods, samt alle Kong Olafs Kostbarheder. Disse bragde han Kong Olaf Digre om Høsten, da han vendte tilbage til Norge. Kong Olaf takkede ham høflig for hele denne hans Færd, og lovede ham paa ny sit Vensteb. Da havde Kong Olaf været Konge over Norge i tre Aar.

66. Denne Sommer havde Kong Olaf Leding ude, og drog heelt æfterud til Elven. Da fore der Sendebud imellem Kong Olaf og Rognvald Jarl og

Ingeborg Tryggvedatter, Jarlens Kone. Hun søgte af al Magt at staae den norske Konge Olaf bi, thi hun tog sig meget ivrig af denne Sag; dertil vare to Grunde, deels at der var saa nært Slægtskab imellem Kong Olaf og hende, deels at hun aldrig kunde glemme den svenske Konge Olaf sin Broders, Kong Olaf Tryggvasons, Fald; hun troede desuden at burde have noget at sige over Norge. Ved hendes Overtalelser blev Jarlen meget tilbøjelig til at slutte Venstabs med Olaf Digre, skjønt han var den anden Olafs Under-saat. Til sidst bestemte Kong Olaf og Jarlen et Møde ved Elven, i hvilket de raadsløge om mangehaande Ting, men især om Stridighederne imellem den svenske Konge Olaf og Norges Konge, og begge vare de enige i, som sandt var, at det var et stort Tab for begge Folket, baade Wigverjer og Gøter, at der ingen Handel skulde være imellem Landene; de sluttede endelig Fred og Fordrag for sig og sine Undergivne indtil næste Sommer, gave hinanden Forringer ved Afskeden og bekræftede deres Venstabs; Kong Olaf drog da nord op i Wigen, og hævdede alle Kongeindtægterne indtil Elven, thi alle Indbyggerne der havde underkæstet sig ham. Den svenske Konge Olaf fattede et saadant Had til Kong Olaf Haraldson, at ingen i Kongens Naahor torde nævne ham med hans rette Navn, men de kaldte ham den digre (tykke) Mand, og der gjordes ham altid de haardeste Beskyldninger, saasnart Talen paa nogen Maade faldt paa ham.

67. Bonderne i Wigen overlagde med hverandre, at der var intet andet for, end at Kongerne maatte slutte Fred og Forslig, de vilde nemlig være ilde farne,

hvis Kongerne hærgede paa dem; imidlertid vovede ingen af dem djarveligen at bringe denne deres heumellige Klage for Kongen; de anmodede derfor Bjorn Staller om at forebringe ham denne Sag, at han kunde sende Mænd til den svenske Konge, og fra sin Side tilbyde ham Forlig. Bjorn vilde nodig, og undskyldte sig længe; men formedelst mange af hans Venners Bønner lovede han endelig at forebringe Kongen Sagen, men sagde derhos, at han neppe troede denne vilde optage det vel, at han paa nogen Maade skulde give efter for den svenske Konge. Samme Sommer kom Hjalte Skeggesson fra Island, efter Kongens Begjering; han drog strax til Kong Olaf, som modtog ham vel, bad ham blive hos sig, og anviste ham Sæde ved Siden af Bjorn Staller; disse bleve Bordkameraater sammen, og indgik snart et nøje Venstabs. En Dag da Kongen holdt Stævne med Bønderne, for at raadslaae om Landets Bedste, talte Bjorn Staller faaledes til ham: „Hvad er eders Tanker, Herre Konge, om den Ufred imellem eder og den svenske Konge; nu have begge i lang Tid ladet hinandens Mænd dræbe, men ingen veed endnu mere end før, hvad der tilhører hver af eder Konger med Rette; nu have I siddet her i Vigen een Vinter og to Somre, og imidlertid vendt Ryggen til hele den Deel af Riget, som ligger norden herfor; men de Mænd, som have Ejendom og Odal nord i Landet, have ikke Lyst til at blive her længer; det er derfor baade Leensmændenes og de andre Indbyggernes og Bøndernes Ønske, at I vilde tage en endelig Beslutning i denne Sag. Og efterdi der nu er sluttet Fred med Rognvald Jarl og

Vestgøterne, som boe nærmest herved, saa tyktes man det var bedst, I sendte nogle Mænd til den svenske Konge, og tilbød ham Forlig fra eders Side; hvilket eders Tilbud uden Tvivl mange af den svenske Konges Mænd ville understøtte; thi det er til begge Rigers sælles Gavn, at der sluttes Fred imellem de Svenske og eder." Denne Bjørns Tale gavede mange Bisfald. Derpaa svarede Kongen, og tog seent og betænkstomt til Orde: „Det Raad, Bjørn, som du her har givet, bør billigen gjælde dig selv; du skal selv drage i denne Sendefærd, og nyde godt deraf, hvis du har raadet vel, men i andet Fald, da bærer du selv den største Skyld; men vist er det, at mange vilde ikke holde nogen Rejse paa Liv og Død for farligere end denne Færd; det havde desuden været din Embedspligt, at fremme din Konges Vrende og i Folkemøder at tale saadant, som han vil have talt." Derpaa stod Kongen op, gik til Kirke, og lod synge Højmesse for sig, og gik derefter til Bords. Dagen efter sagde Hjalte til Bjørn: „Hvi er du saa mismodig, min Ven? er du vred paa nogen?" Bjørn fortalte ham da sin Samtale med Kongen, og sagde, at dette var en Sendelse ud i Døden. Hjalte svarede: „Saa er det, at tjene Konger; deres Mænd nyde Ære og Anseelse fremfor andre, men ofte maae de udsætte sig for Livsfare, og begge Dele maa man stikke sig vel i; Kongens Lykke vil dog styrke denne Sag meget, og megen Ære vil du indlægge dig ved denne Færd, hvis den løber vel af." Bjørn sagde: „Du tager denne Rejse temmelig let, vil du maafløe drage med mig, thi Kongen befalede mig, selv at vælge nogle af mine Kamerater til Medfølgere

paa denne Færd." Hjalte svarede: „Bisfelig skal jeg drage med dig, hvis du ønsker det, thi neppe vil jeg faae mig saa god en Sidemand, som du, dersom vi stilles ad."

68. Faa Dage efter, da Kong Olaf var paa Stavne, kom Bjørn Staller med elleve andre Mænd til ham, og han sagde da til Kongen, at han nu var færdig til at drage i hans Vrende, og at deres Heste stode sadlede udenfor Stuen. „Jeg ønsker nu at vide," sagde Bjørn, „hvad vort Vrende skal være, og hvorledes du raader os, at bære os ad." Kongen svarede: „J skulle bringe den svenske Konge dette mit Budskab, at jeg vil sætte Fred imellem vore Lande efter den Landsgrændse, som Kong Olaf Trygvesson havde for mig, og det skal med faste Løfter bekræftes, for at ingen af os skal overskride dem; angaaende det Mandetab, vi begge have lidt, da skal ingen omtale det, hvis Forlig skal komme i Stand, thi den svenske Konge kan ikke med Penge erstatte mig det store Mandetab, jeg har lidt af de Svenske." Derpaa rejste Kongen sig, og gik ud med Bjørn og hans Følge; Kongen tog et guldbelagt Sværd og en Guldring, gav Bjørn dem, og sagde: „Jeg giver dig dette Sværd, som Ragnvald Jarl gav mig i Sommer; til ham skulle J først fare; bringer han mit Ord og min Begjering, at han vil hjælpe dig med Raad og Daad at udføre mit Vrende; jeg vil ansee dette for vel fuldført, naar du horer den svenske Konges egne Ord, saa at han siger enten Ja eller Nej; men Guldringen skal du bringe Ragnvald Jarl; disse Jærtegn vil han kjende." Hjalte gik derpaa for Kongen, hilste og sagde: „Det trænge vi høj-

ligen til, Herre, at I giver eders Lykke til denne Færd, Levvæl, og Gud give, at vi karste maae see hinanden igjen!" Kongen spurgte, om han havde i Sinde, at rejse med Bjørn? Hjalte sagde Ja. "Det maa du være overbeviist om," sagde da Kongen, "at jeg skal gjøre mig al min Flid for, at det maa gaae eder vel, og give alt mit Held dertil, hvis det formaar noget; meget vil det gavne denne Færd, at du, Hjalte, drager med dem, thi man har ofte haft Prøver paa, at Lykken er med dig." Bjørn Staller red nu sin Vej med sine Ledfagere, og der fortælles intet om deres Rejse, før de kom til Roguvald Jarls Hof, hvor de blede vel modtagne. Bjørn var en navnkundig Mand, som var mange, især alle dem, som havde seet Kong Olaf, bekjendt af Udseende og Tale, da han plejede at staa frem paa hvert Thing, for at forebringe Kongens Værende. Jarlens Kone Ingeborg gif til Hjalte og kyssede ham, thi hun kjendte ham nøje, da han havde været hos hendes Broder, Kong Olaf Tryggveson, den Gang hun var hjemme; hun var desuden i Familie med Hjaltes Kone Vilborg; thi Vikinge-Kaare, en Leensmand i Norge, havde to Sønner, Erik Bjodestalle, hvis Datter Astrid var Moder til Kong Olaf Tryggveson og Ingeborg, og Bodvar, hvis Datter Olaf var Moder til Gísfur Hvite, Vilborgs Fader. Bjørn og hans Ledfagere vare nu der og nødde god Beværtning.

69. En Dag gave Bjørn og Hjalte sig i Samtale med Jarlen og Ingeborg, thi hun deeltog i alle deres Raadslagninger; da forebragde Bjørn sit Værende og viste dem Jartegnene. Jarlen svarede: "Hvorledes

gaaer det til, Bjørn, at Kongen attraaer din Død? aldrig kommer du vel fra dette Budskab, thi jeg troer ikke nogen Mand, som vil føre slige Ord frem for de Svenskes Konge, vil komme uskadt derfra, hvis han maa raade; Olaf Sveakonning er altfor stolt til, at nogen skulde vove at tale for ham selv om Ting, som ere ham meget imod." „Der er ikke håndt noget," svarede Bjørn, „som Kongen kunde dable mig for eller være vred over; men mange af Kongens Beslutninger, baade de han selv fatter, og de han overlægger med sine Mænd, ere saaledes beskafne, at frygtfomme Mænd vilde finde dem uovelige at udføre; hidtil have dog alle Kongens Anslag haft Lykken med sig, og jeg haaber, det vil ogsaa være Tilfældet med dette. Jeg maa derfor sige eder, Herre Jarl! at jeg vil begive mig til den svenske Konge, og ikke vende tilbage, før jeg har ladet ham høre alle de Ord, Norges Konge Olaf bad mig at fremsøre, med mindre Døden formener mig det, eller jeg bliver saaledes fængslet, at jeg ikke kan udføre min Rejsses Henfigt; dette vil jeg da forsøge, hvad enten jeg, formedelst Kongens Bud, hos eder faaer nogen Bistand eller ikke." Da tog Ingeborg Ordet: „Uden lang Betænkning vil jeg sige min Mening; det vil her sandes, hvad man siger om os Kvinder, at vi ere strax færdige med vore Betænkninger over hvad der hændes, men vise kun liden Eftertanke og Overlæg; jeg onsker, Jarl, at I vil lægge Vind paa at fremme Kong Olafs Hverv, saa at dette Vrende udføres saaledes, at Bjørn kan være fornøjet med os, hvad Svar end saa den svenske Konge finder for godt at give; endstjont du nu derved udsætter dig for den svenske Kon-

ges Brede og Tabet af alle vore Besiddelser, saa vil jeg dog heller vove det paa det samme, end at det skal spørges til andre Lande, at du af Frygt for den svenske Konge tilfidesætter Kong Olaf Haraldsons Budskab; du har ogsaa saa høj Byrd, og saa mange Frænders Bistand, at du frank og fri her i Sverrig kan tale din Sag, naar den er saa sømmelig som denne, og alle maae finde den billig, hvad enten mange eller saa, rige eller fattige, sa om end Kongen selv skulde høre derpaa." Jarlen svarede: „Det er ikke utydeligt, hvad du raader til; det kan og være, at jeg søger dig heri, og søger Kongens Mænd at følge med dem, at de ved min Hjælp kunne komme til at fremføre deres Konges Vrende for Sverrigs Konge, hvis de have den Djarvhed at frembære det, hvad enten han synes vel eller ilde derom; men med Hensyn til Fremgangsmaaden vil jeg, at mine Raad skulle følges, thi i en saa vanskelig Sag, som denne synes mig at være, vil jeg ikke følge Bjørns eller en anden Mands Fremfusenhed; I skulle nu forblive hos mig, indtil jeg finder Tiden nogenlunde belejlig til, at dette Vrende kan lykkes." Da Jarlen saaledes havde givet tilkjende, at han vilde være dem behjælpelig i denne Sag og yde dem sin Bistand, takkede Bjørn ham meget, og sagde han vilde gjerne gaae frem efter hans Raad. Bjørn opholdt sig længe hos Jarlen med sit Følge; Ingeborg sørgede for dem paa det bedste; af og til talte Bjørn til Jarlen om sit Vrende, og beklagede, at det udsattes saa længe; han og Hjalte talte ligeledes ofte om alt dette, og en Gang, da dette var Tilfældet, sagde Hjalte: „Jeg vil, hvis I ønsker det, begive mig til Kongen,

jeg er ingen Nordmand, og ubekjendt for de fleste Mænd ved Kongens Hof, og de svenske Mænd ville ikke give mig nogen Sag; jeg veed desuden, at der ere nogle Islændere af mine Bekjendte hos Kongen og have det godt der, nemlig Kongens Skalde, Gísfur Svarte og Ottar Svarte; hos dem vil jeg høre mig for, hvad jeg kan faae at vide om den svenske Konge, om denne Sag virkelig er saa mislig, som man antager den for, eller om der skulde kunne findes en anden Udvej, end den vi nu have omtalt; jeg vil give mig eet eller andet Vrende, hvad der kan falde mig ind." Bjørn og Ingeborg fandt, at dette var et meget snildt Paafund, og de bleve da enige om at sætte det i Værk. Ingeborg gjorde nu alting i Stand til Hjaltes Rejse, og gav ham to gotiske Mænd med, og befalede dem at følge med ham og at gaae ham til Haande, baade med at opvarte ham, og om han vilde sende dem nogensteds hen; hun gav dem desuden tyve Mark Sølv i rede Penge til Rejsen, og sendte Bud og Jærtegn med ham til den svenske Konge Olafs Datter Ingegerd, at hun skulde gjøre sig al Umage for hans Sag, naarsomhelst han behøvede hendes Hjælp. Hjalte drog nu bort, da han var færdig; og da han kom til Kong Olaf, opsøgte han Skaldene Gísfur og Ottar, som modtog ham med Glæde, gik strax med ham til Kongen, og sagde til denne, at den Rykonne var deres Landsmand, og een af de mest anseete Mænd i Landet, hvorfor de bade Kongen modtage ham vel; han gjorde saa. Skaldene stødtes ofte for Kongen, og med dem Hjalte; alle vare de fritalende Mænd; Kongen agtede Hjalte som

en forstandig og erfaren Mand, talte længe med ham, og spurgte ham meget om Tilstanden paa Island.

70. Da Bjørn drog hjemmefra, bad han Sigvat Skald, som den Gang var hos Kong Olaf, at rejse med sig; men der vare ikke mange, som havde Lyst til denne Færd, da de fleste ansaae den for alt for farlig; imidlertid var der meget Venskab imellem Bjørn og Sigvat. Han kvad da:

 Ven med alle den djarve
 Drots Hoffinder, som sig
 Boje for vor Herres
 Knæ, har jeg hidtil været;
 Bjørn! du ofte plejer
 Godt for mig hos Fyrsten
 At udbirke, du viis er,
 Gode Raad du kan give.

Sigvat rejste med Bjørn; da de rede op ad Gotland, kvad Sigvat:

 Lit var jeg glad i Uvejr,
 Naar de stærke Storme
 Kongens vindudspilte
 Esl i Fjordene rysted;
 Travende vaded Dybets
 Hest²⁾, og Kjølene plojed
 Lifers Hav, da vi Snekker
 Lod ud paa Sundet løbe.

Dg da de red igjennem Gotland, kvad Sigvat:
 Flyde lod vi den snilde
 Konges tjeldede Skibe

²⁾ Skibet.

Ud for det skjønne Land i
Sommer tidlig ved Døn;
Men jeg maa ride denne
Høst, da Skibene Havets
Veje befære, forskjellig
Id jeg har at udføre.

Ud Skaras lange Vej i
Aftenstunden hungrig
Løber Hesten til Hallen,
Lidt er af Dagen tilbage;
Over Bække mig bærer
Sangeren sjernt fra Danmark,
Gled i en Sump med Foden,
Dag og Nat nu mødes.

Derpaa rede de igjennem Kjøbstaden Skara og op i Gaarden til Rognvald Jarls Gaard; da kvad Sigvat:

Prude Kvinder nu vilde
Skue ud og betragte
Støvet, naar gjennem Rognvalds
By vi hurtig ride;
Raste nu frem! at den ædle
Kvinde kan fra sin Stue
I det Fjerne høre
Hestens Loben til Gaarden.

71. En Dag gif Hjalte tilligemed Skaldene for Kongen, og Hjalte tog saaledes til Orde: „Det er eder bekjendt, Herre Konge, at jeg er kommen hid til eder, og har jeg draget en lang og farlig Vej, som mig tyktes; men efter at jeg var kommen over Havet og spurgte til eders Højsed, tyktes det mig uforstaa-

digt, at fare tilbage til mit Fædreland uden at have seet eder, efter alt hvad der var mig fortalt om eder. Men det er Lov imellem Island og Norge, at vi Islændere skulle betale Landore, naar vi komme til Norge; da jeg nu kom over Habet, modtog jeg Landore af alle mine Skibsfolk; men saasom jeg vidste at det tilkom eder med Rette, efterdi I ere Norges Rige, saa drog jeg fornemmelig derfor til eder, at jeg kunde betale Landore." Derpaa viste han Kongen Solvet, og hældte ti Mark Gold i Gisfur Svartes Kappeskjod. Kongen sagde: "Det er længe siden nogen bragde os sligt fra Norge; modtag derfor, Hjalte, min Tak og Belvillie, fordi du har gjort dig saa megen Umage for at bringe os Landoren, heller end at betale den til vore Uvenner; disse Penge skal du nu modtage af os som Gave, og derhos vor Gunst og Raade." Hjalte takkede Kongen med mange sagre Ord; "det er," sagde han blandt andet, "ikke løst om eder, at ingen Konge kan lignedes med eder i Gæmildhed, Pragt og Højmodighed." Derved vandt Hjalte i høj Grad Kongens Kjærlighed, var ofte i Samtale med ham, og Kongen fandt, som det ogsaa virkelig var, at Hjalte var en forstandig og ordsnild Mand. Hjalte fortæste Skaldene, at han var sendt med Færtegn til Kongens Datter Ingegerd, at hun skulde være ham til Hjælp og Bistand, og bad dem forklasse sig en Samtale med hende; de svarede, at det var dem let at gjøre, og gik en Dag til hendes Bærelser, hvor hun sad til Bords i et talrigt Selskab; hun modtog Skaldene vel, da hun allerede kjendte dem. Hjalte bragde hende Hilsen fra Rognvald Jarls Kone Ingeborg, og sagde, at hun

hadde sendt ham til hende, at han kunde søge Hjælp og Bistand hos hende, og fremlagde Færttegnene; Kongedatteren tog vel herimod, og tilsagde ham sit Vensteb; de bleve siddende der længe den Dag og druffe; Kongedatteren spurgte Hjalte om mange Nyheder, og bad ham ofte besøge sig; Hjalte gjorde saa, kom ofte derhen og talte med Kongedatteren, og fortalte hende da ogsaa i Fortrolighed Bjørns Rejse og Vrende, og spurgte hende, hvorledes hun meente den svenske Konge vilde optage den Sag, at der sluttedes Fred imellem Kongerne. Hun svarede, at det var aldrig at tænke paa, at hendes Fader skulde indgaae nogen Fred med Olaf Digre, „thi han er bleven ham saa gram, at ingen drifter sig til at nævne ham Konge eller Olaf, men kun den digre Mand,” og hun raadte derfor Hjalte, at han vel maatte vogte sig for at bringe denne Sag paa Bane for hendes Fader.

72. En Dag gif Hjalte for Kongen og talte med ham; Kongen var meget munter, og de drak meget; da talte Hjalte saaledes til Kong Olaf: „Megen Herlighed seer man her hos eder, det var heller ikke at vente, at det skulde være løjet, som fortælles om eder i alle Lande, hvor I nævnes; nu har jeg selv Syn for Sagn om eders Herlighed, som jeg forhen kun havde hørt om, at ingen Konge var ypperligere, end I, i alle de nordiske Lande; det er en stor Sorg, at man skal have saa langt hid til eder og saa megen Meen paa Vejen, først det store Verdenshav, og dernæst er det heller ikke fredeligt at drage igjennem Norge for de Mænd, der som Benner ville gjæste eder; har da aldrig nogen tænkt paa at stifte Forlig imellem eder og Olaf

Digre? Baade i Norge og ligeledes i Vester-Gotland talte man meget om, hvor højligen alle ønskede, at der kunde sluttes Fred imellem Landene; det blev mig ogsaa fortalt for vist og sandt, at Kong Olaf Haraldson havde yttret sin Tilbojelighed til Fred, hvilket ogsaa er rimeligt nok, thi han maa kunne indsee, at han i Magt staaer langt tilbage for eder; han vil derfor ikke længe kunne bære eders Brede; saa forstandig en Mand som han er, vil han selv kunne indsee dette; man fortalte ogsaa, at han vilde besle til eders Datter Ingegerd, og nogle yttrede endog, at dette var det bedste Middel til at erholde en varig Fred, thi han er, efter de Flestes Mening, en meget udmærket Mand." Derpaa svarede Kongen: „Stille, stille, Hjalte!" sagde han, „du skal ikke nævne den digre Mand i min Nærverelse, eller ved mit Hof kalde ham Konge; han er heller ikke saa ypperlig en Mand, som mange lade sig tykke, det vil du selv tilstaae, naar jeg fortæller dig alle Omstændigheder; ikke heller, Hjalte, vil det Svogerskab synes dig passende, thi jeg er nu den tiende Konge i Upsal, saa at vore Frænder have modtaget Kongedømmet, den ene efter den anden, og været Enevoldskonger over hele Sveavælde og over mange andre store Lande, og alle have været Overkonger over alle andre Konger i de nordiske Lande; i Norge derimod er kun lidet bygget og vidt adspredt, og Folket er fattigt; der har ogsaa været mange Smaakonger. Harald Haarfager var den største Konge der i Landet, han stred med Fylkekongerue og undertvang dem, men fandt det fornuftigst, ikke at attraae noget af Sveakongens Vælde, derfor lode Svearnes Konger ham sidde i

Fred, hvortil da ogsaa kom, at der var noje Slægtskab inellem dem. Da derefter Hakon Adelssteensfostre regjerede over Norge, sad han i Fred, indtil han gav sig til at hærge paa Gotland og Danmark, derpaa samlede en Krigsmagt imod ham, og han blev fældet fra Riget; Gunnhilds Sønner bleve ligesledes tagne af Dage, saasnart de viste sig u lydige imod Danekongen, og da underlagde Harald Gormson sig Norges Rige, og tog Skat deraf, og dog ansaae vi Harald Gormson for ikke nær saa mægtig som Upsala Konger, thi min Frænde Styrbjorn betvang ham, saa at Harald maatte blive hans Mand og betale ham Skat, men min Fader Kong Erik Sejersæl blev atter Styrbjorns Obermand, da de prøvede Styrke med hinanden. Fremdeles da Olaf Tryggveson kom til Norge og lod sig kalde Konge, da lode vi ikke det have Fremgang for ham, men jeg og Kong Svend droge hen og stille ham ved Riget; siden den Tid har jeg tilegnet mig Norges Rige, og det ikke med mindre Magt, end jeg nu fortæller, og ikke med slettere Udførelse, end den at jeg vandt det i Orsog og besejrede den Konge, som regjerede der for. Nu kan du vel tænke, at det er langt fra, jeg vil lade hin digre Mand beholde dette Rige, og det var underligt, om han skal have det, han som med Rød og neppe undslap os i Mälaren, da vi Svenske havde gjennet ham inde der; den Gang, mener jeg, havde han andet at tænke paa, hvis han blot kunde fresse Livet, end at vilde maale sig med os. Derfor, Hjalte, skal du aldrig oftere lade saadanne Ord komme over dine Læber i min Nærvaerelse." Hjalte mærkede da, at Kongen neppe vilde

lade sig bevæge til nogen Underhandling om Fred; han standsede derfor denne Samtale, og bragde en anden Gjenstand paa Bane. Noget efter besøgte han Kongens Datter Ingegerd, og fortalte hende denne Kongens Tale, hvortil hun sagde, at saadant Svar havde hun ventet af ham; Hjalte bad hende, at indlægge et godt Ord hos Kongen, hvilket han meente, vilde være meget tjenligt. Hun svarede, at Kongen vilde ikke agte paa hendes Ord, men hvis han ønskede det, vilde hun dog gjøre det. Hjalte sagde, han vilde være hende forbunden derfor. En Dag da Kongedatteren var i Tale med sin Fader og mærkede, at han var i godt Lune, sagde hun: „Hvad Beslutning har du taget, Fader, angaaende Striden imellem dig og Olaf hin Digre? mange beklage sig over denne ulykkelige Sag, nogle have mistet Gods, andre Frænder ved Norges Mænd, men alle vore Landsmænd have mistet Fred og Sikkerhed dér i Landet, saa at ingen med Tryghed kan drage derhen, saalange dette varer. Det var i Grunden ikke vel betænkt, at du nogensinde gjorde Fordring paa Norge, som er et fattigt, uvejbart Land, hvis Indbyggere ikke synderlig ere at troe, og i Grunden heller vilde have enhver anden til Konge, end dig. Naar jeg maatte raade, skulde du lade Fordringen paa Norge fare, og heller søge at undertvinge det Rige i Østerleden, som de forrige Sverrigs Konger have besiddet, og som vor Frænde Styrbjørn nu atter for nylig underlagde sig, og derimod slutte Fred med Olaf Digre, og lade ham have sin Fædrearv.“ Kongen svarede med heftig Brede: „Det er dit Raad, Ingegerd, at jeg skal give Slip paa Norges Rige, og gifte dig med

Olaf Digre; nej," sagde han, „andet skal først ske; heller vil jeg i denne Vinter tilløse for alle Svenske paa Udsale, Thing, at der skal gøres en almindelig Leiding paa Folk og Skibe; saasnart Isen gaaer af Vandene, og jeg vil da drage til Norge, og ødelægge Landet med Od og Eg, og brænde og stjænde, og saaledes betale dem for deres Troskshed." Kongen var da saa forbitret og rasende, at hun ikke torde svare ham et Ord, men gik bort. Hjalte påsede paa, naar hun gik og deres Samtale var til Ende, og begav sig strax til hende, for at høre hvorledes hendes Vrende hos Kongen var løbet af? Hun sagde, at det gik som hun havde ventet, man kunde paa ingen Maade komme til Rette med ham derom, men han udbros i Trusler; hun bad ham derfor aldrig mere at nævne den Sag for Kongen, hvis han vilde vel fare. Ingegerd og Hjalte talte ofte om denne Sag med hinanden, og om Olaf Digre; han fortalte hende meget om ham og hans Tænkemaade og Levemaade, og roste ham det bedste han kunde, som han ogsaa med Sændhed kunde gøre; hun syntes godt om alt dette. En anden Gang da de saaledes talte sammen, sagde Hjalte: „Maa jeg oprigtig sige, hvad jeg tænker paa, Kongedatter?" Hun svarede: „Tal frit, naar vi ere ene to." Han bedblev da: „Hvad vilde du svare, hvis Kong Olaf sendte Mænd hid, for at besle til dig?" Hun rødmede, og betænkte sig noget, og svarede endelig: „Jeg har ikke overlagt, Hjalte, hvilket Svar jeg vilde give derpaa, thi jeg mener, at jeg intet Svar derpaa har Behov; men hvis Olaf i alle Henseender er en saa ypperlig

Mand, som du fortæller om ham, da kunde jeg ikke ønske min Mand anderledes, med mindre du i mange Dese har overdrevet hans Roes." Hjalte svarede, at han i ingen Henseende havde forestillet Kongen bedre, end han virkelig var. Denne Gjenstand talte de ofte om med hinanden; dog bad Ingegerd ham vogte sig, at lade noget Ord falde derom for andre, da Kongen vilde blive dem begge meget vred; hvis noget saadant kom ham for Øren; dog meddeelte Hjalte Skaldene Ottar og Gissur det, hvilke ansaae det for en stor Lykke, hvis det kunde fuldbyrdes. Ottar var en fritalende Mand hos Hovdingerne; han bragde snart denne Sag paa Tale hos Kongedatteren, og derefter talte de tit og ofte om det altsammen, hvorved da Ottar fortalte hende det selvsamme, som Hjalte, om Kong Olafs Dyder. Da Hjalte nu saaledes var vis paa Udfaldet af sit Verende, sendte han de gotiske Mænd, som havde fulgt ham did, tilbage med Bæstet fra sig og Kongedatteren Ingegerd; han lod ogsaa Jarlen og Ingeborg mærke noget om Indholdet af hans Samtaler med Ingegerd, og hendes Svar angaaende Brieriet. Sendebudene kom til Jarlen noget før Jülk.

73. Samme Gang Kong Olaf Haraldson havde sendt Bjorn til Gotland, sendte han ogsaa nogle andre Mænd til Oplandene, at bestille Gjæstebud for sig, thi han agtede den Vinter at fare paa Gjæsteri i Oplandene; det var nemlig Skik hos de forrige Konger, at drage paa Gjæsteri i Oplandene hver tredie Vinter; han tiltraadte sin Rejse om Høsten, drog først over Vingulmarf, og saa hurtigere frem; han gjæstede i

Nærheden af Skovbyggerne og sendte Bud efter alle Bygdens Mænd, især dem, som boede længst fra Hovedbygden, og undersøgte, hvorledes de iagttog Kristendommen, og hvor han da fandt nogen Brøst, underrettede han dem om den sande Tro og Kristendom, og var saa streng i at straffe, hvis nogen var hans Bud overhørig, og ikke vilde lade Hedenstabet fare, at han forjog nogle fra Landet, andre lod han halsbügge eller hänge, og ingen lod han ustraffet, som ikke vilde tjene Gud; dette gjorde han over det hele Landskab og Fylke; han straffede uden Forskjel Høse og Lave, gav dem Lærere, og indsatte saa mange af dem, som han syntes der paa nogen Maade behøvedes. Han havde tre hundrede stribbare Mænd med sig, da han drog op paa Kommerige, og fandt snart, at jo længer han søgte op i Landet, desto mindre iagttog man Kristendommen; imidlertid blev han ved som han havde begyndt, ombøendte hele Folket til den sande Tro, og straffede dem haardt, som ikke vilde lyde hans Ord. Men da Kongen over Kommerige spurgte dette, tyktes ham det var en stor Fare, som svævede dem over Hovedet; thi hver Dag kom der nogle til ham, deriblandt mange af hans Benner, og klagede over dette, baade fornemme og simple Folk. Han besluttede derfor at drage op til Kong Rørik paa Hedemarken, som var en meget viis Konge; begge disse Konger bleve enige om, at sende Bud til Kong Gudrød i Gudbrandsdalene, og til Kongen over Hadeland, og bede dem at komme til Hedemarken til en Sammenkomst hos Kong Rørik. Kongerne undslog sig ikke for denne Færd, og saaledes mødtes disse fem Konger paa Ringsager i Hedemar-

len; den femte Konge var King, Kong Korik's Broder. Disse Konger gif nu i Centrum, at tale om denne Sag, og tog da Kongen fra Rommerige først til Orde, fortalte om Kong Olaf Digres Rejse igjennem Landet, og den Ufred, han gjorde, baade ved Drab og Lemlæstelse; nogle fordrev han af Landet, andre lemlæstede han, alle straffede han paa deres Gods, som sagde ham noget imod, og han foer tillige igjennem Landet med større Mandskab, end Loven tillod; for denne Ufred, sagde han, var han ogsaa flygtet did, og mange andre mægtige Mænd havde forladt deres Ejendom og Odel i Rommerige; og skjønt denne Ulykke nu nærmest rammede ham, saa vilde det dog ikke vare længe, førend de andre vilde komme til at lide samme Overlast, og rimeligst var det derfor, at de alle overlagde med hverandre, hvad de skulde gribe til. Da han havde endt sin Tale, vilde alle holde sig til Kong Korik's Svar, som den viseste iblandt dem. Han talte saa: „Nu er det gaaet i Opfyldelse, som jeg frygtede for, da vi havde Stævne i Hadeland, og I alle vare saa begjerlige efter at faae Olaf ophøjet over os, og I vilde da ikke høre om noget andet; men allerede den Gang tænkte jeg paa, at han vilde blive os en haard Hals, saasnart han fik Enevælde i Landet. Nu synes mig ere her to Kaar forhaanden, enten, at vi alle fare til Kong Olaf, og overgive ham al Magt til at ordne og bestikke alt imellem os, og dette Vilkaar vil vel forekomme eder haardt, men er i mine Tanker dog det bedste; eller og vi rejse os imod ham, førend han drager videre frem i Landet, thi skjønt han har tre eller fire hundrede Mand, saa er dette dog ingen

Overmagt for os, naar vi alle ere enige i vor Plan; men som oftest have de mindre Lykke til Sejer, som ere flere og alle lige mægtige, end den, som allene har Befalingen over sin Hær, saa det gaaer som man siger, at hver følger sit Hoved, naar det kommer til Stykket; det gaaer som oftest saa, naar alle ere lige mægtige og den ene ikke er mægtigere, og har mere at sige, end de andre, og de da komme i Knibe, og see ingen Udvej for sig, saa følger hver sit eget Sind, og bryder sig kun lidet om, hvad der gavner de andre og er det raadeligste; deshaarsag holder jeg det for bedst, ikke at friste Lykke med Kong Olaf Haraldson." Derpaa sagde de andre Konger deres Mening, nogle fraraadede Opstanden, andre skyndede dertil, og der blev ingen endelig Beslutning tagen, men i det Sted fremsatte de Manglerne ved begge Forslag. Da tog Gudsvod Dasekongen saaledes til Orde: „Underligt forekommer det mig, at I forvirrer eder saa i denne Sag, I maae paa een Gang være blevne ueget rædde for denne Olaf, og dog var det os, som hjalp ham at slaes med Svend Jarl udenfor Nesse, og ved vore Kræfter er han kommen i Besiddelse af dette Land; vil han nu formene os det lille Rige, hver af os har haft i nogen Tid, og hjemføge os med Evang og Bولد, da vil jeg for min Part undbrage mig Kongens Trældom, og ikke holde den for en Mand, som tager i Betænkning at stille denne Olaf ved Livet, hvis han drager hid til Hedemarken i Hænderne paa os; thi, naar jeg endelig skal sige min Hjertens Mening, saa vilde vi aldrig frit kunne løfte vore Hoveder, saalænge denne Olaf er i Live." Efter denne Tilskyndelse gave alle deres Sam-

tykke til dette Raad. Derpaa sagde Rorik: „Det er mine Tanker om denne Raadslagning, som vi nu have stadfæstet indbyrdes, at vi; hvis det skal lykkes, maae slutte et fast Forbund, at den ene ikke skal svigte sin Dyrktighed imod den anden; naar vi allerede have udsat os for Faren. Saafremt I nu da ere betænkte paa; naar Kong Olaf kommer hid til Hedemarken; at ansælde ham paa et bestemt Sted, saa vil jeg ikke forsæde mig paa eder, naar nogle af eder ere oppe i Dalene, andre ude paa Hedemarken; men hvis dette skal besluttes og stadfæstes inellem os; da vil jeg, at vi alle blive samlede Dag og Nat, indtil vor Beslutning er fuldført, om Lykken vil føje os.“ Dette bekræftede de, og forbleve nu alle samlede. De lode berede Gjæsteri for sig paa Ringsager, og drak Dngangs- Skaaler, og sendte Spejdere ud paa Rommerige, saa at de Dag og Nat fik Efterretning om Kong Olafs Rejser og hans Mandstyrke, og lode strax andre Spejdere drage ud, naar de første kom tilbage. Kong Olaf drog imidlertid, som han havde foresat sig, igjennem Rommerige paa Gjæsteri, og tilbage igjen, saaledes som før er fortalt. Men da de til Gjæstebudene bestilte Levnetsmidler ikke sloge til; formedest hans talrige Folge; saa lod han Bønderne flyde til, for at forsøge det allerede Tillavede, thi han fandt det nødvendigt at opholde sig der, for at forbedre Bøndernes Tro og Skikke; men paa nogle Steder tøvede han ikke saalænge, som der først var bestemt, saa at hans Rejse til Njosen skete i det hele hurtigere, end efter den første Bestemmelse. Da hine Konger nu havde indbyrdes bekræftet deres tagne Beslutning, sendte de Bud og

stævuede alle Leensmænd til sig, og alle mægtige Bønder i alle dem underliggende Bylker; og da alle, som de havde haft Bud til, vare samlede, holdt de Stævne med dem i Cenrum, aabenbarede dem deres Beslutning, og fassatte en Dag til Udførelsen; de bestemte ogsaa, at hver af Kongerne skulde have tre hundrede Mand; derpaa sendte de Leensmændene tilbage, at samle Folk efter Aftalen, og derpaa at møde dem til den bestemte Tid, og paa det afdalte Sted. Dette Foretagende syntes de fleste vel om; men det gik dog ogsaa her, som man plejer at sige, at man har gjerne en Ven blandt Uvenner. Paa det anførte Stævne var ogsaa Ketil af Ringenæs, som, efter at han om Aftenen var kommen hjem fra Stævnet, og havde spist, klædte sig paa tilligemed sine Huuskarle, og foer ned til Vandet, satte den Jagt frem, som Kong Olaf havde givet ham, og hvis Tilbehør fandtes der i Røstet, lod derpaa sine Folk tage Narerne, og roe ned ad Eoen; han havde fyrretyve velklædte og velvæbnede Mænd med sig. Ketil kom til Gaarden, hvor Kong Olaf var paa Gjøsteri, da Kongen kom fra Ottesfang; han gik for Kongen, hilste, blev vel modtaget, og sagde, at han havde et hastigt Verende hos Kongen. Saasnart de vare komne i Cenrum, fortalte han, hvad Kongerne havde overlagt med hverandre og deres hele Anslag, saaledes som han havde erfaret det. Da Kongen hørte dette, sendte han nogle af sine Mænd hen i Bygden, for at bringe ham alle de Heste, de kunde faae fat paa, andre sendte han op til Eoen, for at tage alle de Koerskibe, de kunde faae, og komme ned med dem til Kongen; derpaa gik han til Kirke, lod synge

Næsse for sig, og gif saa til Bords; efter endt Maaltid gjorde han sig da som snarest færdig, og drog op til Søen, hvor hans Folk mødte ham med Skibene; han selv gif ombord paa Jagten hos Ketil, og saa mange Mand, den kunde rumme; de andre toge sig Skibe hvor de kunde bedst; temmelig langt ud paa Aftenen stødte de fra Land i stille Vejr, og roede om Ratten op ad Søen; Kongen havde henved tre hundrede Mand. Først det dagedes, kom han op til Ringsager, uden at Bagterne lagde Mærke dertil, først Krigsfolket kom op til Gaarden. Ketil og hans Mand, som vare dragne derfra forrige Aften, vidste nøjagtig, i hvilke Værelser Kongerne sov; alle disse lod Kongen omringe, saa at ingen kunde komme bort derfra, og bide saaledes til det blev Dag. Kongerne havde ikke Mandskab nok til at sætte sig til Modværge, bleve derfor alle fangne og førte for Kong Olaf, som havde forbudet at dræbe dem. Rørik ansaaes for en klog, men haardhjærtet Mand, og Kong Olaf frygtede, han vilde blive ham utro, skjønt han indgif noget Forlig; han lod ham derfor blinde paa begge Øjne, og beholdt ham siden hos sig; paa Gudrød Dalekonge lod han udfjære Tungen, men Ring og de to andre maatte med Ed forpligte sig til at forlade Norge og aldrig komme der mere; de Leensmænd og Bønder, som havde haft Deel i denne Ewig, gjorde han deels landsflygtige, deels lod han dem lemlæste paa Hænder eller Fødder; med nogle indgif han Forlig. Herom siger Ottar Svarte:

Du, som uddeler gysdne

Kinge, har de onde

Landsforrædere gjengjælde
 Alle falske Rænter;
 Passende Løn du gav de
 Hedemarkske Fyrster,
 Da de, ædle Konge!
 Sogte dig at stæde.

Djarve Kriger! du har nu
 Kongerne ud af Landet
 Drevet, og din Manddom
 Fandtes større end deres;
 Alle ramte de for dig,
 Det er bekjendt, o Konge!
 Dog du paa den, som nordligst
 Boede, stækked Tungen.

Nu du styrer det Land, som
 Fem Konninger fordum
 Raadede over, din Vælde
 Gud med Lykke befæster;
 Dig de vidtudstrakte
 Odelslande adlyde
 Ofter til Eide, saadant
 Rige har ingen esed.

Kong Olaf underlagde sig derpaa alle de Riger, disse
 Konger havde haft, og tog Gisler af Leensmændene
 og Bønderne; af Dalene og rundt omkring i Hede-
 marken tog han Gjæsteri og Penge, og begav sig der-
 paa ud til Rommerige, og derfra til Hadeland. Denne
 Vinter døde Sigurd Syr, Kong Olafs Stibfader,
 i Ringerige; hans Moder Asta modtog ham med et

prægtigt Gjæstebud; Kong Olaf bar nu allene Kongenavn i hele Norge.

74. Der fortælles, at da Kong Olaf var til Gjæstebud hos sin Moder Asta, førte hun sine Børn hen til ham og viste ham dem; Kongen satte sin Broder Guttorm paa det ene Knæ, og sin Broder Halfdan paa det andet, og saae i nogen Tid paa Drengene; derpaa satte han et suurt Ansigt op, og saae vredt paa dem, hvorover Drengene bleve bange og løb bort. Da bragde Asta ham sin yngste Son Harald, som den Gang var tre Aar gammel; Kongen satte ham paa sit Knæ, og saae suurt til ham, men Harald saae igjen paa ham, op imod ham, og stræbte sifst paa ham; da tog Kongen Drengen i Haaret, og rykkede temmelig haardt, men Drengen tog igjen fat i Kongens Skæg, og trak det bedste han kunde. Da sagde Kongen: „Hævnlysten bliver du med Tiden, Frænde!“ Næste Dag gif Kongen med sin Moder Asta omkring ude ved Gaarden, og kom til et Kjør, hvor Drengene Guttorm og Halfdan gif og legede; der vare byggede Gaarde og Kornlader, og mange Rød og Faar, som Drengene gif og legede med paa Børnevæis. Kort derfra henne ved Vandet stod Harald allene ved en Leervig; der havde han en heel Deel Træsplaner flydende ved Landet. Kongen spurgte, hvad det skulde betyde? Harald svarede, det skulde forestille hans Skibe. Kongen loe og sagde: „Den Dag kan vel komme, Frænde, at du raader for Skibe.“ Derpaa kaldte Kongen Guttorm og Halfdan derhen, og spurgte Guttorm: „Hvad vilde du helst eje mest af, Frænde?“ „Agre,“ svarede Drengen. „Og hvor store Agre gad du da eje?“ ved-

blev Kongen: „Jeg vilde ønske,” sagde Drengen, „at dette Næs, som gaaer her ud i Vandet, kunde besaaes hver Sommer, og at der stod ti Gaarde paa Næsset.” Kongen sagde: „Ja, det vilde visseelig være en stor Nger.” Derpaa spurgte han Halvdan, hvad han vilde have mest af? „Køer,” sagde han. „Og hvor mange vilde du da have?” spurgte Kongen. Halvdan svarede: „Maar de bleve drevne til Vands; skulde de staae saa tæt som muligt her rundt omkring Søen.” Kongen svarede: „Store Gaarde vilde I da eje, og deri slægte I eders Fader paa, og i Sandhed, det var ej at foragte, kunde I blive saadanne Mænd, som han var.” Derpaa spurgte Kongen Harald: „Hvad vilde du have mest af?” „Huuskarle,” sagde han. „Og hvor mange vilde du da have af de Huuskarle?” sagde Kongen. „Jeg vilde ønske,” sagde Drengen, „at der omtrent var saa mange, at de paa een Gang kunde spise min Broder Halvdans Køer.” Da loe Kongen og sagde til sin Moder Asta: „Her opføder du en Konge, Moder!” Flere deres Ord fortælles ikke.

75. Det var gammel Landstik i Sverrig, medens det var hedensk, at Hovedoffer holdtes i Upsal i Vintermånedene. Goe, ved hvilket man ofrede for godt Nær og Fred og Sejer for Kongen; did skulde menig Mand søge fra hele Sveavælde; der skulde ogsaa holdes alle Svears Thing, og var der da tillige Marked og Kjøbstævne, og varede Markedet en Uge; men siden da Kristendommen var bleven almindelig indført, og Kongerne ikke længer vilde have deres Sæde i Upsal, da blev Markedstiden forandret, og sat ved Kyndelmisse, og er det saaledes blevet holdt siden, men varer

nu kun i tre Dage, og der holdes da tillige Svears Thing, hvorhen de søge fra hele Landet. Sverrigs Rige bestaaer af mange Dele; een Deel deraf er Vester-Gotland og Värmeland og Markland, med hvad der til hører; dette er saa stor en Landstrækning, at der under dens Bispestol ligge tolv hundrede Kirker; en anden Deel er Øster-Gotland; under hvilken Bispedomme ogsaa hører Gulland og Öland, og dette tilsammen er et endnu meget større Bispedomme, end det forrige. Til det egentlige Sverrig hører Sødermanland, som udgjør eet Bispedomme, Westmanland eller Fjadrundeland, Tiundeland, Nattandeland; og endelig Soland og hvad dertil hører; sidstnævnte ligger mod Osten langs med Havet. Tiundeland er den fornemste og bedst bebyggede Deel i hele Sverrig; thi derunder hører det hele Rige; der ligger Kongesædet Upsal, hvor der ogsaa er et Erkebispesæde; efter det har Upsale-Bde sit Ravn, hvortil henlægges alle Skatter over det hele Land. Over hvert Landskab er sat en Lavmand, som har mest at sige i Bøndernes Forsamlinger, thi det, som de foreslaae eller fastsætte, gjælder for Lov; drager Konge, Jarl eller Biskop igjennem Landet; og holde Thing med Bønderne, saa svarer Lavmanden paa Bøndernes Vegne, og staaer i Spidsen for alle deres Raadslagninger, hvorfor Bønderne ogsaa følge ham som deres Formand; der kan derfor neppe komme nogen mægtigere Mand paa Lavthingene imod Bøndernes og Lavmandens Willie; men er der nogen Uovereensstemmelse imellem Lovene, da tjener Upsalelov til Rettefnor for alle de andre; alle de

øvrige Lavmænd ere ogsaa den Lavmænds Undermænd, som er i Tiundeland.

76. Den Tid var der en Lavmand i Tiundeland, ved Navn Thorgny; hans Fader hed Thorgny Thorgnyson; af denne Slægt havde der været Overlavmænd i Tiundeland i mange Kongers Tid. Denne Thorgny holdtes for den viseste Mand i hele Sverrig; han var Rognvald Jarls Frænde og Fosterfader. Nu vende vi tilbage til den Fortælling, vi forhen forsøde, at de Mænd kom til Rognvald Jarl, som Kongedatteren Ingegerd og Hjalte Skeggeson havde affendt med Breve til Jarlen og hans Kone Ingeborg; de fortalte, at Kongedatteren flere Gange havde givet sig i Tale med den svenske Konge om Forliget imellem ham og Norges Konge, men at hun intet havde været i Stand til at udrette. Jarlen underrettede atter Bjørn herom, og raadte ham til at rejse tilbage, og ikke gjøre noget videre Forsøg derpaa. Men Bjørn blev uforanderlig i sin Beslutning, at fortsætte sin Rejse til Sverrigs Konge, naar der ikke lagdes ham nogen uoverbindelig Hindring i Vejen, og erindrede tillige Jarlen om sit Løfte, at ville følge ham til Kongen. Jarlen bekræftede det paa ny. Da det nu led frem paa Vinteren og Julen var forbi, gjorde Jarlen sig færdig til Rejsen med trefindstybe Mand, foruden Bjørn Staller og hans Ledsagere. Da han nu paa sin Rejse til det egentlige Sverrig var kommen op i Landet, sendte han nogle Mænd forud til Upsal med Bud til Kongedatteren Ingegerd, at hun skulde møde ham ude paa Usserager, hvor hun havde store Gaarde. Kongedatteren vilde ikke undslaae sig for Jarlens Begjering, og rejste

med et temmelig betydeligt Folge, i hvilket ogsaa Hjalte Skeggeson var. For sin Afrejse gif imidlertid denne til Kongen, hilfede ham, og sagde: „Hil være eder freufor alle Konger! Med Sandhed kan jeg sige, at jeg ingensteds har seet en saadan Herlighed, som hos eder, hvilket jeg ogsaa skal forkynde, hvor jeg kommer hen; jeg beder dig, Konge, at du vil være min Ven.“ Kongen svarede: „Hvor skal du hen saa hastig, Hjalte?“ „Jeg rider nu først,“ sagde denne, „ud paa Ullerager med eders Datter Ingegerd.“ „Har ogsaa selv vel, Hjalte,“ sagde Kongen, „du er en forstandig og dannet Mand, som forstaaer at omgaaes højbaarne Mand.“ Hjalte gif derpaa sin Vej, og red med Kongedatteren ud til hendes Gaard paa Ullerager, hvor hun lod anrette et stort Gjæstebud til Ragnvald Jarls Modtagelse. Jarlen kom, blev vel modtaget, og blev der nogle Dage, og talte om adskilligt med Kongedatteren, især om Kongen af Norge og Kongen af Sverrig; hun sagde da, at hun neppe troede, der imellem dem var nogen Forligelse at haabe. „Hvad vilde du vel beslutte, Frænke,“ sagde da Jarlen, „der som Norges Konge Olaf beslede til dig; det forekommer os at være det bedste Middel til en varig Forligelse, naar der kunde stiftes Svogerkab imellem Kongerne; denne Mand Olaf synes mig at overgaae de fleste Mænd; men jeg vil ikke gøre noget Skridt i denne Sag, hvis det er dig imod.“ Hun svarede: „Min Fader raader for mit Giftermaal; men du er dog ogsaa den af mine Frænder næst ham, som jeg har den mest Tillid til i en saa vigtig Sag; hvor vidt holder da du det for raadeligt?“ „Meget raadeligt synes

det mig," sagde Jarlen, og opregnede mange af Kong Olafs Guldkommenheder, og hvor ypperlig en Mand han var, og fortalte tillige de nyeste Eildragelser, som han nys havde spurgt fra Norge, hvorledes Kong Olaf paa een Morgen havde taget fem Konger til Fange, der alle stode ham efter Livet, affat dem fra deres Riger, og underlagt sig deres Besiddelser, og saaledes forøget sin Magt og Valde. De talte meget herom, og kom vel overeens om alt. Jarlen rejste derpaa bort, da han var færdig, og Hjalte fulgte med ham.

77. En Dag om Aftenen kom Rognvald til Thorgny Lavmands Gaard, en stor og kostelig Gaard, udenfor hvilken der vare mange Mand ved deres Ankomst; disse toge vel mod Jarlen, og sørgede for deres Heste og Rejsesøj. Da de kom ind i Stuen, sad der en gammel Mand i Højsædet, hvis Lige i Størrelse hverken Bjorn eller nogen af hans Medfølgere havde seet; han havde et stort, bredt og sidt Skæg, som laae ned paa hans Knæ og bedækkede hele Brystet; han var ibrigt en smuk og anseelig Mand. Jarlen gik for ham, og hilsende ham; Thorgny modtog ham vel, og bad ham indtage sin sædvanlige Plads, hvor paa Jarlen satte sig paa det andet Højsæde, ligeover for Thorgny. Her opholdt Jarlen sig nogle Dage, før han kom frem med sit Verende, og bad endelig en Dag Thorgny, at de skulde gaae til Talestuen; did gik ogsaa Bjorn og hans ledsagere med Jarlen. Derpaa tog Jarlen til Orde, og fortalte, hvorledes Kong Olaf havde sendt sine Mand til ham i det Verende, at han sønskede at forlige sig med den svenske Konge Olaf; og

Jarlen udbiklede nu, hvor megen Ulykke Vestgaterne lede formedelsi Kongernes Rid og Trætte; han fortalte fremdeles Thorgny, hvorledes han havde lovet den norske Konge Olafs Sendebud at følge med dem til den svenske Konge, at de uden Frygt kunde udrette deres Vrende; samt at den svenske Konge yttrede saa megen Ulyst til denne Sag, at han lod sig forlyde med, at det ikke skulde tjene nogen Mand, at tage sig af den. „Men nu er det som sædvanlig, kjære Fosterfader,” sagde Jarlen, „at jeg ikke ene kan drive denne Sag igjennem; derfor har jeg søgt hen til dig, og venter hos dig at faae gode Raad, Bistand og Hjælp.” Da Jarlen havde endt sin Tale, tav Thorgny en lang Stund, men sagde endelig: „Underlig bærer I eder ad, I higer efter et højt Navn, og naar nogen vanskelig Sag kommer eder fore, saa forstaaer I hverken at lægge Planen, eller at udføre den. Skulde du ikke, forend du gav dit Lofte om denne Rejse, have tænkt paa, at du ikke har Magt til, med et eneste Ord at sige Kong Olaf af Sverrig imod; da finder jeg det ikke mindre hæderligt at staae i Bøndernes Række, og, som Herre over sine Ord, at kunne tale hvad man vil.” Jarlen takkede ham, og blev der i nogen Tid, hvorpaa Thorgny red med dem til Upsale-Thing, som var meget talrigt, og hvorhen ogsaa Kong Olaf var kommen med sine Hirdmænd.

78. Den første Dag, da Thinget var sat, indtog Kong Olaf sit Sæde, og omkring ham hans Hird; paa den anden Side sad Rognvald Jarl og Thorgny Lavmand paa een Stol, og bag denne Stol stod Bondalmuen, og dannede en Kreds der heelt omkring,

men nogle stige op paa Bakker eller andre høje Steder, for at høre hvad der blev talt. Da nu Kongens Vren-
der, som pleje at forhandles paa Thinge, vare frem-
satte, og dette var bragt til Ende, da stod Bjørn
Staller op ved Siden af Jarlens Stol, og sagde højt
og lydeligt: „Kong Olaf sender mig hid i det Vrende,
at han vil paa sin Side tilbyde Olaf, de Svenskes
Konge, Fred og den Landsgrændse, som fra gammel
Tid af har været imellem Norge og Sverrig.“ Bjørn
talte saa højt, at Kongen af Sverrig tydelig hørte
det, men det første denne hørte Kong Olaf nævne,
tænkte han, at denne Mand maatte have eet eller andet
Vrende for ham selv at røgte, og bad sine Mænd give
Lyd; men da han hørte der taltes om Fred og Lands-
grændse imellem Norge og Sverrig, da mærkede han,
hvortil dette sigtede, sprang op og raabte, at den
Mand strax skulde tie, og sagde, det skulde der aldrig
blive noget af. Bjørn satte sig da ned. Saasnart der
igjen blev Lyd i Forsamlingen, stod Jarlen op og talte:
først omhandlede han Olaf Digres Ordsending og
Fredstilbud til den svenske Konge, og at det var Vest-
goternes eenstemmige Begjering til Kong Olaf, at der
maatte sluttes Fred med Norges Konge og Nordmændene;
han opregnede al den Skade, Vestgoterne maatte lide
ved, at de maatte undvære alle de Ting, de havde
først Trang til at faae fra Norge, og tillige vare ud-
satte for Wigverjernes Anfald og Hærgen, hvis Nor-
ges Konge fik i Sinde at samle en Hær, for at bekrige
dem; endelig sagde Jarlen, at Norges Konge havde
sendt Mænd hid med det Vrende, som det var hæder-

ligt at fremsætte, at han vilde bejle til Kongens Datter Ingegerd. Da Jarlen holdt op at tale, stod Olaf, de Svenskes Konge, op, og var ganske vred; han yttrede sin Ubillie over Fredsforslagene, men gjorde Jarlen store Bebrejdelser og Bestyldninger for den Driftighed, hvormed han havde sluttet Fred med den digre Mand, og indgaaet Venkskab med ham, erklærede Jarlen des-aarsag skyldig i Landsforræderi, og at han efter Ret og Billighed burde forjages fra sit Jarldomme; alt dette, sagde han, kunde man takke hans Kone Jugeborgs Tilskyndelse for, og sagde, at det var en meget daarlign Plan, at han havde giftet sig med saa storbaaren og mægtig en Kvinde for sine Lysters Skyld; han holdt en lang Tale, og vendte endnu til Slutning sine Ord imod den digre Mand. Saasnart han havde sat sig ned, var der først stille i nogen Tid; derpaa rejste Thorgny Labmand sig, og strax da han stod op, rejste hele Bondealmuen sig, som forhen havde siddet, og de som havde siddet andensteds, stimsede alle til, for at høre hvad Thorgny talte; der var først megen Gny af Folkemængden og Vaabnene, men saasnart det blev stille, sagde Thorgny:

79. „Underledes er Folks Tænkemaade nu, end i fordums Tid; min Farfader Thorgny kjendte grant Erik Emundson Upsale-Konge, og fortalte saa om hans Færd, at i sine Velmagts Dage hærgede han hver Sommer, og havde Leding ude, og foer til adskillige Lande, og underlagde sig Finland og Kirjalesland, Estland og Kurland, og vide omkring i Vsterlandene, og kan man der endnu see de Jordborge og store Fæstninger, han lod opføre; og dog var han aldrig saa

høvmodig eller stolt, at han skulde nægte at høre paa de Mænd, som havde noget vigtigt at tale med ham. Min Fader Thorgny var i mange Aar hos Kong Bjorn, og kjendte vel hans Sæder og Adfærd; under hele Kong Bjorns Regjering var Landet i megen Velmagt, uden Mangel eller Trang; ikke desmindre var han mild og søjelig mod sine Mænd. Jeg selv kan huske Kong Erik Sejersæl, og har været med ham paa mange Krigstog; han udvidede Sverrigs Kongerige og værgede det tappert mod ethvert Anfald, men vi kunde dog godt komme til Orde hos ham. Men denne Konge, som nu forestaaer Riget, lader ingen Mænd tale med sig, uden det ham lyster at høre, og det staaer han paa med megen Heflighed; men derimod lader han sine Skatlande gaae fra sig af Dorsthed og Svagthed; han attraaer ogsaa, at beholde Norges Rige, som ingen svensk Konge for har attraaet, og forarsager derved mange Mænds Meen og Uro. Nu er det vi Bønders Villie, at du, Kong Olaf! skal slutte Fred med Kong Olaf Digre, og derhos give ham din Datter Ingegerd til Hustru. Men hvis du vil vinde tilbage de Riger i Østerledet, som dine Frænder og Forsædte have besiddet, da ville vi alle følge dig og staae dig bi i dette Foretagende. Men saafremt du ikke vil antage det, som vi fordre, da ville vi anfælde dig her paa Thinget, og dræbe dig, og ikke taale den Ufred og Ulov, som du tager dig for og begynder paa; saaledes have ogsaa vore gamle Frænder og Forsædte gjort, da de styrkede fem Konger i et Morads paa Mule Thing, som du vel har hørt, efterat de havde viist den samme opblæste Stoltthed, som du nu viser mod os; sig nu,

hvilket Naar du vil vælge!" Da gjorde Bondehæren strax megen Gny og Vaabenbrag. Kong Olaf stod da op og svarede, og sagde, at han vilde føje sig i det som Bønderne vilde, saaledes som de forrige Konger havde gjort, idet de lode Bønderne raade med sig hvad de vilde. Da standsede Bøndernes Bulder. Derefter holdt alle Hovdingerne, Kongen og Jarlen og Thorgny en Raadslagning, og sluttede Fred og Forsig paa den svenske Konges Side, overensstemmende med Norges Konges Budskab. Paa Thinget blev besluttet, at Kong Olaf Haraldson skulde have Ingegerd, den svenske Konge Olafs Datter, hvorpaa Rognvald Jarl tog fast Løfte af den svenske Konge, og saaledes blev denne Sag nu fuldt og fast besluttet. Herpaa havde Thinget. Jarlen drog hjem, besøgte Kongedatteren, og de talte meget om denne Sag; hun sendte Kong Olaf en guldsoumet sid Kappe af Peld, og Etkebaand. Herefter begave Jarlen og Bjørn sig bort; Bjørn opholdt sig en kort Tid hos Jarlen, og vendte derpaa tilbage til Norge med sine ledsagere, og berettede Kong Olaf Udfaldet af sit Værende, hvorledes alt var gaaet til. Kong Olaf takkede ham meget for denne Rejse, og sagde, som sandt var, at Lykken havde været med ham, at han, i saadan Ufred, som der fandt Sted, kunde faae sit Værende udført. Ved Vaarens Begyndelse drog Olaf ud til Sofanten og lod sine Skibe sætte i Stand, stævne sine Folk til sig, og foer om Vaaren langs ud efter Wigen til Lindesnæs, og heelt op til Hordeland, sendte Bud til Leensmændene, og udnævnte de fornemste Mænd i Herrederne, og beredte denne Færd i alle Henseender paa det præg-

tigste, da han agtede at drage sin Fæstems imode; Brylluppet skulde staae om Hosten ved Landsgrændsen ved Elven.

80. Kong Olaf havde den blinde Korik hos sig, og gav ham, da hans Saar vare lagte, to Mænd til Besjeldelse og Opvartning, lod ham sidde hos sig i Højsædet, og holdt ham med Klæder og Drif ikke ringere; end han før havde holdt sig selv. Kong Korik var ikke snaksom af sig, men fort i sine Svar, naar man talte til ham. Det var hans daglige Skik, at han om Dagen lod sig lede langt bort fra andre Mænd, gav sig derpaa til at staae Opvarteren, indtil denne løb bort, og forklagede ham saa for Kong Olaf, at den Svend ikke vilde tjene ham; saa stiftede Kong Olaf hans Opvartere, men det gif altid paa samme Viis, saa at ingen Tjener kunde holde det ud hos Kong Korik; da satte Kong Olaf endelig en Mand, der hed Svend, som var Kong Koriks Frænde, og forhen havde været hans Mand, til at følge og vogte ham. Korik vedblev med sin forrige Færd, at vise sig uoungangelig og at søge Eensomhed, men naar de vare allene to sammen, var han munter og snaksom; han bragde da mange Ting paa Tale, som før havde hændt sig og vare indtrufne i hans Tid, og hvem der havde tilintetgjort hans Magt og Lykke, og gjort ham til en Betler; „men tungest synes det mig dog at tænke paa,” sagde han saa, „at du og andre mine Frænder skulle ikke blive til noget, men have saa liden Manddom, at de ikke tør hævne nogen Bestæmmelse, der er tilføjet vor Vet.” Saa danne Klager lod han ofte falde for sin Frænde Svend. Svend svarede hertil, at de havde med Overmagt at

stride, og vare selv for uformuende til at gjøre noget. „Hvortil,” svarede da Rorik, „skulle vi ønske os et langt Liv med Skam og Lemlæstelse, uden om det saa kunde træffe, at vi, blinde som vi ere, kunde vinde Sejer over den, som overvandt os sovende; velan, lad os dræbe Olaf hin Digre, han tænker nu ikke paa nogen Fare, maaskee det nu ikke vil have store Banskeligheder; jeg skal sætte Planen, og vilde heller ikke spare Hænderne dertil, hvis jeg kunde bruge dem, men det kan jeg ikke for min Blindheds Skyld, du skal derfor bære Baaben paa ham; men saasnart Olaf er dræbt, da veed jeg det forud, at Riget kommer tilbage til hans Fjender; kantskee jeg da bliver Konge, og da skal du være min Jarl.” Ved disse hans Overtalelser bevirkedes endelig, at Svend lovede at være behjælpelig i denne Udaad. Planen dertil var lagt saaledes, at da Kongen gik til Aftensang, stod Svend ude paa Svalen¹⁾, for at passe paa Kongen, med et draget Sværd under sin Kappe; men da Kongen gik ud af Stuen, kom han hastigere til, end Svend havde tænkt, og idet han saae Kongen i Djuene, blev han bleg som et Lig, og tabte Modet, som var en stor Lykke. Kongen mærkede strax, at han havde noget Ondt i Sinde, og sagde: „Hvad nu, Svend, vil du forraade mig?” Svend kastede Kappen af og Sværdet bort, faldt Kongen til Fode, og sagde: „Alt i Guds og eders Vold, Herre!” Kongen befalede sine Mænd at gribe ham, og han blev lagt i Jern; fra den Tid af lod Kong Olaf Roriks Sæde flytte til en anden Bænk, men Svend

1) Gangen i andet Stokværk.

benaadede han paa Livet, og han drog ud af Landet; Kongen valgte sig nu ogsaa et andet Herberge at sove i, end det hvori han for sov. Han satte to Mænd af sin Hird til at følge Korik Dag og Nat; disse havde i lang Tid tjent Kong Olaf, og altid viist ham megen Trostkaab. Korik bar sig nu høist forskjelligt ad, i det han enten var saa glad og overgiven, at han legede som et Barn, og fandt paa alle Slags Skjemt, eller han i mange Dage tav stille, og ikke talte et Ord med nogen, stundum talte han meget, men dog kun ondt; saaledes gik det ogsaa med hans Drik, at han stundum drak hver Mand af Bænken, saa at ingen af alle dem, som sad hos ham, kunde staae sig imod ham, men som oftest drak han kun lidet. Kong Olaf gav ham rundelig Penge til hans Livsophold. Ofte lod han, naar han gik til sit Herberge, førend han gik til Sengs, nogle Mjødkaander bringe ind, og gav da alle Herbergsmændene at drikke, og derfor blev han temmelig afholdt.

81. Der var en Mand ved Navn Finn den Lille, en oplandsk Mand, men efter nogle af sin¹⁾ Æt; han var meget liden af Væxt, men saa letfodet, at ingen Hest kunde indhente ham i Løbet, og besad megen Færdighed i Skiløben og Bueskydning; han havde i lang Tid været Kong Koriks Tjener og var ofte draget i saadanne hans Vreender, som krævede Trostkaab; han kjendte derfor alle Vejene i Oplandene, og var alle Stormænd bekjendt af Samtale. Fra den Tid Kong Korik blev holdt i Fangenskab, gav Finn sig i Færd

¹⁾ lappisk.

med Opbarterne og Tjenerne, og saa tit han kunde komme til, gav han sig noget at bestille hos Kong Rørik, og søgte Lejlighed til at tale med ham; men Rørik vilde ikke tale længe med ham ad Gangen, for at ingen skulde fatte nogen Mistanke. Da det nu led hen paa Vaaren, og de kom længer ud i Vigen, da blev Finn borte fra Hæren i nogle Dage, vendte efter nogen Tid tilbage til den, og opholdt sig igjen en Stund hos den; og saaledes gif det oftere, at Finn blev borte og af og til kom igjen, uden at dog nogen gav videre Agt derpaa, thi der vare mange Løsgængere ved Hæren. Kong Olaf kom til Tonsberg noget før Paaste, og forblev der en lang Tid af Vaaren; der kom ved den Tid mange Mennesker til Byen, baade Saxer og Danske og Folk øster fra Vigen og norden fra Landet, saa der var en stor Mængde Folk; der var nu en stor Overflodighed, og man holdt mange Drickelave. Da håndte det sig en Aften, efterat Rørik var kommen i det Herberge, hvor han plejede at sove, det var sidste om Aftenen, og man havde druffet dygtig, og Kong Rørik var meget lystig, at da kom Finn den Lille med to Mjodkander, hvori Drikken var sat paa Urter og meget stærk; Kong Rørik lod Kanderne gaae rundt til alle dem, som vare derinde, indtil de faldt i Søvn, hver paa sin Plads; Finn var gaaet bort; der brændte hver Nat Lys i Herberget; Rørik vakte da dem af haus Mænd, som plejede at følge ham, og sagde, han skulde ud i Gaarden; de havde en Lygte med sig, da det var meget mørkt; der var et Vandhuus i Gaarden; da horte de paa een Gang en Mænd sige: „Hug den Dævel ned!“ og derpaa fulgte en dump Lyd, som om

noget faldt; Waandhuset var bygget paa Stolper, og der var en Trappe at gaae op ad til Døren; men som de sade i Gaarden, horte de dette Raab, som vi nys have fortalt. Korik sagde: „Ikke er Drikkelavet saa godt som vi synes, men det er vist og sandt, at de have druffet til Savns, som der have med hinanden at gjøre; gaaet nu hen og skiller dem ad!“ hvorpaa Hirdmændene skyndte sig derhen, det snarest de kunde. Da vare der komne Kong Koriks Mænd, Sigurd Hit, som havde været hans Hirdmand, og fjorten andre; Finn den Lille var ogsaa i Selskab med dem. Da derfor Hirdmændene lob til, blev den, som gif bagerst, først nedhugget, og strax efter den anden. Derpaa slæbte de Ligene op imellem Husene, men toge Korik imellem sig, forte ham med sig, skyndte sig ud til Skibet, som de havde med, og roede bort som snarest. Sigvat Skald sov i Kong Olafs Herberge; om Natten stod han op med sin Skosvend, og de gif ud til det store Gaardhus; da de nu vilde gaae tilbage, ned ad Trappen, gled Sigvat ud og faldt paa Knæerne, og tog for sig med Hænderne og mærkede, at der var noget Waadt; „i Aftes har Kongen gjort mange af os vaklende paa Fødderne,” sagde han da, og so af det; men da de kom ind i Herberget, hvor der brændte Lys, spurgte Skosvenden: „Hvorledes er det, du staaer i eet Blod, er du kommen til Skade?“ han svarede, at ham fejlede ikke noget, „men det maa dog have noget at betyde.“ Derpaa vakte han sin Sengenkerad Thord Toleson, Kongens Fanedrager; de gif derpaa ud sammen, og havde Lygte med, og fandt strax Blodet, og snart efter Ligene, som de strax kjendte; de saae der

laae en Træstubb, hvori der var gjort et skraa Hug, og fandtes det siden, at man havde fundet paa at hugge til Træstubben, for at lokke dem ud, som vare inde, og at det hele var et oplagt Raad af Rorik. Sigvat overlagde nu med sin Kamerad, at de strax maatte underrette Kongen om denne Tildragelse; de sendte derfor Svenden til det Herberge, Rorik skulde have sovet i, for at see, hvorledes der stod til; der sov alle Mand, men Kong Rorik var borte; Svenden vakte derpaa alle derinde, og sagde dem hvad der var foresaldet; alle stode op, og gik ud i Gaarden, hvor Ligene vare; men hvor nødvendigt det end var, at kalde paa Kongen, at han strax kunde faae det Foresaldne at vide, saa vovede dog ingen at vække ham og fortælle det. Da sagde Sigvat: „Der er endnu meget tilbage af Natten, saa at Rorik forend det dages kan faae sig et Ekjulested, hvor det siden skal blive vanskeligt at finde ham, men endnu kunne de ikke være komne ret langt, thi Ligene vare endnu ikke kolde; aldrig skal vi lade den Skam overgaae os, at vi ikke have ladet Kongen vide dette Forræderi.“ Derpaa sagde han til Thord: „Hvilket vil du helst, Kamerad! vække Kongen, eller fortælle ham Sagen?“ Thord svarede: „Ikke for alt i Verden tør jeg vække Kongen, men hvis du vuster det, vil jeg sige ham hvad der er skeet, naar du vil vække ham.“ „Gaa da op i Herberget,“ sagde Sigvat, „og bi der efter mig!“ Thord gjorde saa. Men Sigvat gik hen til Kirken, vakte Klokkeren, og bad ham ringe for Kongens Hirdmands Sjæle, og naengav ham de Hirdmand, som vare dræbte. Klokkeren gjorde efter hans Befaling. Kongen vaag-

nede ved Ringningen, satte sig op i Sengen, og spurgte, om det nu kunde være Ottesfangstid. Thord svarede ham da: „Værre Tidende er det, end saa, Herre! Korik er fngtet, og to af eders Hirdmænd, som skulde vogte ham, dræbte;” hvorpaa Kongen spurgte ham nøje ud om alt, hvad der var forefaldet, og Thord fortalte hvad han vidste. Derpaa stod Kongen op, og lod blæse til Hirdstævne; og da Folk kom sammen, udnævnte han Mænd til at søge efter Korik allevegne ud fra Gaarden. Sjæstehovdingen Thorer Lange tog en Skude, og drog ud med en tredive Mand af sin Trop, at opsøge Kong Korik, og da det begyndte at dages, saae de to smaae Skuder roe foran sig, men da de saae hverandre, roede begge det bedste de kunde, det var nemlig Kong Korik, som ogsaa havde tredive Mand; men da de kom hinanden nærmere, vendte Koriks mod Land, og løb alle op paa Land, undtagen Kong Korik selv, der satte sig i Lyfningen, og sagde sine Ledsagere Farvel, og ønskede at de lykkelig maatte mødes igjen; i det samme roede Thorer til Land, men Finn den Lille udfod en Piss, som traf ham midt paa Livet, saa han strax døde; Sigurd Hit og hans Kamerater løb strax ind i Skoven, og søgte Skjul der, men Thorer's Mænd toge hans Lig og Kong Korik, og førte begge til Lonsberg. Kong Olaf fik saaledes Kong Korik igjen i sin Bold, og lod ham omhyggelig bevogte, og brugte alle Forsigtighedsmidler mod hans Svig, som han saae, han endnu tidlig og silde pousede paa, og satte nu Mænd til at vogte ham baade Nat og Dag. Korik var nu saa munter, at han legte med sine Fingre, og ingen kunde mærke paa ham andet, end at han var

vel tilfreds. Det handte sig Kristi Himmelfartsdag at Kong Olaf gik til Højmesse, Biskoppen gik med Procession omkring Kirken og forte Kongen, og da de kom tilbage i Kirken, ledte han Kongen til hans Sæde paa den nordre Side af Kordøren; men da Kong Olaf havde sat sig ned, lagde Kong-Rorik sin Haand paa hans Skulder, krydsede og sagde: „Stadsklæder har du paa i Dag, Herre!” hvortil Kong Olaf svarede: „Det er, som du vel veed, en stor Højtid i Dag, til Minde om, at Jesus Kristus forlod Jorden og steg til Himmels.” „Ja,” sagde Rorik, „det kan være, men jeg har ikke Forstand eller Begreb om, hvad I fortælle om eders Krist, men meget af det falder mig vanskeligt at troe, thi mange underlige Ting have tildraget sig i Oldtiden.” Da Messen var begyndt, stod Kong Olaf op, holdt Hænderne over sit Hoved, og bøjede sig mod Alteret, hvorved Kappen sank ham ned over Skuldrene, i det han bøjede sig. Rorik sprang da op i en Hast, og stak efter Kong Olaf med en Slags Dolk, kaldet Rytning, men Stødet traf i Kappen oppe ved Skuldrene, fordi Kongen bøjede sig ned, og skar Klæderne fordærvet, men Kongen blev ikke saaret. Saa snart Kong Olaf mærkede Anfaldet, sprang han frem paa Gulvet, og Rorik stak da anden Gang efter ham, men forfejlede ham; hvorpaa han sagde: „Flyr du nu, Olaf Digre, for mig blinde Mand?” Kong Olaf befalede sine Mænd at tage ham og føre ham ud af Kirken; hvilket ogsaa skete. Efter denne Tildragelse raadede man Kong Olaf, at lade Rorik dræbe; „det er i Sandhed,” sagde man til ham, „i højeste Maade at friste Lykken, at have ham bestandig hos

eder, efter alle de Anslag han finder paa; thi han pønsker ikke paa andet Nat og Dag, end at skille eder ved Livet; og om I end vilde sende ham noget bort fra eder, saa kjende vi dog ingen Mand, der er i Stand til saaledes at passe paa ham, at han ikke flygter, men kommer han nogensinde igjen løs, da vil han strax stifte et Parti, og afstedkomme meget Ondt." Kongen svarede: „Sandt er det, at mange have lidt Døden for ringere Forbrydelser, end Røriks; men nødig vilde jeg forringe den Sejer, jeg vandt over Oplændingernes Konger, da jeg i een Morgenstund fangede fem Konger, og underlagde mig deres Riger, uden at jeg behøvede at dræbe een eneste af dem, efterdem de alle vare mine Frænder; men nu kan jeg neppe sige for vist, om Rørik ikke dog nøder mig til at lade sig dræbe." Rørik havde søst paa Kongens Skulder, for at faae at vide, om han var i Brynje eller ej, thi han vilde ikke anfælde ham, uden han kunde formode det vilde lykkes.

82. Der var en Islænder, ved Navn Thoraren Refsulffson, som havde sin Slægt paa Nordlandet. Han var ikke af fornem Familie, men en meget forstandig Mand, og djærv i sin Tale med Konger og Tyrster; han var en stor Kjøbmand, og opholdt sig i lang Tid hveranden Winter paa Island, hveranden i Norge. Thoraren var en meget hæslig Mand, især paa Udlemmerne; thi han havde store hæslige Hænder, men hans Fødder vare endnu styggere. Da den Begivenhed forefaldt, som vi nu i nogen Tid have opholdt os ved, var Thoraren just i Tonsberg, og havde flere Gange talt med Kongen; nu satte han sit Kjøbmandskæb i Stand, for om Sommeren at sejle til Island;

Kong Olaf havde ham i nogle Dage til Gæst hos sig, og talte med ham om adskillige Ting; Thoraren sov da i Kongens Herberge; da skete det en Morgen tidlig, at Kongen vaagnede, men alle de andre sov endnu i Herberget, Solen var da kommen noget op, og der var meget lyst derinde; Kongen saae, at Thoraren sov og strakte den ene Fod udenfor Sengenklæderne; han betragtede Foden en Stund, og derpaa vaagnede de andre Mænd i Herberget. „Thoraren,” sagde derpaa Kongen, „jeg har været vaagen i nogen Tid, og tænkt paa det Syn, som kom mig for Næ, og som jeg finder meget forunderligt, nemlig en Mands Fod, hvis Mage jeg aldrig har seet, og jeg troer ikke her i Kjobstaden findes styggere Fod;” hvorpaa han bad de andre Mænd at see, om de ikke meente det samme; men alle, som saae den, gabe Kongen Ret. Da Thoraren mærkede, hvad Kongen sigtede til, sagde han: „Der er kun faa Ting i Verden, Herre, som der jo findes Mage til, og det samme, tænker jeg, gjælder ogsaa her.” „Da vil jeg dog,” sagde Kongen, „heller blive ved min Paaastand, at der ikke findes nogen anden saa hæslig Fod, om det end skulde gjælde et Væddemaal.” Hvorpaa Thoraren svarede: „Da vil jeg vædde med eder, Herre, at jeg her i Kjobstaden skal finde en hæsligere Fod.” „Lad saa være,” sagde Kongen, „og den, som har Ret, skal have Lov til at udbede sig hvad han vil af den anden.” Dette samtlykkede Thoraren, og rakte den anden Fod ud under Dynen, og denne var i ingen Maade smukkere end hin, men paa den fattedes desuden den store Laa. Da sagde Thoraren: „See nu her, Herre, den anden Fod, den er saameget hæsligere, som her

fattedes en Taa, og jeg har nu vundet Væddemaaliet.”

„Nej,” sagde Kongen, „den første er netop den hæsligste, thi paa den ere fem stygge Tæer, men her er kun fire, saa det tilkommer mig at begjere noget af dig.”

„Da plejer man dog altid,” svarede Thoraren, „at holde det for hæsligst, som er anderledes, end vor Herre skabte det fra Begyndelsen af; men her maa man sande det gamle Ord, at høst er Herrebud; hvad vil I da begjere eller have af mig?”

Kongen svarede da: „Det, at du skal føre Kong Rorik ud til Grønland, og bringe ham til Leif i Brattelid.”

Thoraren svarede, at han aldrig havde været i Grønland. Kongen svarede: „Da er det nu paa Eiden, at du sejer derhen, saa vidt berejst som du er, hvis du ikke har været der før.”

„Jeg vil lade eder vide, Herre,” sagde Thoraren, „hvad jeg vilde have bedet eder om, hvis jeg havde vundet Væddemaaliet.”

„Ja, gjør det,” svarede Kongen. „Jeg vilde bede om at blive eders Hirdmand, og naar I tilstaaer mig det, saa er jeg saa meget mere forpligtet til ikke at undslaae mig for denne Rejse, eller hvad andet I vil forlange af mig.”

Kongen tilstod hans Begjering; Thoraren blev da Kong Olafs Hirdmand, og lovede at tage Rorik med sig. Siden satte han sit Skib i Stand, og da han var færdig til Rejsen, tog han mod Kong Rorik, men sagde endnu, inden han forlod Kong Olaf: „Hvis det nu hænder sig, Herre Konge! som ofte kan skee, at vi ikke kunne komme til Grønland, men maae søge ind til Island eller andre Lande, hvorledes skal jeg da stille mig ved Kong Rorik, saa at I er tilfreds dermed?”

Kongen svarede: „Kommer du til Island, da skal du overgive ham til Gudmund Eysulffson eller Skapte Laubmand eller andre Hovdinge, som af Venstabs for mig vilse tage imod ham, og hertil skal du faae mine Jærtegn, hvorfomhelst du end monne laude; men skulde du komme til andre Lande, som ligge nærmere herved, da mag det i det mindste faa, at du er fuldkommen vis paa, at Rørik aldrig kan komme tilbage til Norge; men det skal du dog kun gjøre, naar du ingen anden Udvej seer for dig.“ Da der gaves Bør, sejlede han udenstjærts udenfor alle Der nord til Lindesnæs, og styrede derpaa ud paa Verdenshavet; han fik ikke god Vind, og vogtede sig da især for, at komme for nær Norge; han sejlede søndenfor Island og havde Sigte af Landet, og derpaa vester ud ind i Grønlands-Hav, men fik derpaa et stærkt Uvejr; tumlede længe om paa Havet, og lagde henimod Høsten ind i Bredefjord paa Island. Thorgils Areson var den første blandt Hovdingerne, som kom til dem; han bragte Thoraren Kong Olafs Budskab; Venstabsforskringer og de Jærtegn, som skulde følge Kong Røriks Modtagelse. Thorgils var vel fornøjet dermed, og tog Strax mod Kong Rørik, der saaledes blev om Vinteren hos Thorgils Areson paa Reykhole; men Rørik fandt sig ikke fornøjet der længer end den Vinter, og bad Thorgils, at han skulde lade ham bringe til Gudmund paa Nodrevalle. Thorgils gjorde saa. Gudmund tog imod ham for Kongens Ordsendings Skyld; og han var da hos ham næste Vinter, men da var han ogsaa kked af det der, og Gudmund tingede ham ind paa en lille Gaard, som hed Kalostind, hvor der kun vare saa

Lyende; der levede Korik i tre Aar, og sagde saa, at siden han mistede sin Kongeværdighed, havde han ingensteds været saa vel fornøjet som her, thi her blev han mest æret af alle. Derefter faldt Korik i en Sygdom, hvoraf han døde; man siger, at han er den eneste Konge, som er begravet paa Island. Thoraren Refjullsson gjorde siden mange Handelsrejser, og opholdt sig undertiden hos Kong Olaf. Den samme Sommer som han rejste til Island med Kong Korik, sejlede Hjalte Skeggeson ogsaa derud, efter at have modtaget Bønegaver af Kong Olaf ved Alfleden. Den Sommer drog Eivind Urarhorn i Vesterdøng; om Høsten kom han til Irland, og gik i Tjeneste hos Trefongen Konoføger. Om Høsten mødtes Trefongen og Einar Jarl fra Orkenøerne i Ulfrøssford, hvor det kom til et stort Slag, i hvilket Trefongen havde langt større Mandskab og vandt Sejer. Einar Jarl undkom kun med eet Skib, og sejlede om Høsten tilbage til Orkenøerne, og havde da mistet saa godt som alt sit Krigsfolk og alt det Bytte, som de havde faaet om Sommeren; Jarlen var saare misfornøjet over denne sin Tærd, og tilskrev det især de Nordmænd, som havde været med Trefongen Konoføger i Slaget, nemlig Eivind Urarhorn og hans Følgesvende.

83. Nu vende vi tilbage til Kong Olaf Haraldsøns Bryllupsfærd, for at hente sin Fæstems, den svenske Konge Olafs Datter Ingegerd; han havde et saa stort og udvalgt Følge, at alle de Ypperste i Landet, han kunde faae, ledsagede ham, og de vare udvalgte Folk, ikke blot i Henseende til Byrd, men ogsaa til

Færdigheder; hele Folget var endvidere paa det bedste forsynet med udmærkede Skibe, Vaaben og Klæder. De drog nu østeraa til Kongehelle; men da de kom der, spurgte Kong Olaf intet til den svenske Konge, og der var heller ingen Mænd komne paa hans Vegne. Kong Olaf opholdt sig der en stor Deel af Sommeren, og spurgte og forhørte allevegne, om han kunde erfare noget om den svenske Konges Rejse eller Hensigt, men ingen kunde sige ham det mindste derom; da sendte han nogle af sine Mænd op til Rognvald Jarl i Gotland, for at forhøre hvad Grunden var til den svenske Konges Udeblivelse fra det med Kong Olaf aftalte Møde. Jarlen svarede, at han vidste det ikke, men saasnart han erfarede det, skulde han strax sende Mænd til Kong Olaf, og lade ham vide, hvad der var i Vejen, og om dette Ophold var skeet af nogen anden Aarsag, end for de mange Forretningers Skyld, som ofte gjorde, at den svenske Konges Rejser trak længer ud, end han havde bestemt.

84. Den svenske Konge Olaf havde først en Frille, som hed Edla, en Datter af en Jarl i Benden; deres Børn vare Emund, Astrid og Holmfrid; Edla var bleven som Krigsfange bortført fra Benden, og kaldtes Kongens Træskvinde. Kongen havde med sin Dronning endnu en Søn, som var født paa Jakobsmesse-Dag; da han skulde døbes, kaldte hun ham derfor Jakob, men dette Navn syntes de Svenske ikke om, og sagde, at der var aldrig nogen svensk Konge, som havde hedt Jakob. Alle den svenske Konges Børn vare haabefulde, smukke og vittige. Dronningen var stolt, og havde intet godt Øje til sine Stivbørn. Kon-

gen sendte sin Son Emund til Benden, hvor han blev opdraget hos sin Moders Frænder, og bevarede sin Kristendom en lang Tid; Kongens Datter Afsrid blev derimod opfødt i Vesters-Gotland hos en anseet Mand, Egil; hun var en smuk Kvinde, som talte vel for sig, var lidelig og blid og godgjørende, og blev derfor meget elsket; da hun var fuldboren, var hun hos sin Fader Kong Olaf, og vandt ligeledes der alles Yndest. Kongen var stolt og streng baade i Tale og Tænkemaade; det fortrød ham højlig, at Almuen havde rejst sig imod ham paa Upsale-Thing, og truet ham med Voldsomheder, og for dette gav han især Rognvald Jarl Skylden; han gjorde derfor heller ikke nogen Anstalter hverken til Brudefærden, efter den stete Aftale, at han skulde give Norges Konge Olaf sin Datter Ingegerd til Ægte, ikke heller til om Sommeren at rejse til Landsgrændsen, for at træffe den norske Konge der; men da det led hen paa Sommeren, og man ikke kunde vente, at Sverrigs Konge vilde begive sig til det bestemte Møde, da vare mange nysgjerrige efter at vide, hvad Kongen vilde tage sig for, om han vilde bevare Freden med Norges Konge, eller han havde i Sinde at bryde den. Mange vare bekymrede derover, men ingen saa dristig, at han torde spørge Kongen selv derom; derimod beklagede mange det for Kongedatteren Ingegerd, og bade hende faae at vide, hvad Kongens Hensigt var; hvortil hun svarede, at hun nødigt vilde tale om Handelen imellem hendes Fader og Olaf Digre; men dette gav hende dog meget at tænke paa, saa hun var i lang Tid bekymret og mismodig derover, da ogsaa hun var meget begjærlig efter at vide Kongens Tanker og Beslutning,

endstjont hun neppe kunde troe andet, end at han vilde bryde sit den norske Konge givne Ord, efter som han aldrig kunde hore Olaf Digre kaldes Konge uden at blive vred.

85. En Dag red Everrigs Konge paa Jagt med sine Høge og Hunde og et stort Felge; da de lode Høgene flyve, dræbte Kongens Høg i een Flugt to Urhaner, og strax efter sloj den endnu engang til og dræbte tre andre; Hundene fulgte deres Flugt nede paa Jorden, og grebe Fuglene som de kom ned og bragde Kongen dem; han tog dem, og gjorde sig nu meget til af sin Jagt, og sagde: „Det skal vare længe med de fleste af eder, inden I gjøre en saadan Fangst;” de gave ham Ret heri, og sagde, at ingen Konge havde sig en Lykke paa Jagten, som han. Da nu Kongen med alle de andre red hjem til Gaarden, var Kongedatteren ogsaa gaaet ud af sit Herberge, og var vel tilmode, og saasnart hun saa Kongen ride ind i Gaarden, gif hun ham strax imode, og hilste ham; han tog smilende imod hende, og fortalte strax om sin Jagt, og viste hende Fuglene. „Kjender du nogen Konge, min Datter!” sagde han, „som paa saa kort Tid har gjort saa god en Jagt?” „Ja,” svarede hun, „god Morgenfangst er det, at I har fanget fem Urhøns, men større Berømmelse var det, at Norges Konge Olaf fangede fem Konger i een Morgenfund, og derved underlagde sig alle deres Riger.” Da Kongen horte dette, sprang han af Hesten, løb imod hende, og sagde: „Viid du det, Ingegerd, hvor megen Kjærlighed du end bærer til hin digre Mand, og hvor meget dit Hjerte hænger ved ham, saa skal du dog aldrig faae

han i dine Dage, eller han dig; thi jeg vil gifte dig med en Mand, jeg kan holde Venſkab med, men jeg kan aldrig blive en Ven af en Mand, der ſaaledes ſom han har bemægtiget ſig mit Rige og tvunget det under ſig med Vold, og gjort mig Skam og Skade baade ved Ran og Manddrab." Saaledes endtes deres Samtale, at begge vare højt forbittede, hvorpaa hver gik til ſin Side. Kongens Datter Ingegerd bar nu ingen Tvivl mere om ſin Faders Forſæt, og ſendte derfor Bud til Veſter Gotland til Rognvald Jarl, og lod ham ſige, hvorledes det havde ſig med Sveerigs Konge, at Fordraget med Norges Konge var aldeles brudt, og bad Jarlen og de andre Veſtergoter tage ſig vare, da de Norſke neppe vilde lade dem med Fred. Da Jarlen havde ſaaet denne Tidende, ſendte han ſtrax Bud og Befaling over hele ſit Rige, at hans Mand ſkulde tage ſig i Agt, hvis Norges Konge vilde hærge paa dem; han ſtikkede tillige Sendebud til Kong Olaf Digre, og lod ham ſige, at han vilde holde alle ſine Forpligtelſer og det Indgaaede Venſkab, og alt det, de i Mindelighed vare komne overeens om, og bad ham derhos, ikke at hærge paa hans Rige. Men da dette Budſkab kom til Kong Olaf, blev han meget vred og bekymret; ſaa at man i nogle Dage ikke kunde ſaae et Ord af ham; men derpaa holdt han Huuſthing med ſine Folk, hvad man nu ſkulde gjøre, om man ſtrax ſkulde hærge paa Veſtergoterne, ſom vare de nærmefte, og paa Rognvald Jarls Rige. Da ſtod Bjorn Staller op og talte; han begyndte med, at han om Vinteren drog over for at slutte Fred, og talte om, hvor vel Jarlen havde modtaget ham, ſamt hvor ubillig den

svenske Konge fra først af havde været, til at indlade sig i denne Sag; „men den Fred, som sluttedes,” veblev han, „blev det mere formedelst den talrige Almues Bistand, Thorgnys Magt, og Rognvald Jarls kraftige Understøttelse, end med den svenske Konges gode Villie, og derfor tvivler jeg ikke paa, at Kongen er Skyld i Fredsbruddet, men det kan ikke tilregnes Jarlen, som jeg altid har fundet var eders sande Ven, Konge!” Siden holdt flere Mænd Taler, som tilsidst gik omtrent ud paa det samme, at de nemlig alle fraraadte Krig, og sagde saa: „Skjønt vi have meget og smukt Krigsfolk, da her er samlet mægtige og fornemme Mænd, saa ere dog unge Mænd bedre stikkede til Krigstog, saadanne, som gjerne ville erhverve sig Guds og Eres; men det er mægtige Herrers Wiis, naar de skulle gaae i Krig eller Slag, at have mange Mænd hos sig til Angreb og Bestyttelse; men ofte stride de, som eje lidet Guds, bedre, end de, som ere mægtigere og opfodte i Velstand.” Efter deres Raad blev det da besluttet at indstille Ledingen, hvorpaa Kongen gav hver Mand Hjemlov, men bekjendtgjorde tillige, at han næste Sommer vilde tage Leding ud af hele Landet, for at møde Sverrigs Konge, og hævne denne Trosloshed. Dette vandt alle Høvdingers Bifald. Olaf drog derpaa op i Vigen, og tog om Høsten sit Sæde i Sarpsborg, hvorhen han lod bringe alt hvad han behøvede til Vinteren, og der sad han om Vinteren med mange Folk hos sig.

86. Om Rognvald Jarl vare Meningerne deelte; nogle holdt ham for Kong Olafs oprigtige Ven, andre fandt det ikke synderlig troligt, men meente, han

kunde nok have formaaet saa meget hos den svenske Konge, at denne havde holdt sit givne Ord og Fortaget med Norges Konge. Der fortælles, at Sigvat Skald i al sin Tale viste sig som en stor Ven af Rognvald Jarl, og talte ofte for Kongen om hans Venstabs; han tilbød Kongen at vilde drage over til Rognvald Jarl, og vilde see at udspejde, om han kunde faae noget sikkert at vide om Sverrigs Konge, hvad han havde for, eller forsøge paa, om han kunde bringe noget Forlig i Stand. Dette syntes Kong Olaf godt om, thi han fandt en stor Fornøjelse i, at tale med sine Fortrolige om Kongedatteren Ingegerd. Tidlig paa Vinteren drog Sigvat Skald selvtrædie fra Carpsborg over Marker til Gotland; men førend han forlod Kong Olaf, kvad han disse Viser:

Nyd du nu Held og Lykke,
 Konning Olaf! indtil jeg
 Atter din Hal besøger,
 End en Gang vi her træffes;
 Det er nu Skaldens Ønske,
 At den krigerste Fyrste
 Liv og Land maa beholde,
 Hans Berømmelse leve.

Nu de Ord jeg, o Konge!
 Fremført har, som især os
 Magtpaaliggende ere,
 Mere jeg veed at sige;
 Gud lade dig beholde,
 Tapre Fyrste! dit Rige,

Ehi du er dertil baaren,
 Vist jeg det Onske nærer.

Siden droge de til Edestov, og fik kun et daarligt
 Fartøj over Floden, en lille Ege, som de havde ni egen
 Besværlighed at komme over med. Sigvat kvad:

Baad jeg trække lod den
 Kantrende Baad til Eide,
 Fra en saadan Fare
 Redning jeg neppe ventede;
 Trodde tage det usle
 Skib, slettere Fartøj
 Har jeg ej seet, jeg voved
 Mig dog paa Færgebaaden;
 Bedre det gif end jeg ventede.

Siden droge de igjennem Edestov; Sigvat kvad:

Da jeg vandred fra Eide
 Tretten Mill igjennem
 Skoven, ondt jeg udstod,
 Intet Herberge var der;
 Kæft til Fods vi om Dagen
 Ginge frem, men Kongens
 Mænd singe paa begge
 Fodblade brede Vunder.

Derpaa droge de ind i Gotland, og kom til Gaarden
 Hof; der var Døren lukket, saa at ingen kunde komme
 ind, og man sagde dem, at der var en Offerfest, hvor-
 for det ikke var nogen tilladt at komme ind; de rejste
 altsaa bort derfra; Sigvat kvad:

Jeg til Hof med Besvær kom
 Døren var lukket, ind jeg
 Redbojet Næsen satte,

Og mig forespurgt;
 Hedningerne fort mig
 Svared, at de holdt Hellig,
 Bort de mig jog, da bad jeg
 Troldene med dem trættes.

Derfra kom han til en anden Gaard, hvor Konen stod
 inde i Døren og bad dem, ikke at gaae ind, thi hun
 og hendes Mand havde et Offer til Alferne for; Sig-
 vat kvad:

Gaf ej længer ind, du
 Usling, Konen mælte,
 Her vi Hedninger ere,
 Odins Brede jeg frygter;
 Den uhoftige Kvinde
 Jog mig bort som en Ulo, og
 Sagde at hun til Alfer
 Ofred inde paa Gaarden.

Næste Aften kom han til tre Bønder, som alle hedde
 Olver, og alle tre viste ham bort; da kvad Sigvat:

Trende Ravner nu have
 Vendt mig Ryggen, og bort mig
 Viist, ved saadan Færd de
 Vere sig ej indlægge;
 Nu jeg venter at alle
 Mænd, som Olver hedde,
 Vilde snarest herefter
 Sjæster fra Døren vise.

Da drog de endnu videre frem samme Aften, og kom
 til den fjerde Bønde, som var den gjæstfrieſte af dem
 alle; men han viste ogsaa Sigvat bort; denne kvad da:

Siden gif jeg at søge
 Den, som af Folket ansaaes
 Gjæstfriest af alle,
 Der jeg Ly mig ventede;
 Denne Hakke-Bevogter
 Saae knap paa mig; er denne
 Bedst, da er ond den værste,
 Lidt kun dem jeg roser.

Ulfas Søn¹ paa Rejsen
 Østenfor Eideflov jeg
 Savned, da jeg en Hedning
 Bad om Ratteteje;
 Ulfas den mægtige Søn² jeg
 Der ej traf, een Ulfen
 Fire Gange man bort mig
 Dreb, ej gjæstfrie de ere.

Og da de nu kom til Rognvald Jarl, sagde denne,
 de havde vel haft en besværlig Rejse; hvortil Sig-
 vat kvad:

Udsendinge, som med
 Kongens Vrende drage,
 En besværlig Rejse
 Udtaaet nu have;
 Ondt vi døjed paa Vejen,
 Ikke vi selv os staaend,
 Hid fra Norden bod os
 Norges Herster at drage.

Svær var Rejsen igjennem
 Eideflov, da vi drog

¹) Kong. Olaf den Hellige.

²) Rognvald Jarl.

Østpaa til vældig Kriger,
 Jarlens Roes jeg forøger;
 Ej den herlige Fyrstes
 Undersaatter mig burde
 Bortviist have, da til min
 Gævmilde Drot jeg rejste.

Rognvald gav Sigvat en Guldring, ved hvilken Læs-
 lighed en Kone sagde, han var ikke rejst forgjeves med
 sine sorte Øjne; han kvad da atter:

Disse islandske sorte
 Øjne, o Kvinde! have
 Ført os hen ad den stejle
 Sti til den fagre Guldring;
 Denne min Fod har vandret
 Kastet frem ad gamle Veje,
 Som for din Mand, o Kvinde!
 Aldrig beksjendte vare.

Men da Sigvat kom hjem til Kong Olaf og gik ind i
 Hallen og betragtede Væggene, kvad han følgende:

Hoffinderne Kongens
 Sal med Hjelme pryde
 Og med Brynjer; de Vaaben
 Sees paa Væggene hænge;
 Ej kan den unge Konge
 Huusprydelser bedre
 Have, vist det er at
 Hallen i alt er herlig.

Derpaa fortalte han om sin Rejse og kvad:

Muntre Konge! jeg dine
 Højmodige Mænd nu
 Beder at høre disse

Viser om min Rejse;
 Ondt jeg led, da i Høst jeg
 Op fra Skibene sendtes
 Paa en Rejse til Sverrig,
 Siden sov jeg lidet.

Og da han talte med Kong Olaf, kvad han disse Viser:

Ypperlige Olaf!
 Jeg dit Værende trolig
 Hos den mægtige Rognvald
 Udført har, o Fyrste!
 Den fra Garde Kongen
 Sendtes store Hverd jeg
 Drøfted, hørte ej nogen
 Hoffinde bedre tale.

Glæbe Fyrste! dig Jarlers
 Frænde bad at beværte
 Vel enhver af hans Mænd, som
 Hid kom rejsende til dig;
 Snilde Konge! det vist er,
 At og enhver af dine
 Mænd, som til Sverrig rejser,
 Vil af Rognvald beskyttes.

Og fremdeles kvad han:

Konge! da jeg kom fra Vesten,
 Eriks Frænde omkring sig
 Havde alle de Mænd, som
 For til Fredsbrudet raaded;
 Jeg da paastod Rognvalds
 Hjælp dig god, om du Jarlers

Land, og det som Svend du
 Fratok, kunde beholde.

Mægler imellem eder
 Begge den vise Ulf var,
 Vi det Svar da finge,
 Ederes Sag maa forliges;
 Rognvald, Ondes Forsølger,
 Sagde at let du kunde
 Saa det mage, at ingen
 Havn for Fredsbrudet toges.

Eidlig paa Vinteren drog Sigvat, som nys er beret-
 tet, bort fra Carpsborg, og drog selvttredie igjennem
 Marker til Gotland; og nød ofte paa denne Rejse en
 flet Velkomst. Han kom endelig til Rognvald Jarl, og
 var der i lang Tid som en kjær Gæst; da spurgte han
 om Ingegerd, den svenske Konge Olafs Datter, at der
 vare komne Sendebud fra Kong Jarisleif i Holmgaard,
 for paa dennes Vegne at bestle til hende, samt at den
 svenske Konge Olaf gav dem et godt Haab; da kom
 ogsaa den svenske Konge Olafs Datter, Astrid; til
 Jarlen, medens Sigvat var der, og der blev da anret-
 tet et fagert Gæstebud. Sigvat talte da ofte med
 Kongedatteren, som snart blev bekjendt med ham, da
 hans Søstersøn, Ottar Svarte, længe havde staaet i
 stor Gunst hos hendes Fader, den svenske Konge Olaf;
 der blev da talt om mangehaande Ting. Jarlen spurgte
 Sigvat, hvad han meente, om Norges Konge Olaf
 vilde have Astrid; „vil han det,” sagde Jarlen, „da
 vilde vi ikke spørge Sverrigs Konge ad, om han tænker
 vel eller ilde derom.” Det samme sagde ogsaa Konge-

datteren Astrid. Derefter foer Sigvat hjem, og kom fort for Juul til Kong Olaf i Sarpsborg. Han fortalte ham strax de Tidender, han havde hørt, hvorved Kongen, i Begyndelsen blev tavst og mismodig, da Sigvat uemlig fortalte ham Kong Jarisleifs Frieri; og Kongen sagde, at han maatte vente sig det værste af den svenske Konge, naar de saa en Gang kunde faae ham det betalt. Men nogen Tid efter spurgte Kongen om alle Slags Nyheder fra Gotland. Sigvat fortalte ham meget om Astrid, hvor smuk hun var og hvor vel hun talte for sig, hvilket behagede Kongen vel. Derpaa fortalte Sigvat ham alle sine Samtaler med Rognvald Jarl og Kongedatteren Astrid, hvilket Kongen gav noje Agt paa, hvorefter han sagde: „Rekke tænker Sverrigs Konge, at jeg tør faae hans Datter imod hans Villie.“ Denne Sag blev imidlertid endnu ikke forebragt Almuen; men Kong Olaf og Sigvat talte ofte sammen derom, naar de vare ene to. Kong Olaf udforskede ogsaa omhyggelig Sigvat, hvad han havde erfaret om Rognvald Jarl, om han virkelig var hans Ven. Sigvat sagde, som sandt var, at Jarlen var en oprigtig Ven af Kong Olaf; derpaa kvad Sigvat:

Mægtige Konge, med den
 Mægtige Rognvald varig
 Fred du holde! han vogter
 Nat og Dag paa dit Bedste;
 Retvise Drot, jeg veed at
 Han i de østlige Lande
 Ved det brusende Hav er
 Troest af dine Venner.

87. Efter Juul rejste Thord Skottefoll, Sigvats Søn¹⁾ og endnu een af hans Skofvende hemmelig bort fra Hoffet over til Gotland; de havde begge forrige Høst været derovre med Sigvat. Da de kom til Jarlens Hof, fremviste de de Jærtegn, som Jarlen og Sigvat, da de sidst skiltes ad, havde aftalt med hinanden; og strax derefter gjorde Jarlen, og med ham Kongedatteren Astrid, sig færdige til at rejse; de havde omtrent hundrede Mand med sig, udvalgte Folk baade i Henseende til Vaaben, Klæder og Heste, og rede deres Vej til Carpsborg i Norge, hvor de ankom ved Ryn, delmisse. Kong Olaf havde ladet alt forberede til deres Modtagelse, saa der fandtes allehaande Drikkevarer, de bedste man kunde faae, og al anden Forraad var saa udsøgt som muligt; han havde ligeledes omkring fra Herrederne stævnet de fornemste Mand til sig. Da Jarlen nu kom der med sine Folk, modtog Kongen ham vel, og der anvistes ham store, gode og omhyggelig prydede Værelser, samt Tjenere og andre Mand, som skulde sørge for, at der ikke manglede nogen Ting, der kunde gjøre Gjæstebudet saa prægtigt, som muligt. Da dette Gilde nu havde staaet i nogle Dage, gif Kongen og Jarlen og Kongedatteren til Samtale; Kongedatteren Astrid anvendte al sin Klogt paa at mægle imellem hendes Fader og Kong Olaf, men denne sagde, at han var redebon til at slutte Fred, naar den svenske Konge vilde holde sit Ord, og give ham sin Datter Jugegerd til Ægte. Astrid sva-

¹⁾ eller Søstersøn.

rede: „Det er den eneste Ting, som min Fader vil sætte sig imod, at give dig Ingegerd, da han mener, I begge have megen Lyst dertil; nu kan jeg ikke raade for hendes Giftermaal, men hvad mig selv angaaer i samme Henseende, da er der intet i Vejen for, at dette jo kunde kaldes et forønsket Parti.” Kongen svarede: „Jeg anseer det for et herligt Parti, at faae eder, men jeg havde nu een Gang fastet min Hu til det andet.” Kong Olaf og Astrid talte den hele Dag sammen; om Aftenen begav Astrid sig til sit Herberge, tilligemed Jarlen. Næste Dag begav Astrid sig atter til Samtale med Kongen, og søgte endnu at stifte Fred imellem Kongerne, men uden at udrette noget; det samme Forsøg gjentog hun endnu den tredie Dag, og yttrede, at hendes Fader uden Tvivl vilde tillade hans Giftermaal med hende, men Kongen indlod sig ikke derpaa. Eftersom Astrid nu saaledes lempeligen paa mange Maader havde stræbt at tilvejebringe Forlig imellem Kongerne, og saae, at Olaf kun vilde forliges paa det Vilkaar, at han fik Ingegerd, da sagde hun til Kongen: „Oftere vil jeg ikke komme til eder, Herre, i det Ørende at bede om Fred, thi jeg har udtømt al min Forstand derpaa, og jeg vilde ikke have talt saameget, naar jeg ikke indsaae Sagens Vigtighed; nu maa al Ansvaret for eders Sag hvile paa eder selv; men, da du af alle holdes for en saa forstandig Mand, saa betænk, hvilken Forskjel du gjør imellem to Søstre, som efter nogles Mening dog ikke ere saa meget forskellige, eftersom du med Magt vil tilsvinge dig den ene, men vrager den anden, der saa godt som tilbydes dig; det er ogsaa at formode, at

du vil sætte mange kristne Menneskers Liv i Bøve ved din Paaftaaenhed." Da hun havde talt saaledes, sagde hun, at hun red bort med sit Rejssefølge; da gif Kongen op paa en Høj, som var der i Nærheden, og kvad denne Vise:

Jeg da stod og saae den
Fagerojede Kvinde
Medens den fyrige Ganger
Hende bar fra Højen;
Sorg den blide Mø os
Voldte, hurtig hun jog med
Hesten bort fra Gaarden,
Hver har sin Bekymring.

„Sandt er det," sagde Kongen, „hvad Astrid yttrede, at det er en stor Synd, at sætte mange Kristnes Liv i Bøve for Valget imellem to Søstre, da det dog er uvist, om det virkelig lykkes os at faae hende, som vor Hu mest staaer til; jeg vil derfor opsøge Astrid, og endnu en Gang tale med hende. Det skete da ogsaa; hun kom endnu en Gang til Kongen, og de, saavel som Jarlen, gave sig paa ny i Samtale, hvis Udfald endelig blev, at Rognvald Jarl fæstede Kong Olaf den svenske Konge Olafs Datter Astrid med den samme Morgengave, som hendes Søster Ingegerd skulde have haft; da blev der paa ny holdt Gilde, og med megen Herlighed druffet Bryllup imellem Kong Olaf og Dronning Astrid. Derpaa rejste Rognvald Jarl tilbage til Gøtland, og gav Kong Olaf ham ved Afskeden gode Foraringer, og de skiltes som de kjæreste Venner, hvilket Venstkaab de vedligeholdte saalange de begge levede.

88. Om Foraaret efter kom der Sendebud til Sverrig fra Kong Jarisleif i Holmgaard, som skulde videre underhandle om den Sag, Kong Olaf havde lovet Sommeren tilforn, nemlig om Siftermaalet imellem hans Datter Ingegerd og Kong Jarisleif. Da Kong Olaf nu forestillede hende Sagen, sagde hun, det var hendes Villie: „dersom jeg,” sagde hun, „skal giftes med Kong Jarisleif, da vil jeg have Aldeigeborg i Brudegave, og det Landskab, som dertil hører, til min egen fri Raadighed, saa at jeg kan sætte derover hvem jeg vil.” Dette samtykkede Sendebudene paa Gardkongens Vegne. Derpaa sagde Ingegerd til sin Fader Kong Olaf: „Skal jeg seje dig, Fader! i at rejse til Garderige, saa vil jeg vælge en svensk Mand, hvem jeg selv finder for godt og bedst stikket til at følge mig, og med eder alle vil jeg komme overens om, at denne Mand i Garderige ikke skal have ringere Rang end her, og i ingen Henseende mindre Værdighed eller ringere Rettigheder, end han har her i Sverrig.” Dertil gave Kongen og alle de andre deres Samtykke, og Kongen gav Sendebudene sit Ord paa denne Sag. Derpaa spurgte Kongen Ingegerd, hvad det var for en Mand i hans Rige, som hun vilde vælge til at følge med sig. Hun nævnte sin Frænde Roguvald Ulsson Jart. Kongen svarede: „Jeg havde tænkt paa anden Maade at lønne ham for sit Forræderi, at han i Vinter rejste med min Datter til Norge, og gav den digre Mand, som han vidste var min værste Fjende, hende til Friske; snarere skal han for den Sag blive hængt i Sommer.” Ingegerd bad da sin Fader at holde sit Ord og det heude

nylig givne Lofte, og bevægede ham endelig ved sine Bønner og Overtalelser til at tillade, at Rognvald Jarl maatte i Fred forlade Sverrig, imod at han ikke kom tilbage dertil, saalænge Kong Olaf regjerede over Sverrig. Ingegerd sendte derpaa nogle Mænd til Rognvald, lod ham underrette om det Foresaldne, og satte ham Stævne, hvor de skulde mødes. Jarsen gjorde sig strax færdig til Rejsen, og red op i Øster-Gotland, fik sig der et Skib, og drog med sine Følf Kongedatteren Ingegerd imøde. Siden rejste de alle sammen til Garderige, hvor Rognvald levede i lang Tid i megen Anseelse. Hans Søner vare Ulf og Ellif Jarl.

89. I Vester-Gotland var en Lavmand, ved Navn Emund af Skara; han var en klog og ordsnild Mand, med mange Frænder og megen Rigdom, og ansaaes for listig og ikke synderlig at troe; han var nu den mægtigste Mand i Vester-Gotland, da Rognvald Jarl var borte. Det Foraar, Rognvald Jarl forlod Gotland, holdt Goterne tit og ofte Thing med hverandre, og klagede deres Nød indbyrdes, hvad den svenske Konge nu vilde tage sig for; de havde spurgt for vist, at han var dem vred, fordi de havde sluttet Venstabs med Norges Konge Olaf istedenfor at stride med ham; og tillige var han meget fortørnet paa de Mand, som havde fulgt med hans Datter Astrid til Norge. Mange vare da af den Mening, at man skulde søge Undsætning hos Norges Konge, og tilbyde ham sin Tjeneste; men andre fraraadte dette, da Vester-Goterne ikke vare stærke nok til at udholde en Krig mod de Svenske, men Norges Konge, sagde de, laae

dem for langt borte, thi hans Lands Styrke laae dem for langt borte; man skulde derfor først forsøge det med Sverrigs Konge, sende en Mand til ham, for at prøve, om de kunde komme til Enighed med ham; „men hvis det ikke lykkes, da have vi endnu den Udvei, at søge Hjælp hos Norges Konge.” Man bad Emund at paatage sig denne Rejse, hvilket han ogsaa sagde Ja til. Da han nu var færdig, rejste han med tredive Mænd, og kom ind i Øster-Götland, hvor mange af hans Venner og Frænder vare; han nød der god Modtagelse, og raadslog med alle de forstandigste Mænd om denne Sag og den Waande, de vare i, og vare de af samme Tanker, og man fandt det var en stor Ubilighed af Kongen, som man vanskelig kunde finde sig i. Emund rejste op til Sverrig, og holdt der ligeledes Samtale med mange af Hovdingerne, hvilket endtes paa samme Maade, at alle gave ham deres Bisfald. Han fortsatte sin Rejse til han en Aften kom til Upsal, hvor Kongens Sæde var; her fik han sig et godt Herberge, og blev der om Natten; Dagen efter gik han til Kongen, da denne sad paa Stævne med mange Mænd omkring sig; Emund gik hen for Kongen, bukkede for ham og hilste ham efter hans Værdighed. Kongen saae op paa ham, og hilste ham, og spurgte, hvad Tidende han havde at forebringe. Emund svarede: „Kinge ere Tidender hos os Gøter, men det tykkes os en ny Tidende, at Atte den Overmodige fra Værmeland foer i Winter op i Skovene med Skier og Bue; vi holde ham fra den Tid af for den bedste Vueskytte; han fik sig nu paa Fjeldet saa meget Graaværk, at han fyldte sin Skiflade med saa meget han

var i Stand til at fore med sig; han vendte derpaa hjem fra Skoven, og saae da en Dag et Egern, og blev nu saa vred, at han slap Slæden, og løb efter Egernet, men Egernet søgte altid hen, hvor Skoven var tykkest, og hvor det var værst at angribe det, snart i Trærodderne, snart oppe i Grenene, og snart fløj det imellem Grenene og fra det ene Træ til det andet; men naar Atte stod efter det, kom Pilen altid ovenfor det eller nedenfor det, men aldrig kom Egernet saa langt bort, at Atte jo kunde see det tydelig; han fik en saadan Begjerlighed efter denne Jagt, at han løb efter det hele Dagen, men ikke desto mindre fik han ikke dette Egern opjaget; og da Nattens Mørke nu faldt paa, lagde han sig ned paa Isen, som han plejede om Ratterne; det var stærkt Sneefog og koldt, og om Morgenen, da det blev lyst, gik han ud at lede efter sin Slæde, men fandt den ikke, og fik den aldrig mere, og drog saaledes hjem med tomme Hænder. Saa er min Tidende, Herre!” Rougen svarede: „En siden Tidende, er der ikke andet og mærkeligere at fortælle derom.” Emund svarede: „For ikke længe siden tildrog sig, hvad man med Rette kan kalde en Tidende, at Gøte Loveson med fem Krigsskibe foer ned ad Gøtø elven, og da han laae i Egerserne, kom der danske Folk med fem store Kjøbmandsskibe; Gøte anfaldt dem strax, og vandt snart de fire, uden at miste nogen af sine Folk, og fik Gods i Overflodighed, men det femte Skib kom ud paa Havet, fik sat Seil til og undkom; Gøte satte efter dem med eet Skib, og kom dem først temmelig nær, men Vejret tog da til, og Kjøbmandsskibet sejlede hurtigere; Gøte, som nu var kommen

langt ud paa Havet, vilde da vende tilbage, men der rejste sig en stærk Storm, saa han led Skibbrud ved Less, og alt det Gods, der var ombord, og de fleste af Mandstabet forgik; hans andre Stalbrødre skulde biev efter ham i Egerserne, da kom de Danske over dem med femten Kjobmandskibe og dræbte hver levende Sjæl, og bemægtigede sig alt det Gods, hine forhen havde taget; det fik de for deres Gristhed." Kongen svarede: "Dette er vigtige og mærkelige Tidender. Men hvad er dit Verende hid?" Emund svarede: "Jeg er kommen, Herre, for at høre eders Kjendelse i en vanskeligt Sag, som vi Gøter have; som kommer af, at vor Lov og Upsale-Lov afvige fra hinanden." "Hvad er det," sagde Kongen, "du vil klage over?" Emund svarede: "Der vare to odelbaarne Mænd, lige i Byrd, men ulige i Ejendom og Sind. De trattede om Jordegods, og gjorde hinanden Skade i lang Tid, og den mægtigste tilføjede den anden den meste Skade; men omsider blev deres Trætte bilagt og deres Sag afgjort paa det almindelige Folkething, og lod Dommen saa, at den mægtigste, som den der havde gjort den største Skade, skulde betale derfor, hvormed han kun var lidet tilfreds. Ved første Udbetaling betalte han derfor en Spurv for en Gaas, og en Griis for et gammelt Sviin, og istedenfor en Mark brændt Guld betalte han den halve Mark i Guld, den anden halve i Leer og Muld, og desuden truede han haardelig den, som modtog Betalingen, og lod sig nsie med det han fik; os tykkes dette ikke synderlig retfærdigt, men hvorledes dommer I i denne Sag, Herre, thi eders Dom skulde vi i alting efterkomme over hele Sverrigs

Rige." Kongen svarede: „Han skal udrede den fulde Betaling, saaledes som den første Dom lod, og til Kongen tre Gange saa meget; og er ikke Betaling stæet for Aar og Dag, da skal han være fredløs og have forbrudt alt sit Gods, Halvdelen til Kongens Gaard og Halvdelen til sin Vederpart." Emund krævede til Vidne og indskød denne Kongens Dom under den Lov, som gjaldte paa Upsale-Thing. Derpaa hilste han paa Kongen og takkede for hans Kjendelse. Emund gif derpaa ud, og andre Mænd fremførte nu deres Klagemaal, saa at Kongen blev siddende her langt hen paa Dagen, for at domme i Folks Sager. Da han siden gif til Bords, spurgte han, hvor Emund Lavmand var? man sagde ham, han var hjemme i sit Herberge. Kongen sagde, han skulde være hans Gæst i Dag. Derpaa bleve Retterne baarne ind, og der kom Spillemand med Harper og Giger og andre Spilleredskaber; Kongen var da meget munter og havde mange mægtige Mænd til Gæst om Dagen, og tænkte ikke videre paa Emund; han drak denne hele Dag, og sov Ratten efter; men da han vaagnede næste Morgen, tænkte han paa, hvad Emund havde sagt forrige Dag, og da han var paaflædt, lod han sine vise Mænd kalde til sig; han havde nemlig altid tolv af de viseste Mænd til at sidde i Retten med sig og at raade i vanskelige Sager. Dette var dog ingen let Sag, thi Kongen blev vred, naar man afveg fra Retten i nogen Sag, og det nyttede heller ikke at sige ham imod. Ved dette Møde tog Kongen da til Orde, og befalede at tilkalde Emund Lavmand; men Sendebudene kom tilbage, og sagde: „Herre," sagde de, „Emund Lavmand red bort

i Gaar, siray efter at han havde spist." Derpaa sagde Kongen: "Siger mig, mine gode Hovdinge! hvad havde det Lovspørgsmaal at betyde, som Emund fremfattede i Gaar?" De svarede: "J selv maa have betænkt, om der laae noget andet under, end hvad han talte." Kongen sagde: "De to odelbaarne Mænd, som han fortalte om, at de laae i Strid, af hvilke dog den ene var mægtigere end den anden, og som gjorde hinanden Skade, dermed meente han mig og Olaf Digre." "Deri har J Ret, Herre!" svarede de. "Men," vedblev Kongen, "hvad vilde han sige med det, at der betaltes Spurs for Gaas, og Griis for gammelt Sviin, samt Leer og Muld for hver halve Mark Guld?" Arnvid den Blinde svarede: "Hvad er uligere end rødt Guld og Muldjord, men større Forskjel er der dog imellem Konge og Træl eller Trælkvinde; J lovede Olaf Digre eders Datter Ingegerd, der baade paa Fædrene og Modrene Side er kongebaaren af Upsbearnes Æt, som er den ypperste i Norden, da den nedstammer fra selve Guderne; men nu har Olaf faaet Astrid, som, endstjønt hun er kongebaaren, dog har en Tjenestekvinde til Moder, og det en fremmed fra Benden; stor Forskjel er der imellem de to Konger, af hvilke den ene tager til Takke med sligt, men den anden lader, som han vilde høvne sig derover; og er det at vente, at der gives ikke en eneste Mand, som kan maale sig med Upsale-Konge; lader os alle takke og bede til, at dette maa saa vedvare fremdeles, thi Guderne have længe holde Haanden over deres Yndlinger, stjønt der er mange, som nu forsmaaer den Tro." De vare tre Brodre: Arnvid den

Blinde havde saa slet Syn, at han neppe kunde drage i Strid, men han var den mest veltalende Mand; den anden hed Thorvid den Stammende, han kunde ikke tale mere end to Ord i Sammenhæng, men han var en meget djærv og paasidelig Mand; den tredje hed Freivid den Dove, han kunde ikke høre, uden man raabte til ham; disse Brodre vare alle rige, særdeles magtige og af stor Slægt; meget vise vare de alle og Kongen kjære. Kongen sagde da: „Hvad vide I om Grunden til at Emund fortalte mig Historien om Atte den Overmodige?“ Ingen af dem svarede, men den ene Broder saae paa den anden. Kongen sagde: „Siger det!“ Da sagde Thorvid den Stammende: „Atte, Atte, glubst, gjerrig, ond, stolt, dum.“ „Hvem skal have den Sner?“ sagde Kongen. Freivid den Dove svarede: „Herre, vi skal sige det tydeligere, dersom I giver Tilladelse dertil.“ Kongen svarede: „Du har min Tilladelse, Freivid, tal hvad der ligger dig paa Hjerte.“ Freivid tog da til Orde: „Min Broder Thorvid, som er den viseste af os, mener at det gaaer ud paa eet, enten man siger Atte eller glubst, stolt og dum; og den kalder han saa, som er saa kjed af Fred, at han attraaer Smaating, som han dog ikke faaer, og gaaer derved Slip af store og vigtige Fordelse, som Atte gjorde; nu er jeg saa dov, at jeg neppe kan høre hvad der tales ved Siden af mig, men jeg har dog hørt mange sige, saa jeg godt kunde forstaae det, at det misligner alle, baade Fornemme og hele Almuen, at I ikke holder eders Lofte mod den norske Konge, og dernæst at I rykkede den menige Almuens Dom, som affagdes imellem eder og Olaf Digre paa Upsale, Thing;

men jeg troer, at man kan sige med Sandhed, at I ikke behøver at frygte hverken Norges Konge eller Danekongen eller nogen anden, naar Sverrigs Folk vil følge eder; men naar Landsfolket i Forening reffer sig imod eder, da kjende vi, eders Venner, ingen Raad, som man kan være sikker paa vilde gavne eder." Kongen svarede: „Hvem er Hovedmændene for det, at forraade Land og Rige fra mig?" „Alle," sagde Freivid, „vilde her have Lob og Ret overholdt, men man tykkes at det er langt fra at det skeer, formedelsi eders Tyranni og Voldsomhed. Det at Emund kom frem med sit Lovspørgsmaal, sigtede til eder og Norges Konge Olaf Digre, og den Handel imellem eder; du har nu selv dømt i denne eders Sag, og samme Domme nu alle Hovdinger I skal holde og finde eder i; betragt nu en Gaug, Herre, hvor mange af eders Hovdinger her sidde med eder i Raadslagning; jeg troer, sandt at sige, at vi ere kun sex, som I kunne kalde eders Raadgivere, men alle de andre, tænker jeg, ere dragne deres Vej og redet ud i Herrederne, efter fælles Overlæg, og holde Thing med Landsfolket; og naar jeg skal sige eder Sandheden, saa er der opstaaet Hærpiil og sendt rundt om i Landet, og stævnet Folket sammen, for at revse det Hovmod og den Lovløshed, som man finder dig skyldig i, og nu ikke længer vil taale; alle vi Brødre være indbudne til at tage Deel i denne Raadslagning, men ingen af os vilde bære Raab af Forrader, thi saa var ikke vor Fader." Kongen tog da til Orde: „Hvilken Udvej skulle vi nu vælge, thi stor Fare er nu forhaanden; raader mig nu, mine gode Hovdinger, at jeg kan be-

holde mit Land og min Værdighed, mit Kongedømmene og min Fædrenearv, thi ikke kan jeg stride mod hele det svenske Folk." Arnvid den Blinde svarede: „Det synes mig det bedste Raad, at I rider ned til Naros med de Folk, som vilse følge eder, tager der eders Skibe og farer først ud i Mælaren, og sætter eder der i Sikkerhed; stavn da til eder alt det Folk, som vil drage til eder, og far nu ikke frem med Overmod, men lov Folket Lov og Landsret, see derpaa at standse Hær-pilen, thi den kan i den korte Tid endnu ikke være kommen ret langt, og send eders Mænd, dem I have mest Lid til, hen til dem, som ere Formænd for Opstanden, og prøv paa, om ikke denne Tumuel paa en eller anden Maade kan stilles." Kongen sagde, at han gjerne vilde følge dette Raad, og at Brødrene skulde fare den Færd, thi han troede dem bedst af alle sine Mænd. Da sagde Thorvid den Stammende: „Jeg jeg vil blive her, men men Jakob maa fare, det det behøves." Da sagde Freivid den Døve: „Lad os nu gjøre, Herre," sagde han, „som Thorvid siger, han vil ikke forlade eder i denne Færd, men vil, at jeg og Arnvid skulde fare, og at vi skulde tage din Son, den unge Jakob, med os." Denne Beslutning blev nu udført; Kong Olaf drog til sine Skibe, og sejlede ud i Mælaren, og der strømmede snart Folk til ham, da han nu var mild og venlig, og bød hver Mand Lov og Ret. Men Freivid og Arnvid rede først ud paa Ullerager, og havde Kongesønnen Jakob med sig, men holdt det dog skjult, at han var med paa denne Færd; de mærkede snart, at der var meget Sammenløb og Oprør, og Bønderne holdt Thing baade Dag og Nat.

Og da de der traf deres Venner og Frænder, sagde de, at de vilde være med, hvilket alle med Glæde toge imod; strax henstod man hele Raadslagningen til dem, og der strømmede en talrig Mængde til dem, hvilke dog alle vare enige i og raabte, at de ingensunde længer vilde have Olaf til Konge over sig: „vi vilde,” sagde de, „ikke længer taale hans Ulov og Overmod, thi han vil ingen Mand's Raad høre, skjont de fornemste Hovdinger sigte ham Sandheden.” Men da Freivid mærkede Folkets Hestighed, da saae han, paa hvilken slet Tod Sagen stod, og holdt da Stævne med Lands-hovdingerne, til hvem han talte saaledes: „Mig synes, hvis dette Storbark, at sætte Kong Olaf fra Regjeringen, skal have nogen Fremgang, da skulle vi Upsbear være raadige for den Sag; thi saa har det altid været her, at det som Upsbearnes Hovdinger have stadfæstet indbyrdes, den Beslutning have de andre Undersaatter fulgt; ikke behøvede vore Frænder at søge Raad hos Vestgoterne om Svearnes Landsfyrelse; nu vilde vi heller ikke vanslagte fra dem, saa at Emund af Skara behøver at give os gode Raad; derfor skulle vi, Venner og Frænder, forene os fast sammen, thi vi her ere vist hverandre troe og paalidelige.” Dette samtlykkede de alle, og gave hans Tale Bifald. Derpaa sluttede hele Mandstabet sig til den Forening, som Upsbearnes Hovdinger havde indgaaet med hverandre, og Brodrene Freivid og Arnvid vare da Hovdinger for Hæren; men saasnart Emund mærkede dette, anede han vel, hvilken Vending det vilde tage, begav sig derfor til Brodrene og holdt Samtale med dem; spurgte da Freivid Emund; „Hvad er eders Afgt, naar Olaf

Erifson, som man nu har i Einde, er taget af Dage, hvilken Konge ville I da have over eder?" Emund svarede: "Den, som da synes bedst stikket dertil, hvad enten han er af Kongeslægten eller ej." Freivid svarede: "Det ville vi Upsvear ikke samtlykke, at Kongedømmet i vore Dage skal gaae fra den gamle Kongeslægt, som Led efter Led har regjeret over os, saalænge der er saa god Lejlighed til at blive ved den, som der nu er; Kong Olaf har to Sønner, den ene af dem ville vi vælge til Konge; thi det gaaer sjelden gode, naar Magten kommer i saadannes Hænder, som ej ere fødte dertil, thi der ere ingen, der mindre kunne styre sig, end saadanne." Disse Ord og deene hans Dom bleve modtagne med lydeligt Bifald, og alle valgte Jakob til Konge. Da sagde Emund af Skara: "I Upsvear have nu Magt til at raade herfor denne Gang; men det vil jeg sige, og saa vil det gaae, at mungen een af dem, som nu ikke ville høre noget om, at Kongedømmet skal gaae fra den gamle Kongeslægt, skal leve den Dag, da de selv give deres Samtlykke til, at Kongedømmet gaaer over i en anden Slægt, og det vil være til større Gavn for Land og Rige." Derpaa lode Brodrene Freivid og Arnvid Kongesønnen Jakob føre frem paa Thinget, og lode ham der give Kongenavn, og Svearne gave ham tillige Navnet Onund, som han siden beholdt saalænge han levede; han var den Gang elleve eller tolv Aar gammel. Derefter fik Kong Onund sig en Hird, valgte sig Hovdinger til at være hos sig, og alle disse havde saa mange Folk samlede, som han fandt nødvendigt, men Bondealmuen gav han Orlov til at drage hjem. Derpaa begyndte

Underhandlinger imellem begge Kongerne, som endtes med en Sammenkomst, i hvilken de sluttede Forlig, saaledes at Olaf skulde være Konge over Landet i sin Levetid, han skulde ogsaa holde Fred og god Forstaaelse med Norges Konge, og med alle de Mænd, som havde deeltaget i Opstanden, og være mild, eftergivende og søjelig mod alle sine Mænd; Onund skulde ligeledes være Konge og have saa stor en Deel af Riget under sin Bestyrelse, som Fader og Søn kunde blive enige om, men tillige være forpligtet til at holde med Bønderne, hvis Kong Olaf gjorde noget, som de ikke vilde finde sig i. Derpaa bleve Sendebud stikkede til Norges Konge, med det Brev, at den svenske Konge vilde stadfæste Freden imellem dem, og at han skulde drage ham imøde i Stavnledning til Kongehelle. Da Kong Olaf Digre horte denne Ordsending, var han endnu, som før, redebon til Forlig og Fred, og begav sig med sine Folk til det bestemte Sted, hvorhen den svenske Kong Olaf ogsaa begav sig; her indgik Svogrene i en Sammenkomst Fred og Forlig med hinanden, og den svenske Kong Olaf var nu god at tale med og sagtmodig. Thorsteu Frode fortæller, at der laae en Bygd paa Hisingen, som snart blev regnet til Norge, snart til Gotland; om denne underhandlede Kongerne og bleve enige om, at de skulde afgjøre ved Lodkastning, hvo der skulde besidde denne Ejendom, nemlig kaste Tærninger derom, og den skulde have den, som fik højeste Øjne. Da kastede først den svenske Konge, og fik Sexer alle, og sagde, at Kong Olaf behøvede ikke at kaste; denne sagde, i det han rystede Tærningerne i Haanden: „Der er endnu to Sexer paa Tærningerne,

og det er en ringe Sag for vor Herre, min Gud, at lade dem endnu en Gang komme op;" derpaa fastede han og fik Sexerne op; anden Gang fastede Everrigs Konge Sexer alle, og sagde, at der visde ikke komme noget ud af alt dette. Ikke desmindre fastede Norges Konge Olaf endnu en Gang, og viste da den ene Tærning sex Dine, men den anden gif isønder i to Stykker, paa hvilke der vare syv Dine, saa at Kong Olaf havde faaet tretten op, og saaledes kom i Besiddelse af Bygden. Vi have ikke hørt flere Efterretninger om denne Sammenkomst. Kongerne stiles nu ad forligte.

90. Efter den Begivenhed, som vi nu en Stund have fortalt om, vendte Kong Olaf Haraldson med sine Folk tilbage til Wigen, begav sig først til Tonsberg, hvor han forblev i nogen Tid, og derpaa længere nordpaa, og om Høsten heelt op til Throndhjem, hvor han lod indrette sit Vintersæde, og forblev der Winteren over. Han var nu Enevoldskonge over hele Landet; men Kong Harald Haarfager havde mange Fylkekonger under sig; den Deel af Landet, som den svenske Konge havde haft, havde han nu faaet med Fred; men den Deel, som Danekongen havde haft, tog han med Magt, og regjerede herover ligesaa fuldt som aandensteds i Landet. Knud Danekonge regjerede den Gang baade over England og Danmark, og sad selv for det meste i England, men satte Hovdinge til at forestaae Danmark, og han gjorde paa denne Tid ingen Fordring paa Norge.

91. Der fortælles, at i Kong Harald Haarfagers Dage bebyggedes Orknoerne, hvor der forhen

kun vare Smuthuller for Sorovere. Den første Jarl paa Orknoerne hed Sigurd, og var en Søn af Eisten Blunra og Broder til Rognvald More-Jarl. Efter Sigurd var hans Søn Guttorm Jarl over Orknoerne i eet Aar; efter ham igjen Torf, Einar, Rognvald More-Jarls Søn, som i lang Tid var Jarl over Orknoerne, og en mægtig Mand, Harald Haarfagers Søn, Halsdan Høibeen, gjorde et Tog mod Torf, Einar, og fordrev ham fra Orknoerne; men Einar kom fort efter tilbage, og dræbte Halsdan Høibeen paa Kinaus. Derefter gjorde Harald selv et Krigstog til Orknoerne, men Einar flygtede da op i Skotland. Kong Harald lod sig tilsværge al Odal paa Orknoerne for Halsdans Drabs Skyld. Derefter sluttede Einar Jarl Forlig med Kong Harald, blev hans Mand, og tog Herne i Forlening af Kongen, men skulde dog ingen Skat betale deraf, da de vare saa udsatte for Soroveri. Jarlen betalte trefindstyve Mark Guld til Kongen, som derpaa hærgede paa Skotland, hvilket outales i Glyndrape. Efter Torf, Einar regjerede hans Søner, Arnkel, Erlend og Thorsinn Hjernekløver; i deres Tid kom Erik Blodøxe fra Norge, og Jarlerne bleve ham underdanige; Arnkel og Erlend faldt i Viking, men Thorsinn regjerede over Herne, og blev en gammel Mand; hans Søner vare Arnfinn, Lødder, Havard, Hjet og Skule; deres Moder var Groe, Thorskeen Røds Datter. Imod Slutningen af Thorsinn Jarls Regjering kom Erik Blodøxes Søner fra Norge, da de flygtede for Hakon Adelssteensfostre, og da tiltog disse sig al Magten paa Orknoerne. Thorsinn Jarl fik en brad Dod, hvorpaa hans

Sønner kom til Regjeringen; om dem har man store Sagaer; Lodver overlevede de andre, og regjerede da allene. Hans Søn, Sigurd Digre, blev Jarl efter ham; han var en stor Kriger; paa hans Tid kom Kong Olaf Tryggveson tilbage fra Vesterviking med sin Flaade, og landede ved Orkenøerne, hvor han fangede Sigurd Jarl, der laae med eet Skib i Rognvaldsbøg. Kong Olaf tilbød Jarlen at løse sit Liv ved at lade sig døbe, og antage den sande Tro, blive hans Mand, og lade Troen forkynde paa Herne, hvilket Jarlen lovede. Efterat have taget Jarlens Søn, som hed Hvalp eller Hunde, til Gæst, fæstede Kong Olaf til Norge, og blev, som man veed, Konge der; Hunde var i nogle Aar hos Kong Olaf, og døde der, og frå den Tid af viste Jarlen ham ingen Lydighed; han giftede sig med en Datter af Skottekongen Melkolf, og havde med hende en Søn, Thorsinn; hans ældre Sønner vare Sumarlide og Bruse og Einar Brangmund. Fire eller fem Aar efter Olaf Tryggvesons Fald drog Sigurd Jarl til Irland, og satte imidlertid sine ældre Sønner til at forestaae Landet, men Thorsinn sendte han til dennes Morfader Skottekongen; paa denne Rejse faldt Sigurd Jarl i Brjans Slaget, og da Efterretningen derom kom til Orkenøerne, bleve hans Sønner, Sumarlide, Bruse og Einar, tagne til Jarler, og deelte Landet imellem sig, saaledes at hver fik en Trediedeel. Thorsinn Sigurdsøn var kun fem Aar gammel, da Sigurd Jarl faldt; og da Efterretningen om hans Død kom til Skottekongen, gav han sin Dattersøn Katenæs og Syderland, samt Jarlsnavn, og

fatte Mand til at forestaae Regjeringen med ham. Thorsfinn Jarl var strax i sin Opvæxt fuldkommen i alle Manddomsprøver, han var stor, stærk og styg, og da han blev ældre, visie det sig snart, at han vilde blive en havesyg, haard og grum, men tillige klog Mand. Derom taler Arnor Jarlestald:

Modig han sig tilbød,
Land at væge og vinde,
Under Himlen er Einar's
Broder af alle raskest.

Brødrene Einar og Bruse vare ulige af Sind; Bruse var sagtmodig, fredsommelig, forstandig, vennelsel og veltalende; Einar var stridig, tilbageholden og uvenlig, havesyg, gjerrig og en stor Kriger; Sumarlide lignede Bruse i Tænkemaade, var den ældste, og levede kortest af de Brødre; han døde paa Sotteseng. Efter hans Død gjorde Thorsfinn Jarl Fordring paa sin Deel af Brkenserne. Einar svarede dertil, at Thorsfinn havde Katenæs og Syderland og dertil hørende Landstaber, som deres Fader Sigurd havde ejet; og dette regnede han for meget mere, end en Trediedeel af Brkenserne, hvorfor han ikke vilde tilstaae Thorsfinn nogen Deel deraf; men Bruse derimod var hvad ham angik villig dertil, da han ikke, sagde han, begjerte mere af Landet, end den Trediedeel, der tilkom ham med Rette. Da bemægtigede Einar sig de to Trediedele af Øerne, blev nu mægtig, men ikke synderlig elsket; der mangede ham ikke paa Folk; hver Sommer laae han i Viking og hærgede, og gjorde stort Opbud til Leding, men var ikke astid lige heldig til at vinde Gods paa sin Vikingsfærd; Bønderne begyndte derfor at fjedes ved

den Besværslighed og Beføstning; de havde heraf; men Jarlen fortsatte ikke desmindre sine Tøge med samme Fær, og det var ingen tseligt, at sige ham imod, thi han var en meget stibsfundet Mand; da kom der dyr Tid i hans Rige af alle de Byrder, han lagde paa sine Mand, og den Beføstning, som der fulgte med, og Bønderne bleve misfornøiede. I Brusens Deel af Landet havde derimod Bønderne gode Aaringer og Fred og Ro, hvorfor denne blev meget affholdt.

92. Amunde hed en mægtig og rig Mand, som boede paa Løbendenæs i Sandvig paa Rosbo; hans Son Thorkel var een af de fortrinligste Mænd paa Ørkenøerne. Amunde var en særdeles forstandig Mand, og hans Fader stod ligeledes i megen Anseelse paa Øerne. Et Foraar, da Einar, som sædvanlig, gjorde et stort Opbud, vare Bønderne, som før, meget misfornøiede, forebragde Sagen for Amunde, og bade ham tale et godt Ord for dem hos Jarlen. Han svarede dem: „Den Jarl, vi nu have, bryder sig kun lidet om hvad man forestiller ham, og vil kun have sin egen Villie frem; det vil derfor ikke nytte, at gjøre ringeste Bøn til ham derom; imellem os og Jarlen er der nu for Tiden godt Venstskab, men jeg frygter, det vil blive farligt, efter det Sindelag vi begge have, hvis vi kom i Uenighed med hinanden; jeg vil derfor slet ikke befatte mig med denne Sag.” Derpaa talte de med hans Son Thorkel derom; han vilde ogsaa nødig dertil, men lovede det dog omsider, da de bleve ved at opmuntre ham. Da Jarlen nu holdt Thing, talte Thorkel paa Bøndernes Vegne, bad Jarlen at skaane dem for de svære Paalæg, og viste deres Nød og Trang; men Jar-

len svarede uden Brede, og lovede, at tage Hensyn til Thorkels Ord: „Jeg vilde ellers,” sagde han, „have udstrevet sex Skibe af Landet, men nu vil jeg lade mig nøje med tre; men du, Thorkel, kom ikke oftere med den Bøn.” Bønderne takkede Thorkel meget for hans Hjælp; Jarlen drog i Viking, og kom tilbage om Høsten. Næste Foraar gjorde han paa ny Opbud, som han plejede, og holdt Thing med Bønderne; da talte Thorkel atter Bøndernes Sag, og bad ham staaue dem. Jarlen svarede med Brede, og sagde, at Bønderne skulde høfligen undgælde denne hans Tale, og blev da saa heftig og forbitret, at han sagde, de skulde ikke begge komme levende paa Thinget næste Sommer; hvorpaa Thinget opløstes. Men da Amunde erfarede, hvorledes Thorkel og Jarlen havde været i Trætte, bad han sin Søn forlade Herne; han rejste da over til Thorsinn Jarl paa Næs, og af hans Venner flygtede, somme til Norge, somme til andre Lande. Thorkel var længe hos Jarlen, blev meget afholdt af ham; hvorfor han blev kaldet Thorkel Fostre, og var en anseet Mand. Mange mægtige og anseelige Mænd flygtede fra deres Odel paa Orkenøerne; men da Thorsinn Jarl blev fuldvoksen, sendte han Fredsbud til sin Broder Einar Jarl, og forlangte af ham det Rige, som han troede der tilkom ham af Orkenøerne, nemlig Tre-diedelen af Herne. Einar havde ingen Lyst til at forminde sit Rige; men saasnart Thorsinn Jarl erfarede dette, opbød han Leding af Katenæs, og drog ud til Herne; Einar Jarl samlede ligeledes Folk for at forsvare Herne. Bruse samlede ogsaa Folk, og drog sine Brødre imøde, og magtede Fred imellem dem, paa Vil-

faar at Thorsfinn Jarl skulde have Trediedelen af Orkenerne, som tilkom ham med Rette; men Bruse og Einar sloge deres Deel af Landet sammen, og Einar skulde regjere allene derover, forsaavidt Landets Forsvar angik; men døde den ene for den anden, skulde den Længstlevende arve hans Land; dette Fordrag syntes dog ikke ganske billigt, thi Bruse havde en Søn, som hed Rognvald, men Einar var sønneløs. Thorsfinn Jarl satte da Mænd til at bestyre sit Rige paa Orkenerne, men boede selv for det meste paa Katenæs. Einar Jarl drog endnu som oftest paa Krigstog til Irland, Skotland eller Bretland. En Sommer da han hærgede paa Irland, holdt han, som forhen er skrevet, et Slag i Ulfskelfjord med Trefongen Konofeger, og led der et stort Nederlag og Mandetab. Sommeren derefter sejlede Eivind Urarhorn fra Irland, og vilde til Norge, men da det var stormende Vejr og Strømningerne usejlbare, maatte han lægge ind i Asmundsvog, og laae der vejrfast i nogen Tid; da Einar Jarl fik dette at vide, styrede han did med en stor Hær, fangede Eivind, og lod ham dræbe, men gav alle hans Mænd Fred, hvorpaa disse sejlede til Norge, og fortalte Kong Olaf, hvorsledes Eivind var kommen af Dage. Kongen svarede ikke synderlig dertil, men man kunde dog mærke paa ham, at han ansaae det for et stort Tab, og at det var ham meget smud, men sædvanlig talte han kun lidet om det, der mishagede ham. Thorsfinn Jarl sendte Thorkel Fostre ud til Verne, for at indkræve sin Skat. Einar Jarl tilstrev især Thorkel den Urolighed, der havde fundet Sted, da Thorsfinn Jarl gjorde Paastand paa Viken-

ørne; Thorkel skyndte sig da tilbage fra Verne til Næs, og berettede Thorsinn, at han havde faaet sikker Underretning om, at Einar Jarl vilde have ladet ham dræbe, hvis ikke hans Venner og Frænder havde givet ham Nys derom: „nu har jeg den Betænkning,” sagde han, „at enten maa jeg holde et saadant Møde med ham, at Sagen dermed er tilende, eller jeg maa rejse længere bort, et Sted hen hvor hans Magt ikke naaer.” Jarlen opmuntrede ham til at drage til Kong Olaf: „du vil,” sagde han, „hvor du kommer, blive æret og anseet hos høje Herrer, men jeg kjender dit og Jarlens Sindelag, at I snart vilde staae hinanden efter Livet.” Thorkel Fostre rejste da om Høsten til Norge til Kong Olaf, og levede hos ham om Vinteren i megen Gunst; Kongen havde ham ofte i Tale med sig, da han, som det og virkelig forholdt sig, sandt, at Thorkel var en forstandig og dygtig Mand; han mærkede da snart af hans Tale, at han i sine Uttringer udlod sig meget forskjelligt om Jarlerne, og var en god Ven af Thorsinn Jarl, men havde meget at udsætte paa Einar Jarl. Tidlig om Vaaren sendte Kong Olaf Skib og Mænd over Habet til Thorsinn Jarl med det Budskab, at han skulde komme til ham. Thorsinn Jarl unddrog sig heller ikke fra denne Rejse, da der fulgte Venstabsforsikringer med Budskabet.

93. Thorsinn Jarl drog nu til Kongen i Norge, nød hos ham god Modtagelse, og blev der en stor Deel af Sommeren; men da han beredte sig til at rejse tilbage, gav Kong Olaf ham et godt og stort Langskib med alt Redskab. Thorkel Fostre lavede sig da til at rejse vester over Habet med Jarlen, som gav ham det

Skib, han var fæstet over paa om Sommeren; Kongen og Jarlen stilses med megen Kjærlighed. Thorsfinn Jarl kom om Høsten til Ørkensærne; men saasnart Einar Jarl fik det at vide, samlede han mange Folk til sig, og begav sig til Sæes. Bruse Jarl begav sig da atter til begge sine Brødre, og søgte at forlige dem; han bragde det ogsaa dertil, at de indgik Forlig, som bekræftedes med Eder. Ligeledes kom Thorkel Fostre til Enighed med Einar Jarl, og de aftalte, at de skulde gjøre Gæstebud for hinanden, og Jarlen skulde da først besøge Thorkel i Sandvig; men da Jarlen var der til Gæstebud, gjorde Thorkel sin største Flid med Anretningen, dog var Jarlen ikke munter; der var et stort Huus, i hvilket de drak, med Dør paa begge Ender.

94. Den Dag, Jarlens Afreise var bestemt, skulde Thorkel drage med ham til Gæstebud; denne sendte da nogle Mænd forud paa den Vej, de skulde rejse den Dag; men da disse kom tilbage, mældte de Thorkel, at de havde fundet tre Vaghold, og meente de, der maatte være Svig paa Færde, da de Mænd, som laae der, alle havde Vaaben, som til et Slag. Men da Thorkel hørte dette, trak han det ud med sin Tilberedelse til Rejsen, da han frygtede for, at det var ikke, som det skulde lade, til Gilde man havde indbudt ham; derpaa lod han sine Mænd komme til sig; Jarlen bad ham da at gjøre sig færdig, thi det var paa Tiden at ride; Thorkel foregav, han havde endnu meget at bringe i Stand, og gik snart ud, snart ind; paa Gulvet i Stuen var gjort Ild, som Mændene sad og drak ved; Thorkel gik da ind ad den ene Dør, og med ham en

Islænder, ved Ravn-Halvard, som lukkede Døren i efter dem; Thorkel gik ind imellem Ilden og det Sted, hvor Jarlen sad. Jarlen sagde: „Er du ikke færdig endnu?“ „Nu er jeg færdig,“ sagde Thorkel, og hug i det samme Jarlen i Hovedet. Jarlen styrtede hen paa Ilden; hvorpaa Islænderen sagde: „Aldrig saa jeg Folk saa raadvilde som her, siden ingen vil trække Jarlen ud af Ilden;“ og i det samme satte han Øxen, som han havde i Haanden, ind under Jarlens Nakkebeen, og trak ham op paa Bænken. Thorkel og hans Ledsagere gik ud af den modsatte Dør; der stode Thorkels Mænd udenfor fuldt væbnede; men Jarlens Mænd undersøgte Liget og fandt, at han allerede var død, og tabte alle Modet til at hævne ham; det var ogsaa kommet saa hastig paa, og ingen ventede sligt af Thorkel, da alle ansaae det nys indgaæde Venstab for fast og urokkeligt; de fleste derinde vare desuden vaarsbensløse, og mange af dem Thorkels Venner; hertil kom ogsaa, at der var ham bestjæret et længere Liv; da han kom udenfor, havde han heller ikke færre Folk end Jarlens Mænd; han gik da til sit Skib, men Jarlens Mænd drog bort. Thorkel begav sig strax paa Søen, endstjont det var efter Vinterens Begyndelse²⁾, og kom i god Behold til Norge, hvor han strax begav sig til Kongen. Kongen tog meget venstabelig imod ham, og var vel fornøjet med hvad der var skeet. Om Vinteren blev han der i megen Yndest.

95. Da Einar Jarl var dræbt, tog Bruse-den Deel af Berne, som Einar havde haft, thi det var

²⁾ d. e. Efteraars Tøvnøgn.

mange Mænd vitterligt, hvorledes Brødrene havde indgaaet Forening med hinanden, naar den ene overlevede den anden; Thorsinn Jarl fandt det derimod rettest, at han og Bruse fik hver sin Halvdeel af Verne; denne Vinter over beholdt Bruse dog de to Trediedele. Næste Foraar gjorde Thorsinn Jarl hos sin Broder Bruse Paaastand paa Hælften af Verne, og tilføiede, at denne, i Følge sit Sindelag, kunde have nok i en Trediedeel. „Jeg var,” sagde Bruse, „vel fornøjet med en Trediedeel af Verne, som jeg arbejdede efter min Fæder, og ingen nægtede mig den; nu har jeg faaet den anden Trediedeel i Arv efter min Broder, i Følge et retmæssigt Fordrag; men skjønt jeg er lidet stikket til at stride med dig, min Broder, vil jeg dog heller see mig om efter en anden Udvej, end frastige mig Riget af Feighed og Forsagthed; at stride med dig, min Broder, har jeg ikke i Sinde, da jeg ingen Understøttelse har, men du derimod har en god Støtte i din Morfæder, Skottekongen.” Bruse Jarl gjorde sig da rejsesfærdig, og drog bort fra Landet over til Kong Olaf i Norge, og havde sin Søn Rognvald, som den Gang var ti Aar gammel, med sig. Efterat Jarlen nu havde fundet Kongen, der tog vel imod ham, fremsatte han sit Værende, og fortalte ham, hvad der var forefaldet imellem ham og hans Broder, og bad ham om Hjælp til at kunne forsvare sit Rige mod Thorsinn Jarl, hvorimod han lovede Kongen sit oprigtige Venstskab. Kongen svarede, og begyndte sin Tale dermed, at Harald Haarfager havde underlagt sig al Odal paa Orknoerne, og Jarlerne havde siden haft Landet til Leen, men aldrig til Eje; „Beviis derpaa er,” sagde

Kongen, „at da Erif Blodoye og hans Søner vare paa Orkenøerne; da vare Jarlerne dem underdanige; og da min Frænde, Olaf Tryggvesøn, kom til Orkenøerne, da blev din Fader Sigurd hans Mand; men nu har jeg igjen taget al Arven efter Kong Olaf, og vil derfor bestemme dig det Vilkaar, at du skal blive min Mand, og da vil jeg give dig Verne til Leen; saa vilde vi forsøge, naar jeg understøtter dig, om min Hjælp kan være dig til Nytte, eller om Thorfinn kan have større Understøttelse af Skottekongen; vil du derimod ikke modtage dette Tilbud, saa vil jeg selv skaffe mig mine Besiddelser i Vesterhavet, som mine Forfædre langt tilbage i Tiden have ejet.” Jarlen overtænkte denne Sag for sig selv; meddeelte derpaa sine Venner den, og bad om deres Raad; hvad han skulde svare derpaa, om han paa det anførte Vilkaar skulde slutte Forlig med Kongen, og blive hans Mand; „men jeg indseer ikke,” sagde han, „hvoreledes min Lod vil blive ved vor Skilsmisse, dersom jeg siger Nej dertil; thi Kongen har nu gjort aabenbar Fordring paa de Lande, som han tilegner sig i Vesterhavet; men saa forraadig som han er, og da vi nu ere komne i hans Bold, vil han ikke tage i Betænkning at hande med os, som han lyst.” Skjønt Jarlen nu saae der var Mangel ved begge Vilkaar, besluttede han sig dog til at overgive hele Sagen og sit Rige i Kongens Bold; Kongen fik da Magt over Jarlen, og Raadighed over alle hans Arvelande; Jarlen blev Kongens Mand, og aflagde ham Ed.

96. Thorfinn Jarl fik nu at vide, at hans Broder Bruse var rejst til Norge, for at søge Hjælp hos

Kong Olaf; men da Jarlen før havde været hos Kongen, og skaffet sig Venner der, saa troede han, at have vel forberedt alting der, da han var vis paa, at mange der vilde understøtte hans Sag, men formodede dog, at endnu flere vilde gjøre det, naar han kom selv; han tog da den Beslutning at sejle til Norge det snarreste muligt, og tænkte han skulde ikke komme saa længe efter sin Broder, som han virkelig kom; han troede, Bruses Vrende skulde ikke være endt eller sluttet før hans Ankomst til Kongen; men det gik anderledes, end han tænkte, thi da han kom til Kongen, var alting afsluttet og afgjort om Forliget imellem Kongen og Bruse Jarl; heller ikke fik Thorsfinn Jarl at vide, at Bruse havde overgivet Kongen sit Rige, førend han var kommen til Kong Olaf. Da nu Kong Olaf og Thorsfinn Jarl kom sammen, begyndte Kongen den samme Fordring til denne, som forhen til Bruse Jarl, at han skulde overgiye Kongen sin hidtil værende Deel af Orkensærne. Jarlen svarede høfslig og sagtmødig paa Kongens Ord, sagde, at det var ham meget at gjøre om Kongens Venstabs, „og hvis I, Herre, troer at behøve nogen min Hjælp for den Godhed, I har vist mig, da har I i alle Maader fortjent den af mig, men at love eder Lydighed sammen sig ikke for mig, da jeg allerede er Skottekongens Mand.“ Saa som Kong Olaf nu mærkede, at Jarlen i sit Svar kun søgte Udflugt, og at unddrage sig Kongens nye fremsatte Paastand, saa sagde han: „Dersom du ikke, Jarl, vil blive min Mand, da har jeg endnu en Vej for mig, nemlig at sætte over Berne den Mand, jeg finder for godt; men da maa du tilsværge mig, ingen Fordring

at gjøre paa samme Lande, og at lade dem være i Fred, som jeg sætter til at bestyre dem; men vil du ingen af disse Raar, da ville mine Befalingsmænd paa Verne ikke vente andet end Ufred af eder, og I vil da ikke finde det underligt, at der sættes håardt imod håardt." Jarlen bad i sit Svar Kongen, at give ham Tid til at betænke denne Sag, hvilket Kongen ogsaa tilstod ham, og gav ham gode Stunder til at overlægge den og Løb til at tage sine Mænd paa Raad. Derpaa forlangte Jarlen, at Kongen skulde give ham Frist med Afreise til næste Sommer, og at han først maatte drage hjem, hvor han sagde at han havde sine bedste Raadgivere, da han selv endnu med Hensyn til sin Alder var kun for et Barn at regne. Men Kongen bod ham strax at vælge eet af to. Thorkel Gostre, som den Gang var hos Kong Olaf, sendte hemmelig Mænd til Thorsinn Jarl, og bad ham om, hvad han end havde i Sinde, at vogte sig vel for, for Øjeblikket at stilles fra Kong Olaf i Uvenskab, da denne nu en Gang havde ham i sin Magt. Af saadanne Paamindelser troede Jarlen at kunne indsee, at der under disse Omstændigheder ikke var andet for, end at lade Kongen raade, hvor lidet onskeligt han end maatte finde det, at give Slip paa sin arvelige Ejendom, og forpligte sig edelig til at lade dem have hans Rige i Ro, som ingen Ret havde dertil. Men da han var ubis om, hvorledes han kunde komme bort, saa valgte han, at gaae Kong Olaf til Haande, og blive hans Mand, ligesom Bruse havde gjort. Kongen fandt, at Bruse ikke var nær saa ærgjerrig, som Thorsinn Jarl, der vanstelig kunde finde sig i at have nogen Overmand, og han troede

derfor, at Thorsinn Jarl vilde være mindre sikker til at holde Forliget, end Bruse. Hertil kom endnu, at Thorsinn Jarl kunde vente sig Hjælp af Skottekongen, selv naar han indgik dette Forlig. Kongen havde ogsaa Forstand nok til at bemærke, at Bruse Jarl indgik nødvendig de forlangte Betingelser, men lovede derimod heller ikke mere, end han havde i Sindet at holde; Thorsinn Jarl derimod gif, da han først havde taget sin Beslutning, rast og fornøjet ind i alle Forslag, og gjorde ingen Indsigelser mod det, som Kongen fra først af havde forlangt og bestemt; Kongen anede derfor, at han vilde efterlade at opfylde nogle af Forpligtelserne.

97. Da Kongen nu havde overlagt det hele Forlig, lod han blæse til et almindeligt Møde, og lod Jarlerne kalde did. Da sagde Kongen: „Det imellem os og Jarlerne paa Orkenøerne sluttede Forlig vil jeg nu bekjendtgjøre for Almuen; de have tilstaaet mig Herredømmet over alle Orkenøer og Hjaltland, ere begge blevne mine Mænd, og have begge bekræftet dette med Eder. Nu vil jeg give Bruse Jarl Trediedelen af disse Lande til Leen, og Thorsinn den anden Trediedeel, saaledes som de tilforn have haft; men den Trediedeel, som deres Broder Einar Brangmund havde, skal være min Gaard hjemfalden, fordi han dræbte Eivind Urarhorn, min Hirdmand og Ven; for denne Trediedeel vil jeg selv raade, som mig synes; til lige forlanger jeg af eder begge, Jarler, at I skulle indgaae Forlig med Thorkel Fostre Amundson angaaende eders Broder Einars Drab, og at denne Dom voldgives mig, hvis I det samtykke.“ Men det gif

hermed, som med alt det øvrige, at Jarlerne gave deres Samtykke til alt, hvad Kongen begjerte; Thorkel stod da frem og voldgab Kongen Eagen. Hermed sluttedes dette Thing. Kongen dømte Bøder for Einar Jarls Drab, som for tre Leensmænds, men formedelst den Anledning, han selv havde givet til Drabet, skulde Trediedelen af Bøderne falde bort. Siden bad Thorkel Jarl Kongen om Orlov til at rejse, og da han havde erholdt denne, paaskyndte han sin Bortrejse; men da han var færdig, og sad en Dag og drak paa sit Skib, kom Thorkel Amundeson uventet til ham, lagde sit Hoved paa hans Knæ, og bad ham gjøre dermed hvad han vilde. Jarlen spurgte, hoi han gjorde saa? „Vi ere jo forligte efter Kongens Døm, og skal op, Thorkel!“ Han gjorde saa. Thorkel sagde derpaa: „Hvad det Forlig angaaer, som Kongen stiftede imellem mig og Bruse, da stoler jeg derpaa; men hvad dig vedkommer, da skal du allene raade, ihvad der end allerede derom er bestemt. Thi kjönt Kongen har tilskrevet mig Ejendomme og Ophold paa Orkenøerne, saa kjender jeg dog saa vel din Tænkemaade, at det ikke vil være mig raadeligt, at drage did, uden paa eders Trø og Love, men i andet Fald vil jeg, hvad end Kongen har sagt derom, forpligte mig til aldrig at komme til Orkenøerne.“ Jarlen tak; og tog først seent til Orde: „Vil du heller, Thorkel, have min Døm i vor Sag, end lade det beroe ved Kongens, da skal det være Begyndelsen til vor Forligelse, at du nu strax rejser med mig til Orkenøerne, og bliver hos mig, og ikke skilles fra mig uden min Tilladelse, og forpligter dig til at værges mit Land og til de Foretagender, jeg overdrager

dig, saalænge vi begge ere i Løve." Thorkel svarede: „Det skal beroe paa eders Godtbefindende, saavel som alt andet; hvad der staaer i min Magt." Thorkel gif derpaa anden Gang til Jarlen, og forpligtede sig højtidelig til det han forlangte. Om Pengebøderne sagde Jarlen, at han siden vilde tale, men han tog strax Ed af Thorkel om den omtalte Sag, og denne gjorde sig derpaa færdig til at rejse med Jarlen. Thorsinn Jarl rejste bort, saasnart han fik Bør, og Kong Olaf og han saaes aldrig mere. Bruse Jarl blev derimod tilbage, og gav sig god Tid til sine Forberedelser. Førend han rejste havde Kong Olaf en Sammenkomst med ham og sagde: „Jeg troer i dig, Jarl, at have en oprigtig og tro Mand der vester paa Verne; du skal derfor have de to Dele af Landene til Bestyrelse, og min Bistand dertil, saa at du vel kan staae dig imod din Broder Thorsinn." Bruse tog med Tak imod at have to Dele af Landene; han dvælede nu ikke længe derefter i Norge, og kom om Høsten til Orkenoerne. Hans Søn Rognvald blev tilbage hos Kong Olaf; han var overmaade smuk, med meget stort Haar, saa guust som Silke, endnu i sin unge Alder stor og stærk, og særdeles vittig og modig; han blev siden længe hos Kong Olaf.

98. Da Brodrene, Thorsinn Jarl og Bruse Jarl, kom til Orkenoerne, tog Bruse to Dele af Verne under sin Bestyrelse, og Thorsinn een Trediedeel; denne opholdt sig meget paa Katonæs eller i Skotland, og satte en Mand over Verne, saa at Bruse allene havde Landværnet over disse; men paa den Tid bleve Verne

meget hjemsogte af Erobrere, da Danste og Norste hærgede meget i Vesterviking, og kom ofte, baade naar de droge vesterpaa og vestenfra, til Berne, og toge Næsnam. Bruse Jarl besvarede sig derfor hos sin Broder Thorfinn over, at denne ingen Sødruffning og Landværn havde for Berne og Hjalmland, da han dog havde Skat og Skyld af sin Part; hvorpaa Thorfinn Jarl tilbød, at skifte saaledes, at han fik de to Dele af Landene, og Bruse den ene Trediedeel, og da vilde Thorfinn ene holde Landværnet, som Bruse hidtil. Men endstjont denne Deling ikke gif ret hastig for sig, berettes der dog i Jarlernes Historie, at den omsider fandt Sted, saa at Thorfinn Jarl fik de to Dele og Bruse Jarl een Trediedeel, dog ikke før Kong Knud havde bemægtiget sig Norge, og Kong Olaf var falden. Thorfinn Jarl har været den gjæveste af Jarlerne paa Orkenserne, og haft den største Magt af dem alle; foruden Hjalmland, Orkenserne og Eyderserne ejede han endnu store Landstrækninger i Skotland og Irland, og var en meget stor Kriger; han blev Jarl, da han var fem Aar gammel, og regjerede i tressindstyve Aar eller mere; han døde paa Sotteseng, i Slutningen af Kong Harald Sigurdsens Regjering; men Bruse Jarl døde paa Knud den Mægtiges Tid, kort efter Olaf den Helliges Fald.

99. Nu vende vi tilbage til den Fortælling, vi forhen forlode, hvorledes Kong Olaf, efter at have sluttet Fred med den svenske Konge Olaf, begav sig tilbage til Thronhjem; han havde da været Konge i fem Aar. Om Høsten beredte han sig til sit Vinterophold i Ríderos, og sad der om Vinteren. Denne

Winter var, som forhen er fortalt, Thorkel Fosire hos Kong Olaf. Kong Olaf indhentede da Efterretninger om, hvorledes Kristendommen holdtes i Landet, og erfarede at den ikke iagttoges strax naar man kom nord paa til Helgeland, og at der endog manglede meget i, at den rettelig overholdtes i Nummedalen og ind i det Throndhjemste. Der var en Mand ved Navn Harek, Eivind Skaldespillers Son, han boede paa Den Thjotta, som ligger udenfor Helgeland. Hans Fader Eivind havde været en rig, højslægtet og myndig Mand. Paa Thjotta boede først nogle Smaaabønder, og ikke saa ganske saa; Harek kjøbte først en ikke synderlig stor Gaard der paa Den, og nedsatte sig der; men efter nogle Aar havde han faaet alle de Bønder, som boede der forhen, til at rømme, saa at han nu ejede den hele D, og opførte sig en stor Hovedgaard der. Harek blev nu snart en meget velhavende Mand, og var desuden meget takksom og klog, saa han blev meget æret af Kongerne; han var tillige i Slægt med Norges Konger, og stod derfor i Venstreb med Hovdingerne i Norge. Hans Farmoder Sunhild var en Datter af Halvdan Jarl og Ingeborg, Harald Haarfagers Datter. Harek var allerede temmelig til Aars, da dette skete; han var den Gang den mest anseete Mand i hele Helgeland, havde i lang Tid haft Handelsen med Finlapperne, og været Kongens Eyssemand over Finmarken, snart allene, snart i Forbindelse med andre Mænd; Kong Olaf havde han aldrig personlig besøgt, men de havde sendt hinanden venstrelige Hilsener, og endnu den Winter, da Kong Olaf opholdt sig i Rider,

os; droge Mænd og Budstaber imellem dem; da befjendtgjorde Kongen, at han næste Sommer vilde drage til Landets nordlige Grændse, men Helgelænderne syntes meget forskjelligt om dette Kong Olafs Besøg.

100. Kong Olaf indrustede om Vaaren fem Skibe, og begav sig med næsten tre hundrede Mænd paa Rejsen nordpaa langs med Landet; i Nummedøle Fylke stævnedes han Bønderne til Thing, og blev da paa alle Thingene taget til Konge; tillige lod han oplæse de Love, hvori han bød Kristendommens Overholdelse der i Landet, og truede dem med Straf paa Liv og Leumer og Bødsel, som ikke vilde tagttage de kristne Love; han straffede ogsaa mange meget haardt, rige og fattige uden Forskiel, og forlod ikke noget Fylke, førend Undersaatterne lovede at iagttage Kristendommen og den sande Tro; de fleste magtige Mænd og anseete Bønder gjorde da store Gjæstebude for Kongen, som fortsatte sin Rejse heelt op til Helgeland. Harek i Thjotta tog paa det prægtigste mod Kongen, og der var en stor Forsamling og det kosteligste Gjæstebud; han blev da Kongens Leensmand, og fik ligesaa store Forleninger, som han havde haft under de forrige Høvdinger.

101. Der var en Mand ved Navn Grankel eller Granketil, en rig Bonde, og den Gang temmelig til Harene; i sine unge Dage var han drager paa Vikingstøge, og havde været en stor Krieger; han var ogsaa meget færdig i alle Slags Idrætter. Hans Een Næmund stod ikke tilbage for sin Fader i nogen Ting, eller var vel endog noget fremmere; det er i det mindste

manges Mening, at han i Kyndighed, Styrke og alle Slags Idretter, var den tredie blandt de mest udmærkede Mænd i hele Norge: den første var nemlig Hakon Adelssteensføstre, den anden Olaf Tryggveson. Granfel bød Kong Olaf til Gjøstebud, hvilket ogsaa holdtes paa det prægtigste, saa det i Anretning ikke stod tilbage for noget, og Granfel gav Kongen herlige Foraringer ved Afsteden. Kong Olaf bød Asmund til sig, og anvendte mange Overtalelser, hvorpaa Asmund, som ikke vilde staae sin egen Lykke i Vejen, gjorde sig færdig til at rejse med Kongen, blev siden hans Mand, og vandt i høj Grad Kongens Kjærlighed. Kong Olaf opholdt sig det meste af Sommeren i Helgesand, rejste omkring til alle Thingsteder, og kristnede hele Almuen. Da boede Thorer Hund paa Bjarkø, han var den mægtigste Mand der nordpaa, og blev Kong Olafs Leensmand. Mange anseete Bonders Søner gjorde sig færdige til at rejse med Kong Olaf. Da det led ud paa Sommeren, vendte han tilbage nordensfra ind efter Throndhjem til Røderø, og sad der om Vinteren; og denne Winter var det Thorkel Fostre Amundesøn kom fra Orkenøerne, efter at have dræbt Einar Jarl. Denne Høst var der i Throndhjem dyr Tid paa Korn, men for havde der været gode Aaringer. Denne Dyrtid strakte sig nord op i Landet, og blev stedse større, jo længere man kom imod Nord; derimod var der ingen Mangel nordøstlig i Landet og i Oplandene; for Throndhjem var det en stor Hjælp, at der fandtes meget gammelt Korn.

102. Der hændte sig det mærkelige, at Kong Olaf fik Efterretning om, at Bønderne holdt store og

stærkt besøgte Gæstebude ved Winterens Begyndelse, hvor der da ogsaa vare store Drickelav, og der fortalte ham, at alle Minderne der bleve signede Thor og Odin, Freja og Aferne, ganske efter hedens Wiis, hvortil Beretningerne endnu lagde, at der bleve Rød og Heste slagtede, og Altene bestænkede med Blodet, og holdt aabenbarligen Blot med de tilhørende Formularer for gode Aaringer; og endelig fortalte, at alle vare overbeviste om, at Guderne vare vrede, fordi Helgelanderne vare frafaldne og havde antaget Kristendommen. Da Kongen hørte alt dette, sendte han Mænd ind i Thronhjem, og stævnedes Bønder til sig, som han selv udnævnte. En Mand hed Olver paa Egge, saa kaldet efter den Gaard, han boede paa, en mægtig og forslægtet Mand, han var Hovedsmand for dem, Bønderne sendte til Kongen. Da disse nu vare komne til Kongen, foreholdt han dem de Bestyldninger, man havde gjort dem, men Olver svarede paa Bøndernes Vegne, at de ingen Gæstebude havde holdt den Høst, uden deres sædvanlige Gilder og Omgangsdrickelav, og nogle havde haft deres Wener hos sig; „men hvad det angaaer, Herre,” sagde Olver, „som man har fortalt eder om de Udtryk, vi Indthrønder skulle have brugt, da kunne vistnok alle fornuftige Mænd tage sig vare for slige Taler, men taabelige og drukne Mænd, hvad de kunne falde paa, kan jeg ikke svare for.” Olver var ordsnild og ordsjærv, og derhos meget klog, og forsvarede Bønderne mod alle disse Bestyldninger; og til Slutningen sagde Kongen, at Indthrønderne skulde selv føre Vidnesbyrd om, hvor

rettroende de vare; alle Bønderne fik derpaa Orlov af Kongen til at rejse hjem, og rejste saasnart de kunde.

103. Længer hen paa Vinteren blev det berettet Kongen, at Bønderne holdt talrige Forsamlinger paa Møre, og holdt store Blot ved Midvinter, ved hvilke de ofrede til Fred og god Vinter. Men da Kongen ansaae disse Esterretninger for paalidelige, saa sendte han Mænd til Thronhjem, og stævne de Bønderne til Byen, og udnævnte igjen dertil de Mænd, han holdt for de vise. Bønderne holdt da igjen Stævne og Samtale om denne Ordsending, og alle de, som havde været med i den forrige Færd, vare nu meget uvillige til at rejse; men efter alle Bøndernes Begjering blev det atter overdraget Olver. Da han kom til Byen, begav han sig strax til Kongen, og afhandlede Sagen med ham; Kongen bestyldte atter Bønderne for, at de holdt Midvinterblot. Olver svarede, at Bønderne vare baute til, alle med hverandre at holde Drikkelav om Julen rundt omkring i Herrederne; „men ved Juslegilderne tage Bønderne det aldrig saa nøje med Anretningen, at der jo bliver en heel Deel lavnet og tilovers; saaledes gif det ogsaa nu, Herre, at vi havde det at drikke længe efter, men paa Møre er, som I veed, et meget betydeligt Sted, og en stor Bygd deromkring, og man holder det gjerne for en Fornøjelse, at drikke mange samlede.” Kongen svarede kort dertil, og var snarere fortrydelig, thi han troede at vide det bedre, end det her forestilledes ham; han befalede Bønderne, at vende hjem, og sagde, han skulde snart komme efter Sandheden, skjønt de nu ikke vilde vedgaae den, men hvorsledes det end var gaaet til hidtil,

„saa gjører,” sagde han, „ikke oftere sigt.” Bønderne rejste hjem, fortalte hvorledes Rejsen var løben af, og at Kongen var meget vred.

104. Kong Olaf havde et stort Gjæstebud om Vaaren i Paasten, til hvilket vare budne baade Bønder og Kjøbstedmand; men efter Paasten lod han sine Skibe sætte ud, og Tovværk, og Narer bringe ombord, lod Skibene istandsætte og tjelde, og lod dem fustet tiltalede ligge ved Bryggerne. Efter Paasten sendte han Mænd ind i Veradal. Kongen havde en Foged, ved Navn Thoralde, paa sin Kongsgaard Haug; ham sendte Kongen Bud, at han skulde komme ud til ham jo for jo heller. Thoralde drog strax efter Kongens Befaling med dennes Sendebud ud til Byen. Kongen lod ham hente til sig, og spurgte, om der var noget om det, der var ham fortalt om Judthrøndernes Gudsdyrkelse, og om det gif saa vidt, at de ganste vare henfaldne til Afguderier. Thoralde svarede: „Det maa jeg sige dig, at jeg bragde hid til Byen med mig mine Børn og Kone og alt det Løsbare, jeg kunde føre med mig; fordrer du nu Underretning af mig om denne Sag, saa er jeg villig til at opfylde din Villie, men da maa du sørge for mig og min Familie, og det vil jeg befinde mig vel ved.” Kongen sagde: „Svar kun paa, hvad jeg spørger om, og ingen skal gjøre dig noget.” „Det maa jeg da sige,” sagde Thoralde, „naar jeg skal sige min Sandhed, som det virkelig forholder sig, at man maa ansee alt Folket i de indre Dele af det Throndhjemste for hedenst i Troen, skjønt nogle Mænd have faaet kristen Daab; det er Skik hos dem, at holde Blot om Hosten til Vinterens Komme, et andet Blot holde de ved Mid-

vinter, og et tredie henimod Sommeren til at gaae Sommeren imøde; heri deestage Indbyggerne i Eynesfylke, Sparbyggjefylke, Verdalen og Skaimsfylke; tolv Mænd ere Formænd ved Blotgilderne, og nu til Foraaret skal Olver Bonde paa Egge have Blotgildet hos sig; han har nu meget travelt paa More, hvorhen der bringes alle Levnetsmidler, som behoves til Sjæstebudet." Saasnart Kongen saaledes havde faaet Sandheden at vide, lod han sine Folk blæse sammen, og befalede sine Mænd at gaae ombord. Han udnævnte Befalingsmand over Skibene, og bestemte hvem der skulde paa hvert Skib; man gjorde sig da i en Hast færdig. Kongen styrede med fem Skibe og tre hundrede Mand ind efter Fjorden, havde god Vær, saa at Snekkerne gik hurtig for Vinden op af Fjorden; men ingen af dem, som vare der, tænkte paa at Kongen saasnart skulde komme uforvarende paa dem. Kongen kom om Natten ind paa More; hvor der strax blev slaaet Kreds om Husene, og Olver blev fangen og dræbt, og mange andre Mænd, men Kongen bemægtigede sig al Anretningen til Gildet, og lod den fore ud paa sine Skibe, saavel som alt Løse, baade Huusgeraad, Klæder og Kostbarheder, som man havde bragt did, og dette lod Kongen uddele blandt sine Mænd. Derpaa lod Kongen alle de Mænd og Bønder hjemføge, som han troede havde mest Deel i denne Sag, nogle bleve fangne og satte i Jern; andre undkom ved Flugten, og manges Gods blev inddraget. Eiden stævnedes Kongen Thing med Bønderne, men da han havde taget mange af de magtige Mænd til Fange og holdt dem i Forvaring, fandt deres Frænder det raadeligere, at

love Kongen Lydighed, end at de skulde blive dræbte, saa der blev ingen Opstand mod Kongen gjort denne Gang i Throndhjem; Kongen ombendte da alle Indbyggerne til den sande Tro, indsatte Lærere, og lod Kirker vie. Olver erklærede han for ugild, og inddrog alt hans Løsøre, men af de andre Mænd, som han ansaae for mest skyldige, lod han nogle dræbe, andre lemlæste paa Hænder eller Fødder, andre forviste han af Landet, og atter andre fratog han deres Gods. Derefter vendte han tilbage til Nideros.

105. Der var en Mand, ved Navn Arne Arnmodsen, han var gift med Thora, en Datter af Thorssteen Galge. De havde følgende Børn: Kalf, Finn, Thorberg, Amunde, Kolbjørn og Arnbjørn, den yngste hed Arne; deres Datter Ragnhild var gift med Harek af Thjotta. Arne var en mægtig og ansæet Leensmand, og en stor Ven af Kong Olaf; den Gang vare hans Sønner, Kalf og Finn, hos Kongen, og stode i stor Yndest hos ham. Olver paa Egges Enke var ung, smuk, storlæggtet og rig; hun ansaaes for et godt Parti, men Kongen raadte da for hendes Giftemaal; med Olver havde hun to Sønner, som endnu vare unge. Kalf Arneseon bad Kongen, at gide sig Olvers Enke til Wgte, og for sit Venstabs Skyld tilstod Kongen hans Begjering, og gav ham tillige alle Olvers Befiddelser, gjorde ham til sin Leensmand, og til Befalingsmand i det indre Throndhjem; Kalf blev da en stor Hovding, og var en meget viis Mand.

106. Da havde Olaf været Konge over Norge i syv Aar. Denne Sommer var det at Jarlerne Thorsfinn og Bruse kom fra Orkenserne til Kongen, der da,

som forhen er skrevet, tilsegnede sig deres Lande. Samme Sommer drog Kongen ind igjennem begge Mører og Romsdal. Om Høsten lod han der alle de fornemste Mænd gribe, baade paa Lesse og paa Dovre, og bleve de nødte til at antage Kristendommen eller lide Døden, eller og rømme Landet, de som kunde faae Lejlighed dertil; men de, som antog Kristendommen, gave Kongen deres Sønner til Gisler for deres Trostaa. Kongen var om Natten paa det Sted, som hedder Borre paa Lesse, og indsatte Præster samleskeds; siden drog han over Orkedalen og igjennem Gaulardal, og kom ned af Fjeldet ved et Sted, som hedder Stavebrekke, der er en Flod Otte, som løber langs gjennem Dalen, og de Bygder, som kaldes Loe²⁾, ligge paa begge Sider af Floden. Kongen kunde da see langs ned igjennem Bygden, og sagde: „Stor Skade er det, at saa fager en Bygd skal afbrændes,” hvorpaa han stævnedes ned i Dalen med sit Folk, og var om Natten paa Gaarden Næs, hvor han tog sig Herberge i et Lofthuus, og sov der selv; dette Lofthuus staaer endnu den Dag i Dag, og der har intet været forandret derved siden. Der var Kongen i fem Nætter, og skar op en Budstikke, og stævnedes Bønderne til sig, baade fra Waage og Lom, med det Budskab, at de skulde enten holde Slag med ham, eller taale at see deres Bygd afbrændt, eller antage Kristendommen og give ham deres Sønner til Gisler. De kom derpaa til Kongen, og gik ham til Haande, men nogle flygtede til Dalene.

²⁾ nuværende Lom.

107. Dale, Gudbrand hed en Mand, som man siger var ligesom Konge over Dalene, men af Titel var han kun Herse; ham lignede Sigvat Skald med Erling Skjalgsøn i følgende Kvad:

Tapre Kriger, jeg veed kun
 Een dig lig, hans Navn er
 Gudbrand, over et udstrakt
 Land den Mægtige herster;
 Begge anses I lige,
 Sjæve Helt, og den lyver,
 Som om sig selv vil sige,
 At han overgaaer eder.

Gudbrand havde en Søn, som omtales her. Da Gudbrand fik at høre, at Kong Olaf var kommen til Lesse, og tvang Folket til at antage Kristendommen, da opstod han en Budstikke, og stævtede Mænd til sig fra alle Dalene til Gaarden Hunthorp, og did kom de alle og det var en forfærdelig Hob; der i Nærheden ligger en Sø, som hedder Lag, saa man kunde ogsaa til Skibs komme til denne Sammenkomst. Gudbrand holdt Thing med dem, og sagde, at der var kommen en Mand til Lesse, som hed Olaf, „og han vil byde os en anden Tro, end vi have, og bryde vore Guder sander, og siger han saa, at hans Gud er langt mægtigere og stærkere af sig end vore, og er det forfærdeligt, at Jorden ikke brister under ham, naar han tør sige sligt, og at vore Guder ikke ødelægge ham strax paa Stedet; men jeg veed, at hvis vi bære Thor ud af hans Tempel og Offerhuus, som han staaer i her paa Gaarden, han som har hjulpet os i saa mangen en Nød, og han seer Olaf og hans Mænd, da vil denes Gud smelte

hen og blive til intet, og han selv med, og han vil ikke kunne staa sig ved Synet af ham." Da raabte de alle med een Røst, og sagde, at denne Olaf skulde aldrig komme derfra med Liv og hele Lemmer, hvis han vovede sig til dem, og han skulde ikke driste sig til at drage længer ned i Dalene, end han nu var kommen. Siden besluttede de, at syv hundrede Mand skulde drage op til Brede, men for denne Hær var Gudbrands attenårig Søns Anfører, og med ham mange andre anseelige Mænd, og forbleve de tre Nætter paa Gaarden Hof; der kom meget Krigsfolk til dem, som var flygtet fra Lesse og Loe, og ikke vilde underkaste sig Kristendommen. I midlertid lod Kong Olaf og Erkebiskop Sigurd Præster blive efter sig paa Loe og Waage, droge derpaa over Urgurost, og kom ned til Usa, hvor de bleve om Natten; her fik de Efterretning om, at der havde samlet sig en stor Hær imod dem, samt at Bønderne paa Brede rustede sig til et Slag med Kongen. Da Kongen nu stod op om Morgen, lod han sig hærklæde, og drog langs ned ad Usadalene, og standsede ikke før han kom til Brede, hvor han da saae en talrig Hær for sig, ligesom færdig til Slag. Siden fylkede Kongen sine Folk, og førte selv Befalingen over Fylkingen; han talte til Bønderne, og bad dem antage Kristendommen; men de svarede: „Andet skal du faae at bestille i Dag, end at gjække os,“ og raabte strax Krigsraab og sloge Waabnene mod deres Skjolde. Kongens Mænd løb da ogsaa frem og skød med Spyd paa Bønderne; men disse begave sig strax paa Flugten, saa at faa Mænd bleve tilbage. Da blev Gudbrands Søns tagen til

Fange, men Kong Olaf skænkede ham Livet, og beholdt ham hos sig. Efter at have opholdt sig her i tre Nætter, sagde Kongen til ham, at han skulde rejse tilbage til sin Fader og sige denne, at Kongen snart vilde komme til ham. Sønnen drog da hjem, og fortalte sin Fader det foreskaldne, hvorledes de havde prøvet et Slag med Kong Olaf, „men vor Hær,” sagde han, „flyede strax, saa der blev ikke en Mand tilbage, og jeg blev fangen; men Kongen benaadede mig, og befalede mig at drage tilbage til dig og sige dig, at han snart vilde komme her; nu raader jeg dig, min Fader, ikke at indlade dig i Slag med denne Mand.” „Alt Mod og Mandshjerte har du tabt i dette Slag, kan jeg mærke,” sagde Gudbrand, „i en ulykkelig Stund foer du hjemmefra, og længe vil denne din Færd mindes; strax fæster du Lid til alle de Uraad, som denne Mand farer med, der har tilføjet dig, og dine Folk saa stor en Skam.” Ratten efter drømte Gudbrand, at der kom en Mand til ham, saa stor og skinnende, at han aldrig havde seet en saadan før; han var meget forfærdelig, og talte saa: „Din Søn gjorde ingen Sejersrejse, Gudbrand, imod Kong Olaf, men langt større Skam skal der vederfares dig, hvis du tænker at holde Slag med ham; du skal selv falde med alle dine Folk, og I skulle blive et Rov for Ulvene og slides af Ravnene.” Han blev forfærdet over dette Skrækfæsyn, og fortalte det til Thord Istermave, som efter ham var den største Hovding i Dalene. Denne svarede: „Det samme drømte jeg ogsaa i Nat, det maa have noget at betyde.” Om Morgenen lode de derfor alt Folket blæse til Thinget, og sagde derpaa, at de

fandt det raadeligt, først at tinge med den Mand, som var kommen ned over Fjeldene med en ny Lærdom, og faae at vide, hvad Grund han havde derfor. Derpaa sagde Gudbrand til sin Son: „Du skal nu fare hen til denne Konge, som benaadede dig efter Slaget, og tolv Mænd skulle fare med dig; sig ham saa, at vi vilde først holde Thing med ham, og see, hvad han farer med, og derefter tage vor Beslutning.“ De begave sig til Kongen, og underrettede ham om, at Bønderne først vilde holde Thing med ham, og slutte Stilstand til denne Sammenkomst imellem Kongen og Bønderne. Kongen yttrede sin Tilfredshed dermed, og de gave hinanden Fred og sikkert Lejde i Følge denne Overenskomst, saalænge dette Stævne varede; efter saa forrettet Sag vendte de tilbage, og underrettede Gudbrand og de andre om den afsluttede Stilstand, men Kong Olaf drog til Gaarden Lidstade, og blev der om Natten; derpaa soer han til Things, og holdt Samtale med Bønderne; men der faldt den Dag megen Regn, efterat Thinget var sat; Kongen stod op, og sagde, at de paa Lesse og Loe havde antaget Kristendommen, nedrevet deres Offerhuse og sønderslaaet deres Guder, „og troe nu paa den eneste sande Gud, der skabte Himmel og Jord, og veed alt hvad der er skeet, og ikke mindre hvad der skal skee;“ og derpaa satte Kongen sig ned. Men Gudbrand svarede: „Ikke vide vi, om hvad for en Gud du taler, du kalder den Gud, som hverken du eller nogen anden kan see, men vi have en Gud, som man kan see hver Dag, og han er stor og mægtig, og tænker jeg han vil jage dig Skrak i Blodet, hvis han kommer paa Thinget, men han kommer ikke ud i

Dag, da det er Regnvejr; men efter som I siger, at eders Gud er saa stor og mægtig, at han formaaer alt, da lad ham gjøre det saa, at det i Morgen bliver styet Vejrs men uden Regn, og lad os da atter samles her!" Kongen begav sig derpaa til sit Herberge, og havde Gudbrands Søn som Gæst med sig, og stillede dem en anden Mand igjen paa sin Side. Om Aftænen spurgte Kongen Gudbrands Søn, hvorledes deres Gud var skabt? Han svarede, at det var en Lignelse af Thor, han havde en Hammer i Haanden, og var større af Væxt, end noget Menneske; indvendig var han hult, og under ham var gjort ligesom en Bænk, som han stod paa, naar han var ude; af Guld og Sølv havde han nok paa sig; der bragdes ham hver Dag fire Leber¹⁾, og Kød saameget som horer dertil, og deraf lævner han ikke noget. Derpaa gif man til Sengs, men Kongen vaagede en lang Tid af Natten, og bad; men da Dagen kom, stod han op og klædte sig paa, gif til Kirke, og lod holde Gudstjeneste og Messie for sig, gif derefter til Bords, og saa til Things; Vejret var da saaledes bestaent, som Gudbrand havde forlangt det. Paa dette Thing stod Biskop Sigurd op, han havde sin Korbaabe paa, og Bispehue paa Hovedet og Bispestaven i Haanden, og prædikede Troen for Bønderne, og fortalte mange Tættegn, som Gud havde gjort baade før og efter sin Lidelse, og denne sin Tale sluttede Biskoppen vel og sirligen. Da svarede Thord Istermave: "Han taler meget, den hornede Mand, som har den Stav i Haanden, der er kroget oventil som et

1) Klædbrod.

Wædderhorn; men efter som I Stalbrødre siige, eders Gud har gjort saa store Jærtegn, saa bed ham om, at han i Morgen lader det blive Solskin og klart Vejr, saa at Solen straalere reen og klar, og lad os da samles her igjen; og da vilde vi gjøre eet af to, forliges om denne Sag eller holde Slag med hinanden, men for denne Gang vilde vi stilles og lade det blive derved."

108. Kolbeen den Starke hed en Mand, som var hos Kong Olaf, han var fra Fjordene. Han gif altid saaledes, at han var omgjordet med et Sværd, og havde et Slags stor Kjolle, som nogle kalde en Klubbe, i Haanden. Kongen sagde til Kolbeen, at han næste Morgen skulde stille sig i Nærheden af ham paa Thinget; siden befalede han sine Mænd, at de om Natten skulde gaae hen til Bøndernes Skibe, og bore Hutter paa dem neden under Vandgangen, saa at de bleve ganske ubrugelige, og de af Bøndernes Heste, de kunde faae fat paa, skulde de ride bort. Men Kongen bad hele den Nat, og opsendte Bønner til Gud, at han vilde ved sin Mildhed og Misfandhed bringe denne vanskelige Sag til en god Ende; men da Kongen og Biskoppen henimod Dag havde sluttet deres Andagtsøvelser, begav han sig til Thinget; da han kom der, vare endnu ingen Bønder komne, men derefter saae de en stor Mængde Mennesker fare til Things, og bare de imellem sig et stort Billede, der skinnede af Guld og Søl; saasnart Bønderne, som imidlertid havde samlet sig paa Thinget, saae dette, sprang de alle op og bøjede sig for dette Skræmsel; derpaa blev det sat midt paa Thingpladsen, saa at Bønderne sad paa den ene

Side, men Kongen og hans Mænd paa den anden. Deryaa stod Dale-Gudbrand op og sagde: „Hvor er nu din Gud, Konge? Nu tænker jeg, han hænger med Hovedet, og saa tykkes mig, at nu er du og denne hornede Mand, som sidder der hos dig, og som I kalder Biskop, ikke saa kjepphøede, som I vare forrige Dag, thi nu er den kommen, som nok skal spørge eder, og han raader for hele Verden og seer paa eder med bispre Øjne, og jeg seer grant, at der er kommen en Rædsel og Forfærdelse over eder, saa I næppe tør opløste eders Øjne; lader nu fare eders Wantro og Tant, og troer paa vor Gud, som har hele eders Skjæbne i sin Haand!” Hermed sluttede han sin Tale. Kongen sagde til Kolbeen den Stærke, saa at Bønderne ikke kunde høre det: „Hvis saa træffer sig under min Tale, at Bønderne see bort fra deres Gud, da skal du give ham et Hug, det stærkeste du kan.” Deryaa stod Kongen op, og sagde: „Du har denne Morgenfund, Gudbrand, sagt os mangehaande Ting, og tykkes det dig underligt, at du ikke kan see min Gud, men vi vente nu snart hans Komme; du vil indjage os Skræk for din Gud, som baade er blind og døv, og hverken kan hjælpe sig selv eller andre, og kan ikke komme af Stedet, uden han bliver baaren, og det vil ikke vare længe, haaber jeg, førend der rammer ham en Ulykke; skuer nu imod Østen, der særdes vor Gud i straalende Lys.” Da stod Solen just op, og Bønderne skuede alle derhen; men i samme Øjeblik slog Kolbeen saaledes til deres Gud, at Billedet brast isønder, og der løb Muus ud, saa store som Katte, og Dgler og Orme; men Bønderne bleve saa forfærdede, at de

flggede det bedste de kunde, nogle til Skibene, men da de skode Skibene frem, løb der strax Vand ind, saa de kunde ingensteds komme, men de, som vilde paa Hestene, kunde ikke finde dem. Derpaa lod Kongen Bønderne kalde tilbage til sig, og sagde, han vilde holde Samtale med dem; de vendte derfor tilbage og sade anden Gang Thing. Kong Olaf stod da op og talte: „Jeg veed ikke,” sagde han, „hvad al den Lummel og det Opløb, I have for, skal betyde, men I kunne nu see, hvad eders Gud mægtede, som I behængte med Guld og kostbare Smykker, og I see nu, hvem der har nydt den Mad, som I have givet ham, nemlig Orme, Padder og Muus; men Daarer ere de, som troe paa sligt, og ikke vilde lade saadan Daarskab fare; samler nu eders Guld og Smykker sammen, som ligge her omkring paa Marken, og bringer dem hjem til eders Kvinder, og hænger dem aldrig mere paa Stoffe og Stene. Her er nu fra min Side tvende Vilkaar for Haanden, enten at I strax paa Stedet antage Kristendommen, eller holde Slag med mig, og lad da dem sejre, som Gud vil, hvem jeg troer paa.” Da stod Dale-Gudbrand op, og sagde: „Stor Skade have vi her lidt paa vor Gud; men efter, som han ikke kunde frelse og hjælpe sig selv, da troer jeg, at han heller aldrig vil kunne hjælpe os; vi ville derfor heller troe paa den Gud, Konge, som du troer paa, tilligemed din Biskop.” Derpaa antog alle Kristendommen, og Biskoppen døbte Gudbrand og hans Søn, og Kongen indsatte Lærere, og de vare nu Venner som forhen vare Uvenner. Dale-Gudbrand lod en Kirke bygge paa sin Gaard i Dalene.

109. Kong Olaf drog siden ud paa Hedemarken og kristnede der, thi den Gang da han havde faaet Kongerne, vovede han ikke strax efter saa dristig en Gjerning at rejse videre omkring igjennem Landet, og der blev derfor ved hans første Rejse ikke kristnet ret vidt omkring; men paa denne Rejse holdt han ikke op, førend Folket var fuldkommen kristnet over hele Hedemarken, og Kirker der vare indviiede og Præster ansatte derved. Derfra drog han ud paa Thotn og Hadeland, og forbedrede der Folkets Troesstikke; og derfra til Ringerige, hvor alle Indbyggerne antog Kristendommen. Siden fik Indbyggerne i Rommerige at høre, at Kong Olaf vilde til at bryde op derfra, og de samlede derfor en stor Hær og sagde til hverandre, at det vilde aldrig gaae dem af Minde, hvorledes Kong Olaf forrige Gang havde faaret frem der, og at han aldrig mere skulde gjøre saa. Da nu Kong Olaf drog igjennem Rommerige med sine Krigsfolk, kom der ham en Trop af Bønder imøde ved Floden Mitteelven, og udgjorde en anseelig Hær; da de mødtes, gavede Bønderne sig strax i Slag med ham, men kom snart til kort, og bleve adspredte som Uoner, og fik Prygl, saa de havde godt af det; de bade nemlig da om at faae Fred med Kongen, imod at antage Kristendommen; Kongen drog derpaa igjennem dette Fylke, og forlod det ikke, førend det var ganske kristnet og de fleste Mænd døbte. Derfra rejste han til Solør, og kristnede ligeledes denne Bygd; her mødte Ottar Skald hin Svarte ham, og forlangte at blive hans Mand. Den Vinter var den svenske Konge Olaf død; efter ham blev Önund Olafson Konge i Sverrig. Kong Olaf vendte tilbage til

Kommerige, det var da langt hen paa Vinteren, han skævnede da talrigt Thing paa det Sted, hvor Heidskjathing siden har været holdt, og gjorde det til Lov for Fremtiden; at Oplændingerne skulde søge til dette Thing, og at Heidskjalob skulde gjælde over alle Oplandene og saa langt videre omkring, som den siden virkelig har været holdt. Men imod Foraaret sogte han ud til Søen, lod sine Skibe berede, og sejsede ud til Lønsberg, og opholdt sig der om Foraaret, da der var den største Mængde Mennesker og størst Sestads paa Byen fra andre Lande; der var da godt Nar i hele Vigen, og temmelig godt heelt nord paa til Stad, men i den Deel af Riget, som var norden herfor, herstede megen Hungerød.

110. Kong Olaf sendte Befaling til Agde og norden derfor til Rogeland saavel som til Hordeland, at derfra hverken maatte udføres Malt eller Korn eller Meel, og bekjendtgjorde tillige, at han vilde komme derhen med sine Folk og drage paa Gjæsteri, som sædvanlig. Denne Befaling blev sendt om til alle diøse Bysker; men Kongen opholdt sig om Sommeren i Vigen, og rejste heelt ud til Landets Grændse mod Østen. Einar Thambestjalver havde efter sin Svoger Svend Jarls Død været hos den svenske Konge Olaf, var bleven hans Mand, og havde faaet et stort Leen af ham; men efter den svenske Konges Død vilde han gjerne erholde Fred af Kong Olaf Digre, og der var allerede om Foraaret begyndt Underhandlinger imellem dem; nu da Kongen laae ved Elven, kom Einar Thambestjalver derhen med nogle Mænd, og handlede med Kongen om Forlig; de kom da saaledes overeens, at

Einar skulde drage til Throndhjem, og erholde alle sine Besiddelser, og tillige det Jordegods, Bergsot havde bragt ham i Medgift. Einar drog da sin Vej nordpaa, men Kongen opholdt sig længe i Sarpsborg om Sommeren.

111. Erling Skjalgsøn havde et saadant Herredomme, at heelt nordenfra Sognsø og øster til Lindesnæs havde han al Magten formedelst sin Indflydelse hos Bønderne, af kongelige Forseninger havde han derimod langt færre, end for; men man bar en saadan Frygt for ham, at ingen torde gjøre andet, end hvad han vilde; Kongen fandt, at hans Magt var altfor stor. Der var en Mand ved Navn Aflak Fitjestaale, en stor Ven af Kong Olaf, og en storlæggtet og mægtig Mand. Skjalg, Erlings Fader, og Aftel, Aflaks Fader, vare Sødsfendebørn. Kong Olaf lod ham nedfætte sig i Syd-Hørderland, gav ham der et stort Leen og store Kongsgaarde, og Kongen bad ham ikke at give efter for Erling; men det gif ikke paa den Maade, naar Kongen ej var der i Nærheden, thi da staltede og valtede Erling som han vilde; heller ikke blev Erling just fojeligere mod Aflak, da han mærkede, at denne vilde holde ham Stangen; og det kom tilsidst saa vidt imellem dem, at Aflak ikke længer kunde holde sig i sit Sysfel, men vendte tilbage til Kong Olaf, og fortalte ham deres hele Handel. Kongen bad Aflak blive hos sig, indtil han fik talt med Erling. Kong Olaf sendte da Bud til Erling, at han skulde møde hos ham om Vaaren; og da de kom sammen, holdt de Stævne med hinanden, paa hvilket Olaf sagde: „Man fortæller mig, Erling, om din Magt, at der findes ingen

Mand nordensfra Sogns og til Lindesnæs, der kan have sit i Fred og Ro for dig; og dog ere der Mænd, som tykkes odelbaarne til at have samme Rettigheder, som andre af samme Byrd; sig Overmod er sjelden god; her er nu din Frænde Aslak, der, som det lader, har haft nogen Ueilighed af dit Rabostab; nu veed jeg ikke, om enten han selv har nogen Skyld deri, eller om han skal undgjalde, at jeg har sat ham til at varetage min Ejendom; men sjønt jeg nu netop nævner ham i denne Anledning, saa er der dog mange flere, som beklage sig for os over det samme, baade de, som have Befaling over Systerne, og ligeledes de, som skulle varetage vore Gaarde og besørge Gjæsteri for mig og mine Folk." Erling svarede: „Hertil skal jeg strax svare," sagde han, „at det er langt fra, at jeg regner Aslak eller nogen anden Mand det til Onde, at de ere i eders Tjeneste; men derimod vil jeg tilføie, at det gaaer nu, som det altid har gaaet, at vi Frænder stedse søge at overgaae hinanden; saa maa jeg og beklende, at jeg villig og gjerne bøjer min Nakke for eder, Herre, men besværligere falder det mig, at krybe for Selthorer, der er trællefødt i al sin Slægt; sjønt han nu er eders Foged, og at være Tjener for ham eller andre hans Lige, sjønt I sætter stor Priis paa dem." Da blandede begges Venner sig i Talen, og bade dem at forliges, og sagde, som sandt var, at Kongen af ingen Mand der i Landet kunde vente større Hjælp, end af Erling, naar han vilde være Kongens Ven. Paa den anden Side sagde de til Erling, at han skulde give efter for Kongen, og foreskillede hani, at, naar han viste Kongen Lydighed og Venstabs, da vilde det

være ham en let Sag, at faae sine Dnster opfyldte. Det blev Enden paa dette Møde, at Erling skulde beholde de Forleninger, han havde haft tilforn, og al Tiltale, Kongen havde imod ham; skulde bortfalde; tillige skulde Erlings Son Skjalg drage til Kongen, og blive hos ham; Aslak Fitjesskalle vendte da ogsaa tilbage til sine Gaarde, og de vare da alle for saa vidt forligte.

112. Sigurd Thorerfon hed en Mand, Broder til Thorer Hund i Bjarks; han var gift med Sigrid, en Datter af Skjalg fra Jæderen, og Søster til Erling. De havde en Son Asbjørn, som i sin Opvæxt gav det bedste Haab om at blive en dygtig Mand; Sigurd boede paa Throndenæs paa Dind, var hoveddrig og meget anseet, og havde gaaet Kongen til Haande; Thorer ansaaes dog for den anseeligste af de to Brødre, da han var Kongens Leensmand; men hjemme paa sin Gaard førte Sigurd et ligesaa stort Huus; han plejede, under Hedenstabet, at holde trende Offergilder hver Vinter, eet ved Begyndelsen af Vinteren, det andet ved Midvinter, det tredie mod Somrueren; men da Kristendommen var almindelig indført, vedblev han dog sin gamle Skik, at holde Gilder, nemlig om Høsten et Sjæstebud for sine Venner, og om Vinteren et Julegilde, ved hvilket han endnu indbød mange Mænd til sig, og det tredie Gilde holdt han ved Paaften, og havde ogsaa da mange samlede hos sig; dette blev han ved med, saalænge han levede. Sigurd døde paa Sottesfeng, og Asbjørn, som da var omtrent tyve Aar gammel, tog da Arv efter sin Fader; han fortsatte den gamle Skik med Gilderne, og holdt tre hvert Vinterhalvaar ligesom hans Fader; men paa den Tid Fader

ren døde og Asbjørn tog Godset under sin Bestyrelse, begyndte slette Aaringer og Sæden slog fejl. Asbjørn havde da godt af at der endnu var gammelt Korn og andre Fornodenheder i Forraad. Men da dette Halv-
aar var gaaet, og det næste kom, da var det ikke bedre med Korn, end forrige Aar, og hans Moder Sigrid vilde da, at Gilderne skulde affattes, nogle eller alle; det vilde Asbjørn ikke, men rejste omkring til sine Venner, og købte Korn hvor han kunde faae det, men af nogle fik han det til Givendes. Saaledes gik det endnu denne Winter, at Asbjørn holdt alle sine Gilder; men næste Sommer fik man kun lidet faaet, da der ikke var Sædeforn at faae tilkjøbs; Sigrid taste da igjen om, at man skulde indskrænke Huuskarlernes Antal, og affatte alle Gilderne; men det vilde Asbjørn ikke, og blev endnu ved som før i denne Sommer; men det var da endnu vansteligere at faae Korn, hvortil da ogsaa det Rygte hidrog, som var kommet fra de sydlige Dele af Riget, at Kong Olaf havde forbudt al Udførsel derfra af Korn og Malt og Meel; da saae Asbjørn, at han vilde have Vanstelsighed ved at forsyne sit Huus, og greb nu til det Raad, at han lod et Førselskib sætte ud; han havde nemlig et saadant, der var saa stort, at det kunde holde ud paa aaben Es, og var isvrigt vel forsynet med gode Redskaber, og med et stribet Sejls. Asbjørn tog henved tredive Mand med sig, og sejlede om Sommeren sydpaa langs med Landet; der fortælles intet om hans Rejse, forend de en Aften kom ned til Kærmt, og lagde til ved Hgvaldsnæs, hvor der var en anseelig Kongsgaard; paa denne Gaard boede Thorer Sæl, Kong Olafs Foged. Thorer var kun af

ringe Herkomst, men havde svunget sig vel op; han var en meget driftig Mand, snild i sin Tale og pyntelig i Klæder. Der blev Asbjørn liggende om Matten, men om Morgenens, da det blev lyst, gik Thorer ned til Skibet, som han saae var kommet der, og nogle flere Mænd med ham, saa han havde et betydeligt Følge med sig; han spurgte, hvem der raadte for det fagre Skib. Asbjørn navngav sig og sin Fader. Thorer spurgte, hvor langt Rejsen gjaldt, og hvad hans Errende var. Asbjørn sagde, at han vilde kjøbe sig Korn, Malt og Meel, da der herskede Dyrktid nord i Landet; „men man har fortalt os,” sagde han, „at her er god Tid; vil maastee du, Bonde, sælge os noget Korn? Jeg seer her ere store Kornhjelme, og det vilde være os en stor Lettelse, naar vi ikke behøve at seise videre, og søge længer derefter.” Thorer svarede: „Jeg skal give dig den Lettelse, at du ikke behøver at seise her længer omkring, for at kjøbe Korn, eller see dig videre om efter det her i Rogeland; thi jeg kan sige dig med Sandhed, at du maa begive dig herfra, da du hverken saaer Korn her eller paa andre Steder, thi Kongen har forbudt at sælge noget herfra til de nordlige Dele af Landet; vend derfor om, Helgeländer, det er dig bedst tjenligt.” Asbjørn svarede: „Hvis saa er, som du siger, Bonde, at vi ikke kan saae Korn at kjøbe, saa har jeg endnu et andet Errende, nemlig at aflægge et Besøg paa Sole, og see, hvorledes min Frænde Erling har det.” Thorer sagde: „I hvor nært Slægtskab er du med Erling?” „Det er min Morbroder,” sagde den anden. „Maastee,” sagde Thorer da, „har jeg ikke valgt mine Ord forfigtig nok, naar du er

en Søstersøn af Ryge-Kongen." „Jeg tager det ikke saa nøje med et Ord, min gode Ven!" sagde Aabjørn, og han og hans Mænd toge derpaa Tjeldingerne af, og vendte Skibet ud mod Havet. Thorer sagde: „Far nu vel, og tag herind, naar I sejle tilbage." Aabjørn lovede det. De sejsede nu videre frem, og kom en Aften silde til Jæderen; Aabjørn begav sig paa Land med en femten Mand, men de andre femten bleve tilbage at passe paa Skibet; da Aabjørn nu kom til Gaarden, fik han der en god Modtagelse, Erling lod ham sidde ved Siden af sig, spurgte ham om mange Ting der nordpaa, og var meget munter. Aabjørn fortalte ham omstændelig sit Vrende. Erling sagde, at det var Skade for hans Kasse, thi Kongen havde forbudt al Kornsalg; „og jeg kjender ikke," sagde han, „den Mand, som har Mod til at overtræde Kongens Befaling." Aabjørn svarede: „Længe kan man spørge, før man erfarer Sandheden; man har fortalt mig i min Barndom, at min Moder var fribaaren i al sin Slægt, og at Erling paa Cole var den mægtigste og gjæveste af alle hendes Frænder; men nu hører jeg dig sige, at du er ikke saa meget din egen Herre her paa Jæderen for Kongens Trælle, at du kan gøre med dit Korn hvad du vil." Erling saae paa ham, grinte derad og sagde: „Mindre kjende I til Kongens Magt, I Helgelandere, end vi Ryger; men fritalende maa du være hjemme, Frænde, naar du er saa ude; det ligger i Slægten, kan jeg tænke; lad os nu først drikke, min Frænde, og i Morgen ville vi see, hvad vi kan gøre ved dit Vrende." De gjorde saa, og vare meget muntre om Aftenen, og drak langt ud paa Matten. Men

Dagen efter taltes Frænderne, Erling og Asbjørn, ved igjen; Erling sagde da, at han havde fundet Udvej for hans Kornkjøb; „det kommer da an paa,” sagde han, „om du gjør nogen Forstjæl paa, hvem du kjøbflaaer med.” Asbjørn svarede, at han brød sig aldrig om, af hvem han kjøbte, naar det kun ikke var Tyvefoster. Erling sagde: „Kjmeligviis have mine Trælle saa meget Korn, som du ønsker; de ere ikke i Loven eller anden Landsret, som andre Mænd, og jeg tænker Kongen kan ikke have noget at klage derpaa.” Asbjørn sagde, at han gjerne vilde antage dette Forslag; hvorpaa Trællene bleve underrettede om dette Kjøbmandskab, bragde Korn og Malt frem, og folgte Asbjørn det; han lodde nu sit Skib med Korn og Malt. Men da Asbjørn var færdig til Bortreisen, gav Erling ham Bønnegaver til Afsked, og de stillet med Kjærlighed fra hinanden. Asbjørn fik god Bør, og lagde om Aftenen ind paa Hvaldsnæs paa Kørut, og laae der om Natten. Thorer Sæl havde strax om Aftenen faaet Efterretning om Asbjørns Tilbagerejse, og at hans Skib var ladet; han stævuede derfor Folk til sig om Natten, saa han for Dag havde trefindstyve Mand; saasnart det blev noget lyst, begav han sig til Asbjørn, og vare da Asbjørn og hans Mænd just paaklædte og hilfede høflig Thorer. Denne spurgte, hvad for en Ladning de havde i Skibet. Asbjørn svarede, det var Korn og Malt. Da sagde Thorer: „Saa gjør Erling endnu efter sin gamle Vane, at drive Sjæk med Kongens Bud, og er endnu ikke kjed af at være ham imod i alt; et stort Under er det, at Kongen saaledes seer igjennem Fingre med ham, hvad for Optøjer han end

finder paa. Thorer skjædte endnu en Tid lang, men da han endelig tab, svarede Asbjørn, at Erling var uskyldig i den Sag, thi hans Trælle havde solgt ham Kornet. Thorer svarede hurtig og sagde, han brød sig kun lidet om hans og Erlings Kneb, „og er der nu ikke andet for, Asbjørn,” sagde han, „end at I maae gaae paa Land, medens vi tomme Skibet, ellers kaste vi eder alle over Bord, thi vi vilse ingen Trængsel have af eder, medens vi løse Skibet, da I ikke faae Lov til at fare videre med disse Varer.” Asbjørn saae da, at han ikke havde Folk nok til at staae sig mod Thorer, og gif derfor med sine Skibsfolk paa Land, men Thorer lod hele Ladningen føre op af Skibet. Thorer sagde: „Forsærdelig godt Sels have de Helgelænder, tag Sejlet paa vort gamle Forselskib og fly dem, det er godt nok til dem, naar de sejle med tomt Skib;” saa skete det og, at Sejlet blev ranet fra dem. Asbjørn sejsede nu efter alt dette langs Landet nordpaa, og standsede ikke før han kom hjem; det var tidlig paa Vinteren, og denne hans Rejse blev meget ilde omtalt. Asbjørn blev da befriet for at holde Gjæstebudene; Thorer Hund bød sin Frænde Asbjørn til Julegilde, og alle de Mænd, han vilde tage med sig, men Asbjørn vilde ikke tage derhen, men blev hjemme. Man kunde mærke paa Thorer, at han troede Asbjørn derved viste nogen Ringeagt mod ham og hans Indbydelse, og han drev megen Spot med Asbjørns Rejse: „Baade,” sagde han, „er der tilviise stor Forskjel paa Asbjørns Frænders Værdighed, og tillige viser han, at han føler det, saadan en Umage som han gjorde sig for at besøge Erling paa Jaderen i Sommer, og nu vil han ikke tage

hen til mig i den nærmeste Gaard; jeg kan ikke vide, om han tænker, at Salthorer ligger i Vejen for ham paa hver Bakke." Slige Ord fik Asbjørn at spørge fra sin Frænde Thorer, og flere af samme Slags. Asbjørn var allerede i Forvejen misfornøjet nok med sin Rejses Udfald; men nu meget mere, da han hørte, at der blev talt saaledes om ham, og at han blev til Latter og Spot; han blev da hjemme om Vinteren, og kom ikke til noget Gjæstebud.

113. Asbjørn havde et Langskib; det var en Snække paa tyve Roerbænke, og stod i et stort Røst. Efter Kyndelmisse lod han Skibet sætte ud i Søen og tiltakle, stævne de derpaa Mand til sig, sine Venner og Frænder, og havde henved halvfemfundstyve Mand, alle vel udrustede; og da han var færdig og fik Bør, sejlede han syd med Landet den sædvanlige Vej, men Vinden var dem ikke ret med; men da de kom længere syd paa, holdt de længer ud paa Søen, end den sædvanlige Fart, saasnart de kunde det. Der foresaldt ikke noget mærkeligt paa deres Rejse, før de om Aftenen den femte Dag i Paaskeugen kom udenfor Kørmt. Denne Ø er saa bestaffen, at det er en stor og lang Ø, men paa de fleste Steder ikke ret bred, beliggende ved den almindelige Søvej; der er en stor Bygd paa Øen, men paa mange Steder, som ligge ud mod Havet til, er den dog ubeboet. Asbjørn gik i Land paa denne ubeboede Deel, som vender ud mod Havet, og da de havde tjeldet, sagde han til sine Folk, at de skulde blive der tilbage, men han vilde gaae op paa Øen, for at spejde, hvorledes der stod til, da de ikke havde hørt noget om Tilstanden der. Han havde slette Klæder paa,

og en sid Hat, en Stage i Haanden, og havde gjordet sit Sværd under sine Klæder; han gik nu op ad Bøen, men da han kom til en Høj, hvorfra han kunde see paa den ene Side til Gaarden paa Hgvaldsnæs, paa den anden over til Karmsund, da saae han der vare mange Folk ude baade paa Søen og paa Landet, og at mange Menneſter sogte hen til Gaarden paa Hgvaldsnæs; dette forekom ham underligt. Derpaa gik han hen til Gaarden, hvor Tjenestefvendene lavede Mad, og horte ſtrax og forſtod af deres Tale, at Kong Olaf var kommen der paa Gæſter, ſamt at Kongen da var gaaet til Bords. Ubbjørn begav ſig derpaa til Stuen; men da han kom i Forſtuen, gik beſtändig den ene Mand ud, den anden ind, uden at nogen lagde Mærke til ham. Døren ſtod aaben, ſaa han kunde ſee, hvorledes Thorer Sæl ſtod for Kongens Bord; det var utod Enden af Maaltidet. Ubbjørn hørte, hvorledes man ſpurgte Thorer om den hele Handel imellem ham og Ubbjørn, ſamt at Thorer gav dem en lang Fortælling derom, ved hvilken han ſelv gottede ſig meget; og det forekom Ubbjørn, ſom han var langt fra at holde ſig til Sandheden. Da hørte han en Mand ſpurgte: „Hvorledes teede Ubbjørn ſig, da I ryddede Ekibet?“ Thorer ſvarede: „Han holdt ſig nogenlunde tapper, ſaa længe vi loſſede Ekibet, men den Gang vi tog Sejlet fra ham, da græd han ſom et Barn.“ Men da Ubbjørn hørte dette, kunde han ikke ſtyre ſig længer, trak raſt ſit Sværd, løb ind i Stuen, og ſaaſnart han troede, Sværdet kunde naae Thorer, hug han til denne, og traf ham paa Halsen, ſaa Hovedet ſtrax gik af; Hovedet faldt paa Bordet foran Kongen, men Kroppen for hans

Fodder, og Bordbugene flode i eet Blod, baade paa Bordet og ved Siden. Kongen befalede, man skulde gribe Manden og føre ham ud; Udsjorn blev derpaa greben og ført ud af Stuen, og siden bleve Dugene og hele Opdækningen tagne bort, og Bordet borttaget; ligeledes blev Thorer's Lig baaret ud, og alt det blodige fejset ud. Kongen var ganske vred, men gav dog vel Agt paa sig selv, som han altid plejede, naar han blev meget fortørnet over noget.

114. Skjalg Erlingsøn, som da var hos Kongen, stod op, gik for Kongen, og sagde: „Det vil nu gaae her, som ellers, Konge, at hos eder er der Raad for alt Meen; jeg tilbyder saa mange Penge, som I selv vilte bestemme, for denne Mand, at han maa beholde Liv og Lemmer, men I, Konge, raade uindskrænket for alt det øvrige efter eders Godtbeftindende.“ Kongen svarede: „Er ikke det Dødsfag, at bryde Paaftrefreden? og ligeledes, at han begif Drab i Kongens Herberge? og for det tredie, noget som kun er af ringe Betydning i dine og din Faders Dine, at han gjorde mine Fodder til Blod?“ Skjalg svarede: „Ild er det, Herre, at det mislyder eder, men ellers vilde det være en velgjort Gjerning, thi der var stor Trang til at dette skulde stee; men skjønt I, Herre, er saa misfornøjet herover, og tillægger det saa megen Vigtighed, saa har jeg dog endnu det Haab, at jeg kan udrette meget hos eder paa Grund af min Tjeneste; mange, Herre, vilte ogsaa sige, at det kunde I vel gjøre.“ Kongen svarede: „Skjønt jeg sætter megen Priis paa dig, Skjalg, saa kan jeg dog ikke for din Skyld overtræde Loven eller min kongelige Værdighed eller Landsretten.“

Skjalg skyndte sig da ud af Stuen, da han saae, han intet kunde udrette hos Kongen; der havde været tolv Mænd med ham; disse og mange flere fulgte ham nu. Derpaa sagde Skjalg til Thoraren Refsloffson: „Agter du mit Venskab for noget, saa gjør dig al mulig Umage for, at min Frænde Aabjorn ikke bliver henrettet for Sondag.“ „Ikke raader jeg derfor,“ sagde Thoraren. „Ikke desmindre,“ svarede Skjalg, „overdrager jeg dig dette Hverv heller end nogen anden, thi jeg troer du vil have mest Forstand og Djarvhed til at drive det igjennem.“ Skjalg og hans Mænd sejsede derpaa bort i en Klostude, han havde, og roede syd med Landet det stærkeste de kunde, og kom noget efter Midnat til Fæderen; gif derpaa strax op til Gaarden paa Sole og til Loftsalen, hvor Erling sov; Skjalg løb saa fast mod Døren, saa den brast i Naglerne; Erling vaagnede derved, og ligeledes de andre Mænd derinde; men han var hurtigst paa Benene, greb Skjold og Sværd, og løb til Døren, og spurgte, hvem der tog saaledes affted ved Nattetide. Skjalg gav sig tilkjende, og bad ham lukke op. Erling svarede: „Det kunde jeg tænke, det maatte være dig, naar man tager saadan affted; er der da nogen efter dig, saa der er Fare paa Færde?“ Da blev Døren lukket op, og Skjalg sagde: „Tykkes dig jeg tager hastig affted, saa tænker jeg din Frænde Aabjorn er af andre Tanker, han som nu sidder paa Ogvaldsnæs i Fjædder og Volt, og det er mandigere, at komme ham til Hjælp, end at gjøre mig Bebrejdelser.“ Derefter talte Fæder og Søn omstændeligere med hinanden, og Skjalg fortalte sin

Fader den hele Begivenhed med Gal, Thorers Drab, og sin Samtale med Kong Olaf.

115. Da der var ryddet bort, og alting igjen sat til Rette i Stuen, satte Kong Olaf sig, og var meget vred. Han spurgte, hvorledes det gik med Drabsmanden. Man svarede, han var sat i Forvaring ude paa Svalen. Kongen spurgte, hvorfor han ikke var henrettet. Da svarede Thoraren Refsolffson: „Herre,” sagde han, „holder I ikke det for Mord, at dræbe Mænd om Natten?” Kongen sagde: „Saa sætter ham i Fjædder, og dræber ham i Morgen!” Derpaa blev Asbjorn sat i Fjædder, og lukket ene inde i et Huus om Natten. Men næste Dag horte Kongen Morgensang, gik derpaa til Stævne, og sad der lige til Højmesse; og da han gik fra Messen, sagde han til Thoraren: „Nu er vel Solen saa højt oppe, at eders Ben Asbjorn kan hænges for den Sags Skyld?” Thoraren bukkede for Kongen, og svarede: „Saa sagde Biskop Sigurd i Fredags, Herre, at den Konge, som blev piint for vor Skyld, led taalmodig Forhaanelse; og salig er den, som ham efterfølger, mere end den, som voldte hiint Manddrab eller dante ham til Døde; nu er det ikke ret længe til i Morgen, og da er det en Sogndag i Sammenligning med denne Dag.” Kongen saae paa ham, og sagde: „Ja, saa faaer du da raade for dette, Thoraren, at han ikke bliver dræbt i Dag; du skal nu bedogte ham, men det maa du vide, at det gjælder dit Liv, hvis han paa nogen Maade kommer bort.” Thoraren gik derpaa sin Vej, og hen til det Sted, hvor Asbjorn sad i Jern; han lod da Boltene løse af hant, og fulgte ham til en lille Etue, og lod

ham faae Spiise og Drikke, og sagde, hvad Kongen havde truet ham med, hvis han slap bort. Asbjorn svarede, og bad Thoraren ikke vare bange derfor, han havde ikke i Sinde at flygte. Thoraren blev siddende længe hos ham om Dagen, og sov der ligeledes Nat-ten efter. Om Løverdagen stod Kongen op, og hørte Morgenmesse, gik siden til Stævner, til hvilke der vare komne en stor Mængde Bønder, der havde mange Ting at klage over, saa at Kongen sad en stor Deel af Dagen over Sagerne, og man gik tilde til Højmesse; derefter gik Kongen til Bords, og da han havde spist, drak han en Stund, saa at Bordene bleve staaende. Thoraren gik da til Præsten der paa Stedet, som vare- tog Kirken, og gav ham to Dre Solv, for at han skulde ringe til Helligdag, saasnart der blev taget af Kongens Bord. Men da Kongen havde drukkit en Stund, bleve Bordene tagne bort. Da talte Kongen, og sagde, at det nu var bedst, at Trællene forte Drabsmanden ud, og toge Livet af ham; men i samme Øjeblik blev der ringet til Helligaften. Da gik Thoraren for Kongen, og sagde: „Grist faaer denne Mand dog vel at have om Helligdagen, skjønt han har gjort ilde.“ Kongen svarede: „Saa bebogt ham da, Thoraren, saa at han ikke kommer bort; du er altid paa Færde med dine Indven- dinger.“ Derpaa gik Kongen til Aftensang, men Thoraren blev atter siddende om Dagen hos Asbjorn. Søndag Morgen gik Biskop Sigurd til Asbjorn, og skiftede ham, og tillod ham om Dagen at bivaane Højmesfen. Thoraren gik derpaa til Kongen, og bad ham at sætte en anden til at passe paa Drabsmanden;

„thi jeg vil nu,” sagde han, „frøisge mig denne Bestilling og alt Ansvar i hans Sag.” Kongen takkede ham, og satte en Mand til at passe paa ham; han blev da ligesom for ikke sat i Fjædder, men da man gik til Højmesse, blev han ført til Kirke, og stod han med sine Bogtere udenfor Kirken; Kongen og Almuen stode inde i Kirken ved Højmeßsen.

116. Nu vende vi tilbage til Erling og hans Søn Skjalg: de raadsloge nu med hinanden om denne vanskelige Sag, og bleve endelig, ved Skjalgs og andre af Erlings Søners Tilskyndelser, enige om, at samle Folk; de sendte Krigs Budstikke om, hvorpaa der snart samlede sig en stor Deel Krigsfolk; de gjorde sig da færdige til at gaae ombord, og man talte da hess ved femten hundrede Mand; med denne Hær kom de Søndag Morgen til Hgvaldsnæs paa Kørnit, hvor de med alt Krigsfolket gik op til Gaarden, og kom der, da Evangeliet var sjunget; de gik strax op til Kirken, og toge Fjæddrene af Nisbjørn. Men ved den Gny og Waabenbrag, som var at høre udenfor, fortælles der, at alle Mand saae ud af Kirken, undtagen Kongen ene, som bad og ikke saae sig om; men de, som vare udenfor Kirken, løb alle ind i Kirken. Erling lod sine Folk opstille sig paa begge Sider af det Stræde, som gik fra Stuen til Kirken, Erling selv og hans Søner stode nærmest ved Stuen. Men da Gudstjenesten var tilende, gik Kongen strax ud af Kirken, og gik først Kongen frem imellem de opstillede Rækker, derpaa hans Mand, den ene efter den anden; men da Kongen kom hen til Døren, gik Erling frem og bukkede for Kongen. Kongen takkede for hans Hilsen, og bad Gud være

med ham. Da tog Erling saaledes til Orde: „Mig er sagt, Herre, at min Grænde Næbjørn er kommen til at begaae en stor Forseelse, og det er ilde, Herre, om noget er skeet, som misshager eder; derfor er jeg kommen hid, for at tilbyde Forligelse for ham, og saa store Bøder, som eders Værdighed og Villie kræver, og derimod at erholde for ham Liv og Lemmer og Ophold i Landet.” Kongen svarede: „Det forekommer mig, Erling, som du nu indbilder dig at have fuld Raadhed over Sagen imellem ham og mig.” „J skal raade, Herre,” svarede Erling, „og raade saaledes, at vi stilles forligte.” „Tænker du at forkræffe mig, Erling,” sagde Kongen, „og har derfor saa mange Folk?” „Nej,” sagde han, „det lykkes dig ikke; har du noget andet for, saa ville vi nu bte dig her.” Erling svarede: „Jkke behøver du at miude mig om, at vi forhen ere trufne sammen, saa at jeg havde liden Mandstyrke mod dig; men jeg vil nu ikke skjule dig mit oprigtige Ønske, at vi maae stilles som Venner; i andet Fald tvivler jeg paa, at jeg oftere vil søge noget Møde med dig.” Erling var da rød som Blod i Ansigtet. Da gif Biskop Sigurd frem, og sagde til Kongen: „Jeg beder eder, Herre,” sagde han, „for Guds Skyld, at J ville lyde mig ad, og slutte Forlig med Erling efter hans Tilbud, saa at denne Mand skaanes paa Liv og Lemmer, men at J for øvrigt raader for Betingelserne.” Kongen svarede: „J skal raade, Herre Biskop! thi J mener det vel.” Da talte Biskoppen til Erling: „Erling,” sagde han, „haandfæst nu Kongen Borgen, som han er forusjet med.” Derpaa fik Næbjørn Raade, og overgav sig i Kongens Vold,

og kyste Kongen paa Haanden. Derefter gif Erling bort med sine Folk, men der fandt ingen Afstedshilsen Sted imellem Kongen og ham; Kongen gif derpaa ind i Stuen, og med ham Asbjorn. Siden forkyndte Kongen Fortigelsesmaalet saaledes: „Dette skal være den første Betingelse i vort Fortig, Asbjorn, at du underkaster dig den Landslov, at hvilken Mand der dræber Kongens Tjenestemand, da skal han paatage sig samme Tjeneste, om Kongen saa vil; nu vil jeg, at du skal overtage den Fogedstjeneste, som Sælthorer havde, og forestaae min Gaard her paa Hgvaldsnaas.” Asbjorn erklærede sig villig til at opfylde Kongens Befaling, men bad om Tilladelse til, først at drage hjem til sin Gaard, for at træffe de nødvendige Foranstaltninger, hvilket Kongen tillod. Kongen drog derfra til Sjæsteri paa et andet Sted, men Asbjorn lavede sig til Rejsen med sine Skibsfolk; disse havde imidlertid ligget i Leyrubog al den Tid, Asbjorn havde siddet i Jern, og af og til sendt Spejdere til Gaarden, for at høre, hvoreledes det gif ham, og vilde ikke rejse bort, førend de fik Udfaldet at vide. Siden begav Asbjorn sig paa Rejsen til sit Hjem, og standsede ikke, før han om Vaaren kom til sin Gaard; han blev siden kaldt Asbjorn Salsbane. Asbjorn havde ikke været længe hjemme, førend han kom sammen med sin Frænde Thorer Hund, og de samtalte med hinanden; Thorer spurgte ham nøje ud om hans Rejser, og alt hvad derved havde tildraget sig; men Asbjorn fortalte ham alt saaledes, som det var tilgaaet. Thorer Hund svarede: „Du tænker vel saaledes at have afvættet den Forhaanelse, at du blev plyndret forrige Hof.” „Det

gjør jeg, Frænde," sagde han, „men hvad er dine Tanker derom?" „Dem skal jeg strax sige dig," sagde Thorer, „den første Rejse du gjorde syd i Landet, da du blev plyndret, var vel til stor Skam for dig, men derpaa kunde dog nogenslunde raades Bod; men denne Rejse er en Skandse baade for dig og alle dine Frænder, naar det skal have sin Freugang; at du bliver Kongens Træl, og kommer i en saa ond Mands Sted, som Sæl-Thorer var; handl du nu som en brav Mand; og bliv heller her paa din Ejendom i Thrandenæs, vi dine Frænder skulle da saaledes staae dig bi, at du aldrig mere kommer i en saadan Knibe." Asbjørn fandt det Thorer sagde ganske fornuftigt, og førend de skiltes, blev det en Aftale imellem dem, at Asbjørn skulde blive hjemme paa sin Gaard og ikke begive sig til Kongen; saa stete ogsaa virkelig, at han blev siddende hjemme i Ro paa sin Gaard.

117. Efter at Kong Olaf og Erling havde skiltet paa Hvaldsnæs, kom det paa ny til Uenighed imellem dem, hvilket endelig udbrod i aabenbar Fjendskab. Kong Olaf drog paa Sjæsteri til Hordaland, og dernæst ud paa Vorsk, thi han spurgte, at Folket der ikke overholdt Kristendommen. Han holdt Thing med Bønderne paa en Gaard, kaldet Wang; did kom Bønderne i stor Mængde, og fuldt væbnede; Kongen bad dem, at antage Kristendommen, men de udæskede ham derimod til Slag. Derefter fylkede de paa begge Sider deres Folk, men da Bønderne stillede sig op, paakom der dem en saadan Frygt, at ingen vilde staae forrest; og gif det da endelig saa, hvilket var dem bedst tjenligt, at de gif Kongen til Haande, og antog Kristen-

dommen; Kongen forlod ikke dette Sted, for Kristendommen var almindelig indført. Derpaa drog Kong Olaf ud til Ostrefjord til sine Skibe, derfra til Sogn, hvor han tog paa Sjæsteri om Sommeren; men imod Høsten begav han sig ind i Fjordene, og derfra op paa Walders, hvor Folket var hedensk; Kongen drog paa det hurtigste op til Gaarden der, kom uforvarende over Bønderne, og tog alle deres Skibe, som han besteg med alle sine Folk; derpaa opstar han en Budstikke, og satte Thing saa nær ved Eken, at han kunde have alle Skibene til sin Raadighed, hvis han vilde bruge dem. Bønderne begave sig strax did med en stor Hær og fuldt bevæbenede; Kongen bød dem antage Kristendommen, men de frege højt derimod, og bade ham strax at tie, og gjorde megen Gny og Vaabenbrag; men da Kongen saae, at de ikke vilde høre paa hans Lærdom, og dernæst, at de havde en saa stor Hær, at han ikke kunde staae sig imod dem, saa forandrede han sin Tale, og spurgte, om der var nogen iblandt dem, som havde Erætte med hinanden, og om de vilde, han skulde hilægge den; det mærkedes da snart paa deres Tale, at mange af Bønderne der vare uenige, skjønt de alle vare strømmede til, for at tale mod Kristendommen. Men saasnart Bønderne begyndte at fremsøre deres Klager, skaffede hver sig sit Parti, til at understøtte sin Sag; dette varede hele Dagen; om Aftenen opløstes Thinget. Strax da Bønderne havde spurgt, at Kongen drog igjennem Walders og var kommen til Bygden, havde de sendt Budstikke omkring, og stævnet Fri og Ufri sammen, og droge dernæst med en stor Hær mod Kongen, saa der var temmelig øde for Folk rundt

omkring i Bygden. Efter Thinget holdt Bønderne en Samling; dette erfarede Kongen, og da han anden Gang kom til sine Skibe, lod han om Ratten roe tværs over Søen, og lod derpaa sine Folk gaae op at brænde og plyndre, hvor de kunde komme til. Dagen efter roede de fra Næs til Næs, og overalt lod Kongen skjænde og brænde. Men saasnart Bønderne, som vare i Forsamlingen, saae Røg og Lue hjemme i deres Huse, bleve de løse i Flokken, og skilte sig fra hverandre, indtil det hele opløste sig i smaa Hobe; men da roede Kongen tilbage over Søen, og brændte paa den Side, hvor Bøndehæren forhen havde været samlet. Da kom Bønderne endelig til Kongen, bade om Naade, og lovede, at gaae ham til Haande; saa gav Kongen hver Mand, der forlangte det, Fred samt deres Gods og Ejendom, naar de vilde underkaste sig; da talte heller ikke mange mod Kristendommen, saa Kongen lod Folket døbe, og tog Gister af Bønderne. Kongen opholdt sig der længe om Høsten; han lod Skibene trække op over Langen imellem Søerne, men drog ikke ret langt op i Landet fra Søen, thi han troede ikke Bønderne ret, hvis han gav sig blot for dem; han lod der en Kirke bygge og indvie, og indsatte Præster; men da han ventede Frostens vilde komme, søgte han længer op i Landet, og kom da ind paa Thotn. Herom taler Arnor Jarlesfald:

Ej det glemmes, at Kongen
 Oplændernes Volig
 Brændte, Folket maatte
 Fyrstens Brede undgjelde;
 Drotten de ikke lyde

Vilde, man sig i Fare
 Satte, Salger for Kongens
 Modstandere rejstes.

118. Siden drog Kong Olaf igjennem Dalene
 ligetil Dovrefjeld, og tog ingensteds varigt Ophold-
 sted, førend han kom til Throndhjem, og heelt op til
 Ríderos, hvor han beredte til Vintersæde; dette var
 hans tiende Regjeringsaar. Om Sommeren før var
 Einar Thambestjalsver draget af Landet, og havde begi-
 vet sig til England, hvor han besøgte sin Svoger Ha-
 kon, hos hvem han opholdt sig nogen Tid. Siden
 drog han til Kong Knud, af hvem han fik gode Gaver.
 Derefter drog han ester over Havet, og heelt ud til
 Romeborg, og kom tilbage Sommeren ester, og begav
 sig da til sine Gaarde. Den Gang kom han ikke til
 Kong Olaf.

119. Alfild hed en Kvinde, som kaldtes Kon-
 gens Tjenestekvinde, men var dog kommen af god
 Familie; hun var den Gang hos Kong Olaf. Det
 blev da bekjendt, at Alfild var med Barn, og Kong
 Olafs fortrolige Venner vidste, at han var Fader til
 Barnet, som hun var frugtsommelig med. Det hændte
 sig en Nat, at Alfild fik Dødt, og der var kun saa
 tilstede, nogle Kvinder og en Præst, og Sigvat Skald
 og saa andre Mænd. Alfild havde en haard Fodsel,
 og var Døden nær, men omfider fødte hun et Drenger-
 barn, og i nogen Tid vidste man ikke ret, om der var
 Liv i Drengen eller ikke; men da Barnet begyndte at
 drage Ande, stjønt ganske svagt, bad Præsten Sig-
 vat at gaae til Kongen, og sige ham, hvorledes det stod
 til. Sigvat svarede: „Det tør jeg paa ingen Maade,

at vække Kongen; thi han har forbudt alle at vække ham, forend han vaagner af sig selv." Præsten svarede: "Her er ingen Tid at give bort, Barnet maa døbes, thi mig synes det er ganske svagt, og der er kun lidet Haab om at det lever længe." Sigvat svarede: "Heller vil jeg vove det paa det samme, at du døber Barnet, end jeg vil vække Kongen, jeg vil tage Skulden paa mig, og give Drengen Navn." De gjorde nu saa, og Drengen blev døbt og kaldt Magnus. Morgenens efter, da Kongen var paaklædt, blev han underrettet om det Forefaldne. Kongen befalede at kalde Sigvat til sig, og man mærkede, at han var vred; og da Sigurd kom, sagde Kongen: "Hvi var du saa dristig, at du lod mit Barn døbe, forend jeg vidste deraf?" Sigvat svarede: "Fordi, Herre, jeg vilde heller give Gud to Mennesker, end Fanden eet." Kongen sagde: "Hvorledes kunde det blive Tilfældet?" Sigvat svarede: "Barnet var Døden nær, og det havde tilhørt Fanden, hvis det døde uden Daab, men nu er det visseelig Guds Barn; for det andet vidste jeg, at om du end blev mig vred, saa vil det dog kun gjælde mit Liv; men vil I, at jeg skal miste mit Liv for denne Sag, da haaber jeg ogsaa at blive et Guds Menneske, efter den Hensigt jeg havde." Kongen sagde: "Men hvorfor lod du Drengen hedde Magnus? Det er ikke vort Etnavn." Sigvat svarede: "Jeg lod ham hedde saa efter Kong Karl Magnus, thi det var den berømteste Konge, jeg har hørt tale om." Da sagde Kongen: "En Lykkens Mand er du, Sigvat," sagde han, "og det er ikke i sig selv underligt, at Lykke følger Vid; men det er underligt, som dog ogsaa undertiden kan

hænde sig, at Lykken er saaledes med den Uvise, at daarlige Raad falde lykkelig ud." Kongen var da meget glad. Drengen opfødtes der, og viste sig snart som et haabefuldt Barn, da han voxte til.

120. Det samme Foraar gav Kong Olaf Askmund Grankelson Sysfel i Helgeland til halvt med Harek fra Thjotta, der forhen havde haft det hele, deels som virkelig Forsening, og deels til videre. Askmund sejsede paa sin egen Skude, som var besat med tredive velbevæbnede Mænd. Forhen havde han været i megen Gunst og Anseelse hos Kong Olaf. Da han kom nordpaa, kom han sammen med Harek, og berettede denne, hvorledes Sysselet var deelt, og foreviste Kongens Jærtegn paa, at det var hans Bud. Harek sagde, at Kongen maatte raade for, hvem der skulde have Sysselet: „men saaledes gjorde ikke de forrige Konger, at de formindskede vor Ret, som ere fødte til at have Bestyrelsen, og at give Bondersonner dem i Hænde, som aldrig før have haft med sligt at bestille." Men skjønt det kunde mærkes paa Harek, at dette var ham meget imod, saa lod han dog Askmund overtage Sysselet, som Kongen havde sendt Befaling om; Askmund begav sig da hjem til sin Fader, og blev hos ham en kort Tid, forend han rejste til sit Sysfel i det nordlige Helgeland. Men da han kom til Lange, da boede der to Brødre, af hvilke den ene hed Gunnsteen, den anden Karle; de vare begge rige og meget anseete Mænd, og i mange Dele store Jdrætsmænd. Gunnsteen var den ældste, og en god Landhuusholder; Karle var en smuk Mand, og førte sig op med Pragt. Askmund nød der en god Velkomst, og opholdt sig der

nogen Tid, og indkrævede de Skatter af Sydsøet der, som han kunde faae. Karle talte med Asmund om, at han vilde rejse med denne ned til Kong Olaf, og see at blive optaget blandt Kongens Hoffolk; Asmund opmuntrede ham dertil, og lovede ham sin Hjælp, til at han kunde faae sit Vrende frem hos Kongen. Karle gjorde sig da rede til at rejse med Asmund. Asmund havde faaet Nys om, at Asbjørn Salsbane var dragen ned til Waagestavne paa et stort Førselskib, han havde, med henved tyve Mand paa, og han ventedes den Gang derfra. Asmund og hans Selskab sejlede deres Vej sydpaa langs med Landet, og havde Rodvind, dog ikke stærk Blæst. Da kom de fra Waagestaaden dem sejlende imøde; disse spurgte de underhaanden ad, hvorledes det stod til med Asbjørns Rejse, og erfarede, at han var paa Vejen sondenfra. Asmund og Karle vare Sengenkamerader og meget gode Venner. En Dag, da Asmund roede frem igjennem et Sund, sejlede et Skib dem imøde; det var let at kjende, begge Bovenene vare malede med hvid og rød Farve, og Sejlet var sribet. Da sagde Karle til Asmund: „Du har ofte talt om, at du gjerne gad seet Asbjørn Salsbane, men jeg maa kun slet kunne kjende et Skib, hvis det ikke er ham, som her sejler imod os.“ Asmund svarede: „Tjen mig i, Kamerad, hvis du kjender ham, at sig mig det.“ I det samme kom Skibene paa Siden af hinanden, og Karle sagde: „Der sidder han, Salsbane selv, ved Roret i den blaa Kjortel.“ Asmund svarede: „Jeg skal give ham en rød Kjortel;“ hvorpaa han kastede et Spyd efter ham, hvilket traf ham midt paa Livet, og gjennemborede ham, saa at det sad fast

i Planken bag ved ham; Asbjørn faldt død ned fra Roret. Begge droge da deres Vej; Asbjørns Mand førte hans Lig hjem til Thrandenæs, hvorpaa Sigrid sendte Bud til Bjarko efter Thorer Hund, som derpaa kom, og lod Liget behandle efter Skif og Brug. Men da Mændene droge bort efter Begravelsen, gav Sigrid dem alle gode Gaver; hun fulgte Thorer til hans Skib, og før de toge Afsted, sagde hun: „Her seer man, Thorer, at Asbjørn fulgte dine fjærlige Raad; nu blev Livet ham ikke forundt, at lønne dig derfor, som du fortjener; skjønt jeg nu er mindre i Stand til at lønne dig efter Fortjeneste, end han havde kunnet, saa fattes mig dog ikke paa Villie dertil; her er en Gave jeg vil give dig, og vil jeg ønske den maa blive dig til Gavn; dette Spyd gjennemboede Asbjørn, din Fræude, min Søn, og hans Blod er endnu derpaa, saa meget desto bedre vil du kunne erindre, at det passer i de Saar, din Fræude Asbjørn havde, og som du selv saae paa ham, hvorledes de vare; nu vilde du handle som en drabelig og tapper Mand, hvis du en Gang afhænder dette Spyd saaledes, at det kommer til at staae igjennem Olaf hin Digre, og det erklærer jeg,” sagde hun, „at du skal være hver Mandes Ridning, hvis du ikke hævner din Brodersøn Asbjørn.” Derpaa vendte hun sig og gif hjem; men Thorer blev saa vred over hendes Ord, at han intet kunde svare, og tænkte ikke paa at give Spydet fra sig; han gav heller ikke Ngt paa Skibsbroen, men vilde være falden i Vandet, dersom hans Mand ikke havde taget og holdt paa ham, da han gif ud paa Skibet. Spydet var fjædret, ikke stort, og hele Spidsen var belagt med Guld. Tho-

rer roede nu med sine Mænd hjem til Bjarks. Asmund og hans ledsagere droge ligeledes deres Vej, indtil de kom til Throndhjem til Kong Olaf; Asmund fortalte da Kongen, hvad der var forefaldet paa deres Rejse, og denne takkede ham for den Gjerning. Karle blev da Kong Olafs Hirdmand, og vedligeholdte sit Venstabs med Asmund; men de Ord, som vare faldne imellem dem ved Asbjorns Drab, holdtes ikke skjulte, da de selv fortalte dem til Kongen; men det gif som man siger, at sagt Ord kaldes ej tilbage, der vare da nogle, som lagde Mærke til sligt, saa det snart kom Thorer Hund i Bjarks for Øren.

121. Kong Olaf drog om Sommeren sønder ud langs med Landet, og holdt Thing med Bønderne, forordnede og indsatte Mænd over Syslerne, og hævdede Kongestyld, hvor han kom frem. Han drog denne Sommer heelt ud til Landets østligste Grændse, og havde da kristnet hele Riget i alle dets store Bygder, og indsat saadanne Love over hele Landet, som han fandt det passende. Han havde tillige, som vi forhen have fortalt, underlagt sig Orkenoerne, og skaffet sig mange Mænds Venstabs paa Island, i Gronland og paa Færøerne. Han havde sendt Sommer til en Kirke til Island, hvilken Kirke blev bygget paa Thingvalle, der hvor Aethinget holdes; han sendte med dette Sommer ogsaa en stor Klokke, den samme som endnu findes der; dette skete efter at Islænderne havde forandret deres Love og antaget Kristenretten efter Kong Olafs Budstabs. Fra den Tid af rejste mange af de mest anseete Mænd fra Island, og gif Kong Olaf til Haande, iblandt andre Thorkel Eyjolfsson, Thorkleif

Bollefson, Thord Kolbeensson, Thord Borkson, Thor-
geir Havardson og Thormod Berseson Kolbrunestald.
Kong Olaf havde sendt Wennegaver til mange af Is-
lands Hovdinger, og disse sendte ham igjen, hvad Lan-
det frembragde, og som de formodede vilde være ham
kjærest; men under alle disse Wenstabs tegn, som Kon-
gen viste Islænderne, havde han dog andre Hensigter
skjulte, hvilke siden kom for Dagen.

122. Kong Olaf sendte den Sommer Thoraren
Reffjolfsson til Island i sine Trender, og denne styrede
med sit Skib ud fra Throndhjem paa samme Tid, som
Kong Olaf rejste til Nore; Thoraren sejsede derpaa ud
i rum Sø, og fik saa god Vær, at han paa fire Dogn
fejtede til Øre paa Island; hvorpaa han strax begav
sig til Althinget, og ankom til Lobbjerget; han gif
strax til Lobbjerget, og da de foretagne Sager vare
tilende, tog han saaledes til Orde: „Jeg forlod Kong
Olaf Haraldson for fire Dage siden, han lod bringe
Hilsen, Guds og sin Hilsen, hid til alle Hovdinger og
Forstandere her i Landet, og derhos til hele Almuen,
Mænd og Kvinder, unge og gamle, rige og fattige, og
han vil være eders Herre, hvis I ville være hans
Mænd, og begge Parter hinandens Venner til alt
Godt.“ De optog disse hans Ord vel, og sagde, de
vilde være Kongens Venner, naar han vilde være deres.
Da tog Thoraren atter til Orde: „Med denne sin vens-
lige Hilsen udbeder Kongen sig tillige som Wennegave
af Nordlænderne, at de vilde give ham det Udflær, som
ligger udenfor Øfjord, og som man kalder Grimso;
hvorimod han af sit Land vil forunde eder de Fordele,
som I ville begjere af ham; men i Særdeleshed anno-

der han Gudmund den Mægtige om at tage sig af denne Sag, thi Kongen har spurgt, at Gudmund har den meste Indsyndelse paa Nordlandet." Gudmund svarede: „Stor Priis sætter jeg paa Kongens Venstaa, og anseer det for langt gavnligere for mig, end det Udkaar, han forlanger; men deri har Kongen dog ikke spurgt ret, at jeg skulde have mere at sige over Dem, end andre, thi den er nu gjort til en Alminding; vi ville nu holde Møde og Stævne med hverandre, og med de Mænd, som have mest Gavn af Dem." Derefter gik de hjem, hver til sine Telte. Siden holdt Nordlænderne Stævnemøde med hverandre, og raadsloge herom; hver sagde sin Mening; Gudmund anbefalede denne Sag meget, og mange andre rettede deres Mening efter hans. Da spurgte man, hvorfor hans Broder Einar ikke sagde noget dertil: „Vi mene," sagde de, „at han har bedst Skjøn derpaa." Da svarede Einar: „Jeg har talt saa lidet i denne Sag, fordi ingen har spurgt mig om mine Tanker: men naar jeg skal sige min Mening, saa overvejer og betænker, Landsmænd, hvad det vil sige, at underkaste sig Skatteydelse til Kong Olaf, og alle saadanne Paalæg, som Folk i Norge have; og denne Ufrihed vilde vi ikke blot paadrage os selv, men ogsaa vore Sønner og Sønnesønner, og hele vor følgende Slægt, og alle dem, som dette Land behoe, og aldrig mere vil Landet blive befriet fra denne Trældom." Da kvad Einar denne Viser:

Modig som Landingsplads jeg
 Grimso mistet, kjont Kongen
 Jvrig det onsker, men hans

Brede mig dog bedrover;

Den vi vil beholde,

Ej til Fyrsten den afftaae,

Han er en herlig Drot, ved

Kamp fremmes hans Vælde.

„Men omendstjant nu denne Konge er en god Mand, som jeg gjerne troer han er, thi de tale bedst om ham, som kjende ham nøjst, saa bliver han dog ikke ældre end gammel, og det vil i Fremtiden ikke gaae anderledes til, end hidtil, naar Kongestifte indfalder, at nogle af dem ere gode, andre slette; hvis nu dette Lands Indbyggere vilde beholde den Frihed, de have haft, siden Landet blev bebygget, da vil det være raadeligst, ikke at give nogen noget Godsaete hos os, hverken ved at tilstaae dem nogen Ejendom her i Island, eller at betale nogen herfra forlangt Skat, der kunde forklares som Tegn paa Underdanighed; men det finder jeg derimod passende, at de Mænd her, som have Lyst dertil, sende Kongen Vennegaver, Falke eller Heste, Telte eller Sejl, eller andre saadanne Ting, som ere værd at sende; men om Grimss er det at sige, at om ogsaa intet, af Fødevarer at være, faaes derfra, saa lader sig der vel underholde en stor Hær, og noget saadant formoder jeg Kongen har i Sinde; hvis nu det er en fremmet Hær, og man sejler derfra med Langskibe, da tænker jeg mange Smaafolk vilde finde det trangt nok for deres Dørre, der hvor de roe ind.” Saasnart Einarr havde talt dette og udviklet den hele Sammenhæng, var hele Almuen alle som een enige i, at saadant aldrig skulde tilstaaes. Da saae Thorareu, hvad Udfaldet vilde blive paa dette hans Errende.

123. Thoraren Refjolfsson gik næste Dag til Looberget, og talte fremdeles Kongens Vrende, og begyndte saaledes: „Kong Olaf sendte med mig Bud her til Landet til sine Venner, og nævnte han i Særdeleshed Gudmund Eyjolfsson, Snorre Gode, Thorkel Eyjolfsson, Skapte Lovsigemand, Thorsteen Hallson; han sendte Bud til eder desangaaende, at I skulde drage over at besøge ham, og være hans kjærkomne Gæster; „I skulde ikke,” sagde han, „forsomme denne Rejse, hvis I sætte nogen Priis paa hans Venstab.” De svarede saa paa dette hans Vrende, at de takkede Kongen, men angaaende Rejsen vilde de sige Thoraren deres Mening, naar de havde overlagt med deres Venner, hvad herpaa var at svare. Hovdingerne holdt derpaa Raadslagning indbyrdes, og sagde da hver sin Mening om denne Rejse. Snorre Gode og Skapte fraraadte, at udsætte sig for den Fare fra Nordmandenes Side, som kunde ventes, naar de alle paa een Gang droge bort fra Landet til Norge, de som raadte mest for Landet; „af dette Budskab,” sagde de, „maatte de snarere fatte Mistanke om, at der var noget i hvad Einar havde omtalt, at Kongen vilde anvende Tvangsmidler mod Islænderne, hvis det kunde lykkes ham.” Gudmund og Thorkel Eyjolfsson styndte meget til, at man skulde rette sig efter Kongens Budskab, og sagde, det vilde blive en meget hæderlig Rejse; men da de droftede Sagen endnu nøjere, bleve de enige om, at de ikke selv skulde rejse, men hver af dem skulde vælge en Mand i sit Sted, den som tyktes dem bedst stikket dertil; efter saa forrettet Sag stiltes de ad paa Thini;

get, og denne Sommer blev der ikke noget af nogen Udenlandsrejse. Men Thoraren drog baade frem og tilbage den Sommer, og kom om Høsten til Kong Olaf, og fortalte ham Udfaldet af sit Vrende, samt at Hovdingerne vilde komme fra Island, i Følge hans Budskab, eller sende andre Mænd i deres Sted.

124. Selvsamme Sommer kom ude fra Færøerne, efter Kong Olafs Bud, Gille Lovsigemand og Leif Hsurson, Thoralf fra Dimun og mange andre Bønder sønner. Thrand fra Gata, som stod i mest Anseelse paa Herne, havde ligeledes beredt sig til Rejsen, men da han var rejsefærdig, fik han en Eygdout, saa han kunde ingensteds komme, men blev tilbage. Men da de andre Færøboer kom til Kong Olaf, kaldte han dem til Samtale med sig, og holdt Stævnemøde med dem; han gav dem da den Hensigt tilkjende, han havde haft med deres Rejse, nemlig at han vilde have Skat af Færøerne, samt at Indbyggerne skulde antage de Love, som han vilde give dem paa dette Møde; det mærkedes af Kongens Ord, at han vilde have Sikkerhed for begge disse Ting af de Færøboer, som vare komne til ham, om de edelig vilde bekræfte dette Fordrag; saa bød han og dem, som vare komne til ham, at blive hans Mænd og modtage af ham Venkab og Værdighed; men Kongens Ord forekom Færøboerne saaledes, at der vilde være megen Tvivl om, hvorledes det vilde gaae dem paa denne Færd, hvis de ikke gave deres Samtykke til Kongens Forlangende. Der bleve vel flere Møder bestemte, forend denne Sag kom til Ende, men tilsidst drev dog Kongen sin Villie igjennem; Leif og Gille og Thoralf gif da Kongen til

Haande, og bleve hans Hirdmand, men alle, de og deres ledsagere, lovede edelig, at holde den Lov og Landsret paa Færøerne, som han gav dem, og at give den Skat, han forlangte. Derpaa gjorde Færøboerne sig færdige til Hjemreisen, men førend de skiltes ad, gav Kongen dem, som havde gaaet ham til Haande, Vennegaver. De droge derpaa deres Kaaß, da de vare færdige, men Kongen lod udruste et Skib, bemandede det, og sendte det til Færøerne, for at tage mod den Skat, Færøboerne skulde betale ham. De bleve sild færdige, og er der kun det at fortælle om deres Rejse, at de aldrig mere kom tilbage, og hells ingen Skat næst paafølgende Sommer; de kom ikke til Færøerne, og der havde ingen krævet nogen Skat.

125. Kong Olaf rejste om Eskeraaret ind i Vigen, og sendte Bud til Oplandene, og lod bestille Gjæsteri for sig, da han om Vinteren agtede at drage omkring i Oplandene. Siden begyndte han sin Rejse, og drog til Oplandene, og opholdt sig der denne Vinter paa Gjæstert, indførte Forbedringer, hvor han syntes disse kunde behøves, og raadede Bod paa alle Mangler ved Jagttagelsen af Kristendommens Skikke. Det begav sig, imedens Kongen var paa Hedemærken, at Ketil af Ringenæs bejlede til Sunnhild, Kong Sigurd Syrs og Afsas Datter; Sunnhild var Kong Olafs Søster, saa det tilkom Kongen at svare og raade i denne Sag; han gav Frieren godt Haab, thi han vidste om Ketil, at han var ætstør og rig, en forstandig Mand og stor Hovding, han havde ogsaa længe for været en god Ven af Kong Olaf, som vi allerede forhen have fortalt. Alt dette virkede i Forening til,

at Kongen undte ham dette Giftermaal, saa det blev afgjort, at Ketil fik Sunnhild; og Kong Olaf var selv paa Gildet. Kongen drog siden op paa Gjaesteri i Gudbrandsdalene; der hoede paa Gaarden Steg en Mand ved Navn Thord Guttormson. Thord var den maegtigste Mand i den nordre Deel af Dalene; og da Kongen kom til ham, bejlede Thord til Isrid, Kong Olafs Kloster, saa det ogsaa tilkom Kongen at svare herpaa; da man havde underhandlet derom, blev besluttet, at Tilbudet skulde modtages, og Thord fik Isrid, og blev han da en Kongen særdeles hengiven Ven, saavel som mange andre hans Frænder og Venner, som horte til hans Kreds. Kong Olaf drog derpaa tilbage igjennem Thotn og Hadeland, dernæst til Ringerige, og derfra ud i Wigen; om Foraaret drog han til Tonsberg, og opholdt sig der, medens Sejladsen dertil var mest i Gang og der var størst Kjøbstævne; siden lod han sine Skibe gjøre færdige, og havde et stort Følge med sig.

126. Denne Sommer kom, efter Kong Olafs Bud, følgende Mænd fra Island: Steen, en Søn af Skapte Lovsgemanden, Thorodd, en Søn af Snorre Gode, Geller, en Søn af Thorkel Eyjolfson, og Egil, en Søn af Sidu-Hall og Broder til Thorsteen. Gudmund Eyjolfson var død Vinteren for. Disse Islændere begave sig, saasnart de kunde, til Kong Olaf; og da de kom til ham, bleve de vel modtagne, og forbleve alle hos ham Vinteren efter. Denne samme Sommer spurgte Kong Olaf, at det Skib, han forrige Sommer havde sendt til Færøerne, var forsvundet, og var ingensteds kommet til Land, saa at man

havde hørt noget dertil. Kongen lod da et andet Skib udruste og bemande, og sendte det til Færøerne efter Skatten. Disse Mænd sejlede ligeledes bort, og styrede ud i rum Sø, men man hørte siden ligesaa lidet til dem, som til de forrige, saa der vare mange Gissninger om, hvad der var blevet af begge disse Skibe.

127. Knud den Mægtige, som nogle kalde Knud den Gamle, var Konge over England og Danevælde. Knud den Mægtige var en Søn af Svend Tveskæg Haraldson. Dette Kongehuus, Mand efter Mand, havde i lang Tid hersket over Danerige. Harald Gormson, Kong Knuds Farsfader, havde efter Harald Gunnhildsons Fald bemægtiget sig Norge, og havde Skat deraf. Siden gjorde Knud Fordring paa Norge, som han erklærede for sit Arverige paa samme Maade, som de andre Lande, Kong Harald Gormson, hans Farsfader, havde besiddet; han indsatte da Erik Jarl Hakonson til at forestaae Regjeringen i Norge, og denne og hans Broder, Svend Jarl Hakonson, beherskede da Landet, indtil Erik Jarl efter sin Svoger Kong Knuds Bud drog til England, og lod han da sin Søn og Knud den Mægtiges Søstersøn Hakon Jarl blive tilbage at forestaae Norge; men da Kong Olaf siden kom til Norge, tog han Hakon Jarl til Fange, og berøvede ham, som forhen er fortalt, Regjeringen, hvorpaa Hakon drog til sin Morbroder Kong Knud, og havde opholdt sig hos ham al denne Tid, indtil det Tidspunkt, vi nu have naaet i vor Fortælling. Knud den Mægtige havde bundet England med Vaaben og Krig, og havde megen Møje, for Landsfolket vilde underkaste sig ham; men da han nu troede at have

faaet Landet fuldkommen i sin Magt, tænkte han paa den Ret, han meente at have til det Rige, som han dog ikke havde i sin Magt eller Raadighed, nemlig Norge. Han troede at have Arveret til hele Norge, men hans Søstersøn Hakon tilegnede sig en Deel deraf, hvilken han tyktes med Skamme at have mistet. Der var endnu en anden Grund til, at Knud og Hakon havde saa længe ladet deres Fordring paa Norge beroe, thi strax, da Olaf kom til Landet, rejste hele Almuen og Folket sig, og vilde intet andet høre, end at Olaf skulde være Konge over Norge; nu derimod, da mange holdt sig for at være undertrykte af hans Regimente, søgte adskillige bort fra Landet; mange, saavel af Landets mægtige Mænd, som Bønder sønner, begave sig til Kong Knud den Mægtige under allehaande Paastud; men enhver, som kom til Kong Knud og søgte hans Venskab, fik Hænderne fulde af Penge, og fandt tillige her langt større Herlighed, end andenseds, baade for medelst den Mængde Mennesker her var Dag ud og Dag ind, og den Stads og Pragt, som var i Kongens eget Herberge. Kong Knud den Mægtige hævede Skat og Skyld af de største og rigeste Lande her i Norden, og ligesom han havde større Indtægter, end nogen af de andre Konger, saa var han ogsaa mere rundhaandet til at give, end nogen anden. I alle hans Riger var der saa god Fred, at ingen torde skade den anden, og selve Undersaatterne iagttog derfor Fred og fuld Landsret imod hverandre i alle Henseender. Herved vandt Kongen et berømt Navn over alle Lande. Men de, som kom fra Norge, klagede deres Nød for ham, hvorledes de berøvedes deres Frihed, og foresillede dette for Ha-

kon Jarl, nogle ogsaa for Kong Knud selv, og sagde, at de vare villige til atter at begiøe sig under Kong Knud eller Hakon Jarl, for af dem at erhøde deres Frihed. Disse Taler klingede vel i Hakon Jarls Øren, saa han ofte androg derpaa for Kongen; og bad ham forsøge, om Kong Olaf enten vilde afstaae dem Riget, eller dese det med dem paa visse Vilkaar; der vare da mange Mænd, som stode Jarlen bi i denne Sag, og opmuntrede Kongen til at gjøre sine Fordringer paa Norge gjældende. Kong Knud sendte kort efter nogle Mænd fra England til Norge; de vare prægtig udrustede til denne Rejse, og havde Englands Konge Knuds Brev og Indsegl med sig. De kom om Foraaret til Lønsberg til Kong Olaf; men da det blev meldt ham, at Kong Knud den Mægtiges Sendebud vare ankomne der, blev han meget misfornøjet, og sagde, at Kong Knud neppe sendte nogen Mænd did med Brevender, som vare til Gavn for ham eller hans Mænd; og i adskillige Dage kunde derfor Sendebudene ikke faae Udgang til Kongen. Men da de endelig fik Lov til at tale med ham, gif de for ham, overleverede Kong Knuds Brev, og sagde derhos det Brevende, som fulgte dermed, at nemlig Kong Knud gjorde Fordring paa hele Norge som sin Ejendom, paa Grund af at hans Forsædre havde besiddet dette Rige for ham; men saasom Kong Knud vilde gjerne leve i Fred med alle Folkelag, saa vilde han heller ikke fare med Hærskjold til Norge, naar han paa anden Maade kunde vinde hvad hans var; men vilde Kong Olaf være Konge i Norge, da skulde han drage over til Kong Knud, tage Landet til Leen af ham og blive hans Mænd, og betale ham samme Skat

ter og Afgifter, som Jarlerne Svend og Hakon forhen havde betalt. Derpaa overleverede de Brevene, som vare af samme Indhold. Da svarede Kong Olaf: „Det har jeg hørt efter gamle Sagn, at Kong Gorud den Gamle gjaldt for at være en gild Konge, endskjønt han regjerede kun over Danmark allene; men de følgende Danefonger agte dette altfor ringe, saa det er nu kommet saa vidt, at Kong Knud hersker over Danmark og England, og har desuden undertvunget en stor Deel af Skotland; nu fremkommer han endog med Fordring paa min arvelige Ejendom; han skulde dog omfider lægge noget Haand paa sin Begjerlighed, eller tænker han at ville ene raade for alle de nordste Lande? eller mon han tænker allene at kunne fortære al Kaalen i England? for skal han dog mægte det, end jeg skulde bringe ham mit Hoved, eller vise ham ringeste Underdanighed; forkynder han nu disse mine Ord, at jeg vil værge Norge med Od og med Eg, saalænge mig undes Liv og Helsen, og at jeg ikke vil betale nogen Mand Skat af mit Rige, saalænge Gud vil, jeg raader derfor.“ Med denne Bested droge Kong Knuds Sendebud bort, og vare ikke glade ved dette Udfald af deres Verende. Sigvat Skald havde været hos Kong Knud, som havde givet ham en Guldring af en halv Marks Vægt; samme Gang var ogsaa Berse hos Kong Knud, der havde givet ham to Guldringe, hver af en halv Marks Vægt, og et med Guld beslaaet Sværd; da kvad Sigvat denne Vise:

Vore Hænder, Berse!

Begge smykkede prægtig

Knud den herlige Drot, da

Kongen vi besøgte;
 Dig et hvæstet Sværd, en
 Mark af Guld og mere,
 Mig en halv den Vise
 Gav, selv Gud alt raader.

Sigvat søgte Omgang med Kong Knuds Sendebud, og spurgte dem ud om allehaande Tidender; de fortalte ham ogsaa hvad, han spurgte om, iblandt andet deres Samtale med Kong Olaf, og Udfaldet af deres Værende; „Kongen,” sagde de, „svarede med Misfornøjelse paa deres Andragende, og vi vide ikke, hvem han sætter sin Tid til, naar han afflaaer at blive Kong Knuds Mand, da der dog tye andre ligesaa mægtige Hovdinge, som han er, til Kongen; derved vilde han selv være bedst faren, thi Kong Knud er saa mild, at aldrig gjør nogen ham saa meget imod, at han so tilgiver det, naar de søge til ham, og vise ham Underdanighed; nu for fort Tid siden kom der to Konger til ham fra Fise i Skotland, som overgave sig ham paa Naade og Unaade, dem tilgav han strax alt, hvormed de havde fortørnet ham, og gav dem ikke blot alle de Lande, de havde ejet, men store Vænegaver oven i Kjøbet; nu kunde ogsaa denne Konge vinde saadan Hæder, eller endnu større, ved en saadan Rejse, naar han kunde lade sig sigge, og vilde søge sig efter Kong Knud.” Da kvad Sigvat denne Vise:

Navnkundige Fyrster
 Nord oppe fra Fise
 Deres Hoveder have
 Bragt til Knud for Freden;
 Saa har Olaf aldrig

Rogen Mand i Verden
 Bragt sit Hoved, ofte
 Vandt den Tykke Sejer.

Sendebudene droge tilbage til Kong Knud, og fik god Bør over Havet, og gave ham Udfaldet af deres Rejse tilkjænde, samt de Ord, Kongen havde sagt til Slutning. Kong Knud sagde: „Deri fejler Kong Olaf, hvis han tænker, jeg vil allene fortære al Kaal her i England; hellere seer jeg, at han faaer det at finde, at jeg har andet i Livet end Kaal, thi herfra² maa han vente sig fiendste Anslag fra hvert Ribbeen, saavidt som jeg formaar.“ Den samme Sommer kom Erling fra Jæderen's Søner, Nslak og Skjalg, fra Norge til Kong Knud, og node der en god Velkomst, thi Nslak var gift med Sigrid, Svend Jarl Hakonsons Datter; hun og Hakon Jarl Erikson vare Søstendebørn; Kong Knud gav begge Brødrene store Forleninger hos sig.

128. Kong Olaf stævned sine Leenemand til sig, og samlede mange Folk om Sommeren, thi Ordet gif, at Knud den Mægtige om Sommeren vilde drage fra England med Hærskjold til Norge; man havde nemlig forstaaet Mændene paa nogle Kjøbmandskibe, som vare komne vestenfra, saaledes, at Kong Knud var i Færd med at drage en stor Hær sammen i England; men da det led ud paa Sommeren, lode deres Beretninger, som kom vestenfra, forskjellig, nogle sagde han kom, andre han kom ikke. Men Kong Olaf opholdt sig om Sommeren i Wigen, og havde Mænd ude at spejde, om Kong Knud kom til Danmarck. Om

²) fra hans Brøst.

Høsten sendte han Mænd over til Sverrig til sin Svoger Kong Onund, og lod ham sige Kong Knuds Budskab og hans Fordring paa Norge, med det Tilføjende, at det var hans Tanker, at hvis Kong Knud underlagde sig Norge, vilde Kong Onund ikke blive længe siddende i Fred eller beholde Sverrigs Rige, og han fandt det raadeligst, at de, saa nær besvogrede som de vare, indgik Forening og Forbund, og satte sig til Modværge, thi da, meente han, vilde de vare stærke nok, til at udholde Ufred og Krig med Kong Knud. Kong Onund optog dette Forslag vel, og sendte det Budskab tilbage, at han vilde indgaae Forbund med Kong Olaf overeensstemmende med hans Budskab, saa at de skulde komme hinanden til Hjælp, hver med sin Magt den, som først behøvede det; der afgjordes tillige ved deres Ordsending, at de skulde samles og raadslaae med hinanden derom; Kong Onund vilde om Vinteren drage om i Vester-Gotland, men Kong Olaf foranstaltede sit Vintersæde i Garpsborg. Kong Knud kom om Høsten til Danmark, og sad der om Vinteren med mange Folk; han erfarede, at der var faret Budskab imellem den svenske og norske Konge, og at der vare vigtige Underhandlinger i Værk. Han sendte derfor om Vinteren Mænd til Kong Onund i Sverrig med store Vennegaver og Venstabs Tilbud; han sagde saa, at han skulde ikke bryde sig om den Tvist imellem ham og Kong Olaf Digre; „thi du, Onund,” sagde han, „og dit Rige skal vare i Fred for mig.” Da Sendebudene kom til Kong Onund, da frembare de de Gaver, som Kong Knud sendte ham med, sit Venstabs. Kong Onund tog hastig imod deres Vrende, men dog

med Tilbageholdenhed, og Sendebudene troede at kunne mærke, at Kong Onund var sin Svoger, Kong Olaf, meget hengiven; de vendte da tilbage, og sagde Kong Knud, hvad de troede at have mærket paa Kong Onund, til hvilken Side han vilde helde i Sagen mellem ham og Kong Olaf, og bade ham ikke vente sig noget Venstskab af den svenske Konge Onund.

129. Denne Vinter sad Kong Olaf i Carpsborg, og havde mange Folk hos sig. Da sendte han Karle den Helgelandske nordpaa med sine Vrender; Karle drog først til Oplandene, derpaa nord over Fjeldet, og kom endelig til Nideros, hvor han tog saa meget af Kongens Gods, som han havde Befaling til, og et godt Skib, som syntes ham vel stikket til den Rejse, han havde for, nemlig til Bjarmeland; det var saaledes afgjort, at Karle skulde være i Fælleskab med Kongen, og hver have den halve Vinding. Karle sejlede tidlig paa Foraaret til Helgeland; der gav hans Broder Gunnsteen sig i Selskab med ham, og havde Kjøbmandsvarer med sig; der vare omtrent fem og tyve Mand paa dette Skib. De begave sig tidlig paa Vaaren paa Vejen til Finmarken. Dette spurgte Thorer Hund, og sendte strax Mænd og Bud til begge Brodrene, at han ogsaa om Sommeren vilde til Bjarmeland, og ønskede, at de skulde følges ad, og være halvt med hverandre om alt hvad de fik og gjorde til Bytte. Karle svarede, at Thorer skulde have ligesaa mange Mænd, som de, nemlig fem og tyve, ligesom de havde, og at fremdeles det erhvervede Gods skulde deles lige imellem Skibene, foruden hvilke Handelsvarer hver af dem havde. Men da Thorer's Sendebud

kom tilbage, havde han ladet et stort Langskib, han ejede, sætte ud og gøre i Stand; dette bemandede han med sine Huuskarle, og der var paa Skibet om trent firefindstyve Mand; over alle disse Folk havde Thorer ene Raadighed, saavel som over al den Binding, der kunde gøres paa Rejssen. Da Thorer var færdig, styrede han mod Nord langs med Landet, og traf Karle og hans Broder oppe i Sandvig; hvorpaa de alle sejsede i Samling, og fik god Bør. Strax, da de vare komne sammen, talte Gunnsteen med sin Broder Karle om, at han meente, Thorer var vel mandstærk, og at han sandt det raadeligere, at vende tilbage og ikke at rejse under saadanne Omstændigheder, da Thorer kunde handle med dem, som han vilde, thi han havde ingen god Tro til ham. Karle svarede: „Jeg vil ikke vende om, thi det vilde blive lagt os til Last; men dog er det sandt, hvis jeg havde vidst dette hseumme i Langs, at Thorer Hund vilde gøre denne Rejse med os med saa mange Mand, da vilde vi have taget større Mandskab med os, end vi nu have.” Brodrene talte herom med Thorer, og spurgte ham, hvorfor han havde taget langt flere Folk med sig, end der var aftalt og overlagt imellem dem. Thorer svarede: „Vi have et saa stort Skib, at der behøves en anseelig Besætning, og nogle saa Folk vilde ej kunne styre det; paa saa farlige Rejser, som den vi have for, kan man heller ikke have for mange raske Folk med sig.” De sejsede nu om Sommeren, for det meste saa hurtig, som Skibene kunde gaae; naar de havde liden Bør, sejsede Brodrenes Skib stærkere, saa de kom foran, men naar det blev stærkere Wind, sejsede Thorer's Skib hurtigere,

saa de andre kom tilbage; sjelden vare de alle samlede, men vidste dog altid til hverandre. Da de nu kom til Bjarmeland, lagde de op til en Kjøbsted, og begyndte strax Kjøbstævne med Bjarmerne, og fik alle de fuldt op af Gods, som havde noget at give derfor. Thorer fik ogsaa meget Graaværk, haade Bæver, og Sobelkind; Karle havde ligesledes en heel Deel Gods med sig, hvorfor han kjøbte meget Graaskind; derpaa sejslede de ud af Floden Vina, og Treden med Indbyggerne blev da opfagt. Da de nu vare komne ud i Havet og holdt Samandsstævne, spurgte Thorer, om de havde Lyst til at gaae op paa Landet at gjøre Bytte. Mændene svarede, at de vare beredte dertil, hvis noget Bytte var let at faae. Thorer svarede og sagde, at der var Gods at vinde, hvis de havde nogen Lykke med sig, men Forsøget vilde ikke være uden Fare for Mandetab. Alle sagde, de vilde forsøge det, hvis der var noget Haab om at vinde Gods. Thorer sagde, at der i Landet var saa bestaffent: Naar rige Folk døde, skulde alt deres værlige Gods skiftes imellem den Døde og Arvingerne, den Døde skulde have Halvdelen eller mere, undertiden Trediedelen eller mindre; dette Gods bar man ud i Skovene, og undertiden bleve der gjorte Høje eller byggede Huse dertil, deri blev Muld og Solsv blandet imellem hinanden. Thorer sagde dernæst, at de skulde gjøre sig færdige til dette Tog til om Afsteuen; det blev da aftalt, at den ene ikke maatte løbe fra den anden, og ingen skulde blive tilbage, naar Styrmanden¹ sagde til, at man skulde lægge fra. De lode

1) Stipperen.

Mænd blive tilbage at passe paa Skibet, gif derpaa op paa Landet; der hvor de kom til Land var først jevn Mark, derpaa en stor Skov; Thorer gif foran, men begge Brodrene bagerst. Thorer bad dem at gaae sagte, og at slaae Bark af Træerne, saa at man kunde see det ene af disse Træer fra det andet, og saaledes finde samme Vej tilbage igjen. De kom siden til en stor aaben Plads, hvor der var et højt Stakitværk med en Dor paa, som var lukket; sex Mænd af de Indfødte skulde vaage hver Nat ved Stakitværket, hver to sin Trediedeel af Ratten. Da Thorer og de andre kom til Stakitvet, vare Vagtmændene gaaede hjem, og de andre, som skulde afløse dem, vare endnu ikke komne paa Vagt; Thorer gif hen til Stakitvet, satte sin Hxe fast i det øverst oppe, og klattede ved Hjælp af den opad, indtil han kom heelt op, og ind paa den anden Side af Stakitvet; da var Karle ogsaa kommen til fra den anden Side, saa de kom lige tidlig til Ledet, toge Laasene og Skaaderne fra, og lukkede Døren op, hvor paa de andre Mænd gif ind i Gaarden. Derpaa sagde Thorer: „I denne Gaard er der gjort en Høj af Guld, Sølv og Muldjord, alt blandet imellem hinanden, der skulle vore Mænd nu søge hen, men vogte sig for at tage saa meget, at de ikke kunne gaae raft tilbage; i Gaarden er Bjarmernes Gud Jomale, ingen maa fordriste sig til at gjøre ham noget, eller at rane det mindste fra ham.“ Derpaa gif de til Højen, og toge saa meget Gøds de kunde, og bare det i deres Klæder, dog fulgte der naturligviis meget Jord med, da de maatte tage det op i en Hast. Derpaa sagde Thorer,

at de skulde vende tilbage, og indrettede det saaledes: „Nu,” sagde han, „skulle I Brødre, Karle og Gunnsteen, gaae foran, men jeg vil gaae sidst, og passe paa vore Folk; de gif da alle heni mod Ledet, men da alle de andre vare komne ud af Stafitvarket, vendte Thorer om, løb hen til Tomale, og tog en Solsbolle, som stod paa hans Skjod; den var fuld af Solspenge; disse heldte han af i sin Kjoleflig, men Grebet paa Bollen stak han Armen igjennem, og gif saa ud til Ledet. De andre mærkede, at Thorer var vendt om; Karle gif derfor tilbage for at opsøge ham, og de traf hinanden indenfor Ledet; Karle saae da, at Thorer havde Solsbollen, og løb derpaa ligeledes hen til Tomale; han saae, at denne havde et tykt Smykke hængende om Halsen, han løstede Øxen op og hug Baandet bag paa Halsen over, men slog saa stærkt til, at Hovedet gif af Tomale, hvorved der hørtes et saadant Bulder, at alle forundrede sig; Karle tog da Hals-smykket, og de droge bort; men i samme Øjeblik, som Bulderet hørtes, kom Vagtmandene frem paa den aabne Plads, og blæste strax i deres Lure; dernæst hørte de fra alle Sider Blæsen i Lurer; da søgte Thorer og hans Medfølgere frem ad Skoven til, og ind i den, men bagved sig paa den aabne Plads hørte de Raab og Skrigen og en frygtelig Hujen, da vare nemlig Bjærmerne komne til. Thorer Hund gif sidst i Flokken, foran ham gif to Mænd, som bare en Sæk imellem sig, hvori der var noget, som lignede Aske; deraf tog Thorer noget i Haanden, og saaede det efter sig paa Vejen, som de gif, undertiden kastede han ogsaa noget deraf frem over Folkene foran sig; saa kom de ud af Skoven

frem paa den aabne Mark; de horte hvorledes Bjarmernes Hær forfulgte dem med Raab og Skrig og forfærdelig Hujen, og løb frem paa Marken paa begge Sider af dem, men ingensteds kom de eller deres Baabeu dem saa nær, at de fik nogen Meen deraf, og det forekom Karle og hans Følge, som om Bjarmierne slet ikke saae dem; men saasnart de kom ud til Skibene, gif Karle og hans Selskab først ombord, thi de vare i Spidsen, men Thorer blev længst paa Land. Saasnart Karles Folk vare færdige, kastede de Tjeldingerne af, og løste Landtovene, derpaa hiskede de Sejl, og Skibet stak da hurtig i Søen; men for Thorer's Folk gif alting senere, deres Skib var heller ikke saa let at styre, saa da de gif under Sejl, var Karle kommen langt bort fra Landet. De sejlede nu begge baade Nætter og Dage, ligetil Karle en Aften landede ved nogle Der, hvor de lode Sejlet falde, kastede Anker, og biede paa Strømsfaldet, thi der var dem en stor Strømning i Vejen; imidlertid kom Thorer ogsaa til med sit Skib, og lagde sig ligeledes for Anker, hvorpaa de satte en Baad ud, som Thorer og nogle Mænd besteg, og roede hen til Brødrenes Skib. Thorer gif op paa Skibet, Brødrene hiskede ham høflig, uen han var fortrydelig, og forlangte, at Karle skulde give ham det Smykke, han tog af Jomale: „Jeg anseer mig,” sagde han, „for nærmest til de Kostbarheder, som bleve tagne der, thi mig maae I takke for, at I kom bort uden at miste nogen Maud, men derimod uener jeg, at du, Karle, bragde os i den største Baade.” Da svarede Karle: „Kong Olaf tilkommer Halvdelen af alt

det Guds, jeg vinder paa denne Kesse, og ham har jeg tiltænkt Smykket; henvend dig derfor til Kongen, kanstee han lader dig faae det, hvis han ikke vil have det selv, fordi det var mig, der tog det af Jomale." Da sagde Thorer, at han vilde, de skulde gaae der paa Land og dese Byttet. Gunnsteen svarede og sagde, at nu var Floden kommen, og det var Tid at sejle. Derpaa gjorde de Nebene klare og lettede Anker; men da Thorer saae det, sprang han med sine Folk ned i Baaden, og roede til sit Skib; Karles Folk havde da hisset Sejl, og vare komne langt, forend Thorers fik sat Sejl til. De rejste da til de kom til Geirsdver, som er det første Bryggeleje¹ for dem, som sejle nordenfra; der kom de begge en Aften, og lagde til Bryggelejet; Thorer og hans Folk laae inde i Havnen, men de andre udenfor. Saasnart Thorer havde faaet tjeldet, gik han op paa Land med en stor Mængde af sine Mænd, der alle i een Flok gik hen til Karles Skib, hvor de da ogsaa vare særdige med at lægge sig for Anker; Thorer gik hen imod Skibet, raabte og bad Styrmanden at gaae i Land. Brødrene gjorde saa, gik paa Land med nogle Mænd, og da begyndte Thorer med samue Tale som for, at han bad alle Mænd gaae paa Land, og bære hen til Deling hvad Bytte de havde gjort; Brødrene derimod sagde, at det var ikke nødvendigt at holde Deling, forend de kom hjem i Bygden. Thorer sagde, det var imod Skif og Brug ikke at dese forend hjemme, og saaledes lade det beroe paa andres Trostaa og Redelighed. Der saldt adskillige

¹) En Ankerplads med Skibebro ved.

Ord imellem dem om den Sag, og hver tyktes paa sin Maade; da vendte Thorer sig for at gaae bort, men drejede strax igjen om, og sagde, at hans Skibsfolk skulde bie efter ham; derpaa kaldte han paa Karle. „Jeg vil tale et Ord med dig i Centrum,” sagde han; Karle gif ham strax imode, men saasnart de kom sammen, stak Thorer med sit Spyd til ham, saa det gif ham midt igjennem Livet, hvorpaa han sagde: „Du lærer nu, Karle, at kjende en Bjarkabo, jeg tænkte nok du skulde faae Spydet Salskøvneren at føle.” Karle døde strax, men Thorer gif med sine Folk til sit Skib. Gunnsteen og hans Mand saae Karles Fald, og løb strax derhen, og saae Mærkerne paa det begaaede Mord; de toge Liget, bare det til Skibet, brøde Tjeldinger og Bryggerne af, og stjødte sig fra Land det snarreste de kunde; derpaa hisfede de Sejls, og sejsede bort. Men da Thorer's Folk saae dette, kastede de i en Fart Tjeldingerne ned, men i det de vilde hisse Sejlet, gif Trossen over, saa Sejlet faldt ned tværs over Skibet; dette forarsagede dem en stor Forsinkelse, inden de anden Gang fik Sejlet op, saa at Gunnsteen og hans Selskab vare komne et godt Stykke, førend de andre bleve sejsfærdige og deres Skib kom i Gang. Thorer og hans Folk brugte nu begge Maader, baade at sejle og at roe; det sejsfamme gjorde Gunnsteens; og saaledes drøge de nu affted baade Nætter og Dage; dog havde de sidste ondt med at naae de forreste, thi da de smalle Sunde begyndte, kunde Gunnsteens Skib lettere snoe sig igjennem; men Thorer satte dog saa fast efter dem, at da de kom udenfor Lengjevig, og Gunnsteen drejede mod Land, og sprang

op paa Land, da kom Thorer's strax efter til samme Sted, sprang ligeledes paa Land, og satte efter dem. En Kvinde, der, efter hvad man sagde, skulde være meget troldkyndig, hjalp Gunnsteen og fik ham skjult; hvorpaa Thorer igjen med sine Folk vendte tilbage til Skibene, og tog alt det Gods, der var paa Gunnsteens Skib, men bar Stene derud paa isteden, hvorefter Thorer begav sig hjem til Bjarko. Gunnsteen og hans Stalbrødre droge i Begyndelsen lønligen frem, og benyttede sig af smaae Skibe, sejsede om Nætterne og laae stille om Dagen, saalange indtil de kom Bjarko forbi; derpaa drog Gunnsteen med sine Mænd først hjem til Langø, og forblev der i nogen Tid, for han begav sig paa Rejsen videre; han drog nemlig sydpaa langs Landet, og standsede ikke, førend han kom ned til Throndehjem, og fandt der Kong Olaf, hvem han fortalte alt, saaledes som det var gaaet til paa denne Bjarmelandsrejse. Kongen yttrede sin Misfornøjelse med denne Rejse, men tilbød dog Gunnsteen at blive hos sig, og lovede at hjælpe ham tilrette i denne Sag, naar han saa sig i Stand dertil. Gunnsteen takkede Kongen for hans Tilbud, modtog det, og opholdt sig nu i nogen Tid hos Kong Olaf.

130. Som før er fortalt, opholdt Kong Olaf sig i Carpsborg den Winter, da Knud den Mægtige var i Danmark. Den svenske Konge Onund drog samme Winter over Vester-Gotland, og havde en stor Hær, en tre tusinde Mand; der gik da Mænd og Bud imellem begge Svogrene, og de satte hinanden Stævne, at de skulde komme sammen i Kongehelle; men de udsatte siden Sammenkomsten, fordi de først vilde saae

at vide, hvad Kong Knud havde for. Men da det led ud paa Foraaret, drog Kong Knud til England med meget Folk, og lod sin Søn Horde-Knud blive tilbage i Danmark tilligemed Ulf Jarl, Thorgils Spragelags Søn. Ulf var gift med Astrid, en Datter af Kong Svend og Søster til Kong Knud den Mægtige; deres Søn var Svend Ulfson, som siden blev Konge over Danmark. Ulf Jarl var en meget ypperlig Mand. Kong Knud drog nu, som vi nys sagde, over til England; men da Kongerne Olaf og Dnuud spurgte dette, begave de sig strax til Stavnet ved Kongehelle; de holdt her en meget venstabelig Sammenkomst og mange Sautaler, som kom til menige Mandes Kundskab, men de aftalte ogsaa mange Ting allene to, hvilket først siden kom for Dagen og blev alle vitterligt; ved Skilsmisfen veksede de Saver, og toge Afsted som Benner. Kong Dnuud drog derpaa op i Gotland, men Kong Olaf nordpaa til Wigen, og siden ud paa Agde, og derfra nordpaa langsmed Landet; han laae meget længe i Egersund, og ventede efter Vor; der spurgte han, at Erling Skjalgsen og Indbyggerne paa Jæderen vare gaaede i Felten og havde en stor Hær. En Dag talte Kongens Mænd med hverandre, om det var Søndenvind eller Eydvest, og om det var Vejr til at sejle forbi Jæderen eller ej? De fleste meente da, at det kunde ikke lade sig gjøre. Da sagde Haldor Brynjolfsson: „Jeg skalde troe, at hvis Erling Skjalgsen havde budet eder til Gjæstebud paa Sole, da vilde I ikke finde det umuligt, med dette Vejr at sejle forbi Jæderen.“ Kong Olaf befalede da, at man skalde tage Tjeldingerne ned, og lægge Skibene ud af Havnen, og

faa skete; de sejlede derpaa den Dag forbi Taderen, og Vinden var ret brugelig; om Aftenen lagde de ind til Hvitingsø; Kongen sejlede derpaa til Hordeland, og drog der omkring paa Gjøsteri, som var beredt for ham.

131. Dette Foraar var der gaaet et Skib fra Norge til Færøerne, med Budskab fra Kong Olaf, at een af hans Hirdmænd der, enten Leif Besurson eller Gille Lavmand eller Thoralf fra Dimon, skulde komme til ham fra Færøerne. Men da dette Budskab kom til Færøerne, og vedkommende Mænd havde faaet det, da raadsløge de med hverandre, hvad Hensigten vel kunde være dermed, og fandt det da alle rimeligt, at Kongen vilde indhente Underretning om de Tidender, som adskillige holdt for sande, at Besætningen paa de to Skibe, Kongen før havde sendt derover, og af hvilke ikke en eneste Mand var undkommen, var omkommen der paa Verne. Færøboerne blede enige om, at Thoralf skulde rejse; han gjorde sig da færdig til Reffen, og udrustede et Forsølskib, han ejede, og hyrede Folk til det, i det hele en ti eller tolv Mand. Men da de vare færdige, og biede paa Vær, hændte det sig paa Østerr, at Thrand i Gata en Dag, da det var godt Vejr, gif ind i Stuen; men der i Stuen laae paa Ivarbænkene hans Frønder Sigurd og Thord, Thoralfs Søner, og endnu en tredie, Gaut hin Nøde, som ogsaa var dem beslagt. Alle disse Frønder vare dygtige Mænd; Sigurd var den ældste af dem, og havde ogsaa mest at sige. Thord havde et Øgenavn, og kaldtes Thord den Lave, endstjont han var en meget høj Mand, men især var han meget stærk og stærk, saa der var neppe nogen, der kunde siges at kjende hans Kræfter. Da

sagde Thrand: „Meget forandres i et Menneskes Levetid; det var ikke Skif i vor Ungdom, at unge Mand skulde sidde inde og lægge sig til Ro paa en Dag, da det var godt Vejr; det skulde vore Forsædre neppe have troet, at Thoralf af Dimon skulde blive en raskere Mand, end J; det Forselskib jeg har, og som staaer her i Nofset, tænker jeg nu bliver saa gammelt, at det raadner op under Tjæret; hver Stue her i Gaarden er ogsaa fuld af Uld, som ikke bliver gjort i Penge; saa skulde det ikke gaae til, naar jeg var nogle Aar yngre.“ Sigurd sprang da op, og kaldte paa Thord og Gaut, og sagde, han vilde ikke taale Thrand's Gluffer, hvorpaa de gik ud og derhen, hvor Huuskarlene vare, fore siden til Straanden, og satte Forselskibet ud, lode Ladningen bringe ned, og ladede Skibet; der var ingen Mangel paa Ladning der hjemme, og al Skibstilbehør var ligeledes ved Haanden. De gjorde saaledes Skibet sejlferdigt paa nogle saa Dage, og derpaa gik ti til tolv Mand ombord paa Thrand's Forselskib. De gamle Thrand holdt ogsaa en lang Samtale i Centrum med Sigurd og Thord, før de drog hjemmefra. De og Thoralf sejlede ud med samme Vind, og vidste altid til hinanden paa Havet; de overlagde, at den ene skulde komme den anden til Hjælp, hvor det kunde behøves. De kom til Land ved Herberne i Norge, det var silde paa Dagen; de paa Sigurds Skib lagde til længere ude ved Stranden, dog var der kun kort imellem dem. Det hændte sig om Aftenen silde, da det var blevet mørkt, og Thoralf's Mand vilde gaae til Sengs, at Thoralf og endnu en anden Mand gik op paa Land i et vist Vreude; men da de

nu vilde gaae ned igjen til Skibet, saaledes fortalte den, der fulgte med ham, det, da mærkede han ikke til noget, før der paa een Gang blev kastet et Klæde over hans Hoved, og derpaa blev han løftet op fra Jorden, i det samme hørte han et stort Slag, siden blev han baaren som et Barn, og løftet op hvor den dybe Sø gif, og der blev han kastet i Havet; men da han igjen kom i Land, skyndte han sig hen til det Sted, hvor han var bleven skilt fra Thoralf; der traf han ham, og fandt, at han var fløvet ned i Skuldrene, og var død. Da Thoralfs Skibsfolk erfarede dette, bare de hans Lig ud paa Skibet, og satte det hen Ratten over. Den Gang var Kong Olaf til Gæst paa Lygre, som ligger kort derfra, og der blev strax om Morgenen sendt Bud til ham. Han lod strax stævne Piilthing¹⁾, og var selv paa Thinget; han havde ogsaa stævnet Færboerne fra begge Skibene derhen, og de vare ligeledes komne. Da Thinget nu var sat, stod Kongen op, og talte: „Her er forefaldet en Begivenhed, som, Gud være lovet, hører til de sjeldne; en brav Mand er tagen af Dage, og en i vore Tanker uskyldig; er der nogen her tilstede, som kan give nogen Oplysning om, hvem der er Ophavsmand til denne Gjerning?“ Men der var ingen, som vedgik det. Da vedblev Kongen: „Jeg vil ikke lægge noget Dølgemaal paa min Mening om denne Gjerning, at jeg nemlig tillægger selve Færboerne den, thi jeg forestiller mig, at det er saaledes gaaet til, at Sigurd Thorlakson har begaaet Drabet, men Thord den Lave har kastet den anden ud i Vandet;

¹⁾ Et Thing som holdtes ved pludselig paakommende Tilfælde.

men Marsagen til Drabet tænker jeg har været denne, at de ikke vilde Thoralf skulde røbe deres Udaad, som han maa have vidst de vare skyldige i, men vi længe have haft Mistanke om, nemlig det Mord og den Ugjerning, at vore Sendebud ere blevne myrdede der paa Herne." Da Kongen havde endt sin Tale, stod Sigurd Thorlaksen op, og talte; han tog saaledes til Orde: „Jeg har ikke for talt paa Thinge, saa man vil finde, jeg lidet forstaaer at føje mine Ord; men dog seer jeg mig nødtvungen til at svare noget til den vanskelige Sag, som her er forefaldet, og den Bestyldning, som Kongen saa lige frem har gjort imod os. Maa jeg da sige, at denne Kongens Tale er ablet under de Mænds Tungerodder, som ere langt uforstandigere og værre, end han er; ogsaa er det urimeligt, at jeg skulde ville tilføje Thoralf noget Ondt, da han var min Fostbroder og bedste Ven; men om der virkelig var det mindste om, og der var nogen Sag imellem Thoralf og mig, da har jeg dog saa megen Forstand, at jeg snarere skulde vove paa en saadan Gjerning hjemme paa Færoerne, end her lige under eders Øjne, Konge! Nu vil jeg desbaarsag for mig, og ligesaa for alle mine Selskabsbrødre og Skibsfolk, nægte denne Gjerning, og derfor tilbyde Ed, som eders Love forordne; eller og, hvis det tykkes eder stærkere Beviis, da vil jeg underkaste mig Jernbyrd, og suster, at I selv, Herre Konge! vil overvære Udførelsen, thi jo strengere denne Handling foretages, desto bedre tykkes det mig, at jeg det snarreste muligt kan faae afvættet og tilintetgjort denne Bestyldning, saa at alle retslafne Mænd kunne aabenbarligen see, at jeg og mine Folk ere falskeligen bestyldte

i denne Sag. Begge Betskyldninger vil jeg saaledes have fralagt mig, baade denne og hin, som Kongen yttrede imod mig og mine Stalbrødre, at vi skulde have myrdet hans Mand, for at plyndre deres Gods." Da Sigurd havde endt sin Tale, vare der mange, som talte for, at han maatte faae Lov til at vise sin Ufkyldighed i denne Sag; de roste hans Tale, og meente han var ufkyldig i den Sag, man havde tillagt ham. Kongen svarede: "Med denne Mand kan det være heel forskjellig bevendt: er han med Urette betyldt for denne Sag, da er han visseelig en brav Mand; hvis ikke, da findes der neppe Mage til hans Dristighed, og det sidste er i mine Tanker snarest Tilfældet; men han vil snart, tænker jeg, selv vise, hvorledes dermed forholder sig." Formedelsst. de andres Forestilling og Bøn modtog Kongen endelig Sigurds Forpligtelse, at bære Jern; han skulde Dagen efter komme til Lygre, hvor Biskoppen skulde forestaae Renselsen; og dermed opløstes Thinget. Kongen drog om Aftenen til Lygre, men Sigurd og hans Selskabsbrødre til deres Skib, og det begyndte da strax at mørkne af Ratten. Sigurd sagde da til sine Kamerader: "Det er i Sandhed en vanskelig Sag, vi her ere blevne indviklede i, og en flammelig Vogn har man paadigtet os; denne Konge er underfundig og svigefuld, og det er let at see, hvad vi have at vente, hvis han maa raade; først har han ladet vor Ven og Stalbroder Thoralf dræbe, og nu vil han gjøre os til Misbødere, og vælte dette Riddingsværk over paa os; det er ham en let Sag, at forvilde denne Jerubyrð, og liden Barmhjertighed har den at vente, som vover sig i denne Fare; der rejser sig nu en

lille Kuling inde fra Fjorden, saa jeg tænker, vi gjøre bedst i at hisse Sejl og stævne ud paa Havet; lad saa Thrand rejse selv næste Sommer og sælge sin Uld, om han har Lyst; men kommer jeg lykkelig og vel bort denne Gang, saa haaber jeg aldrig mere at see Norge, i det mindste ikke saalange denne Konge raader for Landet og med min gode Willie." Hans Skibsfolk fandt, at det var det bedste de kunde gjøre; de toge derfor og hiskede Sejl, og lode om Natten staae til ud paa Havet det hurtigste muligt, og standsede ikke før de kom til Færøerne, og hjem til Gata. Thrand yttrede for Almue sin Misfornøjelse med denne Rejse; de andre svarede heller ikke vel dertil, men bleve dog hjemme hos ham. De fortalte denne Begivenhed omkring paa Færverne, hvorledes Thoralf fra Dimon var bleven dræbt, og hvad derved var forefaldet, og tilføjede, at de meente Kongen havde voldet hans Død, som man der paa Verne ansaae for stor Skade.

132. Strax efter spurgte Kong Olaf, at Sigurd var borte, hvorover hans Sag blev ilde ansæet; mange, som før havde forsvaret ham, og talt imod Kongen, fandt det nu rimeligt, at han var skyldig. Kong Olaf udsød sig kun lidet om den hele Handel, og yttrede, at det var gaaet, som han formodede, og at han nu fandt sin Mistanke, som han før havde haft til Færøboerne, bekræftet. Kongen fortsatte nu sin bestemte Rejse, og tog til de Gæstrier, som allerede vare beredte for ham.

Kong Olaf lod de Mænd, som vare komne fra Island, og som foran ere nævnte, falde til sig, nemlig Thorodd Snorresøn, Geller Thorkelsson, Steen Skaptesson og Egil Hallson. Derpaa tilstalte han dem

saaledes: „J have bestandig i Sommer talt til mig om, at J vilde fare ud til Island, men jeg har ikke givet noget bestemt Svar derpaa; nu vil jeg sige eder mine Tanker. Du, Geller, skal fare ud til Island, hvis du vil røgte mit Verende der, men de andre Islændere skulle ikke rejse, førend jeg faaer at vide, hvorledes det Verende optages, som jeg vil overdrage dig, Geller!“ Men da Kongen havde givet denne sin Villie tilkjende, fandt de, som havde Lyst til at rejse hjem og som det nu var forbudet, at man havde skammelig bedraget dem, og tyktes ilde om deres tvungne Dyhold og Ufrihed. Geller drog nu om Sommeren til Island med Kong Olafs Budskab, som han næste Sommer fremførte paa Thinget; dette Olafs Budskab bestod i, at han bad Islænderne antage de Love, han havde anordnet for Norge, og yde ham af Landet Thinggjeld¹ og Kefgjeld², nemlig for hver Person en Penning, hvoraf ti gjaldt lige med en Alen Badmel; derhos tilfagde han Folket sit oprigtige Venskab, naar de vilde tilstaae ham dette, men hvis ikke, haarde Wiskaar, naar han fandt Lejlighed dertil. Denne Sag gav dem meget at tænke paa, og de raadsløge længe derom, men endelig blev det med alles Samtykke bestemt, at de nægtede at antage Lovene og at yde de Skatte og alle de Paalæg, Kongen forlangte. Denne Sommer drog Geller igjen til Kong Olaf, og fandt ham om Høsten ester i Wigen, ester at han var kommen ned fra Gotland, saaledes som herefter endnu skal fortælles i denne Saga. Da det led ud paa Høsten,

¹) Skat af hver fri Mand.

²) Kofkat.

drog Kong Olaf op til Throndhjem, og sejsede med sine Folk ind til Nideros, hvor han lod berede til Vinterfæde. Den Winter over blev Kongen der i Kjøbsfanden; det var hans trettende Regjeringsaar.

133. Ketil Jante hed en Mand, en Son af Emund Jarl fra Sparrebo i Throndhjem; han flyede for Kong Eisten Idraade øster over Kjolen, ryddede Skoven, og bebyggede det Land, som siden fik Navn af Jämteland. Derhen flyede ogsaa mange andre Mænd fra Throndhjem formedelsst den samme Ufred, thi Eisten lagde svær Skat paa Thronderne, og gad dem sin Hund Sør til Konge. Ketil Jantes Sønneson var Thorer Helsing, som Helsingeland er kaldt efter; dette Land bebyggede han først, men da Harald Haarfager bemægtigede sig Norge, da rømte endnu en stor Mængde ud af Landet formedelsst hans Voldsomhed, baade Thronder og Nummedoler, og da forsøgedes endnu mere Bygderne i Jämteland, men nogle droge heelt ud til Helsingeland øster ved Havet, og disse bleve den svenske Konge undergivne. Men da Hakon Adelssteensfostre regjerede over Norge, blev der sluttet Fred, og aabnedes Handel imellem Throndhjem og Jämteland; formedelsst Kong Hakons Mildhed søgte Jämterne endog til ham, og lovede ham Lydighed og betalte ham Skat; han gav dem da Lov og Landsret; de vilde nemlig heller give sig under Norges Konge, end underkaste sig Sverrigs, da de dog oprindeligt vare fra Norge. Det samme gjorde ogsaa alle de Helsingere, som havde deres Slægt nordensfor Kjolen, og dette forblev saa, ligetil Olaf Digre og Olaf Svenske tvistede om Landestiftet; da vendte Jämterne, og ligesaa Hel-

fingerne tilbage under de Svenskes Konge, saa at Eiderstoven blev da Grændsen for Norge mod Osten, og derfra Kjolen lige nord til Finmarken. Da havde den svenske Konge Skat af Helsingeland, og ligeledes af Jemteland, som i fordoms Tid; ja det havde den Gang alt været i nogen Tid, at Jæmterne havde betalt den svenske Konge Skat, og at Eysfelmand af ham vare indsatte over Landet. De Svenske vilde da heller ikke vide af andet at sige, end at hele Landstrækningen, som laae østfor Kjolen, hørte under Sverrigs Konge. Det gif da her, som man finder mange Exempser paa, at skjønt der er Svogerskab og Venskab imellem Kongerne, vil enhver dog beholde alt det Land, som han troer at have nogen Ret til; Kong Olaf havde nemlig paa sin Side sendt Bud til Jemteland, og tilkjendegivet Jæmterne sin Villie, at de skulde vise ham Lydighed og i andet Fald truet dem med haarde Vilkaar; men Jæmterne vare blevne enige om at erklære, at de vilde vise den svenske Konge Lydighed.

134. Thorodd Snorresøn og Steen Skapteson vare meget misfornøjede med, at de ikke maatte have Lov til at rejse hvorhen de selv vilde. Steen var en meget smuk Mand, og meget færdig i alle Slags Idrætter; han var ogsaa en god Skald, gif gjerne prægtig Klædt, og higede efter at udmærke sig. Hans Fader Skapte havde digtet en Drape om Kong Olaf, og havde lært Steen den, og det var saaledes betænkt, at Steen skulde fremføre dette Kvæde for Kongen. Steen kunde ikke bare sig for at lade nogle haanlige Ord falde om Kongen baade i løs og bunden Tale. Saavel han som Thorodd vare lidet forsigtige i deres Ord; de sagde, at

Kongen viste sig som en flettere Mand, end de, som paa Tro og Love havde sendt ham deres Sønner eller Frænder, og ligeledes sagde de, at det var en stor Svig af Kongen, at han behandlede dem som ufrie Mand, og ikke lod dem selv være Herrer over deres egen Rejse. Kongen blev meget vred herover. En Dag gif Steen for Kongen, og spurgte ham, om han vilde høre paa den Drape, hans Fader Skapte havde digtet om ham. Kongen svarede: „Det er bedst, Steen, at du først kvæder det, som du selv har digtet om din Konge.“ Steen sagde, at det var ingen Ting, han havde digtet, „thi,“ sagde han, „jeg er ikke Kongens Skald, og kunde jeg end digte, saa vilde I dog finde det, som alt andet ved mig, kun af ringe Værd;“ Steen gif da bort, da han nok kunde mærke, hvad det sigtede til, og talte ikke videre med Kongen. Thorgeir hed een af Kong Olafs Fogeder, han forestod en Kongsgaard i Orkedalen; han var den Gang tilstede, og horte denne Samtale imellem Kongen og Steen; hvorpaa han drog hjem. En Nat lob Steen tilligemed sin Skosvend bort fra Byen; de toge først Vejen op paa Gaularaas, og derfra heelt ud til Orkedalen. Her kom de om Aftenen til den Kongsgaard, som Thorgeir bestyrede, hvor Thorgeir da bød Steen at blive om Natten, og spurgte om Hensigten af hans Rejse. Steen bad ham, at lade ham faae en Hest og Slæde, da han saae, der blev åget Korn hjem. Thorgeir svarede: „Jeg veed ikke, hvorledes det hænger sammen med din Rejse, og om du rejser med Kongens Tilladelse; eders Samtale forleden Dag syntes mig just ikke venstabelig.“ Steen

svarede: „Har jeg end ikke Lov til at raade mig selv for Kongen, saa skal jeg dog ikke lade mig befale af hans Trælle;” hvorpaa han trak sit Sværd og dræbte Fogeden. Derpaa tog han Hesten, befalede sin Svend at springe op paa den, og satte sig selv i Sæden; hvorpaa de drog deres Vej, og kjørte hele Natten, indtil de om Morgenen kom ned i Surnedal paa Nøre; derpaa lode de sig sætte over Fjordene, og rejste det hurtigste, de kunde, uden at sige noget Menneſte det begaaede Drab; derimod udgave de sig for Kongens Mænd, og fik derfor god Befordring paa Rejsen, hvor de kom. En Aften kom de til Thorberg Arnesons Gaard paa Giske; han var ikke hjemme, men hans Kone Ragnhild, Erling Skjalgsens Datter, var hjemme og modtog dem vel, efterdi de vare gamle Bekjendte. Det havde nemlig tildraget sig forrige Gang, da Steen var rejst til Norge, og esjede selv Skibet og var Formand paa det, at han var kommen til Land ved Giske, og laae der ude ved Den; da var Ragnhild kommen ued og skulde gjøre Barsel, og havde en meget haard Forløsning; der var da ingen Præst paa Den, og heller ikke i Nærheden, hvorfor man sendte Bud til Kjøbmandskibet, og lod spørge, om der var nogen Præst ombord; der var en saadan ombord, som hed Baard, en Mand fra Vestfjordene, endnu ung og ikke meget lærd. Sendebudene bade ham følge hjem med sig til Hunsfruen; Præsten, som kjendte sin egen Vankundighed, syntes det var en vanskelig Sag, og vilde ikke gjerne dertil; da overtalte Steen ham, og bad ham tage med dem. Præsten svarede: „Jeg vil tage derhen, naar du vil tage med, thi det tykkes mig

en stor Hjælp, at have dig ved Haanden at raadføre mig med." Steen sagde, han gjerne vilde soje ham deri, om Præsten saa hellere vilde rejse. Derpaa begavede sig til Gaarden og ind til Ragnhild; kort efter fødte hun et Barn, det var et Pigebarn, og var meget svagt; Præsten døbte Barnet, men Steen bar hende, og hun fik Navnet Thora. Steen gav hende en Guldring, som han havde paa Haanden. Ragnhild lovede ham sit oprigtige Vensteb, og bad ham komme til sig, naar han behøvede hendes Gjentsjeneste; men Steen svarede, at han nok neppe vilde komme til at bære flere Pigeborn, og de stiltes saaledes ad. Nu var det imidlertid kommet dertil, at Steen bad Ragnhild at opfylde sit givne Lofte, fortalte hvad der var hædet ham, og hvorledes han var falden i Kongens Unnaade. Hun lovede ham al den Bistand, der stod i hendes Magt, bad ham vie til hendes Husbonde Thorberg kom hjem, og lod ham sætte sig hos hendes Søn Eistein Orre, som da var tolv Aar gammel. Steen gav Eistein og Ragnhild Foræringer. Thorberg havde endnu før han kom hjem faaet den hele Begivenhed med Steen at vide, og saae temmelig suurt. Ragnhild gav sig i Tale med ham, fortalte ham Steens Forsætning, hvorledes alt var gaaet til, og bad ham tage imod ham, og tage sig af hans Sag. Thorberg svarede: „Jeg veed allerede hvad der er forefaldet med Steen, Kongen har holdt Piilthing efter sin Gaardsfoged Thorgeir, og Steen er erklæret fredløs over hele Norge, saa at han maa dræbes eller gribes, hvorsomhelst han træffes; Kongen er overnaade vred, og jeg er ikke saa uforstaa-

dig, at jeg skulde tage en udenlandsk Mand i Beskyttelse, og derved paadrage mig Kongens Unaade; lad du derfor Steen rejse bort, saa snart som muligt." Ragnhild svarede, at enten skulde hun og Steen rejse bort sammen, eller blive der begge. Thorberg sagde, hun kunde rejse hvorhen hun vilde; „dog haaber jeg," sagde han, „at du, hvis du rejser, kommer snart tilbage, thi her i Giske vil du dog unde mere Ansæelse, end noget andet Sted." Da gik deres Son Eistein frem, og sagde, at han vilde ikke blive der tilbage, naar hans Moder tog bort. Thorberg sagde, at de viste megen Hestighed og Paastaaenhed i denne Sag; „saa det bliver vel Euden," sagde han, „at I saaer at raade; men deri slægter du og dine Frænder altfor meget din Vt paa, Ragnhild," sagde han, „saaledes at ringeagte Kong Olafs Bud." Ragnhild svarede: „Hvis du virkelig holder det for saa farligt, at beholde Steen hos dig, saa drag hen med ham til min Fader Erling, eller giv ham et saadant Folgeskab med, at han fri og sikker kan komme derhen, da haaber jeg min Fader, naar jeg sender ham Bud, strax vil tage imod ham." Thorberg sagde, at derhen vilde han ikke sende Steen, „thi Erling," sagde han, „kan have nok i sin egen Deel, som kan paadrage ham Kongens Misforvojelse, uden at jeg behøver at volde ham endnu mere." Steen forblev nu der om Vinteren; men efter Jul kom Sendebud fra Kong Olaf til Thorberg med Befaling, at denne skulde indfinde sig hos Kongen for Midfaste, og blev denne Kongens Befaling givet med megen Strænghed. Thorberg meddeelte sine Venner denne Sag, og raadforte sig med dem, om han skulde vove

under disse Omstændigheder at drage til Kongen; men de fleste fraraadte ham det, og meeute, det var raadeligt, at stille sig ved Steen, førend han drog til Kongen. Thorberg var imidlertid mere tilbøjelig til ikke at undslaae sig for denne Rejse. Noget efter rejste han hen til sin Broder Finn, forestillede ham Sagen, og bad ham ledsage sig. Finn svarede: „Ondt tykkes mig et saadant Kvinderegimente, ikke for sin egen Kone at torde lyde sin lovlige Herre og Konge.“ „Det maa staae til dig selv,“ sagde Thorberg, „om du vil rejse med eller ej, men jeg tænker du lader det snarere være af Frygt, end af Hengivenhed mod Kongen.“ Brodrene skiltes ad i Brede, og Thorberg drog siden til sin anden Broder Arne, og bad denne rejse med sig til Kongen, for at sige ham, hvorledes Sagen forholdt sig. Arne svarede: „Det synes mig underligt, - saa klog og forsigtig en Mand som du er, at du har styrket dig i en saadan Ulykke, at have paadraget dig Kongens Brede, og det uden Nødvendighed; det havde endda været at undskylde, hvis det var dine Frænder eller Fostbrodre, du havde taget dig af, men stet ikke dette, at du har taget en Islænder i din Beskyttelse, og en Mand, Kongen har erklæret fredløs, og derved sat dit og dine Frænders og Venners Liv og Gods i Døbe, saa mange som ville understøtte din Sag.“ Thorberg svarede: „Det gaaer som man siger, at der er et Udskud i hver Æt; det holder jeg for det største Uheld min Fader har haft, at han havde saa daarligt Held med sine Sønner, at den sidste han fik vanslægtede saa ganske fra vor Æt, at han hverken besidder Mod eller Mands Hjerte; og det skulde være baade vist og

sandt, at, naar jeg ikke frygtede for derved at bestemme min Moder, vilde jeg aldrig erkjende dig for Broder." Thorberg begav sig derpaa paa Hjemvejen, og var ilde tilmode. Siden sendte han nogle Mænd op til Throndhjem til sin Broder Kalf, og bad ham møde sig ved Agdenæs. Da Sendebudene kom til Kalf, lovede denne strax uden nogen Modsigelse, at begive sig paa Rejsen. Ragnhild sendte ogsaa Bud til Jæderen til sin Fader Erling, og bad ham sende sig Folk. Erlings Sønner, Sigurd og Thorer, begave sig da paa Vejen, og havde hver sin vel bemaandede Jagt paa tyve Roerbænke. Disse sejsede nu til Giske, hvorpaa de tillige med Thorberg droge videre frem nordpaa; da traf de paa Vejen Finn og Arne, som havde to Skibe, hvert paa tyve Roerbænke; med alle disse Folk fore de nu op til Throndhjem, og Steen var med dem paa Rejsen; og da de kom til Agdenæs, foresandt de der Kalf Arnesøn, der ogsaa havde et velbesat Skib paa tyve Roerbænke; derpaa droge de alle tilhobe ind til Ridesholmen, og laae der om Natten. Næste Morgen holdt de en Raadslagning med hverandre; Kalf og Erlings Sønner vilde, at de med deres hele Styrke skulde drage ind til Byen, og lade det komme an paa Lykken; men Thorberg derimod vilde, at man skulde see, hvad man kunde udrette med det Gode, og først gjøre Kongen et antageligt Bud; hertil gabe Finn og Arne deres Samtykke; dette blev da besluttet, og Finn og Arne droge til Kongen med nogle faa Mænd. Kongen havde da allerede spurgt, hvor mandstærke de vare komne, og tilstakke dem derfor temmelig haardt. Finn gjorde da det Tilbud for Thorberg og Steen, at Kon-

gen skulde bestemme saa stor en Pengebod, han selv vilde, men Thorberg skulde beholde Landefred og de Forseninger, han hidtil havde haft, og Steen benaadedes paa Liv og Lemmer. Kongen svarede: „Mig tykkes, at denne Rejse allerede hjemmefra er indrettet saaledes, at I nu tænke at kunne enten halvt eller ganske raade for denne Sag; mindst havde jeg dog ventet af eder Brødre, at I vilde drage med en Hær imod mig, og jeg kan vel tænke, at Jæderboerne have været Op-hassmand derfor; men Pengebøder behøve I ikke at tilbyde mig.“ Da svarede Finn: „Ingenlunde have vi Brødre samlet Folk, for at byde eder, Herre, nogen Ufred, heller ikke maa I tilskrive Jæderboerne det, thi det var os, som bad dem om Hjælp; men Grunden til at vi samlede saa meget Mandskab var, at vi vilde først tilbyde eder vor Tjeneste, men hvis det ej lykkes, men I afflaaer den og vil tilføje Thorberg nogen Overlast, saa vilde vi med den Magt, vi have samlet, drage til Kong Knud den Mægtige, og see, om han vil vise os bort; men at volde dig nogen Ufred har aldrig været vor Hensigt.“ Kongen saae paa ham, og sagde: „Hvis I Brødre vilde sværge mig til, at staae mig bi udenlands og indenlands, og aldrig at stilles fra mig uden min Tilladelse, og ikke stjule nogen Svig imod mig, som kommer til eders Kundskab, saa vil jeg tage imod Forlig af eder.“ Derpaa drog Finn hen til sine Folk og fortalte, hvilke Vilkaar Kongen havde forelagt dem. Derpaa raadsloge de atter med hverandre; Thorberg sagde, at han for sin Part vilde indgaae dette Vilkaar; „thi jeg har ingen Lyst til,“ sagde han, „at forlade mine Besiddelser, og tye til fremmede Høvdinger, men

troer, det vil geraade mig til Hæder, at følge Kong Olaf og at blive hos ham." Da svarede Kalf: „Ed vil jeg ikke aflægge til Kong Olaf, men jeg vil blive her i Landet kun saalænge jeg beholder mine Forle-
ninger og Værdigheder, og Kongen vil være min Ven; og saaledes mener jeg, at vi alle skulle gjøre." Finn svarede: „Jeg har besluttet, at lade Kongen ene raade for Forliget imellem os." Arne Arneson sagde: „Jeg har besluttet at staae dig bi, Broder Thorberg, selv om du vilde stride med Kong Olaf; saa meget mindre vil jeg nu forlade dig, da du nu har fattet en saa god Beslutning; jeg vil derfor følge dig og min Broder Finn, og antage de Villkaar, som I finde eder fornøjede med." De tre Brødre, Thorberg, Finn og Arne, gik dernæst ombord paa eet Skib, roede ind til Byen, og begave sig til Kongen; Forliget gik da saaledes for sig, at Brødrene svore Kongen den forlangte Ed; derpaa søgte Finn at faae Steen forligt med Kongen, men denne sagde, at Steen kunde for ham fare i Fred, hvorhen han vilde; „men hos mig skal han ikke være herefter," sagde Kongen, „og det vil han selv synes bedst om." Thorberg drog derpaa ud til sine Folk. Kalf drog derfra ud til sin Gaard paa Egge, men Finn til Kongen, og Thorberg, Arne og de andre Folk rejste hjem. Steen fulgte med Erlings Søner, men tidlig paa Foraaret begav han sig over til England, hvor han gik Kong Knud den Rægtige til Haande, og fandt sig vel fornøjet i hans Tjeneste.

135. Da Finn Arneson i nogen Tid havde været hos Kong Olaf, lod Kongen ham en Dag falde til Samtale, tilligemed nogle flere Mænd, som han altid

plejede at have med i sine Raadslagninger. Da tog Kongen Ordet, og sagde: „Jeg har fast foresat mig, nu til Foraaret at opbyde Leding af hele Landet, baade Folk og Skibe, og at drage med al den Magt, jeg kan faae, imod Kong Knud den Mægtige, thi jeg veed, at den Fordring, han har begyndt at gjøre paa mit Rige, agter han ingenlunde at opgive. Nu maa jeg tilkjendegive dig, Finn Arneson, min Villie, at du skal drage i dette mit Verende til Helgeland, for der at foranstalte Opbudet, baade paa Skibe og Folk, og derpaa med den Hær, du faaer samlet, møde mig ved Ugdenæs.“ Siden udnævnte han andre Mænd, nogle til at drage igjennem Throndhjem, andre sendte han syd i Landet, saa han lod dette Opbud udgaae over hele Riget. Hvad Finns Rejse angaaer, da havde han en Skude med omtrent tredive Mand; da han nu var færdig, drog han sin Vej til han kom til Helgeland, hvor han stævnedede Thing med Bønderne, og forkyndte dem sit Verende, og krævede Leding paa Kong Olafs Vegne. Bønderne havde, hver i sit Herred, store Fartøjer og Krigsskibe; de adløde Kongens Befaling, og udrustede strax deres Skibe. Men da Finn kom længer nordpaa i Helgeland, holdt han ligeledes der Thing med Bønderne, og sendte nogle Mænd forud, for at paahyde Leding, der hvor han syntes bedst. Saaledes sendte han ogsaa nogle af sine Mænd til Thorer Hund paa Bjarkø, og lod der kræve Leding, som andensheds; men da Thorer erholdt denne Kongens Befaling, gjorde han sig strax færdig til Rejsen, og bemandede med sine Hunskarle det store Skib, han forrige Sommer var sejlet paa til Bjarmeland; dette udrustede han ganske

paa sin egen Beforsning. Finn stævnedede alle Helgelænder saammen, som boede norden derfor, saa der om Vaaren saaledes en stor Hær, der bledede indtil Finn kom nordfra; Thorer Hund var da ogsaa kommen, da Finn kom. Denne lod derpaa alle Ledingsfolkene blæse til Havnsting, paa hvilket Thing Vaabnene, som sædvanlig, bleve synede, og Mandstabet fra hver Skibsrede blev mønstret. Da man var færdig dermed, sagde Finn: „Jeg vil spørge dig, Thorer Hund, hvad Bod du vil tilbyde Kong Olaf for hans Hirdmand Karles Drab, eller for det Ran, du gjorde paa hans Gode oppe i Lengjevig? Kongen har overdraget mig at forhandle denne Sag, og jeg vil nu høre dit Svar.“ Thorer saae sig om, og saae, der stode mange Mænd paa begge Sider af ham, blandt hvilke han kjendte Karles Broder Gunnsteen, og mange andre af hans Frænder og Venner. Thorer Hund svarede da: „Mit Tilbud er snart gjort, Finn! Jeg vil overlade til Kongen den hele Kjendelse og Dom, for alt hvad han troer at have imod mig.“ Finn svarede: „Ikke desmindre kommer du nok til nu at lade dig nøje med en mindre Ære og Anseelse, thi du kommer til, ubetinget at overgive mig Dommen, hvis Forlig skal komme i Stand.“ Thorer svarede: „Ogsaa da anseer jeg det for et godt Tilfaar, og vil ikke undslaae mig derfor.“ Derpaa gif Thorer frem, og gav sit Haandslag, og Finn foresagde ham alle Betingelserne; derpaa affagde Finn sin Kjendelse, at Thorer skulde betale Kongen ti Mark Guld, og Gunnsteen og hans Frænder andre ti Mark, men for Ran og det lidte Tab endnu ti Mark, og alt dette skulde han betale strax paa Stedet. Thorer svarede:

„Det er en stor Sum at udrede.“ „I andet Fald bliver der intet Forsig af,“ sagde Finn. Thorer sagde, at Finn dog vel vilde tilstaae ham nogen Frist til at faae Laan hos sine Stalbrodre; men Finn svarede, han skulde betale strax, og desuden udlevere det store, herlige Halsknykke, som han tog af Karle, da han havde dræbt ham. Thorer sagde, han havde intet Smykke taget. Da gik Gunnsteen frem, og forklarede, at Thorer havde taget Smykket af Karles Lig, thi da denne begav sig til Modet med Thorer, havde han Smykket paa Halsen, men da de siden bare hans Lig bort, var det borte. Thorer foregav, at han ikke havde lagt Mærke til noget Smykke; men om saa var, at der havde været noget, da maatte det ligge hjemme i Bjarks. Da satte Finn Thorer Spydsodden for Brystet, og sagde, han skulde nu strax levere Smykket fra sig, i hvor nødig han end vilde. Da tog Thorer Smykket af sin Hals, og gav Finn det. Siden vendte Thorer, ledsaget af mange Mænd, tilbage til sit Skib; Finn fulgte efter ham ud paa Skibet; der toge hans Folk Plankerne op imellem Roerbænkene, og fandt nede ved Masten under Dækket tvende saa store Tønder, at de undrede sig alle meget over deres Størrelse. Finn spurgte Thorer, hvad der var i disse store Tønder. Thorer sagde, at deri havde han sine Drikkevarer. „Hvorfor giver du os da ikke noget at drikke, Kame-rad,“ sagde Finn, „siden du er saa vel forsynet med Drikkevarer.“ Thorer befalede, man skulde tappe noget af Tønden i en Skaal, og give dem. Derpaa gav man Finn og hans ledsagere at drikke, og det var en fortræffelig Drif. Derefter bad Finn Thorer, at

ndbetale Pengene, eller reent ud sige Nej, hvis han ikke vilde. Thorer bad ham gaae op paa Land, og lovede, at han der vilde betale. Finn og hans Mænd gif da op paa Land, hvorpaa Thorer kom til dem der, og betalte Pengene; af een Pung blev udredt ti vejede Mark. Derpaa tog Thorer adskillige Lærredsbundter frem, i nogle af dem var een vejete Mark, i andre en halv Mark, atter i andre nogle Ører. Da sagde Thorer: „Dette er laante Penge, som forskjellige Mænd have laant mig, thi alle de Rejsepenge, jeg havde med mig, ere nu gaaede med.“ Siden gif Thorer ud paa Skibet, men da han kom tilbage, betalte han efterhaanden Sølv, lidt efter lidt, saa det begyndte at aftnes, hvorpaa Thinget da blev opløst. Derpaa gif alle ombord, gjorde sig færdige til at lægge ud, og gave sig til at sejle bort efterhaanden som de bleve færdige; tilsidst vare saaledes de fleste sejlede bort, og Finn saae, der vare kun faa Folk tilbage omkring ham; man kaldte da paa ham, og sagde, han skulde see til at blive færdig; men da var en Trediedeel af Pengene endnu ikke betalt. Da sagde Finn: „Det gaaer seent med Betalingen, Thorer! Jeg seer det er dig meget imod at betale Pengene; nu vil jeg ogsaa lade dig være i Fred for denne Gang, men de Penge, som endnu staae tilbage, skal du siden selv betale Kongen.“ Finn stod derpaa op, for at gaae bort. Thorer sagde: „Det er mig kjært, Finn, at vi nu stilles ad for det første for denne Gang, men det skal ikke være min Skyld, hvis jeg ikke saaer denne min Gjeld betalt, saa at hverken Kongen eller du skal klage over Betalingen.“ Derpaa gif Finn ombord, og sejlede efter sine Folk. Tho-

rer blev slde færdig til at løbe ud af Havnen, og da de havde sat Sess til, styrede de ud af Vestfjorden, derpaa ud i rum Sø, og sydpaa langs Landet, saaledes at de saae kun den halve Deel af Fjeldene over Havet, og undertiden kun Himmel og Hav. Saaledes blev han ved at sejle til han kom ind i Nordsøen, og endelig til England; her begav han sig til Kong Knud, der modtog ham vel; det viste sig da, at Thorer havde Overflodighed paa Guld og Sølv, thi han havde med sig alt det, han havde faaet i Bjarmeland forrige Sommer, og tillige det, han tog fra Karle; men i de to store Tonder var der en anden Bund indensfor den yderste med et saare kort Rum imellem, hvori der var Drikkevare, men begge Tonderne selv vare for Resten stuede fulde af Guld og Graaskind, Hæver og Sobel. Thorer opholdt sig i nogen Tid hos Kong Knud; men Finn drog med de Folk, han havde samlet, til det berams mede Sted til Kong Olaf, hvem han fortalte alt hvad der var forefaldet paa hans Rejse, og at han troede, Thorer var rømt bort af Landet, og draget til England til Kong Knud; „os tænker jeg til liden Fromme,” sagde han. Kongen svarede: „Thorer vil, troer jeg, være vor Uden, hvor han saa er, og jeg seer ham altid hellere fjern end nær.”

136. Almund Brankelson havde den Vinter været i Helgeland i sit Syssel, og var hjemme hos sin Fader Brankel. Der ligger ude i Søen en Samling af Smaaser, hvor der er god Fangst af Sølhunde og Fugleæg, samt Fuglefangst og Fiskeri; disse havde fra gammel Tid af længe ligget til Brankels og hans Forfædres Gaard, men Harek fra Thjotta gjorde Fordring

paa dem; det var ogsaa kommet saa vidt, at han i nogle Aar havde haft al Fangsten paa disse Der. Men nu troede Asmund og hans Fader, at de i Alting, hvor Retten var paa deres Side, vilde finde Bistand hos Kongen, hvorfor de begge om Foraaret begave sig til Harek, og bragte ham Kong Olafs Bud og Tægt, som Asmund havde med sig, at han skulde frafalde sin Fordring paa Derne. Harek optog dette med Ubillie, og bestyldte Asmund for, at han førte denne og lignende Bagvaskelse for Kongen; „jeg,” sagde han, „har alle Beviser for mig, men du, Asmund, see til omfider at holde Maade, og tænk paa, hvad der sommer dig, skjønt du nu er stor paa det, da du stoler paa Kongens Hjælp; du har ogsaa godt derved, naar du kan dræbe og plyndre Hovdinge, uden at der bødes for deres Drab, og plyndre os, som for troede at kunne forsvare vor Ret imod vore Ligemænd; men det er dog langt fra, at I ere vore Ligemænd i Herkomst.” Asmund svarede: „Det faae mange at finde, Harek, at du er en storflægtet og voldsom Mand at have med at gjøre, hvorfor mange maae lide Uret af dig; det er dog bedre, at du, Harek, seer dig om andre Mænd at øve din Ubillighed paa, end her mod os, eller at handle saa ligefrem mod Lov og Ret, som i dette Tilfælde.” Dermed skiltes de ad. Noget efter sendte Harek sine Huuskarle, en ti til tolv Mand, med en stor Kofkude ud til Fiskeværet. De sejlede dernd, toge alleslags Fangst, og ladede Færgen dermed; men da de vare sgrdige til at tage tilbage, kom Asmund Grankelson mod dem med tredive Mand, og befalede dem at aflevere al den Fangst, de havde gjort. Huuskarlene

vidste ikke hvad de skulde gjøre. Derpaa overfaldt Asmund og hans Mænd dem, og det viste sig snart, hvem der var mandstærkest; Hareks Huuskarle bleve deels slaede, deels saarede, andre jagede ud i Soen, men Ladningen blev tagen fra dem, og ført op af Skibet, og den toge Asmund og hans Mænd med sig. Hareks Huuskarle kom hjem i denne Forfatning, og fortalte ham, hvorledes det var gaaet dem; han svarede: „Mærkelige synes alle Nyheder, det har ikke før håndet sig, at man har slaet mine Mænd.“ Nu hvilede denne Sag for det første, Harek talte ikke et Ord derom, men lod som ingen Ting. Om Foraaret lod han udruste en Snække med tyve Roerbænke, og bemandede den med sine Huuskarle, saa at Skibet var vel udrustet baade med Folk og Redskab. Om Foraaret drog han i Leding, men da han kom til Kong Olaf, forefandt han der Asmund Grankelson. Kongen satte Harek og Asmund Stævne, og forligte dem; deres Sag blev voldgivet Kongen. Siden førte Asmund Vidner for, at Fiskeværet havde tilhørt Grankel; og i Overensstemmelse med dette Vidnesbyrd affagde Kongen sin Dom. Det gik saaledes skjævt med Sagen, thi Hareks Mænd fik ingen Bod for den Overlast, der var skeet dem, og Fiskeværet tildømtes Grankel. Harek sagde, at han behøvede ikke at stamme sig ved, at underkaste sig Kongens Dom, hvilken Bending denne Sag end siden vilde tage.

137. Thorodd Snorreson var bleven tilbage hos Kong Olaf, da Geller Thorkelson fik Tilladelse af Kongen til at drage til Island, som før er fortalt; han opholdt sig da hos Kong Olaf, og var meget misfor-

nojet med den Vold, man ovede imod ham, at han ikke skulde have Lov til at rejse, hvorhen han vilde. I Begyndelsen af Vinteren, den næmlig, som Kong Olaf tilbragde i Nideros, gav Kongen sin Villie tilskende, at han vilde sende Mand til Jämteland at kræve Skat; men ingen havde Lyst til at paatage sig denne Rejse, thi de Sendebud, Kongen for havde sticket derhen, havde sat Livet til, nemlig Thrand den Hvide selv tolvte, som foran er fortalt, og siden den Tid havde Jämterne vist Kongen af Sverrig Lydighed. Thorodd Snorresen tilbød at paatage sig denne Rejse, thi han brød sig kun lidet om, hvorledes det gik ham, naar han kun fik sin Frihed. Dette behagede Kongen, saa Thorodd drog selv tolvte over til Jämteland, hvor han tog ind hos en Mand, ved Navn Thorar, som var Lagmand der, og stod i mest Anseelse, som den, der havde Almuen under sin Befaling. Hos ham bleve de vel modtagne, og da de havde været der nogen Tid, underrettede de ham om deres Vrende. Han svarede, at det var en Sag, hvori Almuen og de andre Hovdinge havde ligesaa meget at sige, som han, men lovede at holde et Thing desangaaende; saa skete, der blev udsendt et Thingbud, og stævnet til talrigt Thing; Thorar drog til Things, men Sendebudene opholdt sig imidlertid hjenne paa hans Gaard. Thorar fremsatte Sagen for Almuen, men da blev det aftalt, at man skulde beholde Sendebudene, indtil den svenske Konges Systsmand kom til dem, og han skulde da, efter Overlæg med Almuen, handle med dem; som han vilde; som Paastud vilde man bruge, at de bleve opholdte, fordi de maatte bie efter Skatten, til denne

var samlet sammen til dem; man skulde ogsaa stille dem ad, saa at de bleve lagte i Kost, to eller tre paa hvert Sted. Thorodd laae selvanden hos Thorars. Der blev om Julen holdt et stort Gjaestebud og Sammenstuds-gilde, hvortil der kom mange Bønder fra Landsbyen, og drak sammen om Julen. Ikke langt derfra laae en anden Landsby, hvor Thorars Svoger, en mægtig og rig Mand, boede. Begge Svogrene holdt Juul sammen. Nu drak Svogrene med hinanden, men Thorodd med Bondens Søn; der blev drukket omkaps, og siden talt omkaps, og anstillet Sammenligning imellem Nordmænd og Svenske; og derpaa fired man om den norske og den svenske Konge, saa om de forrige Konger, og om de Handeler, der havde været imellem Kongerne, og de Plyndringer, der forhen havde fundet og endnu fandt Sted. „Derfor vore Konger,” sagde Bondens Søn, „have mistet flere Mænd ved Nordmændene, end ombendt, saa vil den svenske Konges Mænd, naar de komme hertil efter Juul, ved tolv Mænds Liv bringe Ligevægt deri; I Stakler vide kun lidet, hvorfor I ere blevne saaledes opholdte.” Thorodd lagde disse Ord paa Hjerte, men mange dreve Spot dermed, og gave dem, og deres Konge med, adskillige Stikpiller; thi Allet, de havde drukket, talte nu ud af dem. Dermed kom det da ogsaa for Dagen, hvad Jæmterne hemmelig havde overlagt; og som Thorodd ikke havde haft nogen Mistanke om. Dagen efter toge Thorodd og hans Medfølger deres Klæder og Vaaben, og lagde dem tilrede, hvis de i en Hast vilde tage dem; og om Matten, da alle Mænd sov,

løb de bort til Skoven. Om Morgenen, da man mærkede deres Flugt, satte man efter dem med Sporhunde, og fandt dem da i Skoven, hvor de havde skjult sig; derpaa bleve de førte hjem til et Udhuus, hvori der var en Grube; den bleve Thorodd og hans Ledsager kastede ned i; og der blev sat Laas for Døren; der fik de kun liden Mad, og ingen flere Klæder, end de gif og stod i; da de kom herved i Gruben, satte de sig paa Halmen. Men Thorar og alle hans frie Mænd droge hen til hans Svoger, for at drikke Julen ud. Thorars Trælle skulde imidlertid passe paa Fangerne i Gruben; de vare blevne vel forsynede med Drikkevarer, men de holdt ingen Maade med at drikke, da de kom til at vaade sig selv, og berusede sig endnu samme Aften, som Huusbonden var dragen hjemmefra. Da de nu havde druffet saa meget de kunde og vilde, sagde de til hverandre, at man skulde bringe Fangerne i Gruben Mad, at de ikke skulde mangle noget; saa gjorde de. Thorodd sang for dem, og morede dem med lystige Historier, hvorpaa de sagde, han var en fortræffelig Mand, og gabe ham en stor tændt Kjerte ned i Gruben. Derpaa kom de andre Trælle ud, som før havde været inde, og kaldte heftig paa de andre, at de skulde komme ind, men begge Parter vare saa berusede, at ingen af dem tænkte paa at lukke for Huset eller Gruben. Derpaa stare Thorodd og hans Kamerad deres Skindpelse i Stykker, knyttede dem sammen, og sloge en Knude paa den ene Ende, hvilken de kastede op i Sluggen paa Huset, og op paa Gulvet, saalænge til den suøede sig omkring Toden af en Kiste. Derpaa forsøgte de at klavre op; Thorodd

loftede sin Kamerad op, saa at denne kom til at staae paa hans Skuldre, hvorpaa han klattrede op i Huset; ovenfor var der Reb nok, hvilket han lod gaae ned til Thorodd; men da han vilde trække denne i Vejret, kunde han ingen Vej komme dermed; Thorodd sagde da til ham, at han skulde kaste Rebet op over Bjalcken, som var der i Huset, derpaa gjøre en Løkke paa Enden, og lægge saa meget Tømmer og Steen deri, at det vejede mere, end han; den anden gjorde saa, hvorpaa Rebet gled ned i Gruben, og Thorodd op. Derpaa toge de saa mange Klæder der i Huset, som de behøvede; der laae ogsaa nogle Rensdyrskind, af hvilke de skare Beenlangerne med Klobene paa, hvilke de bandt bagvendt under deres Fodder; men førend de gif bort, lagde de Ild i en stor Kornlade, og løb derpaa bort i det rykkeste Mørke; Laden brændte reent af, og mange andre Huse i Landsbyen; men Thorodd og hans Kamerad løb hele Natten, og skjulte sig mod Dag. Om Morgenen savnede man dem, og drog ud med Sporhunde, for at opsoge dem paa alle Sider fra Gaarden; men Hundene fulgte Sporene tilbage til Gaarden, thi de havde Lugten af Rensdyrsklovene, og fulgte Sporet der hvor disse vendte hen; der blev altsaa ikke videre søgt efter dem. Thorodd og hans Stalbroder droge længe omkring igjennem den øde Skov, og kom endelig en Aften til en lille Gaard, hvor de gif ind; derinde sadde en Mand og en Kone ved Ilden, han naavngav sig Thorer, „og dette“ sagde han, „er min Kone, som sidder her ved Ilden,“ og tillige sagde han, at de vare Gjere af Hytten; han tilbød dem derpaa, at blive de

om Matten, hvilket de modtog, og fortalte dem, at han var flygtet fra de beboede Steder for et Drabs Skyld. Thorodd og hans Stalbroder bleve beværtede paa det bedste, og de sad alle ved Ilden og spise; derpaa blev der redt et Leje paa Bænken for Thorodd og hans Kamerad, og de begave sig til No, medens Ilden endnu brændte i Lue; Thorodd var ikke ret sovning og vaagede endnu en Stund, men hans Stalbroder sov strax ind; da saae Thorodd en ung Mand komme ind, saa høj, at han syntes aldrig at have seet hans Lige; han var klædt i en Skarlagens Kjole, og alle hans Klæder vare besatte med Guldsmykker, og Manden selv var ogsaa overmaade smuk af Udseende. Thorodd horte, hvorledes han trettefattede Manden og Konen; fordi de saaledes toge mod Gjæster, da de neppe havde saa meget, de selv kunde spise. Konen svarede: „Var ikke vred, Broder! sjelden hændes det; yd dem heller nogen Hjælp og Understøttelse, da du har bedre Gode dertil, end vi.“ Thorodd horte, at de kaldte Manden Arnljot Gellina, samt at Konen der i Huset var hans Søster. Thorodd havde ogsaa før hørt tale om Arnljot Gellina, og at det var den største Kantsmand, Ildgjerningsmand og Stimand, som laae ude i Skovene og myrdede de Rejsende, for at røbe deres Gods. Nu sov Thorodd og hans Stalbroder der om Matten, thi de vare meget mødige af deres Gang; men da omtrent en Trediedeel af Matten var tilbage, kom Arnljot Gellina, og befalede dem at staae op, og gjøre sig færdige til Rejsen; Thorodd og hans Stalbroder kom strax paa Benene, og klædte sig paa, og deres Dobre blev sat for dem; derpaa gav Thorer dem hver

et Par Skier. Arnljot lavede sig ogsaa til at rejse med dem, og steg ligeledes paa sine Skier, som vare baade lange og brede. Men saasnart Arnljot stødte mod Jorden med sin Skistok, var han strax langt borte fra dem, hvorfor han biede efter dem, og sagde, at paa den Maade kom de ingen Vej, han bad dem derfor staae op paa hans Skier, hvilket de gjorde. Thorodd stod ham nærmest, og holdt sig med begge Hænder fast i Arnljots Bælte, men hans Kamerad holdt sig igjen i Bæltet paa ham; Arnljot stred da saa rask frem, som om han var løs og ledig. Da en Trediedeel af næste Nat var gaaet, kom de til en lille aaben Fjeldhytte, hvor de tændte Ild og lavede Mad; men da de spiste, sagde Arnljot til dem, at de maatte ikke kaste noget bort af Maden, hverken Smuler eller Been. Arnljot tog en Solbidsk op af Lommen, og spiste paa den. Da de nu alle havde spist, samlede Arnljot Lævningerne sammen, og derpaa lavede de sig til at gaae til Sengs. I den ene Ende af Huset var et Loft oppe over Dørbjælkerne, der gik de op og lagde sig til Hvile. Arnljot havde et stort Huggespyd, hvis Spids var beslaaet med Guld, men Skæftet var ikke højere, end at man med Haanden kunde række op til Jernspidsen; han var ogsaa omgjort med et guldbeslaaet Sværd; de havde deres Naaben og Klæder oppe hos sig paa Loftet. Arnljot bad dem være stille; han laa selv foran paa Loftet. Kort efter at de saaledes vare komne til Ro, kom der tolv Mænd sammen ind i Huset; det vare Njebmænd, som vilde til Jæmteland med deres Varer; da disse vare komne ind, gjorde de megen Støj og være muntre, de tændte store Ild for sig, og under Maaltidet kastede

de alle baade Guuler og Been ud af Huset; derpaa gjorde de deres Ratteteje færdigt, og lagde sig paa Bænken i Nærheden af Ilden. Men da de havde sovet en kort Tid, kom der en stor Troldkone ind, som ueppe var kommen ind, for hun strabede sammen alt hvad heude syntes spiseligt, og stoppede det tilhobe i Munden; derpaa greb hun den Mand, som var hende nærmest, rev ham i Stykker, og kastede Stykkerne paa Ilden; da vaagnede de andre i Forsærdelse, og sprang op; men hun dræbte den ene efter den anden, indtil der kun var een tilbage; denne løb ind- under Loftet, og streg om Hjalp, om der var nogen deroppe, som kunde hjælpe ham; da rakte Arnsjot sin Arm ned fra Loftet efter ham, tog ham i Hænderne, og trak ham op paa Loftet til sig; men Troldkvinden vendte sig om imod Ilden, og gav sig til at fortære de Mænd, som hun syntes vare stegte. Da stod Arnsjot op, løftede sit Spyd, og satte hende det imellem Skuldrene, i det hun bukkede sig over Ilden, saa stærkt at Odden gik ud igjenuem Brystet; hun sprang i en Fart op derved, gav et højt og stræffeligt Skrig af sig, og løb ud; Arnsjot maatte give Slip paa Spydet, hvilket hun forte bort med sig. Arnsjot bar derpaa Løvningerne af Ligene ud, og satte Døren og Dorstolperne igjen for Huset, thi alt dette havde hun brudt af, i det hun løb ud. Derpaa sov de den øvrige Deel af Ratten, men da det dagedes, stode de op, og spiste først Døvre, og da de havde endt deres Maaltid, sagde Arnsjot: „Her stilles vi nu ad; I skulle nu drage af den uys bandede Vej, ad hvilken Kjøbmændene kom hertil i Gaar; men jeg vil opsoge mit Spyd, og for min Umage vil jeg

have hvad jeg kan nytte af det Gode, Kjøbmændene havde med sig; du, Thorodd, skal bringe Kong Olaf min Hilsen, og sig ham, at han er den blandt alle Konger i Norden, som jeg helst vilde tjene, og som jeg gjerne strax vilde drage til, og jeg haaber vel en Gang at kunne besøge ham, men han bryder sig vel kun lidet om min Hilsen." Derpaa tog han Solvdisken, tørrede den omhyggelig af med Dugen, og sagde: „Bring Kongen denne Dift, og sig ham, at dette er min Hilsen, og bed ham ikke forsmaa den, og for hans Skyld har jeg vliist eder denne Hjælp og Bistand." Derpaa gjorde begge Parter sig færdige til Rejsen, og skiltes saaledes ad; Thorodd drog nu med sit Følge sin Vej, og med ham fulgte ogsaa den Kjøbmand, som var bleven frelst; Thorodd fortsatte sin Rejse, indtil han kom til Kong Olaf i Kjøbstaden Nideros, og fortalte Kongen om sin Rejse, hvorledes alt var gaaet til, sagde, at Arnsljot hilsende ham, og leverede ham Solvdisken. Kongen sagde, at det var ilde, at Arnsljot ikke strax var kommen til ham med Thorodd; „det er stor Skade," sagde han, „at saa raft og brav og en saa mærkelig Mand, som han er, skal føre et saa slet Liv." Thorodd blev hos Kong Olaf den øvrige Deel af Vinteren, og fik da Lov til at rejse til Island Sommeren efter, og skiltes de da i Vennskab fra hinanden.

138. Kong Olaf gjorde sig om Vaaren færdig til at forlade Nideros, og der samlede sig meget Folk hos ham, baade der fra Throndhjem og fra de nordligere Dele af Landet. Da han var færdig, drog han med sine Krigsfolk til Møre, hvor han indkaldte Folkene til sit Ledingsstog, og ligesaa dem fra Romsdal:

Siden begav han sig til Sundmøre, hvor han laae ved Herserne og biede efter sine Krigsfolk; her holdt han ofte Huusthing, thi han fik adskillige Efterretninger, om hvilke han troede at burde høre andres Raad. Paa eet af disse Thing, som han saaledes holdt, bragde han den Sag paa Bane om den Mandskade, han havde lidt ved at miste sine Mænd paa Færøerne: „men den Skat, de havde lovet mig, kommer ikke,” sagde han; „nu har jeg i Sinde, endnu en Gang at sende Mænd over efter den.” Han henvendte sig nu om den Sag til adskillige Mænd, at de skulde paatage sig denne Rejse, men fik overalt til Svar, at de undslog sig derfor. Da stod der en Mand op paa Thinget, en stor og smuk Mand, i en rød Skjortel, med Hjelm paa Hovedet, omgjordet med et Sværd, og med et Huggespyd i Haanden; han tog til Orde: „Det kan man sige med Sandhed,” sagde han, „at her er stor Forskjel paa Folk; I have en god Konge, men han slette Undersaatter, som sige Nej til den Rejse, han befaler eder, men for have I erholdt Bønegaver af ham, og mange andre Velgjerninger; men jeg har hidtil ikke været nogen Ven af denne Konge, og han har ligeledes været min Uven, og det, som han siger, ikke uden Grund. Nu vil jeg tilbyde eder, Konge, at drage i dette eders Værende, hvis I ikke har nogen dueligere Mand dertil.” Kongen sagde: „Hvo er denne drabelige Mand, der svarer paa min Tale? Du udmærker dig meget iblandt alle de Mænd, som her ere tilstede, da du tilbyder at paatage dig den Rejse, som de undslog sig for, hvilke jeg troede gjerne vilde paatage sig den; men jeg kjender ikke det mindste til dig, og veed

ikke engang dit Navn." Manden svarede: „Mit Navn er ikke vanstelig at faae at vide; jeg troer vist, I har hørt mig nævne; jeg hedder Karle den Mørste." Kongen sagde: „Visselig, Karle, har jeg hørt tale om dig; og sandt at sige var der en Tid, da du ikke, hvis vi vare stødte paa hinanden, skulde have bragt nogen Efterretning med dig derfra; men nu vil jeg ikke vise mig slettere, end du; da du byder mig din Bistand, vil jeg tage derimod med Tak og Velvillie; du skal komme til mig, Karle, og være min Gæst i Dag, og vi ville da aftale denne Sag." Karle sagde, at saa skulde see.

139. Karle den Mørste havde været Viking og en stor Ransmand, og Kongen havde ofte sendt Mænd ud for at dræbe ham, men det var ikke lykkets dem; han var en Mand af stor Slægt, og vel øvet og erfaren i alle slags Idrætter og Færdigheder. Men da Karle nu havde besluttet at foretage denne Rejse, forsøgte Kongen sig med ham, og tog ham til Raade, og behandlede ham siden med megen Kjærlighed, og lod alt paa det bedste udruste til hans Rejse; der vare omtrent tyve Mand med ham paa hans Skib. Kongen sendte Bnd med ham til sine Døttre paa Færøerne, saasom til Leif Øsursøn og Gille Lovsigemand, og anbefalede Karle til deres Forsvar og Hjælp; saunt medgav ham sine Tærtægn derpaa. Karle rejste, saasuart han var færdig; de havde god Vær, kom til Færøerne, og laae i Thorshavn paa Stroms. Siden blev der støvnet Thing, som blev meget talrigt; der kom Thrand fra Gata med en stor Skare; der kom Leif og Gille ligeledes med et stort Følge. Da de nu havde

tjeldet og bragt astring i Stand, gif man til Sammenkomsten med Karle den Nørste, og hilste høflig paa hinanden; derpaa fremførte Karle Kong Olafs Bud og Tærtegn, og bragde Leif og Gille hans venlige Hilsen; de toge vel derimod, og bøde Karle til sig, og lovede at fremme hans Vrende, og vise ham al den Bistand, der stod i deres Magt. Han tog med Taknemmelighed derimod. Kort efter kom Thrand fra Gata, og tog ligeledes høflig mod Karle: „Det glæder mig meget,” sagde han, „at en saadan brav Mand har besøgt os, og det er os en stor Ære, at han er dragen hid til vort Land i vor Konges Vrende, som os alle bør at opfylde; du maa endelig, Karle, tage dit Winterophold hos mig med saa mange af dine Folk, som du finder passende til din Anseelse og Værdighed.” Karle sagde, at det allerede var afgjort, at han skulde tage til Leif, ellers vilde han med Glæde have modtaget hans Tilbud. „Det er da Leif beskjæret at nyde denne Ære fremfor mig; men er der ikke noget andet, hvori jeg kan være eder til Tjeneste?” sagde Thrand. Karle svarede, at han vilde vise ham en stor Tjeneste, hvis han vilde indsamle Skatten paa Østero og paa alle Nordoerne. Thrand sagde, at det var hans Pligt og Skyldighed, at paatage sig denne Forretning efter Kongens Bud, saavidt det stod i hans Magt. Thrand gif derpaa tilbage til sin Bod, og der foresaldt intet videre mærkeligt paa dette Thing. Karle tog derpaa sit Ophold hos Leif Øsursøn, og var hos ham om Winteren; Leif indkrævede Skatten paa Strøms og alle de Æer, som laae sønden derfor. Om Foraaret fik Thrand en svær Sygdom, deels af Hjenbark, deels af

andre Svagheder; ikke desmindre beredte han sig til at drage til Thinget, som ellers; men da han kom til Thinget, lod han sin Bod indvendig tjelde med Sort, for at Lyset ikke skulde falde saa skarpt i Hjæne. Da nu nogle Dage vare gaaede efter at Thinget var begyndt, gik Leif og Karle med mange Folk hen til Thrand's Bod; de kom til Bodden, hvor nogle Mænd stode udenfor. Leif spurgte, om Thrand var derinde; de sagde Ja. Leif bad dem kalde Thrand ud, da han og Karle havde noget at afgjøre med ham. Men de kom tilbage med den Betsked, at Thrand havde Djenværk, saa han ikke kunde gaae ud, men bad Leif om, at gaae ind til ham. Leif sagde til sine Pedsagere, at de skulde gaae varslig, naar de kom ind i Bodden, og ikke trænge paa hinanden, men den, som gik sidst ind, skulde gaae først ud. Leif gik først, og derpaa Karle og hans Pedsagere, og de havde alle fuld Rustning paa, som om de gik til et Slag. Leif gik hen til den sorte Tjelding, og spurgte, hvor Thrand var; denne svarede og hilfede Leif; Leif takkede, og spurgte, om han havde sammenkrævet nogen Skat af Nordæerne, og hvoreledes han nu vilde udbetale ham de indsamlede Solvpenge. Thrand sagde, han havde ikke glemt det, han og Karle havde talt om, og sagde, han vilde nu strax udbetale Solvet: „Her er en Pung, Leif, som du skal tage imod, den er fuld af Solv.“ Leif saae sig om, og bemærkede, at der vare kun saa Folk i Bodden, af hvilke de fleste laae paa de brede Bænke, men kun saa fæde oppe. Derpaa gik han hen til Thrand, og tog imod Pungen, og bar den længer ud i Bodden, hvor det var lyst, rystede Solvet ud paa sit Skjold,

ragede deri med Haanden, og sagde til Karle, han skulde see paa det. Da de nu havde betragtet det, sagde Karle: „Hvorledes synes du om det, Leif?“ Denne svarede: „Jeg troer, alle de gale Penge, der findes paa Nordøerne, ere samlede her.“ Thrand hørte dette, og sagde: „Synes du ikke om Sølv, Leif?“ „Nej,“ svarede denne. „Mine Frænder,“ sagde Thrand, „ere dog ret nogle Ridinger, som man ingen Ero kan fæste til; jeg sendte dem i Foraaret ud at indkræve Skatten paa Nordøerne, thi jeg selv kunde ingensteds komme, nu have de ladet sig bestikke af Bønderne til at tage imod dette falske Guds, som ingen vil tage imod; nu er det bedst, Leif, du seer det Sølv, jeg har faaet i Landkyld.“ Leif bar da Sølv, tilbage til ham, og tog mod en anden Pung, og bar den til Karle; hvor paa de eftersaa disse Penge. Derpaa spurgte Karle, hvorledes Leif syntes om dem? „Disse Penge ere daarlige,“ svarede han, „dog tænker jeg, at ved en almindelig Gjeld uden særdeles Betingelse vilde sligt blive modtaget; men saadanne Penge vil jeg ikke modtage til Kong Olaf.“ Een af de Mænd, som laae paa Bænken, kastede da Klæderne af Hovedet, og sagde: „Det er sandt, hvad man siger for et gammelt Ord, at hver arges, som han ældes; saa gaar det ogsaa dig, Thrand, da du lader Karle den Mørste vrage dine Penge hele Dagen igjennem.“ Denne Mand var Gaut hin Kode. Thrand sprang op ved disse hans Ord, tog heftig paa, og gav sine Frænder en droj Jrettesættelse; men tilsidst sagde han, at Leif skulde give ham Sølv, tilbage: „men tag her,“ sagde han, „imod den Pung, som mine Fæstebønder have betalt og bragt mig hjem i Foraaret;

og skjønt jeg kun seer daarlig, er dog ens egen Haand enhver huldest, men Frænde er Frænde værst." Da rejste en anden Mand sig op paa Albuen paa Bænken, det var Thord hin Lave, og sagde: „Det er en svær Trettesættelse vi maae taale for denne Møre, Karles Skyld, som han burde have sin fortjente Løn for." Leif tog endnu mod de sidste Penge, bar dem hen til Karle, og de betragtede dem; da sagde Leif: „Vi behøve ikke at betragte disse Penge nøjere, her er den ene Penning bedre end den anden; disse vilse vi modtage; og faae du, Thrand, en Mand til at see paa, at de vejes." Thrand sagde, at han vidste ingen bedre end Leif, til at see paa Afvejningen paa hans Side. Derpaa gif Leif ud, ikke langt fra Boden, og her satte de sig ned og vejede Sølvet. Karle tog sin Hjelm af Hovedet, og heldte Sølvet deri, efterhaanden som det blev afvejet. De saae en Mand gaae forbi med en Kasse i Haanden, en sid Hat paa Hovedet, og med en grøn Kappe paa, han var barfodet, og havde linnede Beenklæder paa, som vare bundne om Benene; han satte sin Kasse i Jorden, gif fra den, og sagde: „Tag dig i Agt for min Kasse, Møre, Karl! at du ikke kommer til Skade ved den." Kort efter kom der en Mand lobende, og raabte paa Leif Osfurson, og bad ham skynde sig hen til Gille Lagmands Bod, thi en Mand, ved Navn Sigurd Thorkafson, var lobet ind ad Rabningen til hans Telt, og havde bibragt En af hans Folge et dødeligt Saar. Leif løb strax bort, for at see til Gille, og alle hans Folk gif med ham; men Karle blev siddende, thi der stode mange Østmænd¹ omkring ham.

¹) d. e. Nordmænd.

Da Isb: Gaut den Rode til, og hug med sin Haandøxe over Skuldrene paa de andre, og traf Karle i Hovedet, men bibragde ham dog ikke noget stort Saar; Thord den Lave greb fat paa Kollen, som stod i Jorden, og slog med den saaledes ovenpaa Ørehammeren, at Øren gik ned i Hjerneu; da stiumede en stor Mængde Folk ud af Thrand's Bod. Karle blev da baaren død bort. Thrand dadlede meget denne Gjerning, men tilbød Pengebøder for sine Frænder. Leif og Gille, som vare Eftermaalsmand, vilde ikke tage imod Pengebøder; men Sigurd blev landsforviist for den Bolds-gjerning, han havde øvet mod Gilles Mand, og Thord og Gaut for Mordet paa Karle den Mørste. Øismændene gjorde det Skib sejsfærdigt, som Karle var kommen over paa, og sejlede tilbage til Kong Olaf; han blev meget for-
 tornet over denne Gjerning, men det var ham ikke muligt, at faae den hævn, formedelst den Ufred, der da var begyndt i Norge, som vi siden stulle fortælle. Hermed sluttet Fortællingen om, hvorledes Kong Olaf krævede Skat af Færøerne; der rejste sig ogsaa store Stridigheder paa Færøerne, efter Karle den Mørstes Drab, imellem Thrand i Gata og Leif Osurson, hvorom der habes mange Fortællinger.

140. Nu vende vi tilbage til den Begivenhed, vi før forlode, hvorledes Kong Olaf sejlede med sin Flaade, og tog Ledning ud af hele Landet; han fulgte da alle Leensmændene fra de nordlige Dele af Landet, undtagen Einar Thambestjælver, der, siden han kom til Landet, havde siddet i Ro paa sine Gaarde, uden at træde i Kongens Tjeneste. Han havde meget betydelige Besiddelser, og levede paa en stor Fod, men

havde ingen kongelige Forleninger. Kong Olaf styrede med sine Folk ned forbi Stad, og der samlede sig endnu meget Folk til ham fra Herrederne. Kongen havde den Gang det Skib, som han havde ladet bygge om Vinteren; det hed Bisund eller Boffelen, og var et meget stort Skib; paa Forstavnen var et guldbeslaaet Boffelhoved; herom taler Sigvat:

Tryggves modige Arvings
 Drage bar til Kampen
 (Gud det saa vilde) Sider,
 Klædte med gysdne Skjolde;
 Olaf Digre det andet
 Prydede Skib betrede
 Soen lod, og Bostens
 Horn da toede Bølgen.

Da Kongen kom til Hordeland, erfarede han, at Erling Skjalgson var draget bort fra Landet med mange Folk, og fire eller fem Skibe; han selv havde sit store Langskib, men hans Sonner havde Skibe paa tyve Noerbænke, og var han sejlet over til England til Kong Knud den Mægtige. Kong Olaf drog mod Osten langs med Landet, og havde meget Folk med sig; han indhentede overalt Efterretninger, om man vidste noget om Knud den Mægtige, men alle vidste at sige, at han var i England; dog fortælt ogsaa, at han havde Leding ude, og agtede sig til Norge. Men saasom Kong Olaf havde mange Folk, og ikke kunde faae nogen vis Efterretning om, hvor han skulde drage hen, for at træffe Kong Knud, men hans Mænd fandt det ubesejligt, at blive liggende paa eet Sted med saa stor en Hær, saa fattede Kongen endelig den Beslutning,

at sejle med Hæren ned til Danmark; han havde da alle de Folk med sig, som vare bedst udrustede, men de andre gav han Hjemløs, som kvædet er:

Ordsnilde Olaf Bisund
 Nordfra med Narer driver;
 Syd fra en anden Konges
 Drage Bølgen pløjer.

Nu vendte de Krigsfolk hjem, som han troede at have mindst Nytte af. Kong Olaf havde en stor og smuk Hær, i hvilken vare de fleste Leensmænd fra Norge, dem undtagne, der, som vi forhen have sagt, enten vare dragne bort fra Landet eller sade hjemme paa deres Gaarde.

141. Kong Olaf sejlede nu til Danmark, og styrede til Sjælland; da han kom der, begyndte han at hærge, og gjorde hist og her Landgang; Indbyggerne bleve plyndrede eller dræbte, nogle ogsaa fangne og bundne, og førte til Skibene, men alle, som kunde, flygtede, uden at sætte sig til Modværge; Kong Olaf øvede der meget Hærværk. Imedens han var paa Sjælland, fik han at vide, at Kong Onund ogsaa havde udrustet en Hær, og hærgede med den østenfor Skaane. Saaledes kom det for Dagen, hvad Kong Olaf og Kong Onund havde overlagt med hinanden, da de sluttede den Aftale ved Elven, at de begge skulde øve Fjendtlighed imod Kong Knud. Kong Onund fortsatte sin Sejlads, til han kom til sin Svoger, Kong Olaf; hvorpaa de bekendtgjorde, saavel for deres egne Folk, som for Indbyggerne, at de vilde undertvinge Danmark, og forlangte derfor af Landsfolket, at det skulde underkaste sig; men det gik da, som man saa

ofte finder Exempel paa, naar Landsfolket udsættes for Plyndring, og ikke seer sig i Stand til at gjøre Modstand, at de fleste da samtykke i alle de Paalæg, ved hvilke de kunne tilkjøbe sig Fred; der vare derfor ogsaa nu mange, som gif Kongerne til Haande, og lovede dem Lydighed, saa at de indtog Landet rundt omkring, hvor de drog frem, men hærgede i andet Fald. Om dette Krigstog taler Sigvat Skald i den Drape, han digtede om Kong Knud:

Knud var under Himlen;
 Haralds Søn i Kampen,
 Som jeg troer og spurgte,
 Stred drabelig;
 Den mildladne Olaf
 Skibene lod
 Fra Nidelven
 Drage mod Sonden.

Kolde Kjøle voved
 Med Kongen at glide
 Nordenfra
 Til det flade Sjælland;
 Men med en anden
 Hær af Svenske
 Til Kamp mod de Danske
 Snund drager.

142. Knud den Mægtige havdeovre i England faaet Efterretning om, at den norske Konge Olaf havde Leding ude, samt at han var draget med en Hær til

Danmark, og at der var stor Ufred i dette hans Rige; Kong Knud lod derfor samle Folk, og fik snart en stor Hær paa Venene, over hvilken Hakon Jarl var den næstøverste Befalingsmand. Sigvat Skald kom den Sommer ovre fra Rude¹ til England, tilligemed en Mand, der hed Berg; de vare fagne derhen forrige Sommer paa Hande lens Vegne. Sigvat digtede en Stok, som har faaet Navn af Vesterfarts-Viserne, hvoraf Begyndelsen lyder saaledes:

Berg! vi mangen Morgen
Mindes, at jeg paa Rejsen
Ved den venstre Kant af
Rudeborg Skibet lagde.

Da Sigvat kom til England, begav han sig til Kong Knud, for at bede om Orlov til at rejse til Norge; Kong Knud havde nemlig forbudt alle Kjøbmands Skibe at sejle ud, forend han havde udrustet sin Hær. Da Sigvat kom til Kongen, gif han til dennes Herberge, men fandt det lukket, saa han maatte staae længe udenfor; men da han fik Kongen i Tale, erholdt han den Tilladelse, han onskede. Sigvat kvad:

Udenfor jeg maatte
Vandre, for jeg kunde
Iydekongen i Tale
Faae, da Døren var lukket;
Gorms Frænde dog svared
Vel paa min Sag, da ind jeg
Kommen var (jeg bærer
Jernskinner paa Armen).

¹) Rouen.

Men da Sigvat mærkede, at Kong Knud begyndte sit Tog imod Kong Olaf, og han vidste, hvor stor en Magt Kong Knud havde, da kvad han:

Al deres Magt den skjæffe
 Knud og Hakon have
 Mod Kong Olaf ude,
 Fyrstens Død jeg befrygter;
 Held Landets Vogter! Skjont ej
 Knud og Jarler det onste,
 Undkommer han, paa fjernest
 Bjergh jeg ham gjerne moder.

Ypperlig Jarl forliges
 Wilde med gamle Bønder
 Og med dem, som mod Olaf
 Derfor tit sig vægred;
 Før de Hovedet satte
 Meer i Bove, det flendste
 Forbund Hakon knytter;
 Eriks Slægt er herlig.

143. Da Knud den Mægtige havde udrustet sin Hær til at drage af Landet, havde han mange Folk og store Skibe; han havde selv en Drage med tresindstyve Rum, og med guldbeslaaede Hoveder. Hakon Jarl havde en anden Drage paa fyrretyve Rum, og ligesledes med forgyldte Hoveder; men Sejlene paa begge vare stribede med Blaat, Rødt og Grønt; alle deres Skibe vare ualede ovenfor Vandgangen, og alle Redstaberne meget prægtige; de havde mange andre

store og vel udrustede Skibe. Derom taler Sigvat i Knuds Drape:

Knud var under Himlen;
 Fra Osten med Dankongens
 Skarpsjede Son
 En Hjon Hær drager;
 Fra Vesten gled det
 Prydede Skib, som
 Adelsraads Hjende
 Deden bragde.

Høddingernes Drager
 Havde blaae Sejl
 Ved Naanen for Vinden,
 Kongens Hærd var pragtfuld;
 Men Skibene, som
 Fra Vesten kom
 Løb ad Bolgevejen
 Til Limfjorden.

Der fortælles, at Kong Knud seilede med denne Hær fra England, og kom med hele Hæren lykkelig til Limfjorden, hvor der var sammentrukket et betydeligt Antal Tropper af Indbyggerne.

144. Ulf Jarl Sprakalagson var sat til Landværn i Danmark, da Kong Knud drog til England; han havde ligeledes overgivet ham sin Son Horde, Knud; dette Aete forrige Sommer, som foran er forstalt. Men saasnart Kong Knud var borte, sagde Ulf Jarl, at Kongen ved sin Bortrejse havde overdraget ham det Hverv, at tilkjendegive dem, at de skulde tage

hans Søn Horde, Kund til Konge over Danebælde, og af den Grund havde Kongen overgivet ham denne: „jeg har ogsaa,” sagde han, „tilligemed mange andre Landshovdinge, tit og ofte klaget for Kong Knud, hvilken vanskelig Sag det er for Folket her i Landet, at være uden Konge, og at de forrige Danekonger havde været vel fornøjede med at regjere over Danebælde allene; i gamle Dage regjerede mange Konger over dette Rige, men dog staaer det nu langt værre til, end før, thi hidtil kunde vi sidde i Fred og Ro for fremmede Hovdinge, men nu erfare vi, at Norges Konge agter at hærge paa os, og mange frygte for, at de Svenskes Konge ligeledes vil deeltage i dette Tog; men Kong Knud er endnu i England.” Derpaa foreviste Jarlen Kong Knuds Breve og Indsegl, som bekræftede alt hvad Jarlen havde forebragt; desuden understøttede mange andre Hovdinge denne Sag, og i Følge alle disse Forestillinger besluttede Indbyggerne, at tage Horde-Knud til Konge, hvilket da ogsaa skete paa selvsamme Thing. Men den egentlige Ophavsmand til dette Foretagende var Dronning Emma; hun havde ladet disse Breve skrive og forsynne med Segl, da hun ved List havde forskaffet sig Kongens Signet; men han selv var ganske ubidende om den hele Handel. Da nu Horde-Knud og Ulf Jarl fik at vide, at Kong Olaf var kommen med en Hær fra Norge, drog de over til Jylland, thi der er Landets meste Styrke, udsendte en Budstikke, og stævnedes en stor Hær sammen. Men da de fik at vide, at Kong Dnuud ogsaa var kommen med sin Hær, ansaae de sig ikke for stærke nok til at holde Slag med dem begge, men holdt

deres Krigsmagt samlet i Jylland, og agtede at væge dette Land mod Kongerne, men hele Flaaden droge de sammen i Limfjorden. Derpaa sendte de Bud til Dronning Emma, og bade hende udforske, om Kong Knud var vred paa dem, thi han var da kommen vestenfra til Limfjorden. Dronningen talte derom med Kong Knud. Denne svarede: „Jeg har spurgt, hvad de have taget sig for.“ Hun sagde, at deres Son Horde Knud vilde love alt, hvad Kong Knud vilde have, om han havde gjort noget, som var Kongen imod. Kongen svarede, at dette var ikke Horde Knuds eget Paafund; „men det har,“ sagde han, „taget den Wendung, man kunde formode, naar han som et uforstandigt Barn vilde hedde Konge; saasuart nogen Fare var paa Færde, vilde Landet hjemføges med fjendtligt Anfald, og undertvinges af fremmede Hovdinger, hvis ikke min Magt kom til Hjælp; vil han nu slutte noget Forlig med mig, da maa han nedlægge sit forfængelige Kongenavn.“ Dronningen lod nu Horde Knud dette vide med de samme Ord, og formanede ham tillige, ikke at opsætte sin Rejse til Kongen, thi hun sagde, som sandt var, at han var dog ikke stærk nok til at modstaae sin Fader. Da dette Budskab kom til Horde Knud, segte han Raad hos Jarlen og de andre Hovdinger, der vare hos ham; men det viste sig snart, at da Indbyggerne hørte Kong Knud var kommen, strømmede Almuen til ham, og troede ingensieds at finde Sikkerhed uden hos ham. Jarlen og hans andre Stalbrødre saae da kun to Udveje for sig, enten at begive sig til Kong Knud, og give alt i hans Vold, eller i andet Fald at rømme af Landet; alle opmuntrede Horde

Knud til at rejse til sin Fader, hvilket han da ogsaa gjorde. Ved deres Sammenkomst faldt han Kongen til Fode, og lagde Indseglet, med hvilket Kongenavnet fulgte, paa hans Skjod. Kong Knud tog sin Søn ved Haanden, og forte ham til hans forrige Eade. Ulf Jarl sendte sin Søn Svend til Kong Knud; han var Kongens Søstersøn, og bad Kongen at tilstaae hans Fader Fred og Forlig, og tilbød sig selv som Gidsel for Jarlen; Svend og Horde, Knud vare lige gamle. Kong Knud sendte Bud til Jarlen, at han skulde samle Folk og Skibe, og indfinde sig dermed hos Kongen; om deres Forlig kunde de siden tale. Jarlen gjorde ogsaa efter hans Befaling.

145. Da Kong Olaf og Kong Onund spurgte, at Kong Knud var kommen fra England, samt at han havde en overmaade stor Hær med sig, saa sejsede de osier for Skaane, og gave sig til at hærge og brænde Herrederne, og sejsede endnu længer imod Østen henimod den svenske Konges Rige. Men da Landsfolket fik at vide, at Kong Knud var kommen, Tænkte ingen mere paa at gaae Kongerne til Haande. Derom taler Sigvat Skald:

De raske Fyrster ej
 Danmark kunde
 Ved Krigstoget
 Undertvinge;
 Da lod de Danstes
 Sjænde hærge
 Stærkt i Skaane,
 Allerypperste Fyrste!

Kongerne sejlede da øster for Landet, og laae ved Helgeaa¹ i nogen Tid. Her fik de at vide, at Kong Knud med sin Hær drog efter dem, hvorpaa de raadsløge med hinanden, og bleve enige om, at Olaf med en Deel af Hæren skulde gaae paa Land, og heelt op igjennem Skovene til den Indsø, som Helgeaa løber ud fra. Der gjorde de i Mundingen af Floden en Dæmning af Græstørv og Trær, og stemmede derved Vandet op; og dernæst skare de store Grøfter, og lode flere Søer løbe sammen i eet, saa at Vandet stod vidt omkring over Markerne, men Flodrenden stoppede de med store Trær; dette Arbejde vare de mange Dage om, og Kong Olaf havde Opsigt med Udførelsen deraf, men Kong Onund med Staaen. Kong Knud fik imidlertid deres Krigstog at vide, og af den Skade, de havde anrettet i hans Rige; hvorpaa han sejlede efter dem, medens de laae ved Helgeaa, og havde han over halv saa mange Folk til som de; herom taler Sigvat Skald:

Ej lod sit Rige
 Jyllands indfødte
 Konge sig frarøve,
 Folk saae det gjerne;
 De Danstes Forsvarer
 Vilde ej lade
 Landet plyn dre,
 Allerypperste Tyrste!

146. En Dag silde saae Kong Onunds Spej-
 dere Kong Knuds Flaade komme sejlsende, og han var
 da ikke ret langt borte. Da lod Kong Onund blæse

¹) Egentlig den hellige Ka.

Hærblæst, og hans Mænd toge Tjeldingerne ned, væb-
 nede sig, og roede ud af Havnen øster for Landet;
 derpaa lagde de Skibene sammen, bandt dem fast til
 hverandre, og gjorde sig slagfærdige. Kong Knud
 lod sine Spejdere skynde sig op paa Land, hvor de
 opsogte Kong Olaf, og bragde ham Efterretning herom.
 Da lod Kong Olaf Dæmningen bryde igjennem, og lod
 Floden løbe ud i sin forrige Kende, men han selv drog
 om Ratten ned til sine Skibe. Da Kong Knud kom
 udenfor Havnen, saae han, hvorledes Kongernes Hær
 laae der færdig til Slag, men ham syntes det vilde
 blive for sildt paa Dagen at lægge til Slag med dem,
 inden hans Folk bleve ganske færdige, thi hans Flaade
 behøvede meget Rum at vende paa, og der var langt
 imellem det første og det sidste af hans Skibe, og imel-
 lem det Skib, der var nærmest Landet, og det, der
 sejlede yderst; Vinden var ikke stærk. Da Kong Knud
 saae, at de Svenske og Nordmændene havde forladt
 Havnen, lagde han ind i den med saamange Skibe,
 som kunde rummes der, men Hovedstyrken af Flaaden
 laae ude paa aaben Sø. Om Morgenen, da det var
 ganske lyst, vare mange af Krigsfolkene oppe paa Lan-
 det, nogle talte sammen, andre morede sig paa andre
 Maader; da vidste de ikke af noget, forend der kom et
 Vandfjøl styrrende imod dem som et Vandfald, hvor-
 med fulgte store Træer, som dreve ud paa deres Skibe
 og bestadigede dem; Vandet udbredte sig over hele
 Marken, og alle de Folk, som vare paa Land, og
 mange af dem paa Skibene omkring, men alle de, som
 kunde, kappede Landtovene og fik Skibene løse, saa at
 de dreve hver for sig. Den store Drage, som Kong

Knud var paa, maatte følge Strommen, thi man kunde ikke saa let vende den med Rarerne; den drev saaledes ud til Kong Onunds og Olafs Flaade. Saar snart disse kjendte Skibet, lagde de sig paa alle Sider af det, men saasom Skibet var højt, som det kunde være en Borg, og det var besat med en stor Mængde udsøgt Mandskab, saa var det ingen ringe Sag at angribe det, og de fik heller ikke Tid dertil; thi nu lagde Ulf Jarl til med sine Folk, og da begyndte en haard Træfning; Kong Knuds Krigsmagt samlede sig da om ham paa alle Sider. Kong Olaf og hans Svoger Kong Onund mærkede da, at de for denne Gang havde vundet al den Sejer, de kunde vente sig, hvorefter de drejede af med deres Skibe, og gjorde sig løse fra Kong Knuds Skibe. Men eftersom Angrebet ikke var gaaet for sig efter Kong Knuds Plan, saa blev der intet af hans Angreb paa Kongerne. Kong Knud mønstrede derpaa sine Folk, og man begyndte at forbinde sine Saar og at fordele Folkene og bringe alt i Orden. Men da de havde forladt hinanden, og hver Flok drog for sig, mønstrede Kongerne deres Folk, og fandt, at de ikke havde lidt noget Tab paa Mandskab, men de bemærkede tillige, at hvis de biede, til Kong Knud fik den hele Hær slagfærdig, som han havde med sig, og angreb dem dermed, da var der saa stor Forskjel paa deres Styrke, at de kunde kun have lidt Haab om at vinde Sejer, men der maatte sjensynlig, hvis det kom til Slag, stee en strækkelig Blodsudgydelse. De besluttede nu at roe med alle deres Skibe efter langsmed Landet; men da de saae, at Kong Knuds Flaade ikke satte efter dem, rejste de Masterne,

og satte Sejl til. Ottar Svarte sang om dette Møde i den Drape, han digtede om Kong Knud den Mægtige:

Kampelskende Konge!

Du de Svenske tilbage

Drev, og ved Helgeaa fik

Ulven Føde i Mængde;

Drabelige Kriger!

I det blodige Slag du

Bærged dit Folk mod tvende

Fyrster, raadsnild er du.

Thord Sjareksson digtede en Urbedrape om Kong Olaf den Hellige; dette Digt kaldes Rodudrape; dert omtaler han dette Møde saaledes:

Agdeboers Beherster

Olaf holdt et Slag mod

Jyders herlige Drot, som

Mange Ringe uddeelte;

Skærpt imod ham stod da

Skaaningers bolde Konge,

Svends Son ej slov sig viste,

Ulven om Valen tuded.

147. Kongerne Olaf og Snund sejsede nu often for Sveakongens Rige, og lagde en Aften til Land ved et Sted, som hedder Barvig, hvor de bleve liggende om Natten; de Svenske viste nu, hvilken Lyst de havde til at rejse hjem, thi en stor Deel af den svenske Hær sejsede om Natten længer frem langs med Landet, og fortsatte Rejsen, indtil hver kom til sin Hjemstavn. Da Kong Snund mærkede dette om Morgenens, lod han blæse til Huusking, hvorpaa hele Hæren gik i Land, og der fattedes Thing. Kong Snund talte da saa

Iedes: „Som I veed, Kong Olaf! gjorde vi alle i Sommer et Krigstog til Danmark, og fik meget Guds, men intet af Landet i vor Magt; jeg havde i Sommer halvfjerde hundrede Skibe, men nu er der kun hundrede tilbage; nu troer jeg neppe vi kunne indlægge os nogen Ere, naar vi ikke have en større Magt, end denne, endskjont I har de samme tresindstyve Skibe, som før. Jeg finder det derfor raadeligst, at vende tilbage til mit Rige, og at holde op medens Legen er god; vi have i denne Færd vundet noget, men intet tabt. Nu skal I, Svoger Olaf! drage hjem med os, saa at vi alle blive sammen, og I skal faae af mit Rige, hvad I behøver til eder og eders Folk; til Foraaret kunne vi da tage vor Bestemmelse; men dersom I foretrækker, at rejse igjennem vort Land, da skal det staae eder frit for, hvis I vil fare landvejs tilbage til Norge.”

148. Kong Olaf takkede Kong Ømund for dette hans venstabelige Tilbud; „men hvis jeg maa raade,” sagde han, „saa finder jeg det bedre, vi holde den Hær samlet, som endnu er tilbage; i Sommer, da jeg forlod mit Rige, havde jeg ogsaa halvfjerde hundrede Skibe, men før jeg sejsede bort, valgte jeg de bedste Folk af den hele Hær, og bemandede med dem disse tresindstyve Skibe, som jeg nu har; hvad eders Krigsfolk angaaer, da synes mig de fletteste og de, som gjorde mindst Gavn, ere rømte bort, men jeg seer her endnu alle eders Hirdstyrere¹⁾ og Hovdinge, og jeg veed at de Krigsfolk, som høre til Huustroppen, ere de vaar beudytigste; vi have endnu en stor Hær og gode

¹⁾ Overansførere.

Skibe, saa vi kunne vel holde Søen den hele Winter, saaledes som Hærkonger før have gjort. Men Kong Knud vil ikke blive længe liggende i Helgeaa, thi Havnen der er ikke stor nok for en Flaade, som hans, han vil derfor sætte efter os, men vi ville da bestandig undvige ham, og da vil der snart samle sig Krigsfolk til os; hvis han derimod vender tilbage til saa rummelige Havne, at han kan ligge der med sin Flaade, da ville mange af hans Folk hige efter at komme hjem, ligesaa vel som eders; thi jeg troer, vi have saaledes baaret os ad i Sommer, at den fattige Bonde, baade i Skaane og Sjælland, veed hvad han har at bestille hjemme. Kong Knuds Hær vil i en Hast splietes ad til alle Sider, og da er det end ubist, hvem Lykken vil give Sejeren; lad os nu først faae udspejdet, hvilken Beslutning han tager." Kong Olaf sluttede sin Tale, saa at den vandt meget Bifald, og hans Raad blev fulgt; man sendte derpaa Spejdere ud til Kong Knuds Hær, men begge Kongerne bleve liggende der paa Stedet.

149. Kong Knud saae, at den norske og svejske Konge styrede øster langsmed Landet; han sendte da strax nogle Krigsfolk i Land, og lod nogle Mænd ride Dag og Nat op ad Landet, alt som Kongerne sejlede udenfor, saaledes at nogle Spejdere drog frem, naar andre vendte tilbage; derved fik han hver Dag Efterretning om deres Sejlads; han havde ogsaa Spejdere i Kongernes Hær. Da han nu erfarede, at en stor Deel af deres Folk havde forladt dem, vendte han tilbage til Sjælland, og lagde sig i Dresund med hele sin Hær, saaledes at nogle Skibe laae ved Sjælland, andre ved Skaane. Kong Knud selv red med et

stort Folge op til Roeskilde, hvor hans Svoger Ulf Jarl havde anrettet et Gjæstebud for ham. Jarlen beværte ham paa det bedste, og var meget munter, men Kongen talte kun lidet og var forstemt. Jarlen talte til ham, og søgte at bringe saadanne Sautaler paa Bane, som han tænkte Kongen vilde finde mest Behag i, men Kongen svarede kun lidet. Da spurgte Jarlen ham, om han havde lyst til at spille Skafavl, hvortil Kongen sagde Ja. Ulf var en Mand, der sjelden vejede sine Ord, og hverken i Ord eller paa anden Maade skaaned nogen, men tillige meget driftig i Regjeringsforretningerne; man har en lang Fortælling om ham. Han var den mægtigste Mand i hele Danmark, næst efter Kongen. Hans Søster Gyda var gift med Gudine Jarl Ulfson; deres Søner vare: Harald, Konge i England, Toste Jarl, Balshof Jarl, Møre-Kaare Jarl, og Svend Jarl. De havde en Datter Gyda, som var gift med den engelske Konge Edvard den Hellige.

150. Da Kongen og Jarlen spillede Skaf, begik Kongen en stor Fejl; Jarlen slog da en af hans Riddere¹⁾, men Kongen tog Brikken tilbage, og sagde han skulde trække om. Derover blev Jarlen vred, stødte Skafbrædtet ned, stod op og gik bort. „Løber du nu, Ulf hin Rædde?“ sagde Kongen. Jarlen vendte sig om ved Døren, og svarede: „Længer vilde du have løbet ved Helgeaa, hvis du havde kunnet; den Gang kaldte du mig ikke Ulf hin Rædde, da jeg med mine Skibe kom dig til Hjælp, da de Svenske pryglede eder

¹⁾ Springere.

som Hunde. Deryaa gif Jarlen sin Vej, og gif i Seng. Kort efter begav Kongen sig til No. Men næste Morgen, da Kongen blev paaflædt, sagde han til sin Eskovend: „Gaf du hen til Ulf Jarl,” sagde han, „og dræb ham!” Evenden gif, og var borte i nogen Tid, og kom tilbage. Da sagde Kongen: „Dræbte du Jarlen?” „Nei, Herre,” svarede Evenden, „thi han var gaaet hen til Luciefirke.”

151. En Mand ved Navn Ivar den Hvide, norst af Fodsel, var Kong Knuds Herbergsmænd og Hirdmand. Kongen sagde til ham: „Gaf hen og dræb Ulf Jarl!” Ivar gif til Kirken, og heelt op i Koret, og gjennemborede Ulf Jarl, saa han døde paa Stedet. Deryaa gif han tilbage til Kongen, og havde det dragne Sværd i sin Haand. Kongen spurgte: „Dræbte du Jarlen?” Han svarede: „I dette Øjeblik dræbte jeg ham.” „Deri gjorde du vel,” sagde Kongen. Men da Jarlen var dræbt, lode Munkene Kirken lukke; dette blev sagt til Kongen, hvorpaa han sendte Bud til Munkene, og befalede dem at lukke Kirken op, og holde Gudstjeneste. De adlode Kongens Befaling; men da han kom til Kirken, henlagde han saa meget Jordegods til den, at det udgjorde et stort Herred, hvorved denne By kom sig meget. Siden red Kongen til sine Skibe, og blev liggende der længe om Hosten med en meget stor Hær.

152. Da Kongerne Olaf og Ømund spurgte, at Kong Knud var sejlet til Øresund, og laae der med sin Hær, holdt de Huusching, paa hvilket Kong Olaf sagde, at det nu var gaaet efter hans Formodning, at Kong Knud ikke vilde blive længe liggende i Helgeaa;

„og saaledes haaber jeg,” sagde han, „at det i flere Ting vil gaae efter min Formodning i Forhandlingerne imellem os og Knud; han har nu mindre Mandskab hos sig, end han havde i Sommer, og han vil længer hen have endnu færre, thi de have ligesaa lidet, som vi, Lyst til at ligge paa Skibene længer ud paa Høsten; vi ville faae Sejer, naar vi ikke mangle Mod til at angribe dem; det gif saaledes i Sommer, at vi havde færre Folk, og tilføjede dem dog Tab baade paa Gods og Mand.” Men de Svenske sagde, det var ikke raadeligt, at bide der til Vinteren kom, hvormeget end Nordmændene opmuntrede dertil; de kunde ikke vide, hvilken Isgang der vilde blive, da hele Havet ofte frøs til om Vinteren; „vi vil derfor,” sagde de, „tage hjem, og ikke blive her længer.” De Svenske gjorde saaledes megen Støj, og talte i Munden paa hverandre. Det blev Enden paa Raadslagningen, at Kong Onund drog bort med alle sine Folk, men Kong Olaf blev tilbage.

153. Imedens Kong Olaf laae paa dette Sted, holdt han ofte Samtale og Raadslagning med sine Folk. En Nat havde Egil Hallson Vagt paa Kongens Skib, og en anden Mand, som hed Love Valgautson, en Mand fra Västergötland af fornem Slægt. Medens de nu sad paa deres Vagthold, hørte de en stærk Graad og Klynken, og saae at der sad nogle fangne Folk, som om Rættene vare bundne oppe paa Landet. Love sagde, at han gad ikke høre paa deres Klynken, og sagde til Egil, om de ikke skulde gaae op og løse dem, og lade dem løbe deres Vej; dette gjorde de ogsaa virelselig, gif hen og stave deres Vaand over, og lode alle

disse Folk løbe deres Vej. Men denne Gjerning mis-
 hagede meget Krigsfolkene, og Kongen selv blev saa
 vred, at de nær vare komne i Ulykke derover; og da
 Egil siden blev syg, vilde Kongen i lang Tid ikke
 komme hen at see til ham, førend adskillige Mænd fik
 Egil til at fortryde, at han havde gjort noget, der
 misshagede Kongen. Han bad da Kongen om Forlas-
 desse, og denne tilgav ham omsider. Kong Olaf lagde
 derpaa sine Hænder paa Egils Side, der hvor Pinen
 var, og sang sine Bønner, da horte Pinen strax op,
 og Egil kom sig. Love blev ogsaa siden forligt med
 Kongen, efter hvad man siger, paa det Vilkaar, at
 han skulde faae sin Fader til at begive sig til Kong
 Olaf. Valgaut var den arrigste Hedning, men Kong
 Olaf fik ham dog overtalt til at antage Kristendommen;
 han døde strax efter at han var døbt. Kong Olaf holdt
 nu Samtale med sine Folk, og spurgte Hovdingerne
 til Raads, hvad de skulde gjøre. Men der var kun
 liden Enighed, hvad den ene fraraadte, anbefalede
 den anden, og de talte længe derom frem og tilbage.
 Der vare altid nogle af Kong Knuds Espedere der i
 Hæren, hvilke gabe sig i Tale med mange af Kongens
 Mænd, og tilbode dem Penge og Vensteb paa Kong
 Knuds Vegne, hvorved mange lode sig overtale, og
 gave Forsikring om at ville blive Kong Knuds Mænd,
 og at holde ham Landet til Haande, hvis han kom til
 Norge; om mange blev dette bekjendt, skjønt det i
 Begyndelsen skete i Smug; nogle toge da strax mod
 Pengegaver, andre fik Løfte derpaa, men en stor
 Mængde havde allerede forhen modtaget store Venne-

gaver af ham; thi det kunde man med Sandhed sige om Kong Knud; at naar der kom Mænd til ham, som han ansaae for dygtige i nogen Henseende, og de vilde tjene ham; da gav han dem Hænderne fulde af Penge; hvorover han blev meget vennelsk; denne sin Gævmildhed viste han især mod Fremmede, og allermost mod dem, som kom fra de fjerneste Steder.

154. Kong Olaf holdt øfte Stævner med sine Mænd, og spurgte dem til Raads, men da han fandt; at den ene raadte eet, den anden et andet, fattede han Mistanke om, at der maatte være nogle iblandt dem; der raadede andet, end hvad der var ham tjenligst, og at mange ikke viste ham den Trofskab, de burde. Der vare mange, som bleve ved med, at man skulde benytte den gode Vind, og sejle til Dresund og derfra til Norge; de Danste, sagde de, vilde ikke bove at anfælde dem, skjønt de laae paa deres Vej med en stor Hær. Men Kong Olaf var saa forstandig en Mand, at han nok indsaae, dette var umuligt; han vidste jo ogsaa, at Olaf Tryggvesøn, da han med saa Folk gav sig i Slag med de Danste, havde faaet andet at føle, end at disse ikke torde slaaes; han vidste desuden, at der vare mange Mordmænd i Kong Knuds Hær; han frygtede besaarsag for at de, som tilraadte sligt, vare Kong Knud mere hengivne, end han. Han tog derfor den endelige Bestemmelse, at de Mænd skulde gjøre sig færdige, som vilde følge med ham, og drage landvejs igjennem Götland til Norge, men Skibene og hvad andet Gods de havde, som de ikke kunde føre med sig, vilde han sende op i Sverrig, og der lade det forvare indtil videre.

155. Harek fra Ehjotta svarede Kongen saaledes: „Det er let at see, at jeg ikke til Guds kan komme til Norge; jeg er nu en gamuel Mand, og ikke ret rorlig eller vant til at gaae; jeg vil ogsaa kun nodig forlade mit Skib, efterat have anvendt saa meget paa det og dets Tilstaaing, og det skulde gaae mig nær, hvis jeg skulde efterlade mine Gjender det.“ Kongen svarede: „Drag du kun med os, Harek; vi skulde bære dig, hvis du ikke kan gaae.“ Da kvad Harek:

Jeg nu har besluttet
Heller paa mit Langskib
Over Havet at fare,
End at gaae gennem Landet;
Om end i Øresund den
Gjæve Konning Knud med
Sine Skibe ligger,
Folk min Rasthed kjende.

Derpaa lod Kong Olaf alting gjøre færdig til sin Rejse; hans Mand havde deres Gangklæder og Waaben paa, men alle de Heste, de kunde faae, belæsfede de med deres andre Klæder og Løssore. Skibene sendte han nogle Mand med, som skulde føre dem til Kalmar, hvor de satte dem op paa Landet, og ligeledes bragde Skibsredskaberne og anden Tødsning i Fordaring. Men Harek blev ved sin Beslutning, at oppebie Vår, og sejlede derpaa vester forbi Skaane, indtil han kom til Holar. Det var om Aftenen, og han havde god Wind; han lod Sejl og Masten tage ned, og hele Skibet ovenfor Vandet betrække med graae Tjeldinger, og lod roe i nogle Rum for og bag, men de fleste Mand lod han

fætte sig lavt nede i Skibet. Nu saae Kong Knuds Bagter det, og talte til hverandre om, hvad det kunde være for et Skib, og formodede det maatte være ladet med Salt eller Silb, da de kun saae en lille Besætning, og der vare kun saa, som roede, men Skibet forekom dem graat og ubeget, som om det kunde være forbrændt af Solen; de bemærkede ogsaa, at det stak dybt. Men saasnart Harek var kommen frem i Sundet, forbi Flaaden, lod han Masterne rejse, og lod hvide et sneehvidt Sejl med blaae Striber. Da talte Kong Knuds Mænd om Skibet, som sejlede der, og sagde, man skulde snart troe, at det var Kong Olaf, der sejlede; men Kong Knud sagde, at Kong Olaf var altfor klog en Mand til, at han med eet Skib skulde vove sig igjennem Kong Knuds Flaade, og at det var rimeligere, det maatte være Harek fra Thjotta eller en anden hans Eige; derfor have mange meent, at Kong Knud var vidende om Hareks Rejse, og at han ikke vilde have bobet sig paa den, hvis der ikke forhen havde været Venstabs imellem dem, og dette syntes ogsaa siden at bekræftes, da der virkelig sluttedes Venstabs imellem Kong Knud og Harek. Harek digtede denne Vise, da han sejlede nord forbi Bejrs:

Lad os Skibet styre
 Udenom Den, ej skal
 Kvinden i Lund, og ikke
 Danske Møer os udsee,
 For at jeg ej om Hosten
 Paa mit Skib ad Havets
 Klade Veje tilbage
 Torde til Hjemmet fare.

Harek fortsatte da sin Rejse, indtil han kom op til Helgeland, og hjem til sin Gaard paa Thjotta.

156. Kong Olaf rejste først igjennem Smaaland, og derpaa ind i Vester-Gotland, drog stille og fredelig frem, og fik god Befordring af Indbyggerne; han drog derfra videre til han kom ned i Vigen, og derpaa nord efter igjennem denne til Carpsborg; her standsede han, og lod berede for sig til Vintersæde. Derpaa gav han de fleste af sine Krigsfolk Hjemlov, men beholdt nogle af Leensmændene hos sig efter eget Lykke; blandt andre vare alle Arnesonnerne hos ham, dem agtede han mest. Da kom ogsaa Sæller Thorkelsou til ham, der Sommeren før var kommen fra Island, som tilforn er berettet.

157. Sigvat Skald havde opholdt sig længe hos Kong Olaf, som forhen er skrevet, og Kongen havde gjort ham til sin Staller. Sigvat talte ikke godt for sig i ubunden Tale, men Skaldskab var han saa medgivet, at Vers kom ham ligesom af sig selv paa Tungen. Han havde været paa en Handelsrejse i Valand, og kom paa denne Rejse til England, hvor han besøgte Kong Knud, og fik af ham Lov til at rejse til Norge, som foran er fortalt; da han kom til Norge, begav han sig strax til Kong Olaf, og gik for ham, da han just sad til Bords. Han hilste Kongen; denne saae paa ham, og tab. Sigvat kvad:

Hid vi til Hjemmet, dine
Hoffinder, ere komne,
Ugt paa mit Kvad, o Drot! man
Høre, hvad jeg fremsører!
Folke-Konge! bestem nu

Sæde for os i Hallen,

Lige Fjær hos disse

Mænd er os hele Salen.

Da sandedes det gamle Ord, at mange ere Kongens Øren; Kong Olaf havde nemlig faaet Underretning om Sigvats Kesser og hans Ophold hos Kong Knud. Kong Olaf sagde til ham: „Jeg veed ikke nu, om du har i Sinde at være min Statter, eller om du ikke er bleven Kong Knuds Mand?“ Sigvat kvad:

Den paa kostbare Ringe

Gavmilde Knud mig spurgte,

Om jeg tjene ham vilde

Som den modige Olaf;

Jeg ham svarede, at jeg

En Drot ad Gangen burde

Have, saa det sig sømmed

Mig soui mange andre.

Da sagde Kong Olaf, at Sigvat skulde tage Sæde der, hvor han plejede, og som han før havde haft; og Sigvat vandt snart Kongens Kjarlighed i samme Grad, soui før.

158. Erling Skjalgson og hans Sønnen havde om Sommeren været i Kong Knuds Hær og i Hafon Jarls Følge; Thorer Hund var ligeledes i megen Anseelse. Da Kong Knud spurgte, at Kong Olaf var draget landvejs til Norge, opløste han Ledingen, gav alle sine Mænd Hjemlov, og lod berede for sig til Vintersæde i Danmark. Da var der i Danmark en stor Mængde Fremmede, baade Englænder og Nordmænd, og fra endnu flere Lande, som havde været i Kongens Hær om Sommeren. Erling Skjalgson sejlde om

Høsten til Norge med alle sine Folk, og fik anseelige Foræringer af Kong Knud ved Skilsmisfen; Thorer Hund blev derimod hos Kong Knud. Med Erling rejste ogsaa Kong Knuds Sendebud til Norge, hvilke førte en stor Mængde Penge med sig, og om Vinteren rejste rundt omkring i Landet og udbetalte de Penge, som Kong Knud havde lovet adskillige, for at de skulde staae ham bi; men foruden det gavede de ogsaa mange andre Folk Penge, hvem der lode sig kjøbe til at være Kong Knuds Venner; til disse deres Rejser havde de Understøttelse af Erling. Følgen deraf var, at en stor Mængde Mænd gavede sig i Venstabs med Kong Knud, og lovede at hjælpe ham og at gjøre Kong Olaf Modstand; nogle af dem lagde slet intet Dølgemaal derpaa, men de allerfeste holdt det hemmeligt for Almuen. Kong Olaf fik Underretning derom, da der vare mange, som kunde fortælle ham det, og der blev megen Tale derom iblandt hans Hirdmænd. Sigvat Skald kvad:

Kongens Hjender gaae blandt
Folk med aabne Punge,
Byde Guld for Drottens
Hoved, som ej bør sælges,
Det enhver kan vide,
At han gaaer til det mørke
Helvede, om han sin hulde
Herre for Guldet sælger.

Og fremdeles kvad han:

Heel sørgelig den Handel
For Himlen var, da de som
Viis Konge stærkt forfulgte
Med Sværd ham svige vilde.

Der blev da ogsaa omtalt og gjentaget, hvor ilde det skikkede sig for Hakon Jarl, med væbnet Magt at drage mod Kong Olaf, der havde skjænket ham Livet, da Jarlen var faldet i hans Hænder; men Sigvat var en stor Tilhænger af Jarlen, og da han hørte, der blev talt ilde om ham, kvad han:

Hørde Kongens Mænd da
 Altfor meget Jarlen
 Føjed, den Gang for Olafs
 Liv de Penge toge;
 Derfor bleve hans høje
 Hoffinder beskyldte,
 Bedre det var, at alle
 Fri for Svig vi vare.

Kong Olaf gjorde et stort Gjæstebud om Julen, og der vare komne mange Stormænd til ham. Den syvende Dag i Julen gik Kongen ledsaget af nogle Mænd, og Sigvat, som fulgte ham Dag og Nat, var ligeledes med; de gik hen i et Huus, hvor Kongens Klenodier gjemtes; han havde den Gang, som han plejede, gjort en stor Anretning, og vilde hente Klenodier til at uddele om Aftenen paa ottende Dag i Julen. Der i Huset stode mange guldbeslaagne Sværde; Sigvat kvad da:

Guldbeslaede Sværde
 Stande der, vi dem rose,
 Hærførerens Dødest
 Bedst er for os alle;
 Gjæve Fyrste! om eet du
 Skalden give vilde,

Gjerne jeg det modtog,

Jeg dig forðum fulgte.

Kongen tog et Sværd, og gav ham; dets Haandsfang var guldbelagt, og ligeledes Hjaltet; det var et kosteligt Klenodie, men denne Foræring vakte da ogsaa Misundelse, som man siden fik at høre. Strax efter Julen begyndte Kong Olaf sin Rejse til Oplandene, thi han havde mange Folk hos sig, men af Indtægterne nord fra Landet vare ingen komne til hain om Hosten, da der havde været Leding ude om Sommeren, og derpaa havde Kongen anvendt alt hvad han havde faaet; der vare heller ingen Skibe, paa hvilke han med sine Folk kunde sejle nord i Landet; alt hvad han horte nordfra, lød desuden ikke meget fredsoommeligt, saa det vilde være uveligt at begive sig derhen, naar han ikke havde mange Krigsfolk med sig. Derfor tog Kongen den Beslutning at drage til Oplandene, uagtet der ikke var gaaet saa lang Tid efter at han havde været der paa Sjæsteri, som Loven foreskrev, og Kongerne plejede at jagttage. Men da Kongen kom til Oplandene, bode Leensmændene og de rige Bønder ham til sig; og lattede ham derved Omkostningerne.

159. Der var en Mand, ved Navn Bjørn, af anseelig Slægt; han var en Ven og Bekjendt af Dronning Astrid, og noget i Familie med hende; hun havde staaet ham et Fogderi i Øvre Hedemarken, og han havde ligeledes Befaling over Østerdalene. Kongen holdt ikke af Bjørn, der heller ikke var vel lidt af Bønderne. Det havde tildraget sig i den Bygd, Bjørn forefod, at der ved Hostens Tid skete mange Tyverier, saa at Røbd og Faar og andre Creature bleve borte.

Bjorn lod da tilfuge til Thing, og lyste efter det Vortkomne, og sagde, at rimeligviis bleve saadanne Skarnsgjerninger begaaede af dem oppe i Skovbygderne, der boede langt fra andre Folk, hvorved han sigtede til Indbyggerne i Osterdalene; thi Gaardene i denne Bygd laae meget adspredte ved Søerne eller paa oprydede Steder i Skovene, men der laae kun faa Bygder sammen.

160. Der boede en Mand, ved Navn Rod, i Osterdalene; hans Kone hed Ragnhild; deres Søner, Sigurd og Dag, vare haabefulde Ynglinger. Disse vare tilstede paa Thinget, og talte paa Daleboernes Vegne og fralagde dem den sjorte Bestyldning. Bjorn syntes, at de sloge vel stort paa, og opførte sig for prægtig i Waaben og Klæder; han vendte da sin Tale imod disse Brødre, og lod ikke utydelig forstaae, at de vel selv havde gjort det; men de benægtede det, og dermed opløstes Thinget. Kort efter kom Kong Olaf til Fogeden Bjorn med sine Folk, og var der paa Gjøsteri; da blev dette Klagemaal forebragt Kongen, og Bjorn sagde, at Rods Søner maatte man snarest mistænke for saadanne Ugjerninger; der blev da sendt Bud efter dem, men Kongen erklærede, at de ikke saae ud som Tyve, og frifjendte dem for slige Bestyldninger. De indbøde Kongen til deres Fader, og til at blive der paa Gjøsteri i tre Dage med alle hans Folk. Bjorn søgte at afholde Kongen fra denne Rejse, men denne rejste alligevel. Hos Rod var et meget anseeligt Gjøstebud. Kongen spurgte, hvor Rod og hans Kone vare fra? Rod sagde, at han var en svensk Mand, rig og af anseelig Slægt; „jeg ramte bort derfra,” sagde

han, „med denne Kone, som jeg siden har haft; hun er Søster til Kong Ring Dagson.“ Da kjendte Kongen godt begge's Familie. Han fandt, at baade Fader og Søner vare forstandige Mænd, og spurgte dem efter deres Idrætter. Sigurd sagde, at han forstod at udregne Tiden, skjønt hverken Sol eller Maane vare at see, og at han kunde udtyde Dromme. Kongen prøvede ham i disse Idrætter, og fandt, at han havde sagt sandt. Dag angav som sin Idræt, at han kunde kjende hvert Menneskes Dyder og Lyder, som kom ham for Øje, naar han var ret opmærksom. Kongen bad ham da at sige, hvilken Sindssfejl han kunde opdage hos ham. Dag anførte noget, som Kongen troede han havde Ret i. Da spurgte Kongen om Fogeden Bjørn, hvilken Lyde han havde. Dag sagde, at Bjørn var en Tyv, og angav tillige hvor Bjørn paa sin Gaard havde stjult baade Been og Horn og Huder af de Rød, han havde stjaalet Høsten tilforn; „han selv er,” sagde Dag, „skyldig i alle de Tyverier, som bleve begaaede forrige Høst, og som han har bestyldt andre for;” og tillige angav han alle de Steder, hvor Kongen skulde lade lede. Da Kongen forlod Rød, fik han ved Afsted den store Vennegaver, og Røds Søner fulgte med ham. Kongen drog først til Bjørn, og fandt, at alt hvad Dag havde sagt, virkelig forholdt sig saa; derpaa maatte Bjørn rømme Landet, og maatte han takke Dronningen for, at han beholdt Liv og Lemmer.

161. Thorer, en Søn af Olver paa Egge; Ralf Arnesøns Stifføn og Thorer Hund's Søstersøn, var en smuk, velvoren og stærk Mand, den Gang atten Aar gammel; han havde gjort et godt Giftermaal paa

Hedemarken, og faaet mange Penge med sin Hustru; han holdtes for en vennesæl Mand, og vel stikket til Hovding. Denne Mand bod Kongen med hans Folk hjem til sig til Gæstebud; Kongen tog mod hans Tilbud, drog til ham, og blev beværtet paa det prægtigste og med de mest udsøgte Ting. Kongen og hans Mænd talte med hverandre om, hvor herligt alting her passede det ene til det andet, Gaardens Bygning, Bostabet, Bordtojet og Driften, og endelig Manden selv, som holdt Gæstebudet. Men Dag talte intet eller kun lidet. Kong Olaf plejede at holde Samtaler med Dag, spurgte ham om forskjellige Ting, og sandt, at han altid havde Ret, hvad enten det gjaldt forbigangne Ting eller noget, som endnu stod for, hvorfor Kongen satte megen Lid til hans Ord. Kongen kaldte ham nu i Genrum med sig, talte med ham om alle haande Ting, og drejede endelig sin Tale hen paa Thorer, og roste for Dag, hvilken net Mand denne var, som beværte dem saa anseelig. Dag indlod sig ikke meget derpaa, men gav Kongen Ret i hvad sagde. Da spurgte Kongen, hvad for Lyder Thorer havde. Dag svarede, at han troede Thorer havde en god Tænkemaade, hvis han virkelig var saa god, som han syntes i Almuens Øjne. Kongen befalede Dag, at svare oprigtig paa hans Spørgsmaal, og sagde, at det var hans Skyldighed. Da svarede Dag: „Saa maa du tilstaae mig, Konge, at jeg raader for Straffen, naar jeg skal angive Broden.“ Kongen sagde, at han vilde ikke styde sine Domme under anden Mand, men Dag skulde kun sige hvad han spurgte om. Dag svarede: „Højt er Herrebud; den Lyde finder jeg hos Thorer,

som manges anden kan have, at han er en altfor pengebegjerlig Mand." „Er han Eyb eller Ransmand?" sagde Kongen. „Nej," svarede Dag. „Hvad da?" sagde Kongen. Dag svarede: „Han har for Penge forraadt sin Herre, thi han har ladet sig bestikke af Kong Knud til at svige eder." Kongen svarede: „Hvorledes bediser du det?" Dag svarede: „Han bærer en Svær Guldring paa sin højre Arm ovenfor Albuen, hvilken Kong Knud har givet ham, og som han lader ingen see." Derefter endte de deres Samtale, og Kongen var meget vred. Da nu Kongen sad over Bord, og man havde druffet en Stund, og alle vare meget muntre, og Thorer gif for Borde, lod Kongen ham falde hen til sig, hvorpaa Thorer gif tætt hen ved Bordet, og lagde Hænderne derpaa. Kongen sagde: „Hvor gammel er du, Thorer?" „Alten Aar," svarede denne. Kongen svarede: „Du er en stor Mand, Thorer, af din Alder, og velskabt;" og i det samme tog han ham ved den højre Arm og strøg ham med Haanden op over Albuen. Thorer sagde: „Tag sagte der paa min Arm, jeg har en Bld paa den." Kongen holdt stille med sin Haand, mærkede, der var noget Haardt under, og sagde derpaa: „Veed du ikke nok, at jeg er Ræge, lad mig see Bldden!" Thorer mærkede nu nok, det kunde ikke nytte at ville skjule det; han tog derfor Ringen og viste den frem. „Er det Kong Knuds Foraring?" spurgte Kongen. Thorer sagde, at han kunde ikke nægte det. Derpaa lod Kongen ham gribe og sætte i Jern; med Kalf gif til, bad om Fred for ham, og bod Penge for ham; flere Mænd undersøttede hans Ben, og tilbode ligeledes deres Guds.

Men Kongen var saa vred, at ingen kunde komme til Ord hos ham, og sagde, at Thorer skulde lide den Straf, han havde tiltænkt ham. Siden lod han Thorer dræbe. Men denne Gjerning blev ilde anseet baade der i Opplandene, og ikke mindre i Throndhjem, hvor Thorer havde sin meste Slægt. Olvers Søn Grjotgard, Thorer's Broder, som var den ældste af de Brodre, og ligeledes var en ypperlig Mand, og havde et stort Følge med sig, opholdt sig den Gang paa Hedemarken. Da han spurgte sin Broders Henrettelse, gjorde han Anfald paa de Steder, hvor Kongens Mand eller Guds var, og undertiden holdt han til i Skovene eller andre Smuthuller. Men saasnart Kongen erfarede denne Ufred, lod han udspejde alle hans Foretagender, og fik saaledes at vide, at Grjotgard havde taget sit Opholdssted om Natten ikke langt fra det Sted, hvor Kongen var. Kong Olaf drog derfor strax derhen om Natten, kom der endnu før Dag, og lod sine Mand omringe Stuen, hvor Grjotgard var med sine Folk; de vaagnede ved den Støj, Mændene gjorde, og ved Waabenbraget, grebe strax til Waaben, og Grjotgard løb ud i Forstuen. Han spurgte, hvem der anførte disse Folk; man sagde ham, det var Kong Olaf; han spurgte, om Kongen kunde høre hans Ord. Kongen stod ved Døren, og sagde, at Grjotgard kun skulde sige hvad han vilde: „jeg hører dine Ord," sagde Kongen. Grjotgard sagde: „Om Naade vil jeg ikke bede," og løb i det samme ud med sit Skjold over Hovedet og draget Sværd i Haanden; men det var endnu ikke saa lyst, at han ret kunde see; han stødte efter Kongen, men ramte Arnbjørn Arneson, saa Stødet

traf ham under Brynjen, gif op i Livet, og han dode strax deraf. Grjotgard blev ogsaa strax fældet, og næsten alle hans Folk. Efter denne Tildragelse drog Kongen atter sydpaa til Vigen. Da han kom til Tonsberg, udsendte han Mænd til alle Kanter, for at opbyde Skibsfolk og Leding. Han havde den Gang kun faa Skibe, og ingen uden dem, der tilhorte Bønderne; men der samlede sig en heel Deel Folk til ham fra Herrederne deromkring, men længere fra kom kun faa, og det mærkedes snart, at Indbyggerne ikke mere vare Kongen saa hengivne, som før. Kong Olaf skikede sine Folk til Øster-Søtland, for at hente hans Skibe og det Gods, han havde ladet blive der tilbage forrige Høst; men denne deres Rejse gif kun langsom for sig, thi den Gang var Sejlsadsen igjennem Danmark ikke sikrere, end den havde været forleden Høst, eftersom Kong Knud om Foraaret havde opbudt sin Krigsmagt over hele Danmark, og havde ikke færre end tolvhundrede Skibe.

Kættelser: S. 131. R. 3. Udsale: Thing I. Upsale: Thing. S. 199. R. 14. Ustetsfjord I. Ustretsfjord. S. 217. R. 3. Skaimfolke I. Stauhsylke; R. 15. af I. ad. S. 307. sidste Linie. de I. der.

The first part of the paper is devoted to a general
 consideration of the problem. It is shown that the
 problem is equivalent to the problem of finding
 the minimum of a certain functional. This
 functional is defined as follows:

$$J(u) = \int_{\Omega} |\nabla u|^2 dx + \int_{\Omega} f(x) u dx$$

where Ω is a bounded domain in \mathbb{R}^n and $f(x)$ is a
 given function. The minimum of this functional is
 attained at a function u which satisfies the
 boundary value problem

$$\Delta u + f(x) u = 0 \text{ in } \Omega, \quad u = 0 \text{ on } \partial\Omega$$

